

ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້

ແຜນງານຊີວະນາໆພັນ ກະສິກໍາແຫ່ງຊາດ
ແລະ ແຜນປະຕິບັດງານ ຄັ້ງທີ II (2015-2025)

ເດືອນ ທັນວາ 2016

ບົດສັງລວມຫຍໍ້

ແຜນງານຊີວະນາໆພັນ ດ້ານກະສິກໍາ ແຫ່ງຊາດ (NABPI) ໄດ້ເລີ່ມຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຕ່ປີ 2005 ເຖິງປີ 2012 ເພື່ອອະນຸລັກ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ເຖິງແມ່ນວ່າແຜນງານດັ່ງກ່າວຈະໄດ້ຮັບຜົນສໍາເລັດໃນການປະກອບສ່ວນສ້າງຈິດສໍານຶກໃຫ້ແກ່ສັງຄົມ ແລະ ເປັນເຄື່ອງມື ໃຫ້ແກ່ການຂະຫຍາຍຫຼາຍໂຄງການທີ່ພົວພັນເຖິງ ຄວາມຈໍາເປັນໃນການຄຸ້ມຄອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ກໍ່ຕາມ ແຕ່ກໍຍັງມີຂໍ້ບົກພ່ອງຫຼາຍດ້ານທີ່ຈະໄດ້ປັບປຸງຕື່ມ. ສາຄັນທີ່ສຸດ ແມ່ນຍັງຂາດຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ຄວາມເອົາໃຈໃສ່ ດ້ານຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຈາກສັງຄົມ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ບໍ່ມີເປົ້າໝາຍອັນແນ່ນອນ ພ້ອມທັງ ຂາດງົບປະມານ ມາຊຸກຍູ້ແຜນງານດັ່ງກ່າວ. ຍ້ອນຂາດການປະສານງານ ແລະ ຂາດຂໍ້ມູນລະຫວ່າງຈຸດປະສານງານ ກັບອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ ແລະ ພາກສ່ວນຂະແໜງການວິຊາການທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ. ນອກຈາກນັ້ນ ກໍຍັງຂາດການກະກຽມໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ມີການສ້າງຕັ້ງ ກະຊວງ ຊັບພະຍາກອນ ທໍາມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຂຶ້ນມາ ຕ້ອງມີການປະສານສົມທົບວຽກງານ ເຊິ່ງໃນເວລາດຽວກັນນັ້ນກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ກໍກໍາລັງປັບປຸງກົງຈັກການຈັດຕັ້ງຄືນໃໝ່.

ໃນຕົ້ນປີ 2014 ໂດຍໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກ ອົງການອາຫານ ແລະ ການກະເສດ, ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ໄດ້ເລີ່ມທົບທວນແຜນງານຊີວະນາໆພັນ ແຫ່ງຊາດ ດ້ານກະສິກໍາ ຄືນໃໝ່ ເຊິ່ງມອບໃຫ້ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ ເປັນຜູ້ນໍາພາຮັບຜິດຊອບເກັບກໍາບົດຮຽນແລະຂໍ້ມູນມາວິເຄາະ ວິໃຈ ແລະ ສັງລວມເປັນແຜນງານໃໝ່. ເອກະສານດັ່ງກ່າວປະກອບດ້ວຍຂໍ້ມູນທີ່ເປັນປະໂຫຍດ ແລະ ເປັນສິ່ງທ້າທາຍສໍາລັບຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາຂອງລາວ ທີ່ມີແຜນກິດຈະກຳສໍາລັບການອະນຸລັກ ແລະ ການນໍາໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແບບຍືນຍົງເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ສປປ ລາວ ໃຫ້ກ້າວໄປເຖິງເປົ້າໝາຍທີ່ວາງໄວ້ເພື່ອຄໍ້າປະກັນສະບຽງອາຫານ, ຫລຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນ ແລະ ການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານເສດຖະກິດສັງຄົມ ໃຫ້ໄດ້ຮັບການພັດທະນາຂຶ້ນເປັນກ້າວໆ.

ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແມ່ນ ແຜນງານທີ່ກວມເອົາຊະນິດພັນພືດ, ພັນສັດ, ເຊື້ອເຫັດແລະ ຈຸລິນຊີຕ່າງໆ ທີ່ນໍາມາໃຊ້ເຂົ້າໃນການປຸງແຕ່ງເປັນອາຫານ, ມາໃຊ້ເປັນເຊື້ອໄຟ ແລະ ເປັນຢາປົວພະຍາດ ແລະ ການຜະລິດກະສິກໍາໂດຍທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມ ເຊິ່ງລວມມີ ການປູກພືດ, ການລ້ຽງສັດ, ປ່າໄມ້ ແລະ ການປະມົງ ທີ່ປະກອບດ້ວຍຄວາມຫຼາກຫຼາຍເຊື້ອພັນ

ສປປ ລາວ ແມ່ນປະເທດໜຶ່ງຢູ່ໃນໂລກທີ່ຖືເອົາຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາເປັນພື້ນຖານ. ໃນປັຈຸບັນ, ໄດ້ນໍາໃຊ້ປະມານ 100 ກວ່າ ແນວພັນພືດ ແລະ ພັນສັດ ເພື່ອເຮັດການຜະລິດກະສິກໍາ. ໄດ້ເກັບກໍາເຕົ້າໂຮມ ປະມານ 1.000 ເຖິງ 2,000 ຊະນິດທີ່ນໍາມາປຸງແຕ່ງເປັນອາຫານ ແລະ ອື່ນໆ. ນອກນັ້ນ, ຍັງເຕົ້າໂຮມໄດ້ ພືດຈໍາພວກໃຫ້ດອກ ຈໍານວນ 8,000 ເຖິງ 11,000 ຊະນິດ, ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນໍ້ານົມ ມີຫຼາຍກວ່າ 100 ຊະນິດ, ນົກ 700 ຊະນິດ, ສັດເລືອຄານ ແລະ ສັດເຄິ່ງບົກເຄິ່ງນໍ້າ 166 ຊະນິດ, ເຫັດ ມີຈໍານວນມະຫາສານເຊິ່ງບໍ່ສາມາດນັບເປັນຕົວເລກໄດ້, ແຕ່ໃນຄະນະດຽວກັນ ສປປ ລາວ ກໍ່ປະກອບມີຫຼາຍຊົນເຜົ່າ ຫຼາຍວັດທະນະທໍາທີ່ແຕກຕ່າງກັນໄປ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດມີວິທີການຜະລິດກະສິກໍາ ແລະ ການດໍາລົງຊີວິດ ການເປັນຢູ່ທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ແລະ ແຕກຕ່າງກັນ.

ສປປ ລາວ ມີພື້ນທີ່ກວ້າງໃຫຍ່ໄພສານ ດັ່ງນັ້ນຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໂດຍທົ່ວໄປບໍ່ແມ່ນແຕ່ຊ່ວຍໃຫ້ການພັດທະນາເສດຖະກິດ ສັງຄົມໃນປະເທດຂະຫຍາຍຕົວເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງໄດ້ຊ່ວຍຍົກ ລະດັບ ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊາວຊົນນະບົດໃຫ້ດີຂຶ້ນ ແລະ ພຽງພໍໃນການດໍາລົງຊີວິດກ້າວໄປເຖິງຄໍາປະກັນສະບຽງອາຫານ. ດັ່ງນັ້ນ,ຈຶ່ງສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາໂດຍສະເພາະແລ້ວມີຄວາມສໍາຄັນຫຼາຍຕໍ່ການດໍາລົງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊາວຊົນນະບົດທີ່ຢູ່ຫ່າງໄກສອກຫຼີກ ແລະ ຍັງເປັນເຄື່ອງມືຊີ້ວັດໃນການຫຼຸດພື້ນອອກຈາກຄວາມທຸກຈົນ.

ສປປ ລາວ ແມ່ນມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ ໄປດ້ວຍຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໃນການຜະລິດກະສິກໍາ, ເພື່ອບໍາລຸງຮັກສາລະບົບນິເວດວິທະຍາ ໃຫ້ສົມບູນສາມາດນໍາເອົາທາດອາຫານ ຄົນມາໃຊ້ໄດ້, ຮັກສາຄວາມຊຸ່ມຊື່ນ ຂອງດິນໄວ້ສາມາດປ້ອງກັນການລະບາດຂອງພະຍາດ ແລະ ແມງໄມ້ ພ້ອມທັງເຮັດການປະສົມເກສອນ ຂອງພືດ ຕາມທໍາມະຊາດເປັນໄປໄດ້ດ້ວຍດີ ເຮັດໃຫ້ລະບົບນິເວດວິທະຍາດີຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ຕໍ່ການສະໜອງນໍ້າ ,ພະລັງງານ, ແຮ່ທາດຕ່າງໆ, ຮັກສາສັດປ່າ ແລະ ຕົ້ນໄມ້ ທີ່ ຂະແໜງ ການຂົນສົ່ງ, ພະລັງງານ ແລະ ຂະແໜງທ່ອງທ່ຽວຂາດບໍ່ໄດ້. ສຸດທ້າຍ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ການບໍລິການລະບົບນິເວດ ໃນການຈັດຫນ້າທີ່ສາອາດ ແລະເໝາະສົມສໍາລັບຕົ້ມ ຮັກສາຄຸນນະພາບນໍ້າ, ທໍາລາຍສິ່ງເສດເຫຼືອ, ດິນເສາະເຈື່ອນ, ຫຼຸດຜ່ອນນໍ້າຝົນໄລຫຼາກ ແລະ ຄວບຄຸມນໍ້າຖ້ວມ, ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນໍາໃຊ້ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາແບບຍືນຍົງນັ້ນ ແມ່ນຈະສາມາດເຮັດໃຫ້ສະພາບການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ກັບຄືນສູ່ສະພາບປົກກະຕິ.

ແຜນງານຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດ ດ້ານກະສິກໍາ (NABPII) ປະກອບດ້ວຍ 6 ກິດຈະກໍາ ທີ່ມີລັກສະນະສະເພາະທີ່ກ່ຽວພັນກັບ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຄື:

1. ລະບົບນິເວດກະສິກໍາ ສໍາລັບປູກເຂົ້າ ປະກອບດ້ວຍ ທົ່ງພຽງ, ນາຂັ້ນໃດ, ທົ່ງນາປູກເຂົ້າ ທີ່ສາມາດເກັບຂັງນໍ້າໄວ້ໄດ້ດີນ.
2. ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ ປະກອບດ້ວຍ ລະບົບການຜະລິດແບບຫຼາຍກິດຈະກໍາ ໃນພື້ນທີ່ດຽວເຊັ່ນ: ປູກພືດທົ່ວໄປ, ປູກພືດຜັກ, ຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ໝາກ, ການລ້ຽງສັດ ແລະ ການລ້ຽງປາ.
3. ລະບົບການຜະລິດເຂດພູດອຍ ປະກອບດ້ວຍ ພື້ນທີ່ຄ້ອຍຊັນ ແລະ ພື້ນທີ່ເຂດສູງທີ່ເປັນພື້ນທີ່ປູກພືດແບບຖາວອນ ຫຼື ປູກພືດແບບໝູນວຽນ.
4. ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ ປະກອບດ້ວຍ ພື້ນທີ່ປົກຫຸ້ມດ້ວຍປ່າໄມ້ ທີ່ຊຸມຊົນຊາວຊົນນະບົດ ສາມາດເຂົ້າໄປ ຊອກຫາອາຫານ, ພືດເສັ້ນໃຍ, ພືດສະໝູນໄພ, ພືດເປັນຢາ, ໄມ້ທີ່ໃຊ້ເປັນເຊື້ອໄຟ (ໄມ້ຟືນ) ແລະ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງອື່ນໆ.
5. ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາເພື່ອການຄ້າ ປະກອບດ້ວຍ ພື້ນທີ່ກວ້າງໃຫຍ່ສໍາລັບຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າ ທີ່ກວມເອົາ ການຜະລິດພືດອຸດສະຫາກໍາ, ທົ່ງຫຍ້າສໍາລັບລ້ຽງສັດ, ພື້ນທີ່ປູກຕົ້ນໄມ້ກິນໝາກ ແລະ ພື້ນທີ່ປູກພືດທີ່ຜະລິດເປັນສິນຄ້າອື່ນໆ.

6. ລະບົບນິເວດດິນທາມ ປະກອບດ້ວຍ ພື້ນທີ່ ທີ່ມີນ້ຳຂັງຕະຫຼອດ ຫຼື ຕາມລະດູການ ຫຼື ພື້ນທີ່ ທີ່ມີນ້ຳຄ້າງ (ໜອງ, ບຶງ).

ໃນລະດັບພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ ຍ້ອນຍຸດທະສາດການຄຸ້ມຄອງ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ທີ່ນໍາໃຊ້ໃນແຕ່ລະຊຸມຊົນໃນການນໍາໃຊ້ແນວພັນ ແລະ ວິທີຜະລິດກະສິກໍາແຕກຕ່າງກັນ ຈຶ່ງເກີດໃຫ້ມີດິນຫຼາຍຊະນິດ.

ເຖິງແມ່ນວ່າສປປ ລາວ ຈະອຸດົມຮັ່ງມີໄປດ້ວຍຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ ໂດຍພື້ນຖານກໍຕາມ, ແຕ່ວ່າຄວາມຫລາກຫລາຍຊີວະນາໆພັນ ເລີ້ມຫຼຸດໜ້ອຍຖອຍລົງ, ປະຊາກອນເພີ່ມຂຶ້ນ, ການປ່ຽນແປງໃນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ຍ້ອນການນໍາເອົາເຊື້ອພັນເລົ່ານັ້ນໄປເປັນສິນຄ້າ ສູ່ຕະຫລາດຢ່າງຊະຊາຍ. ຄຸນຄ່າທາງດ້ານຄວາມຫລາກຫລາຍຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ກໍາລັງປະເສີນໜ້າກັບບັນຫາຕ່າງໆທີ່ມາຈາກ ການເຊົ່າສໍາປະທານທີ່ດິນ, ການປູກພືດຊະນິດດຽວໃນເນື້ອທີ່ກວ້າງ, ການສ້າງເຄື່ອນໄຟຟ້ານໍ້າຕົກ ແລະ ການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່. ເຖິງແມ່ນວ່າໄດ້ເລີ້ມມີນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການຜະລິດກະສິກໍາແບບເລື່ອນລອຍ ແລະ ເຕົ້າໂຮມບ້ານນ້ອຍມາເປັນບ້ານໃຫຍ່ກໍຕາມ ແຕ່ຍັງມີຜົນກະທົບຕໍ່ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ເໝືອນກັນ. ນອກຈາກນັ້ນ, ການເກີດມີການປ່ຽນແປງທາງດ້ານສະພາບດິນຟ້າອາກາດ ກໍ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ລະບົບນິເວດວິທະຍາ ແລະ ຈະສືບຕໍ່ເຮັດໃຫ້ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຫຼຸດໜ້ອຍລົງ ໃນອານາຄິດ.

ສປປ ລາວໄດ້ລົງນາມຕໍ່ຫຼາຍໆສົນທິສັນຍາສາກົນ ທີ່ກ່ຽວພັນກັບຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ, ໂດຍສໍາຄັນທີ່ສຸດມີດັ່ງນີ້: ສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນ, ອານຸສັນຍານາໂກຢາ(Nagoya Protocol), ສົນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດທີ່ເປັນອາຫານ ແລະ ກະສິກໍາ, ແຜນງານວ່າດ້ວຍແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ແລະ ສັດ, ສົນທິສັນຍາ Ramsar ແລະ ຂໍ້ຕົກລົງອື່ນໆ. ສປປ ລາວ ມີບົດບາດສໍາຄັນ ໃນຄະນະກຳມາທິການ ອົງການອາຫານ ແລະ ກາກະເສດ (FAO) ແລະ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນກະສິກໍາ ທີ່ກວມເອົາ ດ້ານປ່າໄມ້, ການລ້ຽງສັດ, ການປະມົງ ແລະ ການປູກພືດທີ່ເປັນອົງປະກອບຍ່ອຍ.

ກອບວຽກງານທາງດ້ານນິຕິກໍາ ກ່ຽວກັບຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແມ່ນລັດເປັນຜູ້ຄຸ້ມຄອງດ້ວຍກົດໝາຍສິ່ງແວດລ້ອມ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍປ່າໄມ້, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສິ່ງທີ່ມີຊີວິດທີ່ອາໄສຢູ່ໃນທໍາມະຊາດ ແລະ ສັດທີ່ອາໄສຢູ່ໃນນໍ້າ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍນໍ້າ ແລະ ແຫຼ່ງນໍ້າ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປະມົງ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທີ່ດິນ ແລະ ກົດໝາຍອື່ນໆ ທີ່ກວມເອົາດ້ານການປະເມີນຜົນກະທົບສິ່ງແວດລ້ອມ (EIA) ແລະ ຍຸດທະສາດ ກ່ຽວກັບການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມ ເຂົ້າໃນການວາງແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມ (SEA) ເຊິ່ງປະຈຸບັນກໍາລັງເລີ້ມຮ່າງເປັນເອກະສານຂຶ້ນ. ຍຸດທະສາດ ແຜນກິດຈະກຳ ວ່າດ້ວຍຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນ ແຫ່ງຊາດ ຖືເອົາ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ເປັນຕົ້ນຕໍ ເຊິ່ງມີ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນ ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຄູ່ປະສານ ກັບ ແຜນງານຊີວະນາໆພັນ ແຫ່ງຊາດ ວ່າດ້ວຍກະສິກໍາ. ຍຸດທະສາດການຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ຂອງກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ເຊິ່ງຖືເອົາຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ ເປັນສໍາຄັນອັນດັບໜຶ່ງຈາກສີ່ແຜນງານ ຄົ້ນຄວ້າທົດລອງ ແຫ່ງຊາດ. ເຖິງແມ່ນວ່າຈະມີກົດໝາຍ ແລະ ນະໂຍບາຍ ອື່ນໆ ຄຸ້ມຄອງ ການກະສິກໍາ ແລະ ແຫຼ່ງທໍາມະຊາດກໍຕາມ, ແຕ່ບໍ່ໄດ້ເນັ້ນໃສ່ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໂດຍສະເພາະ, ດັ່ງນັ້ນ, ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາດັ່ງກ່າວ ກໍ່ຈະຂາດການຄຸ້ມຄອງເອົາໃຈໃສ່ ຕາມທີ່ສົມຄວນຈະໄດ້ຮັບ.

ປະຈຸບັນນີ້ ໜ່ວຍປະຕິບັດງານວິຊາການ ໂຄງການຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໄດ້ອີງໃສ່ ແຜນງານຊີວະນາໆ ກະສິກໍາແຫ່ງຊາດ ເປັນບົດຮຽນ ເປັນຂໍ້ມູນນໍາໄປເຜີຍແຜ່ໃນການສ້າງຈິດສໍານຶກ ໃຫ້ສັງຄົມ ເພື່ອຊຸກຍູ້ ພັດທະນາ ນະໂຍບາຍ ແລະ ກົດໝາຍ ຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃຫ້ດີຂຶ້ນ.

NABP II ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການພັດທະນາທັງສາມແຜນງານຫຼັກເປັນຕົ້ນຕໍ ຢູ່ ສປປ ລາວ ດັ່ງນີ້: (i) ບັນລຸຜົນສໍາເລັດເປົ້າໝາຍການຄ້າປະກັນສະບຽງອາຫານ, (ii) ເປົ້າໝາຍ ການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ, ແລະ (iii) ເປົ້າໝາຍ ການຍົກລະດັບຄວາມສາມາດໃນການຮັບປະກັນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນໍາໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງ. ແຜນງານດັ່ງກ່າວຈະເຮັດໜ້າທີ່ ເປັນຈຸດປະສານງານກັບທຸກພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງເພື່ອຄຸ້ມຄອງ, ນໍາໃຊ້ ແລະ ອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໂດຍປະຕິບັດຕາມສາມແຜນງານທີ່ວາງອອກດັ່ງກ່າວມານັ້ນ.

ແຜນງານ NABP II ປະກອບດ້ວຍ 3 ຜົນໄດ້ຮັບ ເຊິ່ງແຕ່ລະຜົນໄດ້ຮັບ ມີ 4 ໝາກຜົນ ດັ່ງທີ່ໄດ້ອະທິບາຍໄວ້ຂ້າງລຸ່ມນີ້.

ຜົນໄດ້ຮັບ 1: ສິ່ງເອື້ອອໍານວຍດ້ານ ນະໂຍບາຍສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະກົດໝາຍ ທີ່ສິ່ງເສີມ ການນໍາໃຊ້ ແລະ ການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແບບຍືນຍົງ.

ໝາກຜົນ 1.1: ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ຄວາມຮັບຮູ້ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ຈະຮັບປະກັນວ່າ ປະເດັນເລົ່ານີ້ ໄດ້ຮັບຄວາມສໍາຄັນໃນ ລະດັບນະໂຍບາຍ, ການວາງແຜນ ແລະ ຂັ້ນຕອນການຕັດສິນໃຈທັງໝົດ ໃນ ສປປ ລາວ.

ໝາກຜົນ 1.2: ນະໂຍບາຍ, ຍຸດທະສາດ, ແຜນງານ ແລະ ແຜນການພັດທະນາ ດ້ານກະສິກໍາ ສອດຄ່ອງກັບ ບັນດາອານຸສັນຍາສາກົນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ.

ໝາກຜົນ 1.3: ປັບປຸງການຮ່ວມມືລະຫວ່າງ ສປປ ລາວ ແລະ ບັນດາສະຖາບັນສາກົນ ທີ່ດໍາເນີນງານໃນທາງດ້ານ ນະໂຍບາຍ, ການວາງແຜນ, ການຄົ້ນຄວ້າ, ການຂະຫຍາຍ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ.

ໝາກຜົນ1.4: ການເຂົ້ານໍາໃຊ້ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ທີ່ຍຸຕິທໍາແລະໂປ່ງໃສ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຢ່າງເທົ່າທຽມກັນ ຈາກການຄຸ້ມຄອງ, ນໍາໃຊ້ ແລະ ອະນຸລັກ.

ຜົນໄດ້ຮັບ 2: ຄວາມສາມາດດ້ານ ການຈັດຕັ້ງ ແລະ ດ້ານວິຊາການ ສໍາລັບ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການອະນຸລັກ ທຸກປະເພດ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຂອງລັດຖະບານ, ເອກະຊົນ ແລະ ຊາວກະສິກອນ ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນມາ ແລະ ໄດ້ຮັບການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ.

ໝາກຜົນ 2.1: ປັບປຸງຄວາມສາມາດຂອງ ບັນດາອົງກອນຂອງລັດຖະບານ ເພື່ອດໍາເນີນການຄົ້ນຄວ້າ ກ່ຽວກັບ ປະເດັນຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ.

ໝາກຜົນ 2.2: ປັບປຸງຄວາມສາມາດຂອງ ບັນດາອົງກອນຂອງລັດຖະບານ ເພື່ອດໍາເນີນການຄົ້ນຄວ້າ ກ່ຽວກັບ ປະເດັນຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ.

ໝາກຜົນ 2.3: ປັບປຸງຄວາມສາມາດຂອງ ໜ່ວຍງານກະສິກໍາ ນັບຈາກຂັ້ນລັດຖະບານ, ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ບໍ່ສັງກັດລັດຖະບານ ຈົນເຖິງ ພາກເອກະຊົນ ເພື່ອໃຫ້ຄໍາແນະນໍາ ໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງ, ການນໍາໃຊ້ ແລະ ການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ.

ໝາກຜົນ 2.4: ປັບປຸງຄວາມສາມາດຂອງ ຊາວກະສິກອນ ເພື່ອອະນຸລັກ, ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນໍາໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດແລະສັດ ເພື່ອໃຫ້ເກີດຜົນປະໂຫຍດກັບ ທຸກຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າເພີ່ມ ກະສິກໍາ.

ຜົນໄດ້ຮັບ 3: ອົງປະກອບຊີວະນາໆພັນ ກະສິກໍາ ໃນທາງດ້ານ ພືດ, ສັດ ແລະ ເຫັດ ໃນທຸກລະບົບນິເວດ ໄດ້ຮັບການຄຸ້ມຄອງ, ນໍາໃຊ້ ແລະ ອະນຸລັກ ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ.

ໝາກຜົນ 3.1: ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາ ທີ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍ, ຍືນຍົງ ແລະ ໃຫ້ຜົນຜະລິດ ຫຼາຍຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ ໃນທຸກຂົງເຂດນິເວດວິທະຍາ.

ໝາກຜົນ 3.2: ທະນາຄານແຫຼ່ງເຊື້ອພັນແຫ່ງຊາດ ສໍາລັບຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາຂອງພືດ ແລະ ສັດ ທີ່ເກີດຢູ່ກັບທີ່ ແລະ ມາຈາກບ່ອນອື່ນ ໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ແລະ ນໍາໃຊ້ໄດ້.

ໝາກຜົນ 3.3: ມີເທັກໂນໂລຢີ ທີ່ໄດ້ຮັບການພິສູດແລ້ວ ແລະ ຊາວກະສິກອນຮັບເອົາ ເພື່ອການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນໍາໃຊ້ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຂອງພືດ, ສັດ ແລະ ເຫັດ ໃຫ້ໄດ້ດີກວ່າເກົ່າ.

ໝາກຜົນ 3.4: ຊາວກະສິກອນ ນໍາໃຊ້ ຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າສີຂຽວ, ການແປຮູບແບບໃໝ່ ແລະ ເທັກໂນໂລຢີ ເພີ່ມມູນຄ່າ ສໍາລັບ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ.

NABII ຈະໄດ້ເລີ່ມຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃນ ທ້າຍປີ (2015 ເຖິງປີ 2020 ຢ່າງກວ້າງຂວາງ, ເຊິ່ງຈະກວມເອົາ ຈໍານວນຫລາຍກະຊວງ, ຫລາຍກົມກອງ ແລະຫລາຍບັນດາຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາ. ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ເປັນອົງການຈັດຕັ້ງພາກລັດຮັບຜິດຊອບຫຼັກ ໃນການຊີ້ນໍາ ນໍາພາ ຮ່ວມກັບກົມກອງ ພາຍໃນກະຊວງ ແລະ ມອບໝາຍ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃຫ້ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ ພ້ອມດ້ວຍ ສູນຄົ້ນຄວ້າ ທັງ 5 ສູນ ນໍາພາຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານ.

ແຜນວຽກລະອຽດສໍາລັບກິດຈະກຳ ກວມເອົາເຖິງ 50 ກວ່າວຽກງານການຄົ້ນຄວ້າ, ການພັດທະນາ, ແລະກິດຈະກຳ ການສົ່ງເສີມ ໄດ້ກວມເອົາທັງ 5 ຂົງເຂດວຽກງານດ້ານວິຊາການຄື: (i) ເຂົ້າແລະພືດເຂດເນີນສູງ, (ii) ການຜະລິດກະສິກໍາປະສົມປະສານ, (iii) ການລ້ຽງສັດ, (iv) ການປ່າໄມ້ ແລະ (v) ການປະມົງ, ໂດຍຫວັງວ່າກິດຈະກຳເຫຼົ່ານີ້ ຈະໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນທຶນ ໂດຍກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ແລະລວມທັງບັນດາ ຜູ້ທີ່ໃຫ້ທຶນ ສະໜັບສະໜູນຈາກສາກົນ, ຈາກອົງການຈັດຕັ້ງຫຼາຍຝ່າຍ ແລະສອງຝ່າຍ, ຈາກອົງການຈັດຕັ້ງບໍ່ແມ່ນລັດຖະບານ (NGO) ແລະ ຈາກພາກເອກະຊົນ.

NABPII ແມ່ນຢູ່ພາຍໃຕ້ການຊີ້ນໍາຂອງ ຄະນະກຳມາທິການ ແຫ່ງຊາດຈາກກະຊວງຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດ ດ້ານກະສິກໍາ ທີ່ເປັນຜູ້ຕິດຕາມ ແລະ ກວດກາຄວາມຄືບໜ້າ, ສະໜອງທິດທາງແລະອະນຸມັດແຜນວຽກ ແລະ ແຜນງົບປະມານປະຈຳປີ ແລະມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ປະຈຳວັນໃນການຄຸ້ມຄອງໜ່ວຍງານ ຄຸ້ມຄອງໂຄງການ (PMU)

ໂດຍໄດ້ຮັບການແຕ່ງຕັ້ງ ຈາກກະຊວງ ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້. ຫນ່ວຍງານ ຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບໂດຍກົງ ໃນການປະຕິບັດວຽກງານ ແລະປະສານງານຢ່າງໃກ້ຊິດ ກັບຫນ່ວຍງານປະສານງານແຫ່ງຊາດ ເພື່ອຮັບປະກັນ ການປະສານ ງານ ກັບສິນທິສັນຍາສາກົນ. ຫນ່ວຍງານ ຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ໄດ້ຮັບການຊີ້ນຳ ຈາກຄະນະກຳມາທິການທິປົກສາຈາກອົງ ການຈັດຕັ້ງສາກົນ, ກຸ່ມວິຊາການຂອງກອງປະຊຸມໂຕະມິນ ແລະຈາກພາກເອກະຊົນ ຊຶ່ງຄະນະກຳມາທິການດັ່ງກ່າວ ຈະ ເປັນຜູ້ສະໜັບສະໜູນ ແລະ ປຶກສາ ທາງດ້ານວິຊາການ ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ.

ການສື່ສານແລະການຮັບຮູ້ຍຸດທະສາດ ຂອງ NABP II ໄດ້ລະບຸຜູ້ທີ່ມີສ່ວນໄດ້ສ່ວນເສຍ ແລະໄດ້ພະຍາຍາມ ທຸກວິທີ ທີ່ ເຫັນວ່າເໝາະສົມເພື່ອເຜີຍແຜ່ ແລະ ສົ່ງເສີມການປະສານງານ ລະຫວ່າງ ອົງການ ທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນສຳ ເລັດ ແລະ ນຳເອົາແຜນຍຸດທະສາດດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ໄດ້ນຳໄປເຜີຍແຜ່ ຜ່ານສົມວນຊົນ ນັກຂ່າວ ໜັງສືພິມ ວິທະຍຸ ແລະ ໂທລະພາບ ໃຫ້ທັນເວລາໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານ ໂຄງການຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແລະເພື່ອເຮັດໃຫ້ຂໍ້ມູນ ຂ່າວສານດ້ານ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໄດ້ແຜ່ກະຈ່າຍໄປຢ່າງກວ້າງຂວາງ ໃນລະດັບຊາດ, ລະດັບແຂວງ ແລະ ລົງສູ່ລະດັບ ທ້ອງຖິ່ນ.

Contents

LIST OF ABBREVIATIONS	x
1. ພາກສະເໜີ.....	1
1.1 ນິຍາມກ່ຽວກັບຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ	2
1.2 ຄວາມສໍາຄັນຂອງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາໃນລະດັບສາກົນ	3
2 ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຂອງປະເທດລາວ	4
2.1 ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແລະ ການດໍາລົງຊີວິດ.....	5
2.2 ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແລະ ການບໍລິການລະບົບນິເວດ	6
2.3 ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແລະ ການພັດທະນາເສດຖະກິດ.....	7
2.4 ສະຖານະພາບ, ທ່າອ່ຽງ ແລະ ໄພອັນຕະລາຍຕໍ່ກັບຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ	8
2.5 ລະບຽບກົດໝາຍ.....	10
2.6 ສະພາບການດ້ານ ການຈັດຕັ້ງ ແລະ ນະໂຍບາຍ	10
2.7 ໂຄງການ ແລະ ແຜນງານ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ	13
2.8 ສປປ ລາວ ເປັນສະມາຊິກຂອງ ບັນດາສັນທິສັນຍາສາກົນ.....	16
2.9 ແຜນງານຊີວະນາໆພັນ ກະສິກໍາແຫ່ງຊາດ ສະບັບທີໜຶ່ງ (NABP I)	22
3. ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາໃນລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາ	24
3.1 ລະບົບນິເວດສໍາລັບການປູກເຂົ້າ	27
3.2 ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ	29
3.3 ລະບົບນິເວດກະສິກໍາເຂດພູດອຍ.....	34
3.4 ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້	36
3.5 ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາເພື່ອການຄ້າ ຂະໜາດໃຫຍ່.....	39
3.6 ລະບົບນິເວດດິນທາມ	42
4. ກອບວຽກຂອງແຜນງານ NABP II	45
4.1 ເປົ້າໝາຍ ແລະ ຈຸດປະສົງ.....	45
4.2 ຜົນໄດ້ຮັບຕົ້ນຕໍ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບປົກຄຸມ.....	45
5. ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນງານ NABP II	47
5.1 ໜ່ວຍງານຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ	47
5.2 ຄາດຄະເນງົບປະມານເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ	47
5.3 ການຄຸ້ມຄອງແຜນງານ NABP II	48
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 1: ກອບວຽກຂອງແຜນງານ NABP II – ຈຸດປະສົງ, ຜົນໄດ້ຮັບ ແລະ ໜາກຜົນ.....	52
ANNEX 2: LOGFRAME of NABP II – ACTIVITIES, SUB-ACTIVITIES AND ESTIMATED BUDGET	57

ANNEX 3: CROP-RELATED AGRO-BIODIVERSITY DATA	71
ANNEX 4: LIVESTOCK-RELATED AGRO-BIODIVERSITY DATA	78
ANNEX 5 NTFP-RELATED AGRO-BIODIVERSITY DATA	79
ANNEX 6: FISH AND AQUATIC ANIMALS RELATED AGRO-BIODIVERSITY DATA.....	85
ANNEX 7: INVASIVE ALIEN SPECIES IN LAO PDR	88
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 8: ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໂດຍບັນດາຫ້ອງການ ແລະ ສູນຕ່າງໆທີ່ສໍາຄັນ.....	89
ANNEX 9: LIST OF REFERENCES	92

LIST OF ABBREVIATIONS

ABD	Agro-Biodiversity
ABP	Agricultural Biodiversity Project
ABS	Access and Benefit Sharing
ACTAE	Towards an Agroecological transition in South East Asia
ACIAR	Australian Centre for International Agricultural Research
AEC	ASEAN Economic Community
AFD	Agence Française de Développement
ADB	Asian Development Bank
AFACI	Asian Food and Agriculture Cooperation Initiative
ALiSEA	Agro-ecology Learning alliance in South East Asia
ARC	Agriculture Research Center (NAFRI)
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations
BCC	Biodiversity Conservation Corridors Programme
BEI	Biotechnology and Ecology Institute
CAWA	Climate Change Adaptation in Wetland Areas
CEP-BCI	Core Environment Programme and Biodiversity Conservation Corridors Initiative
CAB	Crop Associated Biodiversity
CBD	Convention on Biological Diversity
CEP	Core Environment Programme
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora
CPGRFA	Commission for Genetic Resources for Food and Agriculture
COP	Conference of Parties (CBD)
DAFO	District Agriculture and Forestry Office
DANIDA	Danish International Development Assistance
DALAM	Department of Agriculture Land Management (MAF)
DFID	Department for International Development
DFRM	Department of Forest Resource Management (MoNRE)
GDG	Gender Development Group
DLF	Department of Livestock and Fisheries (MAF)
DoA	Department of Agriculture (MAF)
DoEC	Department of Extension and Cooperatives (MAF)
DoF	Department of Forestry (MAF)
DoFI	Department of Forest Inspection (MAF)
DoPC	Department of Planning and Cooperation (MAF)
EIA	Environmental Impact Assessment
EM	Effective Micro-organism
EU	European Union
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations
FFS	Farmer Field School
FSCAP	Forest Sector Capacity Development Project
GRET	Gender and Development Association
GMS	Greater Mekong Sub-Region
FRC	Forestry Research Center (NAFRI)

GPAAGR	Global Plan of Action for Animal Genetic Resources
GEF	Global Environment Facility
GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit
GMO	Genetic Modified Organisms
GoL	Government of Lao PDR
HDI	Human Development Index
HRC	Horticulture Research Center (NAFRI)
IBA	International Biodiversity Area
ICEM	International Centre for Environmental Management
ICBF	Integrated Conservation of Biodiversity and Forests
IDRC	International Development Research Center
IK	Indigenous Knowledge
INGO	International Non-Governmental Organization
IPM	Integrated Pest Management
IRRI	International Rice Research Institute
ITM	Institute of Traditional Medicine
ITPGRFA	International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture
IUCN	International Union for Conservation of Nature (The World Conservation Union)
IWRM	International Water Resources Management
JICA	Japan International Development Agency
JTF	Japanese Trust Fund
KfW	Kreditanstalt für Wiederaufbau (German Reconstruction Credit Institute)
LALD	Land Allocation and Land Development Department (MoNRE)
LARF	Lao Agricultural Research Fund
LARReC	Living Aquatic Resources Research Center (NAFRI)
LDN	Least Developed Nation
LMO	Living Modified Organism
LRC	Livestock Research Center (NAFRI)
LURAS	Lao Upland Rural Advisory Service (Project)
MAF	Ministry of Agriculture and Forestry
MDG	Millennium Development Goal
MEA	Multilateral Environment Agreement
MIS	Management Information System
MoE	Ministry of Education
MoFA	Ministry of Foreign Affairs
MoH	Ministry of Health
MoIC	Ministry of Industry and Commerce
MoNRE	Ministry of Natural Resources and Environment
MoST	Ministry of Sciences and Technology
MRC	Mekong River Commission
NABP	National Agro-Biodiversity Programme
NACA	Network for Aquaculture Centres in Asia-Pacific
NAFRI	National Agriculture and Forestry Research Institute
NBSAP	National Biodiversity Strategy and Action Plan
NPA	National Protected Area
NTFP	Non Timber Forest Products
NUDP	The Northern Uplands Development Programme

NUoL	National University of Laos
PAFO	Provincial Agriculture and Forestry Office
PBSAP	Provincial Biodiversity Strategy and Action Plans
PDR	People's Democratic Republic
PES	Payment for Ecosystem Services
PGRFA	Plant Genetic Resources for Food and Agriculture
PMU	Programme Management Unit
PPC	Plant Protection Center
PPP	Public Private Partnership
PRC	Policy Research Center (NAFRI)
RBP	Rice Biodiversity Project
SDC	Swiss Development Cooperation
SDG	Sustainable Development Goals
SEA	Strategic Environmental Assessment
SEADEC	Southeast Asian Fisheries Development Center
SEARICE	South East Asia Regional Initiative for Community Empowerment
SEIA	Social and Environmental Impact Assessment
SIDA	Swedish International Development Cooperation Agency
SMTA	Standard Material Transfer Agreement
SNV	Netherlands Development Organisation
SU-	Scaling Up Sustainable Forest for Rural Development Project
SUFORD	
TABI	The Agro-Biodiversity Initiative
TWG	Technical Working Group
UNDP	United Nations Development Programme
UNEP	United Nations Environment Programme
UNFCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change
WFP	World Food Programme
WHO	World Health Organization
WWF	World Wide Fund for Nature

1. ພາກສະເໜີ

ເປົ້າໝາຍລວມ ໃນການສ້າງແຜນງານຊີວະນາໆພັນ ກະສິກໍາ ແຫ່ງຊາດ(NABP-II) ແມ່ນເພື່ອສ້າງຍຸດທະສາດ ສໍາລັບ ການນໍາໃຊ້, ການພັດທະນາ ແລະ ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ດ້ານກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນບັນດາຍຸດທະສາດແຫ່ງຊາດ ກ່ຽວກັບ ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ, ການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງປະເທດ.

ສປປ ລາວ ມີເອກະລັກ ທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນດ້ານກະສິກໍາ ຍ້ອນມີທີ່ຕັ້ງທີ່ສໍາຄັນທາງດ້ານນິເວດວິກະສິກໍາ ແລະ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ. ປະເທດລາວ ຕັ້ງຢູ່ໃນຂົງເຂດໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ ແລະ ສ່ຽງຕໍ່ການສູນພັນທີ່ສຸດໃນໂລກ ດ້ານຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຍັງເປັນໜຶ່ງໃນ 10 ຈຸດ ທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນທີ່ສຸດໃນດ້ານຊີວະນາໆພັນຂອງໂລກ (ຂໍ້ມູນຈາກ Russell, 2000)ທີ່ມີຄຸນຄ່າທີ່ສຸດ ເຊິ່ງໃນນີ້ແບ່ງອອກເປັນ 3 ລະບົບນິເວດທີ່ມີສະພາບອາກາດ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນຄື: (i) ເຂດພູສູງທາງພາກເໜືອ - ເປັນເຂດພູດອຍ ທີ່ມີອາກາດເຂດຮ້ອນແຫ້ງ; (ii) ເຂດສາຍພູຫຼວງ - ເປັນພື້ນທີ່ພູທີ່ມີລົມມໍລະສຸມ; ແລະ (iii)ທົ່ງພຽງລຽບຕາມແມ່ນໍ້າຂອງ - ທົ່ງພຽງລຽບຕາມແມ່ນໍ້າຂອງ ແລະ ສາຂາຂະໜາດໃຫຍ່ຂອງແມ່ນໍ້າຂອງ ທີ່ມີສະພາບອາກາດເຂດລົມມໍລະສຸມ ແລະ ມີຝົນຕົກທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ລັກສະນະດັ່ງກ່າວນີ້ ເຮັດໃຫ້ ສປປ ລາວ ມີລະດັບ ຊີວະນາໆພັນຂ້ອນຂ້າງສູງ ແລະ ມີລະບົບການກະສິກໍາທີ່ຫຼາກຫຼາຍ.

ສປປລາວຍັງຄົງເປັນປະເທດ ທີ່ເພິ່ງພາການກະສິກໍາ ເປັນສ່ວນໃຫຍ່ ເຊິ່ງປະຊາກອນ ສອງໃນສາມຂອງປະເທດແມ່ນເຮັດກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ເປັນຫຼັກ ເຊິ່ງເທົ່າກັບໜຶ່ງສ່ວນສາມຂອງລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ (ຂໍ້ມູນຈາກ ທະນາຄານ ພັດທະນາອາຊີ ຫຼື ເອດີ ບີ, ປີ 2012). ຜະລິດຕະພັນກະສິກໍາ ສ່ວນຫຼາຍແລ້ວ ແມ່ນຢູ່ໃນ 6 ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາທີ່ສໍາຄັນ¹ໃນ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງແຕ່ລະລະບົບນັ້ນ ກໍ່ມີລະບົບຍ່ອຍ ທີ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍສູງ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍບັນດາພັນພືດ, ພັນສັດ, ເຊື້ອເຫັດ ແລະ ຈຸລິນຊີຊະນິດຕ່າງໆ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ໄດ້ມີການນໍາສະເໜີ ເຕັກນິກກະສິກໍາໃໝ່ໆ ກໍ່ຕາມ, ແຕ່ວ່າ ການນໍາໃຊ້ວິທີການຜະລິດກະສິກໍາແບບດັ້ງເດີມ ກໍ່ຍັງສືບຕໍ່ປະຕິບັດກັນ ເຊິ່ງມັນຊ່ວຍຮັກສາຄຸນຄ່າຂອງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາໄດ້ເປັນຢ່າງດີ.

ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 1993, ລະບົບພື້ນທີ່ປ່າສະຫງວນ ຂະໜາດໃຫຍ່ ໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນມາ ເຊິ່ງກວມເອົາພື້ນທີ່ຫຼາຍກວ່າ 3 ລ້ານ ເຮັກຕາ (ປະມານ 14% ຂອງເນື້ອທີ່ດິນທັງໝົດ) ແລະ ຖືກກໍານົດໃຫ້ເປັນເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ. ໃນປະຈຸບັນນີ້ ລະບົບເຂດປ່າສະຫງວນ ແມ່ນປະກອບດ້ວຍ 18 ເຂດ ໃນທົ່ວປະເທດ ແລະ ລວມທັງ ເຂດປ່າສະຫງວນໃນຂັ້ນແຂວງ ແລະ ຂັ້ນເມືອງຈໍານວນຫຼາຍ ແລະ ທັງໝົດນັ້ນ ແມ່ນຊາວບ້ານເປັນຜູ້ຊົມໃຊ້ ແລະ ມັນເປັນແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາທີ່ສໍາຄັນໃຫ້ແກ່ເຂົາເຈົ້າ.

ສປປ ລາວ ຍັງມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີນເຜົ່າ ແລະ ວັດທະນາທໍາປະເພນີ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ 47 ກຸ່ມຊີນເຜົ່າທີ່ເວົ້າພາສາແຕກຕ່າງກັນ (ຂໍ້ມູນຈາກ Stuart-Fox, ປີ 2006). ວຽກງານກະສິກໍາ ແລະ ວິຖີການດໍາລົງຊີວິດ ຂອງກຸ່ມຊີນເຜົ່າເລົ່ານີ້ ແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຫຼາຍ ເຊິ່ງມັນສ້າງມີຕີທາງດ້ານວັດທະນາທໍາ ທີ່ອຸດົມສົມບູນຕໍ່ກັບຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຂອງປະເທດ ເຊິ່ງສ່ວນຫຼາຍ ຖືວ່າຍັງບໍ່ທັນມີຄວາມເຂົ້າໃຈດີ ຫຼື ຍັງບໍ່ທັນຮັບການບັນທຶກໄວ້ໄດ້ດີເທົ່າທີ່ຄວນ.

ດ້ວຍການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກ ອົງການອາຫານແລະການກະເສດ (FAO) ແລະ ອົງການສະຫະປະຊາຊາດເພື່ອການພັດທະນາ (UNDP), ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ (NAFRI) ຈຶ່ງໄດ້ສ້າງແຜນງານ NABP ສະບັບທໍາອິດຂຶ້ນ (ປີ 2005-12) ເຊິ່ງໄດ້ຮັບການອະນຸມັດຈາກ ກະຊວງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ (MAF) ໃນເດືອນ ມັງກອນ 2005. ນັບຕັ້ງແຕ່ໄລຍະເລີ້ມຕົ້ນເປັນຕົ້ນມາ, ສະພາບການທາງດ້ານສັງຄົມ, ເສດຖະກິດ, ສິ່ງແວດລ້ອມ, ກະສິກໍາ ແລະ ສະຖາບັນ ໄດ້ມີການປ່ຽນແປງຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ. ສະນັ້ນ ໃນປີ 2014, ດ້ວຍການຊ່ວຍເຫຼືອຂອງອົງການອາຫານແລະການກະເສດ, ກະຊວງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ ຈຶ່ງໄດ້ເລີ້ມທົບທວນ

¹ທົ່ງພື້ນທີ່ຕໍ່າ, ພື້ນທີ່ເນີນສູງ, ກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ, ປ່າໄມ້, ດິນທາມ, ແລະ ລະບົບນິເວດກະສິກໍາການຄ້າຂະໜາດໃຫຍ່.

ແຜນງານNABPI ຜ່ານທາງຂັ້ນຕອນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ເຊິ່ງນຳພາໂດຍສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ. ເຊິ່ງວຽກງານນີ້ ໄດ້ກວມເອົາຊຸດກອງປະຊຸມຕ່າງໆ ແລະ ຍັງໄດ້ປຶກສາຫາລື ກັບພາກສ່ວນຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນລັດຖະບານ, ອົງການຄຸ້ມຄອງງານ ແລະ ບັນດາຂະແໜງການເອກະຊົນ ເປັນເວລາ 15 ເດືອນ. ຜົນໄດ້ຮັບກໍ່ແມ່ນແຜນງານ NABP II (2016-2025) ເຊິ່ງຈະໄດ້ອະທິບາຍ ໃນເອກະສານສະບັບນີ້.

1.1 ນິຍາມກ່ຽວກັບຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ

ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳແມ່ນສ່ວນໜຶ່ງຂອງຊີວະນາໆພັນ ແລະ ກວມເອົາຊະນິດພັນພືດ, ພັນສັດ, ເຊື້ອເຫັດແລະຈຸລິນຊີຕ່າງໆ ທີ່ນຳມາໃຊ້ເຂົ້າໃນການປຸງແຕ່ງເປັນອາຫານແລະການຜະລິດກະສິກຳໂດຍທາງກົງແລະທາງອ້ອມເຊິ່ງລວມມີ: ການປູກພືດ, ການລ້ຽງສັດ, ປ່າໄມ້ແລະການປະມົງທີ່ປະກອບດ້ວຍຄວາມຫຼາກຫຼາຍເຊື້ອພັນ,ຊະນິດພັນ, ແນວພັນແລະພັນທີ່ຖືກພັດທະນາມາແລ້ວທີ່ສາມາດນຳມາປຸງແຕ່ງເປັນອາຫານປະເພດຕ່າງໆໃຫ້ແກ່ມະນຸດ, ສັດ, ນຳມາໃຊ້ເປັນເຊື້ອໄຟແລະເປັນຢາປົວພະຍາດ.

ເຖິງແມ່ນວ່າ, ແຜນງານ NABP II ໄດ້ເນັ້ນໜັກໃສ່ຈຳພວກພືດ, ຈຳພວກເຊື້ອເຫັດ ແລະ ຈຳພວກສັດເພື່ອຄວາມງ່າຍກໍ່ຕາມ, ແຕ່ວ່າທັງ 5 ຈຳພວກ (ສິ່ງມີຊີວິດເຊວດຽວ², ເຊື້ອເຫັດ, ພືດ, ສັດ ແລະ ແບັກທີເຣຍ) ແມ່ນໄດ້ຖືກຮັບຮູ້ ແລະ ກວມຢູ່ໃນ ແຜນງານນີ້ຕາມຄວາມເໝາະສົມ. ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແມ່ນເປັນສ່ວນໜຶ່ງ ແລະ ເປັນອົງປະກອບສຳຄັນ ຂອງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳໃນ ສປປ ລາວ, ແລະ ປະກອບດ້ວຍພືດ, ສັດ ແລະ ເຫັດ ທັງໝົດ ທີ່ເກັບມາເພື່ອກິນເອງ ແລະ ເພື່ອຂາຍ.

ພາຍໃຕ້ ນິຍາມລະອຽດ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆ ພັນກະສິກຳ ທີ່ຮັບຮອງໂດຍສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ, ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳຈຶງກວມເອົາທຸກອົງປະກອບຂອງຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງຊີວະນາໆພັນ ຂອງສິ່ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບອາຫານ, ກະສິກຳ ແລະ ອົງປະກອບທັງໝົດຂອງຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງຊີວະນາໆພັນ ທີ່ປະກອບສ່ວນໃຫ້ການຮັກສາລະບົບນິເວດກະສິກຳທີ່ມີການຜະລິດ. ພາຍໃຕ້ນິຍາມນີ້, ມັນມີຂໍ້ສັງເກດວ່າ ຊີວະນາໆ ພັນກະສິກຳ ແມ່ນເປັນຜົນໄດ້ຮັບຈາກການພົວພັນເຊິ່ງກັນແລະກັນ ລະຫວ່າງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ, ລະບົບ ແລະ ການປະຕິບັດ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ທີ່ຊາວກະສິກອນນຳໃຊ້ ແລະ ມັນເປັນຜົນມາຈາກ ການຄັດເລືອກຕາມທຳມະຊາດ ແລະ ການແຊກແຊງຂອງມະນຸດ ນັບຕັ້ງແຕ່ທີ່ ກະສິກຳ ໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນຂຶ້ນ.

ກອງປະຊຸມຂອງປະເທດພາຄີ ໃນ ສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍ ຊີວະນາໆພັນ ໄດ້ລະບຸເຖິງ 5 ມິຕິຂອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- 1) ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ເຊິ່ງກວມເອົາ ພືດທົ່ວໄປ, ພືດປ່າ ແລະ ຕົ້ນໄມ້ ທີ່ຖືກເກັບເອົາ ແລະ ຖືກຄຸ້ມຄອງ ເພື່ອເປັນອາຫານ; ທົ່ງຫຍ້າລ້ຽງສັດ ແລະ ພື້ນທີ່ລ້ຽງສັດ; ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນສັດ ເຊິ່ງຮວມທັງ ສັດບ້ານ ແລະ ສັດປ່າ ທີ່ຖືກລ່າ ເພື່ອເປັນອາຫານ; ປ່າທຳມະຊາດ ແລະ ປ່າລ້ຽງ ແລະ ສິ່ງມີຊີວິດໃນນ້ຳອື່ນໆ; ແລະ ແຫຼ່ງເຊື້ອຈຸລິນຊີ ແລະ ແຫຼ່ງເຊື້ອເຫັດ.
- 2) ອົງປະກອບທັງໝົດ ຂອງຊີວະນາໆພັນ ທີ່ສະໜັບສະໜູນ ລະບົບນິເວດ ເຊິ່ງເປັນພື້ນຖານຂອງກະສິກຳ. ສິ່ງເລົ່ານີ້ ກວມເອົາ ສິ່ງມີຊີວິດທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ເຊິ່ງປະກອບສ່ວນໃຫ້ ຮອບວຽນອາຫານ, ການຄວບຄຸມ ສັດຕູພືດ ແລະ ພະຍາດ, ການຜະສົມເກສອນ, ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ, ການຄວບຄຸມຕະກອນ, ການຄວາມຄຸມ ການເຊາະເຈືອນ, ການຮັກສາ ແຫຼ່ງນ້ຳ, ການຄວບຄຸມສະພາບອາກາດ ແລະ ການເກັບສະສົມຄາບອນ.
- 3) ບັນດາປັດໄຈທາງດ້ານ ສິ່ງທີ່ບໍ່ມີຊີວິດ ເຊັ່ນວ່າ ປັດໄຈທາງດ້ານ ອາກາດທ້ອງຖິ່ນ, ເຄມີ, ໂຄງສ້າງພາຍນອກ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງລະບົບນິເວດ ເຊິ່ງມີຜົນກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ.

²ສິ່ງມີຊີວິດເຊວດຽວ ກວມເອົາ ສາຫຼາຍສີນ້ຳຕານ ແລະ ສິ່ງມີຊີວິດຂະໜາດນ້ອຍ ທີ່ດຳລົງຊີວິດໃນນ້ຳ

ປັດໄຈທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແລະວັດທະນາທຳເຊິ່ງກວມເອົາການກະທຳຂອງມະນຸດແລະວິທີການຄຸ້ມຄອງ, ຮີດຄອງແລະຄວາມຮູ້ຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນກ່ຽວກັບຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ, ປັດໄຈທາງດ້ານວັດທະນາທຳແລະກິດຈະການທ່ອງທ່ຽວທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບທິວທັດກະສິກຳ.

- 4) ຄວາມຮູ້ດັ້ງເດີມ ກ່ຽວກັບ ການນຳໃຊ້, ການເກັບ, ການເກັບກ່ຽວ, ການນຳເອົາພືດແລະສັດປ່າ ມາລ້ຽງເປັນພືດແລະສັດບ້ານ, ການແປຮູບ ແລະ ການຄ້າຂາຍ ພືດ ແລະ ສັດ.

ໂດຍອີງຕາມ ນິຍາມຂ້າງເທິງນັ້ນ, ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ເປັນຜົນຂອງການພົວພັນເຊິ່ງກັນແລະກັນ ລະຫວ່າງລະບົບນິເວດຕາມທຳມະຊາດ, ລະບົບນິເວດ-ກະສິກຳ, ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ, ລະບົບຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການປະຕິບັດເພື່ອການຄຸ້ມຄອງ. ສະນັ້ນ, ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ກະສິກຳ ແມ່ນເພິ່ງພາເຊິ່ງກັນແລະກັນ ຢ່າງສະນິດແທ້ໆ, ແລະ ຊີວະນາໆພັນ ໄດ້ຊ່ວຍ ລະບົບການຜະລິດກະສິກຳ ໃຫ້ສືບຕໍ່ ວັດທະນາການຕະຫຼອດມາ ນັບຕັ້ງແຕ່ ກະສິກຳ ໄດ້ເລີ້ມຕົ້ນຂຶ້ນ ປະມານ 10.000 ປີຜ່ານມາ. ຊີວະນາໆພັນ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ ກະສິກຳ ແລະ ໃນເວລາດຽວກັນ ກະສິກຳກໍ່ ປະກອບສ່ວນໃຫ້ ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການນຳໃຊ້ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ຢ່າງຍືນຍົງ. ໃນຄວາມເປັນຈິງແລ້ວ, ກະສິກຳແບບຍືນຍົງ ຈະສົ່ງເສີມ ແລະ ໄດ້ຮັບການສົ່ງເສີມ ຈາກຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງຊີວະນາໆພັນ.

1.2 ຄວາມສຳຄັນຂອງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳໃນລະດັບສາກົນ

ໂດຍອີງຕາມປະຫວັດສາດ, ຄວາມພະຍາຍາມໃນການອະນຸລັກ ໃນທົ່ວໂລກ ມີທ່າອ່ຽງ ເນັ້ນໜັກໃສ່ການສ້າງເຂດປ່າສະຫວງ ເພື່ອສະຫງວນແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນ. ໃນຫວ່າງບໍ່ດົນມານີ້, ບັນດານັກວິທະຍາສາດ ໄດ້ຮັບຮູ້ວ່າ ເຂດປ່າສະຫວງ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນ ແຕ່ວ່າ ບໍ່ພຽງພໍ ສຳລັບ ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ, ແລະ ຈຸດສົນໃຈ ສະນັ້ນ ຈຶ່ງໄດ້ເລີ້ມຫັນໄປສູ່ ໜ້າທີ່ຂອງພື້ນທີ່ສີຂຽວ ທີ່ເຮັດໜ້າທີ່ຫຼາຍຢ່າງ ແລະ ລະບົບນິເວດກະສິກຳ ເຊິ່ງເປັນປັດໄຈສຳຄັນ ໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ. ໂດຍຮັບຮູ້ເຖິງສິ່ງນີ້, ກອງປະຊຸມຄັ້ງທີສາມ ຂອງບັນດາປະເທດພາຄີ ໃນສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ ຈຶ່ງໄດ້ສ້າງຕັ້ງແຜນງານຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໃນປີ 1996.

ເຖິງແມ່ນວ່າ ຄວາມຮັບຮູ້ເຖິງ ຄວາມສຳຄັນຂອງມັນ ດັ່ງທີ່ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນມີເພີ່ມຂຶ້ນ ກໍ່ຕາມ. ແຕ່ວ່າ ຂອບເຂດຕົວຈິງ ຂອງຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງຊີວະນາໆພັນ ທັງໝົດ ໃນທົ່ວໂລກ ກໍ່ຍັງບໍ່ທັນແນ່ນອນ. ບົດສຶກສາໃນຫວ່າງບໍ່ດົນມານີ້ (ໂດຍ Mora ແລະ ຄະນະ, ປີ 2011) ໄດ້ຄາດຄະເນວ່າ ມີສິ່ງມີຊີວິດຈຳພວກ Eukaryotic ປະມານ 8,7 ລ້ານ ຊະນິດໃນທົ່ວໂລກ³ ເຊິ່ງໃນນັ້ນ 2,2 ລ້ານ ແມ່ນເປັນສິ່ງມີຊີວິດໃນທະເລ. ໃນຈຳນວນເລົ່ານີ້, 1,2 ລ້ານຊະນິດ ໄດ້ຖືກຈັດປະເພດແລ້ວ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ປະມານ 86% ຂອງຊະນິດທີ່ມີຢູ່ໃນໂລກ ແລະ 91% ຂອງຊະນິດໃນມະຫາສະໝຸດ ຍັງລໍຖ້າຄຳອະທິບາຍ. ສະນັ້ນ, ການສຶກສາເພີ່ມເຕີມ ແລະ ການຈັດແບ່ງປະເພດເພີ່ມເຕີມ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນ ເພື່ອເຕີມເຕັມຊ່ອງຫວ່າງຂະໜາດໃຫຍ່ຂອງຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນໃນທົ່ວໂລກ.

ເຖິງແມ່ນວ່າ ຊ່ອງຫວ່າງຄວາມຮູ້ ສຳລັບ ຊະນິດພືດ ແລະ ຊະນິດສັດ ທີ່ນຳໃຊ້ ໃນກະສິກຳ ຈະມີຂະໜາດນ້ອຍກວ່າຫຼາຍ ກໍ່ຕາມ, ແຕ່ວ່າ ມັນກໍ່ຍັງພື້ນເດັ່ນ ແລະ ເນັ້ນໜັກໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມສຳຄັນ ໃນການຮຽນຮູ້, ບັນທຶກ ແລະ ເຜີຍແຜ່ຄວາມຮູ້ພື້ນເມືອງ ກ່ຽວກັບແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ.

³ສິ່ງມີຊີວິດຈຳພວກ Eukaryotic ມີເຍື້ອຫຸ້ມແຖນນິວເຄລຍ ແລະ ກວມເອົາ ພືດ, ສັດ, ເຊື້ອເຫັດ, ສາຫຼ່າຍ, flagellates, amoeba, ແລະ slimemolds.

ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ (germplasm) ພືດ, ສັດ ແລະ ເຊື້ອເຫັດ ເປັນສ່ວນສໍາຄັນຂອງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແມ່ນເປັນແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນ ທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນທີ່ສຸດ. ພວກມັນເປັນພື້ນຖານຂອງການຜະລິດອາຫານທັງໝົດ ແລະ ມີຄວາມສໍາຄັນ ໃນການລ້ຽງດູປະຊາກອນໂລກ ທີ່ຂະຫຍາຍຕົວຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ໃນເວລາທີ່ມີການປ່ຽນແປງສະພາບອາກາດ ແລະ ການປ່ຽນແປງອື່ນໆ ທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ. ຄວາມຕ້ອງການ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ຍ້ອນເທັກໂນໂລຢີຊີວະທີ່ກ້າວໜ້າ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ດີຂອງມະນຸດ ຈະຂຶ້ນກັບການອະນຸລັກທີ່ດີ.

ຍ້ອນຂໍ້ຈໍາກັດ ໃນການຂະຫຍາຍ ພື້ນທີ່ກະສິກໍາ, ການເພີ່ມ ການຜະລິດອາຫານ ຈຶ່ງຕ້ອງມາຈາກ ການເພີ່ມ ຜົນຜະລິດຂອງພືດ ແລະ ສັດລ້ຽງ, ການນໍາໃຊ້ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ເພື່ອໃຫ້ເປັນແນວພັນນັ້ນ ຈະເປັນຮາກຖານສໍາຄັນຂອງການບັນລຸຜົນໄດ້ຮັບທີ່ສູງກວ່າ. ໃນໄລຍະສັດຕະວັດຜ່ານມາ, ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ໄດ້ຖືກເກັບກໍາ ແລະ ເກັບມ້ຽນ ໃນຕາໜ່າງຂອງທະນາຄານແນວພັນແຫ່ງຊາດ ແລະ ສາກົນ ເຊິ່ງມີຈຸດສຸມສ່ວນຫຼາຍຢູ່ໃນບັນດາປະເທດອຸດສາຫະກໍາ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ມັນເປັນຜົນສໍາລັດທີ່ສໍາຄັນອັນໜຶ່ງກໍ່ຕາມ, ແຕ່ວ່າມັນຈໍາເປັນຕ້ອງດໍາເນີນງານເພີ່ມຕື່ມ ເພື່ອຮັກສາ ຂັ້ນຕອນທີ່ໄດ້ວິວັດທະນາການມາແລ້ວນັ້ນ ເຊິ່ງໄດ້ສ້າງແຫຼ່ງເຊື້ອພັນໃໝ່ໆ. ຊ່ອງທາງໜຶ່ງ ເພື່ອບັນລຸສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ກໍ່ແມ່ນ ການອະນຸລັກແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ໃນແຫຼ່ງກໍາເນີດ ໂດຍຮ່ວມມືຢ່າງໃກ້ສິດກັບປະຊາຄົມກະສິກໍາໂລກ.

2 ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຂອງປະເທດລາວ

ສປປ ລາວ ໄດ້ຮັບຂອງຂວັນຈາກທໍາມະຊາດ ໃນທາງດ້ານປ່າໄມ້ ແລະ ພື້ນທີ່ກະສິກໍາ ທີ່ໃຫ້ຜົນຜະລິດດີ ແລະ ມີລະບົບນິເວດວິທະຍາທີ່ດີ ແລະ ຖືກລະບຸວ່າ ເປັນໜຶ່ງໃນສູນກາງຂອງແຫຼ່ງກໍາເນີດຂອງພັນພືດ ແລະ ພັນສັດດັ້ງເດີມ ແລະ ເປັນສູນກາງສໍາຄັນຂອງແຫຼ່ງກໍາເນີດເຂົ້າ (ຂໍ້ມູນຈາກ Russel, ປີ 2000). ຍ້ອນການປະສົມປະສານກັນ ລະຫວ່າງ ຊີວະນາໆພັນຕາມທໍາມະຊາດ ແລະ ກະສິກໍາ, ສປປ ລາວ ຈຶ່ງມີຄວາມສໍາຄັນພື້ນເດັ່ນໃນລະດັບໂລກ ໃນທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ການນໍາໃຊ້ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຢ່າງອຸດົມສົມບູນ ຂອງປະເທດນີ້ ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນ ຂໍ້ມູນທີ່ລວບຮວມເອົາ ພືດ, ສັດ ແລະ ເຊື້ອເຫັດ ໃນຕາຕະລາງ 1.

ຕາຕະລາງ 1: ຄາດຄະເນ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຂອງລາວ

ສິ່ງມີຊີວິດ	ໃນປ່າ (ຖືກນໍາໃຊ້)	Germplasm (ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ)	ພືດ		ສັດລ້ຽງ	
			ຊະນິດ	ພັນ	ຊະນິດ	ພັນ
ພືດ	2.500*	17.000	125*	180*	-	-
ເຂົ້າ	-	14.500	1*	30*	-	-
ພືດທີ່ບໍ່ແມ່ນເຂົ້າ	50*	2.500	100*	150*	-	-
ຜະລິດຕິພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ	500*	-	14*	-	-	-
ພືດເປັນຢາ	1,700	-	10*	-	-	-
ສັດ	800*	-	-	-	40*	50*
ສັດລ້ຽງ	-	?	-	-	20*	50*
ແມງໄມ້ ແລະອື່ນໆ	100*	-	-	-	10*	-
ປ່າ ແລະ ສັດນໍ້າ	200*	-	-	-	10*	-
ເຫັດ	100*	-	10	-	-	-
ລວມ	3.400*	17.000	135*	180*	30*	50*

* ຄາດຄະເນໂດຍ ແຜນງານ ABP

2.1 ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແລະ ການດໍາລົງຊີວິດ

ດັ່ງທີ່ໄດ້ອະທິບາຍໄວ້ຂ້າງເທິງນັ້ນ, ປະຊາຊົນຂອງ ສປປ ລາວ ນໍາໃຊ້ຊີວະນາໆພັນຂອງປະເທດ ເປັນຈໍານວນຫຼວງຫຼາຍ ແລະ ເຖິງແມ່ນວ່າ ກໍາລັງຫຼຸດລົງກໍ່ຕາມ ແຕ່ວ່າ ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ຍັງເປັນຂະແໜງການເສດຖະກິດທີ່ສໍາຄັນ ເຊິ່ງປະກອບເປັນ 30% ຂອງລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ ແລະ ສອງສ່ວນສາມຂອງແຮງງານ (ຂໍ້ມູນຈາກ ກະຊວງແຜນການແລະການລົງທຶນ, ປີ 2011). ເຖິງແມ່ນວ່າ ເປັນປະເທດ ທີ່ຜະລິດເຂົ້າຫຼາຍ ແຕ່ວ່າ ຄວາມບໍ່ໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ການຂາດໂພຊະນາການ ກໍ່ຍັງຄົງເປັນບັນຫາໜັກໜ່ວງ ເຊິ່ງ 50% ຂອງເດັກຊົນນະບົດທີ່ອາຍຸຕໍ່າກວ່າ 5 ປີ ຍັງຂາດສານອາຫານຊໍ້າເຮື້ອ ແລະ ສອງສ່ວນສາມ ຂອງປະຊາກອນຊົນນະບົດ ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ ຄວາມບໍ່ໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ (ຂໍ້ມູນຈາກ ອົງການອາຫານໂລກ, ປີ 2006). ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ທີ່ນໍາໃຊ້ ໃນ ສປປ ລາວ ກວມເອົາ ພືດປ່າ, ສັດປ່າ ແລະ ເຫັດປ່າ ຈໍານວນຫຼາຍ ເຊິ່ງປະກອບສ່ວນຫຼວງຫຼາຍ ໃຫ້ໂພຊະນາການຂອງຄອບຄົວ ແລະ ການກິນອາຫານທີ່ສົມດູນກັນ. ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວ, ຢາທໍາມະຊາດ ແລະ ວິທີການປິ່ນປົວດັ້ງເດີມ ຈໍານວນຫຼາຍ ທີ່ໄດ້ມາຈາກຜະລິດຕະພັນປ່າ ເລົ່ານີ້ ຍັງປະກອບສ່ວນໃຫ້ ຄອບຄົວ ມີສຸຂະພາບ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ດີ.

ເຖິງແມ່ນວ່າ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ມີຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ກັບປະຊາກອນ ທັງໃນຊົນນະບົດ ແລະ ຕົວເມືອງ ໃນ ສປປ ລາວ, ແຕ່ວ່າ ກຸ່ມຄົນທຸກຍາກ, ກຸ່ມຄົນຢູ່ຫ່າງໄກສອກຫຼີກ ແລະ ກຸ່ມຄົນສ່ວນນ້ອຍ ແມ່ນເພິ່ງພາມັນຫຼາຍທີ່ສຸດ. ສະນັ້ນ, ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຈຶ່ງເຮັດໜ້າທີ່ເປັນໃຈກາງໃນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ, ສົ່ງເສີມຄຸນນະພາບຊີວິດຊົນນະບົດ ແລະ ເຮັດໃຫ້ວັດທະນາທໍາຊົນເຜົ່າ ມີຄວາມຍືນຍົງ.

ມີຄວາມຮູ້ພື້ນເມືອງ ຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ໃນຫຼາຍກຸ່ມຊົນເຜົ່າ ໃນ ສປປ ລາວ. ຄວາມຮູ້ສ່ວນຫຼາຍ ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຖືກບັນທຶກໄວ້ ແລະ ສິ່ງມີຊີວິດຫຼາຍຢ່າງ ຍັງຕ້ອງການ ຄຳອະທິບາຍ ແລະ ຕັ້ງຊື່ໃຫ້ ຢ່າງເປັນ ທາງການ. ຖ້າວ່າ ບໍ່ດຳເນີນງານໃນທັນທີ, ຂໍ້ມູນທີ່ມີຄຸນຄ່ານີ້ ຈະສູນເສຍໄປ.

ບົດບາດຍິ່ງ-ຊາຍ ໃຍການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ແມ່ນແຕກຕ່າງກັນຫຼາຍ ລະຫວ່າງ ເພດຊາຍ ແລະ ເພດ ຍິງ ແຕ່ກໍ່ບໍ່ຄົງທີ່ສະເໝີໄປ ເຊິ່ງຫັນປ່ຽນຈາກການຕອບໂຕ້ກັບການປ່ຽນແປງສະພາບການ ທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາກະສິກຳ ແລະ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແລະ ການນຳໃຊ້ ເທັກໂນໂລຢີໃໝ່ໆ (ຂໍ້ມູນຈາກ ສຸວັນທອງ ແລະ ຄະນະ, ປີ 2009). ຊາຍ ແລະ ຍິງ ໃນບາງ ຄັ້ງ ມີຄວາມເຂົ້າໃຈແຕກຕ່າງກັນ ກ່ຽວກັບ ຫຼາຍດ້ານຂອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ, ແລະ ມີທັກສະທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ໃນການຄຸ້ມຄອງ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນເລົ່ານີ້ ເຊິ່ງຈຳເປັນຕ້ອງ ປະກອບເຂົ້າໃນ ທຸກໆແຜນຄຸ້ມຄອງຊີວະນາໆພັນ.

ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ເຮັດໜ້າທີ່ສຳຄັນ ໃນການປົກປ້ອງ ຊາວກະສິກອນ ຈາກລາຄາທີ່ປ່ຽນແປງ ໃນຕະຫຼາດທົ່ວໂລກ. ຍ້ອນວ່າ ປະຊາກອນ ຫຼາຍກວ່າ 80% ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງກັບ ກະສິກຳ ແລະ ມີການເຄື່ອນຍ້າຍຈາກ ຜະລິດຕະພັນເພື່ອເປັນອາຫານ ໄປສູ່ ຜະລິດຕະພັນ ເພື່ອຂາຍໃນຕະຫຼາດ ເພີ່ມຂຶ້ນເລື້ອຍໆ, ສະນັ້ນ ຊາວກະສິກອນລາວ ກໍ່ມີຄວາມສ່ຽງເພີ່ມຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ຕໍ່ກັບ ການ ປ່ຽນແປງລາຄາ ຂອງອາຫານ ແລະ ຜະລິດຕະພັນກະສິກຳອື່ນໆໃນທົ່ວໂລກ. ໂດຍການຮັກສາ ລະດັບໃດໜຶ່ງ ຂອງຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ທາງດ້ານ ພືດ ແລະ ຜະລິດຕະພັນກະສິກຳອື່ນໆ ຈະສາມາດຊ່ວຍຊາວກະສິກອນ ຈາກການເໜັງຕີງຂອງ ລາຄາຕະຫຼາດ ແລະ ສິ່ງເສີມ ການສ້າງລາຍຮັບ ໃຫ້ຍືນຍົງຫຼາຍຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ.

ອີກດ້ານໜຶ່ງກໍ່ຄືວ່າ, ຊາວກະສິກອນ ນຳໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ເພື່ອຊ່ວຍປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ເພື່ອສ້າງລາຍຮັບທາງ ເສດຖະກິດ. ສະນັ້ນ, ການປັບປຸງ ເທັກໂນໂລຢີກະສິກຳ ແລະ ການສົ່ງເສີມການຜະລິດກະສິກຳ ການນຳໃຊ້ ແລະ ການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຕ້ອງສາມາດ ສະແດງອອກໃຫ້ເຫັນຢ່າງຈະແຈ້ງເຖິງ ຈຸດດິທາງເສດຖະກິດ ຖ້າວ່າ ຊາວກະສິກອນ ຮັບຮອງເອົາ ແລະ ນຳໃຊ້ພວກມັນ. ກໍ່ເຊັ່ນດຽວກັບ ຜະລິດຕະພັນປອດສານພິດ, ໂຕຊີ້ວັດທາງດ້ານພູມສາດ (GI), ການຄ້າຂາຍທີ່ຍຸຕິທຳ ແລະ ການຍັ້ງຢືນອື່ນໆ ແລະ ການຍັ້ງຢືນຜະລິດຕະພັນ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ອາດນຳມາໃຊ້ ເພື່ອສົ່ງເສີມລາຍຮັບທາງເສດຖະກິດ ຈາກ ຜະລິດຕະພັນເລົ່ານີ້ ໃຫ້ໄດ້ລາຄາດີ ເຊິ່ງ ຜູ້ບໍລິໂພກໃນທົ່ວໂລກ ພ້ອມທັງຈະຈ່າຍ.

2.2 ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ແລະ ການບໍລິການລະບົບນິເວດ

ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ແມ່ນເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການບໍລິການລະບົບນິເວດ ເຊິ່ງຮັກສາໜ້າທີ່ສຳຄັນ ສຳລັບ ເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ແລະ ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງນິເວດວິທະຍາ ໃນ ສປປ ລາວ. ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຊ່ວຍຮັກສາ ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນ ດ້ວຍ ການປະປ່ອຍໃຫ້ດິນພັດທະນາສານອາຫານ, ດູດເອົາໄນໂຕຣເຈນ ໃນອາກາດມານຳໃຊ້ ແລະ ການໝູນວຽນໃຊ້ກັບຄືນ; ມັນສົ່ງເສີມ ການຮັກສາຄວາມຊຸ່ມຊື່ນໃນດິນ ດ້ວຍການປົກຄຸມພື້ນດິນ, ເປັນຮົ່ມເງົາຫຼາຍຊັ້ນ ແລະ ມີເຂດຮາກຍັ່ງເລິກໃນລະດັບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ; ມັນຊ່ວຍຄວບຄຸມສັດຕູພືດ ແລະ ພະຍາດດ້ວຍການເປັນພືດປະສົມປະສານ ແລະ ເປັນພືດຢູ່ລະຫວ່າງກາງ, ພ້ອມທັງ ເປັນຢາປາບ ສັດຕູພືດທີ່ຜະລິດມາຈາກພືດ ແລະ ຮັກສາປ້ອງກັນ ສັດຕູຕາມທຳມະຊາດ ແລະ ສົ່ງເສີມ ການປະສົມເກສອນ.

ຄຸນຄ່າທາງດ້ານ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຈະຊ່ວຍຮັກສາ ການບໍລິການລະບົບນິເວດທີ່ສຳຄັນຂອງສັງຄົມ. ໂດຍການສະໜັບສະໜູນ ຮອບວຽນອຸທິກກະສາດ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງນ້ຳ ທີ່ມີປະສິດທິພາບກວ່າເກົ່າ, ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ສາມາດປະກອບສ່ວນໃຫ້ ການ ສະໜອງນຳໃຊ້ ແລະ ນ້ຳດື່ມ ຢ່າງຍືນຍົງ ສຳລັບ ປະຊາກອນຊົນນະບົດ ກໍ່ຄື ປະຊາກອນໃນຕົວເມືອງ. ລະບົບຮອບວຽນອຸທິກ ກະສາດ ທີ່ມີປະສິດທິພາບກວ່າເກົ່າ ຈະປະກອບສ່ວນໃຫ້ ການບຳລຸງຮັກສາຄຸນນະພາບນ້ຳ ດ້ວຍການຕອງນ້ຳຕາມທຳມະຊາດ ແລະ ການກຳຈັດຂີ້ເຫຍື້ອ. ການປົກຄຸມພື້ນດິນທີ່ສະໜ້າສະເໝີຂຶ້ນ ທີ່ສ້າງໂດຍ ລະບົບພືດທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ຈະຫຼຸດຜ່ອນ ການໄຫຼໜີຂອງນ້ຳຝົນ

ແລະ ສະນັ້ນ ຈຶ່ງຫຼຸດການເຊາະເຈື່ອນຂອງດິນ ແລະ ປະກອບສ່ວນໃຫ້ ການຄວບຄຸມນ້ຳຖ້ວມ ທັງໃນຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ໃນທົ່ວປະເທດ.

ສະນັ້ນ, ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳທີ່ດີ ຈະສະໜັບສະໜູນ ການບໍລິການລະບົບນິເວດ ທີ່ກວ້າງຂວາງກວ່າເກົ່າ ເຊິ່ງສ້າງຄວາມຍືນຍົງໃຫ້ການສະໜອງນ້ຳ, ພະລັງງານ, ແຮ່ທາດ ແລະ ວັດຖຸດິບ ແລະ ອະນຸລັກຮີດຄອງທ້ອງຖິ່ນ, ວັດທະນາທຳຊົນເຜົ່າ, ສັດປ່າ ແລະ ຄຸນຄ່າຂອງທົ່ວທັດ ທີ່ຂະແໜງການ ທຸລະກິດ, ຂົນສົ່ງ, ພະລັງງານ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ ເພິ່ງພາອາໃສ.

ເຖິງແມ່ນວ່າ ມັນປະກອບສ່ວນໃຫ້ການບໍລິການລະບົບນິເວດ, ແຕ່ວ່າ ການປົກປ້ອງ ແລະ ການນຳໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ແບບຍືນຍົງ ແມ່ນເຮັດໜ້າທີ່ສຳຄັນ ໃນການສົ່ງເສີມ ສປປ ລາວ ໃຫ້ປັບຕົວໄດ້ດີກວ່າເກົ່າ ເຂົ້າກັບ ການປ່ຽນແປງສະພາບອາກາດ. ຍ້ອນວ່າ ສປປ ລາວ ມີພື້ນທີ່ພູຜາ ແລະ ຍ້ອນປະຊາກອນສ່ວນຫຼາຍ ເປັນຊາວກະສິກອນ, ສະນັ້ນ ສປປ ລາວ ຈຶ່ງມີຄວາມສ່ຽງ ເປັນພິເສດ ຕໍ່ກັບ ການປ່ຽນແປງສະພາບອາກາດ, ແລະ ຄວາມສ່ຽງດ້ານສະພາບອາກາດ ທີ່ກຳລັງເພີ່ມຂຶ້ນນັ້ນ ຍິ່ງສ້າງຄວາມກົດດັນເພີ່ມຕື່ມ ຕໍ່ກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຄຸນຄ່າຂອງຊີວະນາໆພັນ ເຊິ່ງຮວມທັງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ. ສະນັ້ນ, ດ້ວຍການຮັກສາ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໃຫ້ຢູ່ໃນລະດັບສູງ, ປະເທດລາວ ຈະຢູ່ໃນຕຳແໜ່ງທີ່ດີກວ່າເກົ່າ ໃນການປັບຕົວເຂົ້າກັບ ເຫດການສະພາບອາກາດຮຸນແຮງ ທີ່ຄາດວ່າຈະເພີ່ມຂຶ້ນ ໃນອະນາຄົດ.

2.3 ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ແລະ ການພັດທະນາເສດຖະກິດ

ສປປ ລາວ ມີນະໂຍບາຍ ທີ່ຈະອອກຈາກສະຖານະພາບເປັນ “ປະເທດດ້ອຍພັດທະນາ” ພາຍໃນປີ 2020 ແລະ ການນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຈະມີໜ້າທີ່ສຳຄັນ ເພື່ອບັນລຸຈຸດປະສົງນີ້. ຍົກເວັ້ນແຕ່ ສະພາບເສດຖະກິດຕົກຕ່ຳ ໃນລະຫວ່າງ ວິກິດການເສດຖະກິດ ໃນປີ 1997 ແລະ 1998, ສປປ ລາວ ໄດ້ມີການຂະຫຍາຍຕົວທາງເສດຖະກິດຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ສົ່ງຜົນໃຫ້ຄຸນນະພາບຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນ ດີຂຶ້ນ ດັ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນ ລວມຍອດຜະລິດຕິພັນພາຍໃນ ຕໍ່ຫົວຄົນ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງສະໜໍາສະເໝີ (7% ຫຼື ຫຼາຍກວ່ານັ້ນ ໃນໄລຍະ ສິບປີຜ່ານມາ), ຄວາມທຸກຍາກທີ່ຫຼຸດລົງ (ປະຈຸບັນນີ້ ຢູ່ທີ່ 27,6%), ການຕາຍຂອງເດັກທີ່ຫຼຸດລົງ (ປະຈຸບັນນີ້ ການຕາຍຢູ່ທີ່ 54 ຄົນຕໍ່ການເກີດຕາມທຳມະຊາດ 10.000 ຄັ້ງ), ອາຍຸຍິນສະເລ່ຍ ສູງຂຶ້ນ ປະຈຸບັນນີ້ ແມ່ນ 65 ປີ ແລະ ອັດຕາການເຂົ້າໂຮງຮຽນ ທີ່ສູງ ເຖິງ97,4%ໃນການສຶກສາຊັ້ນປະຖົມ (ຂໍ້ມູນຈາກ ກະຊວງແຜນການແລະການລົງທຶນ ປີ 2011, ທະນາຄານໂລກ ປີ 2015 ແລະ ທະນາຄານເອດີບີ ປີ 2014).

ຍ້ອນການຂະຫຍາຍຕົວຂອງປະຊາກອນ ຂອງປະເທດນີ້ ມີອັດຕາທີ່ສູງ ກໍ່ຄື 1,6% ຕໍ່ປີ (ຂໍ້ມູນຈາກ Index Mundi, ປີ 2015), ສະນັ້ນ ການສູນເສຍປ່າໄມ້ 0,5% ຕໍ່ປີ, ການພັດທະນາອຸດສາຫະກຳ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເທດສະບານ, ການລົງທຶນໃນພະລັງງານນ້ຳ, ການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່ ແລະ ການກໍ່ສ້າງໂຄງລ່າງພື້ນຖານ ໄດ້ນຳມາສູ່ ຜົນກະທົບດ້ານລົບທີ່ຮຸນແຮງ ຕໍ່ກັບ ຄຸນຄ່າຊີວະນາໆພັນ (ຂໍ້ມູນຈາກ ທະນາຄານເອດີບີ ປີ 2014). ຄວາມຕ້ອງການເນື້ອທີ່ດິນ, ນ້ຳ, ພະລັງງານ ແລະ ອາຫານ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ໄດ້ສ້າງການແຂ່ງຂັນ ທີ່ບໍ່ໝັ້ນຄົງ ໃນກຸ່ມຂະແໜງການເລົ່ານີ້ ເຊິ່ງຍິ່ງເຮັດໃຫ້ ຄຸນຄ່າຊີວະນາໆພັນ ຖືກກັດເຊາະເພີ່ມຂຶ້ນຕື່ມອີກ.

ເຖິງແມ່ນວ່າ ມີການຫັນປ່ຽນຈາກຄວາມຂາດເຂີນເຂົ້າ ໄປເປັນການຜະລິດເຂົ້າໃຫ້ເຫຼືອຫຼາຍ ແຕ່ວ່າ ຄວາມບໍ່ໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ຍັງຄົງເປັນ ບັນຫາໜັກໜ່ວງ ໃນ ສປປ ລາວ. ໃນໄລຍະ 15 ປີຜ່ານມາ, ສະຖານະພາບດ້ານໂພຊະນາການ ຂອງປະຊາຊົນລາວ ໄດ້ປັບປຸງດີຂຶ້ນຫຼາຍ ແລະ ໃນໄລຍະ 10 ປີຜ່ານມາ ບໍ່ໄດ້ມີການປັບປຸງທາງດ້ານການຂາດໂພຊະນາການຊຳເຮື້ອ. ໂດຍອີງຕາມຂໍ້ມູນຈາກ ອົງການອາຫານໂລກ, 50% ຂອງເດັກຊົນນະບົດ ອາຍຸຕໍ່າກວ່າ 5 ປີ ແມ່ນຂາດສານອາຫານຊຳເຮື້ອ ແລະ ສອງສ່ວນສາມຂອງ ປະຊາກອນຊົນນະບົດ ບໍ່ມີຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານ ສະບຽງອາຫານ ຫຼື ມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ ຄວາມບໍ່ໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ (ຂໍ້ມູນຈາກ ອົງການອາຫານໂລກ ປີ 2006). ປະຊາຊົນທຸກຍາກໃນຊົນນະບົດ ແມ່ນມີຄວາມສ່ຽງສູງທີ່ສຸດ ຕໍ່ການຂາດສານອາຫານ

ຍ້ອນພວກເຂົາເອື້ອຍອີງໃສ່ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ເຊິ່ງລວມທັງ ພືດປ່າ, ປາ, ຊີ້ນ ແລະ ແມງໄມ້ ເປັນແຫຼ່ງໄຂມັນ ແລະ ແຫຼ່ງໂປຣຕີນ. ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ເຮັດໜ້າທີ່ສຳຄັນ ໃນດ້ານໂພຊະນາການ ຂອງປະຊາຊົນທຸກຍາກໃນຊຸມນະບົດ ແລະ ການສູນເສຍຊີວະນາໆພັນເພີ່ມຕື່ມ ຈະເຮັດໃຫ້ສະພາບການທີ່ໜັກໜ່ວງຢູ່ແລ້ວ ຍິ່ງເພີ່ມທະວີຄຸນ.

ປ່າໄມ້, ເຂດດິນທາມ ແລະ ລະບົບນິເວດກະສິກຳ ໃນ ສປປ ລາວ ໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ມີຄຸນຄ່າສູງທາງ ເສດຖະກິດ. ສິ່ງສຳຄັນທີ່ສຸດ ຈາກທັດສະນະທາງການເງິນ ມີຄື (i) ການກັກເກັບຄ່າບ່ອນ; (ii) ການປົກປ້ອງເຂດແຫຼ່ງນ້ຳ; (iii) ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ; ແລະ (iv) ຄຸນຄ່າທາງ ທົວທັດທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນາທຳ. ຜົນປະໂຫຍດເລົ່ານີ້ ສະໜັບສະໜູນ ແລະ ສ້າງຄວາມຍືນຍົງໃຫ້ ຂະແໜງກະສິກຳ, ພະລັງງານນ້ຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ ເຊິ່ງມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ ເສດຖະກິດຂອງປະເທດ. ສະນັ້ນ, ມັນຈຶ່ງມີທ່າແຮງສູງ ສຳລັບ ການຈ່າຍຄ່າບໍລິການລະບົບນິເວດ (PES), ແຕ່ວ່າ ຕະຫຼາດໃນ ສປປ ລາວ ຍັງຖືກຈຳກັດ ສຳລັບ ລາຍຮັບນັ້ນ.

2.4 ສະຖານະພາບ, ທ່າວຽງ ແລະ ໄພອັນຕະລາຍຕໍ່ກັບຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ຍັງຄົງອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງ ລະບົບນິເວດ ແລະ ສິ່ງມີຊີວິດຊະນິດຕ່າງໆ. ມັນເປັນບ້ານຂອງພືດໃຫ້ດອກ 8.000-11.000 ຊະນິດ, ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນ້ຳນົມມີຫຼາຍກວ່າ 100 ຊະນິດ, ນົກມີ 700 ຊະນິດ, ສັດເລືອຄານແລະສັດເຄິ່ງປົກເຄິ່ງນ້ຳປະມານ 166 ຊະນິດ(ຂໍ້ມູນຈາກ ລັດຖະບານລາວ ປີ 2003) ແລະ ເຊື້ອເຫັດ 3.000-5.000 ຊະນິດ (ຂໍ້ມູນຈາກ Pedersen, ປີ 2015). ຫຼາຍຊະນິດທີ່ໄດ້ກ່າວມານັ້ນ ຖືກນຳໃຊ້ ໃນທາງກົງ ຫຼື ທາງອ້ອມ ສຳລັບ ກະສິກຳ ແລະ ອາຫານ ສະນັ້ນ ຈຶ່ງເປັນແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ.

ສປປ ລາວ ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນເປັນພິເສດ ໃນທາງດ້ານ ພັນເຂົ້າ. ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 1996, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ ແລະ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າເຂົ້າສາກົນ (IRRI) ໄດ້ຮ່ວມມືກັນ ເພື່ອເກັບກຳເອົາ ເຂົ້າພັນພື້ນເມືອງ 237 ລາຍການ (ຕົວຢ່າງ) ເຊິ່ງໃນນັ້ນ ຢ່າງໜ້ອຍມີ 5 ຊະນິດພັນພື້ນເມືອງ ແລະ ຍັງໄດ້ເກັບກຳເອົາອີກຫຼາຍກວ່າ 14.000 ລາຍການ ເຊິ່ງ 3.000 ຊະນິດ ມີທ່າແຮງສູງ ສຳລັບ ການປູກ⁴. ເຂົ້າໜຽວ ແມ່ນເປັນ ປະເພດເຂົ້າຕົ້ນຕໍ ທີ່ຄົນລາວມັກ ແລະ ປະມານ 85% ຂອງຕົວຢ່າງທີ່ເກັບມາໄດ້ນັ້ນ ແມ່ນເປັນຊະນິດພັນເຂົ້າໜຽວ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທີ່ໜ້າເຫຼືອເຊື້ອ. ຊະນິດພັນທ້ອງຖິ່ນບາງອັນ ທີ່ຜ່ານມາ ໄດ້ຫຼຸດລົງນັ້ນ ແຕ່ວ່າໃນປະຈຸບັນນີ້ ກຳລັງກັບຄືນສູ່ຕະຫຼາດພາຍໃນປະເທດ ແລະ ຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ. ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍ ເຊິ່ງເປັນຊະນິດພັນເຂົ້າໜຽວທີ່ມີກິ່ນຫອມ⁵ ໄດ້ກັບຄືນມາສູ່ຕະຫຼາດ ທັງພາຍໃນແລະຕ່າງປະເທດ ແລະ ກຳລັງກັບມາໄດ້ຮັບຄວາມນິຍົມຫຼາຍ.

ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2000, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ ໄດ້ຮ່ວມມືກັບ ບັນດາຄູ່ຮ່ວມງານອື່ນໆ ແລະ ຕາໜ່າງສະຫະກອນ ແລະ ໄດ້ສືບຕໍ່ເກັບກຳ ພັນພືດພື້ນເມືອງຊະນິດໃຫ້ຫົວຢ່າງໃນດິນ ເພື່ອການຂະຫຍາຍພັນ ແລະ ເພື່ອການຄົ້ນຄວ້າ. ການເກັບກຳພັນພືດ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ອື່ນໆ ທີ່ພື້ນເດັ່ນ ໃນ ສປປ ລາວ ປະກອບດ້ວຍ ພືດຊະນິດເມັດ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ເຊັ່ນ: ໝາຍເດືອຍ, ຖົ່ວ, ຜັກ, ພືດອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຕົ້ນໄມ້ກິນໝາກ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 3.8 ແລະ 3.9). ລາຍການຕົວຢ່າງໃນປະຈຸບັນ ປະກອບດ້ວຍ ຜັກ 312 ຊະນິດ, ເຄື່ອງປຸງແຕ່ງອາຫານ 230 ຊະນິດ ແລະ ເຄື່ອງປຸງຊະນິດເຜັດ 225 ຊະນິດ ແລະ ສ່ວນທີ່ເຫຼືອແມ່ນ ຈຳພວກໝາກບວບ, ໝາກນ້ຳເຕົ້າ, ໝາກເຂືອ, ໝາກເລັ່ນ ແລະ ພືດອື່ນໆຈຳນວນໜຶ່ງ. ສປປ ລາວ ແມ່ນມີເອກະລັກ ໃນທາງດ້ານ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປາຂອງດົງ. ພືດປ່າຫຼາຍກວ່າ 700 ຊະນິດ ແມ່ນຖືກນຳໃຊ້ເພື່ອເປັນອາຫານ ແລະ

⁴ເປັນການຄາດຄະເນໂດຍປະມານ ຍ້ອນວ່າ ມີຊະນິດພັນເຂົ້າຈຳນວນໜ້ອຍ ທີ່ມີນິຍາມຕາມ ມາດຕະຖານສາກົນ.

⁵ເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍ ປະກອບດ້ວຍ 4 ຊະນິດພັນທີ່ຄ້າຍຄືກັນ ມີຄື ເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍດຳ, ເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍເຫຼືອງ, ເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍແດງ ແລະ ເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍລາຍດຳ.

ເພື່ອຈຸດປະສົງອື່ນໆ (ຂໍ້ມູນຈາກ (ຂໍ້ມູນຈາກ NBSAP, ປີ 2012), ແລະ ໃນຈຳນວນນີ້ ຫຼາຍກວ່າ 100 ຊະນິດ ໄດ້ຖືກຄົ້ນພົບ ແລະ ໄດ້ຮັບການອະທິບາຍ. ປະເພດປົກຄຸມທີ່ສຳຄັນຂອງ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແມ່ນ ເຫັດ ເຊິ່ງໃນລະຫວ່າງ 50-100 ຊະນິດ ຖືກນຳໃຊ້ເປັນອາຫານ ແລະ ເປັນຢາປິ່ນປົວ (ຂໍ້ມູນຈາກ ABP, ປີ 2014).

ເຖິງແມ່ນວ່າ ສປປ ລາວ ຍັງຄົງມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ ຢ່າງພື້ນ ເຕັ້ນ ໃນທາງດ້ານ ນິເວດວິທະຍາ, ແຕ່ວ່າ ຊີວະນາໆພັນ ໄດ້ຫຼຸດ ລົງຫຼາຍ ຍ້ອນການຂະຫຍາຍຕົວຂອງປະຊາກອນ, ການນຳໃຊ້ ດິນ ທີ່ປ່ຽນແປງໄປ, ການຂຸດຄົ້ນແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນ ແລະ ການຫັນປ່ຽນຈາກ ການເຮັດກະສິກຳເພື່ອເປັນອາຫານ ໄປສູ່ ເສດຖະກິດຕະຫຼາດ. ຄຸນຄ່າທາງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ແມ່ນ ກຳລັງປະສົບກັບ ໄພອັນຕະລາຍເພີ່ມຕື່ມ ຈາກການສຳປະທານ ທີ່ດິນ, ການປູກພືດຊະນິດດຽວ, ໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້ານ້ຳຕົກ ແລະ ການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່. ບັນດາແຜນງານຕ່າງໆ ຕາມນະໂຍບາຍ ແຫ່ງຊາດ ກ່ຽວກັບ ການປູກພືດເນີນສູງຄົງທີ່, ການຍົກຍ້າຍຈັດ ສັນ ແລະ ການເຕົ້າໂຮມບ້ານ ກໍ່ມີຜົນກະທົບຫຼາຍ ຕໍ່ກັບ ຊີວະ ນາໆພັນກະສິກຳ. ການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ ແລະ ຄວາມຂາດເຂີນນ້ຳ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນເລື້ອຍໆນັ້ນ ກໍ່ກະທົບກັບ ລະບົບ ນິເວດວິທະຍາ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງ ຊາວກະສິກອນ ລາວ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ກຸ່ມຄົນທຸກຍາກ ແລະ ກຸ່ມສ່ຽງ (ຂໍ້ ມູນຈາກ ທະນາຄານເອດີບີ ປີ 2014).

ການນຳໃຊ້ ຊະນິດພັນປັບປຸງໃໝ່ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ຂອງ ເຂົ້າ ແລະ ພືດອື່ນໆ ຊຸດໂຊມລົງຫຼາຍ. ຄວາມຕ້ອງການ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ສຳລັບ ຕະຫຼາດຕາມ ຊາຍແດນ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ ຜະລິດຕະພັນບາງອັນ ດັບສູນຢ່າງໄວວາ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຫວາຍ, ກ້ວຍໄມ້ ແລະ ເປືອກໄມ້ (ຂໍ້ມູນ ຈາກ Foppes ພ້ອມດ້ວຍຄະນະ, ປີ 2005) ແລະ ພືດເປັນ ຢາຈຳນວນໜຶ່ງ (ຂໍ້ມູນຈາກ Sydara, ປີ 2014). ການສ້າງ ເຂື່ອນໄຟຟ້ານ້ຳຕົກ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງ ຊະນິດປາ ຫຼຸດລົງ (ຂໍ້ມູນຈາກ Ziv ພ້ອມດ້ວຍຄະນະ, ປີ 2012) ແລະ ການລ່າສັດ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ ປະຊາກອນສັດປ່າ ຫຼຸດລົງຫຼາຍ (ຂໍ້ມູນ ຈາກ WCS, ປີ 2015).

ກ່ອງຂໍ້ມູນ 1: ກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ

ປ່າໄມ້ (ປີ 2007): ໃນປະຈຸບັນນີ້ ແມ່ນກຳລັງປັບປຸງຄືນໃໝ່ ເຊິ່ງກວມເອົາ ວຽກງານຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບປ່າໄມ້ ເຊິ່ງຮວມທັງ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າ ຂອງດົງ ແລະ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆ ພັນກະສິກຳ ໃນປ່າໄມ້. ມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ສ້າງ ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ສຳລັບ ທຸກປະເພດຂອງການອະນຸລັກ, ການປົກປ້ອງ ແລະ ປ່າຜະລິດ.

ກົດໝາຍກະສິກຳ (ປີ 1998): ມີເປົ້າໝາຍເພື່ອສົ່ງເສີມ ການຜະລິດກະສິກຳ ເພື່ອຮັບປະກັນດ້ານ ການສະໜອງອາຫານ ແລະ ເຄື່ອງໃຊ້ກະສິກຳ, ພ້ອມທັງ ຂະຫຍາຍ ການແປຮູບອຸດສາຫະກຳກະສິກຳ ແລະ ປະກອບສ່ວນໃຫ້ ເສດ ຖະກິດຂອງປະເທດ ໂດຍບໍ່ກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.

ກົດໝາຍປະມົງ (ປີ 2009): ປະກອບດ້ວຍ ບັນດາລະບຽບການຕ່າງໆ ທີ່ ຄວບຄຸມການປະມົງ ແລະ ການສົ່ງເສີມການລ້ຽງສັດນ້ຳ, ການອະນຸລັກ, ການ ປົກປ້ອງ, ການພັດທະນາ ແລະ ການນຳໃຊ້ຊີວະນາໆ ພັນກະສິກຳໃນນ້ຳ ຢ່າງ ຍືນຍົງ.

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍນ້ຳ ແລະ ແຫຼ່ງນ້ຳ (ປີ 1996): ກຳລັງໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ໃຫ້ ເປັນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍແຫຼ່ງນ້ຳ ເຊິ່ງກວມເອົາ ປະເດີນຕ່າງໆ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມ ຄອງນ້ຳຖ້ວມ, ການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນ ແລະ ຄຸນນະພາບນ້ຳ.

ກົດໝາຍທີ່ດິນ (ປີ 2003): ໃນປະຈຸບັນນີ້ແມ່ນກຳລັງດຳເນີນການປັບປຸງຢູ່ ແລະ ມັນກຳນົດລະບຽບການຕ່າງໆ ສຳລັບ ການຄຸ້ມຄອງ, ການປົກປ້ອງ ແລະ ການນຳໃຊ້ ທີ່ດິນ ເຊິ່ງຮວມທັງ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນໃນດິນ ເພື່ອສ້າງຄວາມສົມ ດູນລະຫວ່າງ ການພັດທະນາເສດຖະກິດ ແລະ ການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ.

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັດປ່າແລະສັດນ້ຳ (ປີ 2007): ກຳນົດ ກ່ຽວກັບ ຊະນິດ ຫວງຫ້າມ, ການນຳໃຊ້ທີ່ອະນຸຍາດໃຫ້ໄດ້ ແລະ ລະບຽບການເພື່ອສົ່ງເສີມ ການນຳໃຊ້ແບບຍືນຍົງ ແລະ ການຟື້ນຟູຊີວະນາໆພັນ ໂດຍບໍ່ສ້າງຜົນກະທົບ ທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ແລະ ຫ້າມສ້າງຄວາມກົດດັນ ຕໍ່ເຜົ່າພັນຂອງສັດປ່າ.

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ (ປີ 1999): ກຳນົດ ພື້ນຖານກົດ ຫມາຍ ສຳລັບ ການຄຸ້ມຄອງ, ການຕິດຕາມ, ການຟື້ນຟູ ແລະ ການປົກປ້ອງ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ຊີວະນາໆພັນ ສຳລັບ ການພັດທະນາປະເທດ ຢ່າງຍືນຍົງ.

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ຄວາມປອດໄພຂອງ ເທັກໂນໂລຢີຊີວະພາບ (ປີ 2014): ກຳ ນົດ ຫຼັກການ, ລະບຽບການ ແລະ ມາດຕະການຕ່າງໆ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການຕິດຕາມ ຄວາມປອດໄພຂອງ ເທັກໂນໂລຢີຊີວະພາບ ເພື່ອຮັບ ປະກັນ ຄວາມປອດໄພໃນ ການຄົ້ນຄວ້າ, ການພັດທະນາ, ການຈັດການ, ການ ເຄື່ອນຍ້າຍ ແລະ ການນຳໃຊ້ ສິ່ງມີຊີວິດທີ່ປ່ຽນແປງພັນທຸກຳ (GMO).

ທັງພືດແລະສັດ ຊະນິດພັນນໍາເຂົ້າທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ (alien invasive species)^໑ ກໍ່ເປັນໄພອັນຕະລາຍຫຼາຍ ຕໍ່ກັບ ການຜະລິດ ກະສິກໍາ ໂດຍລວມ ແລະ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຕໍ່ກັບ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ຈໍານວນຊະນິດພັນນໍາເຂົ້າທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ໃນ ປະເທດນີ້ ແມ່ນມີຫຼາຍ (ຕາຕະລາງ 7.1, 7.2 ແລະ 7.3) ແລະ ສືບຕໍ່ເພີ່ມຂຶ້ນ

2.5 ລະບຽບກົດໝາຍ

ລະບຽບກົດໝາຍ ທາງດ້ານ ຊີວະນາໆພັນ ໃນ ສປປ ລາວ ສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວ ແມ່ນຄວບຄຸມໂດຍ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປົກປ້ອງ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ກົດໝາຍປ່າໄມ້, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັດປ່າແລະສັດນໍ້າ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍນໍ້າ ແລະແຫຼ່ງນໍ້າ, ກົດໝາຍປະມົງ, ກົດໝາຍ ທໍ່ດິນ ແລະ ນິຕິກໍາ ທີ່ກວມເອົາ ການປະເມີນຜົນກະທົບດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ (EIA) ແລະ ການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມແບບຍຸດທະ ສາດ (SEA). ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ບໍ່ມີກົດໝາຍໃດ ໃນປະຈຸບັນນີ້ ທີ່ຮັບຮູ້ສະເພາະເຈາະຈົງເຖິງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ວ່າເປັນ ອົງປະກອບອັນສໍາຄັນຂອງ ຊີວະນາໆພັນ. ກົດໝາຍກະສິກໍາ ກໍ່ຍັງບໍ່ກ່າວສະເພາະເຈາະຈົງເຖິງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ກົດໝາຍຕ່າງໆ ໃນປະຈຸບັນນີ້ ກວມເອົາ ການຄຸ້ມຄອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແບບຍືນຍົງ ດັ່ງທີ່ໄດ້ສະຫຼຸບໄວ້ໃນ ກ່ອງຂໍ້ມູນ 1.

ໃນປະຈຸບັນນີ້ ດໍາລັດກ່ຽວກັບ ການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມລະດັບຍຸດທະສາດ (SEA) ແມ່ນກໍາລັງຮ່າງຂຶ້ນມາ ເຊິ່ງກໍານົດລະບຽບ ແລະ ຫຼັກການ ສໍາລັບ ການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມລະດັບຍຸດທະສາດ ໃນເວລາສ້າງ ນະໂຍບາຍ, ຍຸດທະສາດ ແລະ ແຜນງານຕ່າງໆ ທີ່ ອາດກະທົບກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ຢ່າງຮຸນແຮງ. ແຕ່ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍ່ຕາມ, ຜົນກະທົບຂອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ກໍ່ຍັງບໍ່ໄດ້ຖືກກ່າວເຖິງ ສະເພາະເຈາະຈົງ ໃນຮ່າງດໍາລັດສະບັບນີ້.

2.6 ສະພາບການດ້ານ ການຈັດຕັ້ງ ແລະ ນະໂຍບາຍ

ການຈັດຕັ້ງ ສໍາລັບ ການຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນມີຄວາມ ຊັບຊ້ອນ ແລະ ໄດ້ມີການຈັດຕັ້ງກັນຄືນໃໝ່ຄັ້ງສໍາຄັນ ໂດຍການສ້າງຕັ້ງ ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດແລະສິ່ງແວດລ້ອມ. ໃນ ປະຈຸບັນນີ້ ຄວາມຮັບຜິດຊອບແມ່ນ ແມ່ນການຮັບຜິດຊອບຮ່ວມກັນ ລະຫວ່າງ ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ເຊິ່ງກົມຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ ຂອງກະຊວງດັ່ງກ່າວນີ້ ຮັບຜິດຊອບສໍາລັບ ການອະນຸລັກ ແລະ ປົກປ້ອງປ່າໄມ້, ແລະ ກະຊວງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ ເຊິ່ງເປັນພາກສ່ວນຄຸ້ມຄອງປ່າຜະລິດ ໂດຍກົມປ່າໄມ້ ແລະ ກົມກວດກາປ່າໄມ້.

ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ໄດ້ພັດທະນາ ນະໂຍບາຍ ແລະ ຍຸດທະສາດ ສໍາຄັນ ຈໍານວນໜຶ່ງ ທີ່ສະໜັບສະໜູນ ການອະນຸລັກ ແລະ ການນໍາໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຢ່າງຍືນຍົງ ທັງທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມ.

ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດແລະສັງຄົມແຫ່ງຊາດຄັ້ງທີ VIII(NSEDP) ເຊິ່ງໃນປະຈຸບັນນີ້ ແມ່ນກໍາລັງສະຫຼຸບສັງລວມຢູ່ ແລະ ມັນເນັ້ນໜັກໃສ່ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ແລະ ເຊື່ອມສານກັນ, ບໍ່ແມ່ນການວາງແຜນແຕ່ລະຂະແໜງການ. ການຄຸ້ມຄອງຊີວະ ນາໆພັນກະສິກໍາທີ່ດີ ຈະສົ່ງເສີມບັນດາບູລິມະສິດຂອງ ນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດນີ້ ແລະ ເປີດໂອກາດໃຫ້ແຜນງານ NABP II ສອດຄ່ອງ ກັບ ແລະ ສະໜັບສະໜູນ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດແລະສັງຄົມແຫ່ງຊາດຄັ້ງທີ VIII.

ຍຸດທະສາດການຂະຫຍາຍຕົວແລະລຶບລ້າງຄວາມທຸກຍາກແຫ່ງຊາດ ສ້າງຂຶ້ນໃນປີ 2004 ແມ່ນເປັນຂອບວຽກ ທີ່ກໍານົດແຜນງານ ຕ່າງໆ ຂອງລັດຖະບານ ເພື່ອກໍາຈັດຄວາມທຸກຍາກ ພາຍໃນປີ 2020 ແລະ ເຮັດໃຫ້ການຂະຫຍາຍຕົວທາງເສດຖະກິດ ມີຄວາມຍືນ ຍົງ ໂດຍເນັ້ນໜັກເປັນພິເສດໃສ່ ພື້ນທີ່ຊົນນະບົດ ແລະ ບັນດາຕົວເມືອງທຸກຍາກ. ເປົ້າໝາຍ ແມ່ນເພື່ອສົ່ງເສີມແວດລ້ອມສໍາລັບ ການຂະຫຍາຍຕົວ ແລະ ການພັດທະນາ ໃນ 4 ຂະແໜງການຕົ້ນຕໍ ຄື: ກະສິກໍາ/ປ່າໄມ້, ການສຶກສາ, ສາທາລະນະສຸກ ແລະ ໂຄງລ່າງ

^໑ ຊະນິດພັນນໍາເຂົ້າທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ແມ່ນກໍານົດຕາມ ຊະນິດທີ່ຖືກນໍາເຂົ້າມາໃໝ່ ທີ່ບໍ່ເຄີຍມີຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນນັ້ນ ເຊິ່ງ ກໍ່ໃຫ້ເກີດ ຫຼື ອາດກໍ່ໃຫ້ເກີດ ອັນຕະລາຍຕໍ່ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຫຼື ຕໍ່ເສດຖະກິດ ຫຼື ອາດເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ ສຸຂະພາບຂອງ ມະນຸດ, ສັດ ຫຼື ພືດ. ສະນັ້ນ ຊະນິດພັນນໍາເຂົ້າທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ແມ່ນເປັນຊະນິດທີ່ ຜ່ານມາ ບໍ່ໄດ້ຢູ່ໃນລະບົບນິເວດນັ້ນໆ.

ພື້ນຖານ. ຍຸດທະສາດດັ່ງກ່າວນີ້ ຮັບຮູ້ວ່າ ຈຸດປະສົງທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດຂອງນະໂຍບາຍ ສຳລັບ ຂະແໜງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແມ່ນ ການປັບປຸງ ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ຂອງຄົວເຮືອນ. ເພື່ອບັນລຸຈຸດປະສົງນີ້, ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ ແລະ ເຂດແຫຼ່ງນ້ຳ ຢ່າງ ຍືນຍົງ ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການສົ່ງເສີມ, ຄວາມແຕກໂຕນລະຫວ່າງ ທົ່ງພຽງ ແລະ ພື້ນທີ່ເນີນສູງ ຈະຕ້ອງຫຼຸດລົງ ແລະ ມາດຕະຖານ ການດຳລົງຊີວິດ ໃນເຂດຊົນນະບົດ ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ດ້ວຍການພັດທະນາ ກະສິກຳທີ່ຫັນທິດໃສ່ຕະຫຼາດ. ຍ້ອນວ່າ ປະຊາຊົນທຸກຍາກ ຍັງຈຳເປັນຕ້ອງເອື້ອຍອີງໃສ່ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ, ສະນັ້ນ ການອະນຸລັກ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຈຶ່ງຈະເປັນໃຈກາງຂອງຜົນສຳເລັດ ຂອງຍຸດທະສາດນີ້.

ເປົ້າໝາຍຂອງ ຍຸດທະສາດຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ (ເຖິງປີ 2020) ມີຄື: (i) ຮັບປະກັນວ່າ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນສິ່ງແວດລ້ອມ ໄດ້ຮັບການອະນຸລັກ ເພື່ອສົ່ງເສີມ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ; (ii) ປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຮັກສາ ການບໍລິການລະບົບນິເວດ; (iii) ຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງນ້ຳ ເພື່ອຮັບປະກັນ ໃຫ້ການໃຊ້ນ້ຳ ມີຄວາມຍືນຍົງ; (iv) ສົ່ງເສີມ ການນຳໃຊ້ທີ່ສິດຢ່າງສະຫຼາດ ເພື່ອເພີ່ມການ ຜະລິດ ສຳລັບ ຕະຫຼາດພາຍໃນປະເທດ ແລະ ຕະຫຼາດສິ່ງອອກ; (v) ສົ່ງເສີມການນຳໃຊ້ ມາດຕະການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນທຸກ ຂະແໜງການພັດທະນາ; (vi) ປົກປ້ອງ ມໍລະດົກທາງດ້ານ ທຳມະຊາດ, ປະຫວັດສາດ ແລະ ວັດທະນາທຳ; (vii) ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ປະຕິບັດ ບັນດາພັນທະແຫ່ງຊາດ ທີ່ມີຢູ່ໃນ ສັນຍາຕ່າງໆກັບສາກົນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ສິ່ງແວດລ້ອມ; ແລະ (viii) ສະໜັບສະໜູນ ການ ສຶກສາ ແລະ ຄວາມຮັບຮູ້ ກ່ຽວກັບ ສິ່ງແວດລ້ອມ ເພື່ອສົ່ງເສີມ ການຮ່ວມມື ສາກົນ, ພາກພື້ນ ແລະ ພາຍໃນປະເທດ.

ຍຸດທະສາດປ່າໄມ້ ເຖິງປີ 2020 ກຳນົດ ຄຳແນະນຳ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການພັດທະນາ ຂະແໜງການປ່າໄມ້ ຢ່າງຍືນຍົງ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບນະໂຍບາຍ, ຍຸດທະສາດ ແລະ ແຜນງານບຸລິມະສິດຂອງປະເທດ ເພື່ອການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ. ມັນກຳນົດ ຂອບວຽກໝູນວຽນ ສຳລັບ ການສ້າງແຜນງານ ແລະ ໂຄງການໃນອະນາຄົດ ໃນຂະແໜງການປ່າໄມ້ ພ້ອມທັງ ເພື່ອສະເໜີ ການຊ່ວຍເຫຼືອພັດທະນາທາງການ ແລະ ໂຄງການຂອງຜູ້ໃຫ້ທຶນ. ຍຸດທະສາດນີ້ ກຳນົດ ກ່ຽວກັບ ການທົບທວນ ສະຖານະພາບ ຂອງຂະແໜງການນີ້ ຢ່າງລະອຽດ ເຊິ່ງຮວມທັງ ລາຍການປ່າໄມ້, ການນຳໃຊ້ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ ແລະ ນະໂຍບາຍ ແລະ ແຜນງານ ໃນຜ່ານມາ ແລະ ທີ່ກຳລັງດຳເນີນການຢູ່. ມັນລະບຸເຖິງ ບັນຫາທ້າທາຍໃນອະນາຄົດ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງ ການພັດທະນາ ເພື່ອການພັດທະນາຂະແໜງການແບບຍືນຍົງ, ແລະ ມັນອະທິບາຍເຖິງ ນະໂຍບາຍ, ແຜນງານ ແລະ ການປະຕິບັດ ງານ ທີ່ແນະນຳໃຫ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ເຊິ່ງຮວມທັງ ການປະຕິບັດແບບຄົງທີ່ ໂດຍນຳໃຊ້ ວິທີການເຮັດກະສິກຳ ແບບໃໝ່ ທີ່ເນັ້ນໜັກໃສ່ ການອະນຸລັກ. ສະນັ້ນ, ມັນຈຶ່ງໄດ້ກຳນົດ ຂອບວຽກ ສຳລັບ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນ ຊີວະນາໆພັນກະສິ ກຳ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບປ່າໄມ້.

ຍຸດທະສາດພັດທະນາກະສິກຳ ຮອດປີ 2025 ແລະ ວິໄສທັດ ຮອດປີ 2030 ຂອງກະຊວງກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ ມີຄວາມພະຍາຍາມ ຈະຮັບປະກັນ ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ດ້ວຍວຽກງານກະສິກຳ ທີ່ສະອາດ, ປອດໄພ ແລະ ຍືນຍົງ ແລະ ສ້າງລະບົບການ ຜະລິດກະສິກຳ ທີ່ສາມາດປະກອບສ່ວນໃຫ້ ເສດຖະກິດຂອງປະເທດໄດ້ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບ ຈຸດປະສົງຂອງການເປັນອຸດ ສາຫະກຳ ແລະ ຫັນສະໄໝ ຂອງປະເທດ. ຍຸດທະສາດດັ່ງກ່າວນີ້ ກວມເອົາ 9 ແຜນປະຕິບັດງານ ແລະ 120 ໂຄງການ/ຊຶ່ງເຂດການ ຊ່ວຍເຫຼືອ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການປູກພືດ ແລະ 7 ແຜນປະຕິບັດງານ ແລະ 58 ໂຄງການ/ຊຶ່ງເຂດການຊ່ວຍເຫຼືອ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການ ລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມີງ. ການຫັນກະສິກຳເປັນການຄ້າ ມີຈຸດເນັ້ນໜັກທີ່ພື້ນເດັ່ນ ແລະ ໃນເວລາດຽວກັນນັ້ນ, ຍຸດທະສາດ ແລະ ວິໄສທັດໃຫມ່ ຮັບຮູ້ ແລະ ສະໜັບສະໜູນ ການນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ແບບຍືນຍົງ ແລະ ຜະລິດຕະພັນໃໝ່ໆ ເຊິ່ງຮວມທັງ ຜັກ, ຕົ້ນໄມ້ກິນຫມາກ ແລະ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ.

ຍຸດທະສາດການຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳແລະປ່າໄມ້2025 ໄດ້ລະບຸວ່າ ການເຊື່ອມໂຊມ ແລະ ການສູນເສຍ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ແລະ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແມ່ນເປັນ ໜຶ່ງໃນເຈັດ ອຸປະສັກອັນສຳຄັນທີ່ສຸດ ທີ່ວຽກງານກະສິກຳ ໃນ ສປປ ລາວ ກຳລັງປະສົບ

ຢູ່. ຍຸດທະສາດດັ່ງກ່າວນີ້ ມີ 4 ເປົ້າໝາຍ ຄື: (i) ຮັບປະກັນຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ໂພຊະນາການ; (ii) ການຜະລິດກະສິກໍາ ເປັນສິນຄ້າທີ່ເພີ່ມມູນຄ່າສູງ; (iii) ຮັບປະກັນ ການຄຸ້ມຄອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແລະ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ແບບຍືນຍົງ; ແລະ (iv) ການສົ່ງເສີມ ໃຫ້ສາມາດປັບຕົວເຂົ້າກັບ ການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ. ຍຸດທະສາດນີ້ ກວມເອົາ 4 ແຜນງານຄົ້ນຄວ້າ ເຊິ່ງໜຶ່ງໃນນັ້ນ ແມ່ນແຜນງານຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແບບຍືນຍົງ ເຊິ່ງໄດ້ລະບຸເປົ້າໝາຍວ່າ “ສະໜັບສະໜູນ ການພັດທະນາ ວິທີການ, ກິນໄກ ແລະ ຄໍາແນະນໍາດ້ານວິຊາການ ແບບປັບປຸງໃໝ່ ເພື່ອຮັບປະກັນ ການຄຸ້ມຄອງ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແບບຍືນຍົງ (ດິນ, ປ່າໄມ້, ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ).

ຍຸດທະສາດແຫ່ງຊາດສໍາລັບການຢາພື້ນເມືອງ (2012-2015) ໄດ້ຮັບການອະນຸມັດຈາກ ກະຊວງສາທາລະນະສຸກ ໃນປີ 2013 ແລະ ມັນກວມເອົາ ທິດທາງຍຸດທະສາດ ເພື່ອອະນຸລັກ ແຫຼ່ງພືດກາຍາແຫ່ງຊາດ ແລະ ເພື່ອປົກປ້ອງ ຄວາມຮູ້ທາງປັນຍາ ກ່ຽວກັບ ຢາພື້ນເມືອງ ຂອງບັນດາກຸ່ມຊົນເຜົ່າຂອງປະເທດລາວ. ຍຸດທະສາດນີ້ ປັບປຸງ ນະໂຍບາຍ, ສ້າງລະບຽບການ ແລະ ສົ່ງເສີມ ການປົກປ້ອງ (ເຊັ່ນວ່າ ການກໍານົດ ເຂດປ່າສະຫງວນ) ແລະ ການນໍາໃຊ້ ພືດກາຍາແບບຍືນຍົງ ເຊິ່ງຮວມທັງ ການກໍານົດໂຄຕ້າ.

ແຜນພັດທະນາກະສິກໍາທີ່ສຸມໃສ່ຄວາມທຸກຍາກ(2003-2020), ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງ ແຜນລຶບລ້າງຄວາມທຸກຍາກແຫ່ງຊາດ ແລະ ມັນກໍານົດ ບັນໂຄງການບຸລິມະສິດ ທີ່ຈະຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃນຂະແໜງການນີ້ ຈົນເຖິງປີ 2020. ມັນເນັ້ນໜັກໃສ່ ຄວາມຈໍາເປັນໃນການພັດທະນາ ຂະແໜງການກະສິກໍາ ເພື່ອບັນລຸ ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ດ້ວຍການນໍາໃຊ້ ວິທີການທີ່ດີຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ. ການອະນຸລັກ ແລະ ການນໍາໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນເປັນພິເສດ ຖ້າຕ້ອງການໃຫ້ແຜນງານດັ່ງກ່າວນີ້ ບັນລຸຕາມຈຸດປະສົງຂອງມັນ ຍ້ອນວ່າ ກຸ່ມຄົນທຸກຍາກ ແລະ ກຸ່ມຄົນດ້ອຍໂອກາດ ຕ້ອງເພິ່ງພາແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຫຼາຍທີ່ສຸດ. ສະນັ້ນ ມັນສໍາຄັນທີ່ວ່າ ແຜນງານ NABP II ຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບ ແຜນງານນີ້.

ຍຸດທະສາດແຫ່ງຊາດກ່ຽວກັບການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ (2010) ມີເປົ້າໝາຍເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ສປປ ລາວ ສາມາດຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ປັບຕົວເຂົ້າກັບ ການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ ໃນລັກສະນະທີ່ ປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ, ສົ່ງເສີມ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ, ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ, ສົ່ງເສີມຄຸນນະພາບຊີວິດ ແລະ ສົ່ງເສີມສຸຂະພາບຊຸມຊົນ. ຍຸດທະສາດນີ້ ມີຄວາມພະຍາຍາມທີ່ຈະ: (i) ເສີມສ້າງເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ; (ii) ເພີ່ມຄວາມສາມາດຂອງທຸກຂະແໜງການ ໃນການປັບຕົວເຂົ້າກັບ ການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ; (iii) ສົ່ງເສີມການຮ່ວມມືກັບ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງພາຍໃນປະເທດ ແລະ ບັນດາຄູ່ຮ່ວມງານສາກົນ; ແລະ (iv) ສົ່ງເສີມ ຄວາມຮັບຮູ້ຂອງສາທາລະນະ ກ່ຽວກັບ ຄວາມສ່ຽງແລະຜົນກະທົບຈາກ ການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ. ຍຸດທະສາດນີ້ ລະບຸເຖິງ 7 ຂົງເຂດບຸລິມະສິດ ເຊິ່ງຮວມທັງ ກະສິກໍາ ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ, ປ່າໄມ້ ແລະ ການປ່ຽນແປງຮູບການນໍາໃຊ້ດິນ ແລະ ແຫຼ່ງນໍ້າ ເຊິ່ງທັງໝົດນັ້ນ ລ້ວນແລ້ວແຕ່ມີຄວາມສໍາຄັນ ໃນການປົກປ້ອງ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຈາກຜົນກະທົບຂອງ ການປ່ຽນແປງສະພາບອາຫາດ.

ຍຸດທະສາດພັດທະນາເຂດພູດອຍ (2016-2020) ມີ 4 ຈຸດປະສົງຕົ້ນຕໍຄື: (i) ສ້າງຕັ້ງ ການພັດທະນາຊົນນະບົດແບບເຊື່ອມໂຍງ ໃຫ້ເປັນຂັ້ນຕອນໜຶ່ງ ສໍາລັບ ການລຶບລ້າງຄວາມທຸກຍາກ ໃນເຂດພູດອຍ; (ii) ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ໂພຊະນາການທີ່ໄດ້ມາຈາກ ການປັບປຸງ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ລາຍຮັບ ທີ່ຄ້າປະກັນດ້ວຍ ການເພີ່ມຜົນຜະລິດ ແລະ ການເຊື່ອມໂຍງກັບຕະຫຼາດໃຫ້ໄດ້ດີກວ່າເກົ່າ; (iii) ສ້າງຄວາມສາມາດໃຫ້ ອໍານາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອປັບປຸງ ການໃຫ້ບໍລິການສາທາລະນະ ແລະ ສ້າງແວດລ້ອມທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ ຂະແໜງການເອກະຊົນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ ເຂົ້າມາມີສ່ວນຮ່ວມ; ແລະ (iv) ການຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແບບຍືນຍົງ ເຊິ່ງຮວມທັງ ການນໍາໃຊ້ ແລະ ການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແບບຍືນຍົງ.

ຍຸດທະສາດແລະແຜນປະຕິບັດງານແຫ່ງຊາດດ້ານຊີວະນາໆພັນ ສະບັບທີສອງ (NBSAP) ໃນປະຈຸບັນນີ້ ແມ່ນກຳລັງພັດທະນາຂຶ້ນມາ ແລະ ກຳລັງຢູ່ໃນຮູບແບບຮ່າງເອກະສານ. ມັນປະກອບດ້ວຍ 3 ພາກຄື: (i) ສະພາບການໃນປະຈຸບັນ; (ii) ຍຸດທະສາດນີ້; ແລະ (iii) ແຜນປະຕິບັດງານແຫ່ງຊາດ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ມັນອີງຕາມ ທິດທາງຕ່າງໆ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ ສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍ ຊີວະນາໆພັນ ແຕ່ວ່າ ໃນຂັ້ນປະເທດນັ້ນ ມັນສອດຄ່ອງກັບ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດແລະສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ VIII (NSEDP). ມັນສາມາດຈາກ ຜົນສຳເລັດພາຍໃຕ້ ຍຸດທະສາດ NBSAP ສະບັບທີໜຶ່ງ ແຕ່ວ່າ ນອກຈາກການຊ່ວຍເຫຼືອໂດຍກົງແລ້ວ ມັນຍັງພະຍາຍາມແກ້ໄຂ ປະດັບສຳຄັນ ທີ່ກະທົບຕໍ່ກັບ ການສູນເສຍຊີວະນາໆພັນ. ປະເດັນເລົ່ານີ້ ອາດຕ້ອງການ ການຊ່ວຍເຫຼືອ ທີ່ນອກເໜືອຈາກ ຂະແໜງການປ່າໄມ້ແລະກະສິກຳ ເຊັ່ນວ່າ ການບໍລິການລະບົບນິເວດ, ສະນັ້ນ ຍຸດທະສາດ NBSAP ສະບັບທີສອງ ຈຶ່ງພະຍາຍາມສະແຫວງຫາ ການມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ການເຂົ້າຮ່ວມ ທີ່ກວ້າງຂວາງກວ່າເກົ່າ ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດມັນ.

ພາຍໃນຂອບວຽກລວມຂອງ ກອງປະຊຸມໂຕະມິນຂອງ ຄະນະວິຊາການຂະແໜງການກະສິກຳ ແລະ ພັດທະນາຊຸມນະບົດ, ຄະນະວິຊາການຂະແໜງການຍ່ອຍຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ (sSWG-ABD), ໂດຍການເປັນປະທານຂອງ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ ແລະ ປະທານຮ່ວມໂດຍ ອົງການອາຫານແລະການກະເສດ ແມ່ນມີເປົ້າໝາຍເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ວຽກງານກ່ຽວກັບການອະນຸລັກ ແລະ ການນຳໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຢ່າງຍືນຍົງ ເຊິ່ງຮວມທັງ ທິດທາງຕ່າງໆ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ ແຜນງານ NABP-II. ເວົ້າສະເພາະແລ້ວ ຄະນະວິຊາການນີ້ ມີຈຸດປະສົງເພື່ອ ເປັນເວທີສົນທະນາ ແລະ ແລກປ່ຽນຄວາມຮູ້ ແລະ ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ ການເຕົ້າໂຮມຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການປູກຈິດສຳນຶກ, ການສົ່ງເສີມ, ການສ້າງຄວາມສາມາດ, ການວາງແຜນງານ ແລະ ການໃຫ້ຄຳແນະນຳເພື່ອສ້າງນະໂຍບາຍ.

ສປປ ລາວ ໄດ້ເຂົ້າເປັນສະມາຊິກຂອງ ສະມາຄົມປະຊາຊາດອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ (ASEAN) ໃນປີ 1997, ແລະ ໄດ້ເຂົ້າເປັນພາຄີໃນ ປະຊາຄົມເສດຖະກິດອາຊຽນ (AEC) ໃນທ້າຍປີ 2015. ສະນັ້ນ ສປປ ລາວ ຈຶ່ງມີຂໍ້ຜູກມັດກັບ ສັນຍາຂັ້ນພາກພື້ນຈຳນວນໜຶ່ງ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການອະນຸລັກ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ. ສິ່ງສຳຄັນທີ່ສຸດ ກ່ຽວກັບ ສິ່ງທີ່ກ່າວມານີ້ ແມ່ນມາດຕາ 1.9 ຂອງ ກົດບັດ ທີ່ພະຍາຍາມ “ສົ່ງເສີມການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ເພື່ອປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມຂອງພາກພື້ນ, ຄວາມຍືນຍົງຂອງ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຂອງພາກພື້ນ, ການອະນຸລັກ ມໍລະດົກທາງວັດທະນາທຳ ແລະ ການສົ່ງເສີມ ຄຸນນະພາບຊີວິດທີ່ດີກວ່າ ຂອງປະຊຸມໃນພາກພື້ນນີ້.” ເພື່ອສະໜັບສະໜູນສິ່ງນີ້, ແຜນງານ ສວນສາທາລະນະມໍລະດົກອາຊຽນ ໄດ້ເປີດຕົວຂຶ້ນ ໃນປີ 1984 ໂດຍມີເປົ້າໝາຍເພື່ອປົກປ້ອງ ຊັບສົມບັດທາງທຳມະຊາດ ທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດຂອງພາກພື້ນນີ້. ໃນປະຈຸບັນນີ້ ມີ 35 ເຂດປ່າສະຫງວນ ເຊິ່ງຮວມທັງ ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ຳຫ້າ ໃນ ສປປ ລາວ.

ສູນອາຊຽນເພື່ອຊີວະນາໆພັນ (ACB) ເຊິ່ງໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນປີ 2005 ໂດຍມີພາລະບົດບາດ ໃນການອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ການຮ່ວມມື ແລະ ການປະສານງານ ລະຫວ່າງ ບັນດາປະເທດສະມາຊິກອາຊຽນ ກັບ ບັນດາອົງກອນຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃນຂັ້ນລັດຖະບານ, ຂັ້ນພາກພື້ນ ແລະ ຂັ້ນສາກົນ ເພື່ອການອະນຸລັກ ແລະ ການນຳໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນ ຢ່າງຍືນຍົງ ແລະ ເພື່ອແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ເກີດຈາກ ການນຳໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນນັ້ນ ໃນພາກພື້ນອາຊຽນ ຢ່າງຍຸຕິທຳ ແລະ ເທົ່າທຽມກັນ.

2.7 ໂຄງການ ແລະ ແຜນງານ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ

ແຜນງານຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ

ແຜນງານຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ (TABI) ແມ່ນການຮ່ວມມືໄລຍະຍາວ ຂອງລັດຖະບານລາວ ແລະ ອົງການພັດທະນາແລະຮ່ວມມືສະວິດ ເຊິ່ງພະຍາຍາມ ອະນຸລັກ, ສົ່ງເສີມ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ຊີວະນາໆພັນ ທີ່ພົບໃນ ພື້ນທີ່ກະສິກຳ ເພື່ອປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງຄອບຄົວກະສິກອນ ໃນ ສປປ ລາວ. ໂດຍອີງຕາມ ຄວາມຮັບຮູ້ທີ່ວ່າ ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ, ການພັດທະນາເສດຖະກິດ ແລະ

ການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ ແມ່ນສະໜັບສະໜູນເປົ້າໝາຍ ເຊິ່ງກັນແລະກັນ ທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້ ດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໃຫ້ໄດ້ດີ.

ແຜນງານ TABI ມີ 2 ເປົ້າໝາຍຕົ້ນຕໍ. ເປົ້າໝາຍທຳອິດ ແມ່ນເພື່ອ ສະຫງວນ, ສົ່ງເສີມ, ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນ ຂອງພື້ນທີ່ກະສິກຳ ແລະ ພື້ນທີ່ປ່າໄມ້ ຢ່າງຍືນຍົງ ເພື່ອປັບປຸງ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ລາຍຮັບຂອງ ຄອບຄົວກະສິກຳເນີນສູງ ໃນພາກເໜືອຂອງປະເທດລາວ; ແລະ ເປົ້າໝາຍທີສອງ ແມ່ນເພື່ອ ຍົກສະຖານະພາບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໃຫ້ເປັນອົງປະກອບສຳຄັນ ໃນນະໂຍບາຍ, ການປະຕິບັດ ແລະ ແຜນງານ ເພື່ອການພັດທະນາ ໃນ ສປປ ລາວ. ແຜນງານນີ້ ມີ 5 ຜົນໄດ້ຮັບດ້ານວິຊາການຄື:

1. ທາງເລືອກ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບ ສຳລັບ ການດຳລົງຊີວິດ ທີ່ອີງຕາມ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໄດ້ຖືກອອກແບບມາ, ໄດ້ສາທິດ ແລະ ໄດ້ນຳໃຊ້ກັບ ຊຸມຊົນກະສິກຳເນີນສູງ ແລະ ພາກສ່ວນອື່ນໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.
2. ການວາງແຜນນຳໃຊ້ປ່າໄມ້ແລະທີ່ດິນ ແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ເພື່ອຮັບປະກັນ ເນື້ອທີ່ກະສິກຳຂອງບ້ານ, ແຫຼ່ງປ່າໄມ້ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງການນຳໃຊ້ ຢ່າງຍືນຍົງ.
3. ການວາງແຜນນຳໃຊ້ພື້ນທີ່ແບບປະສົມປະສານ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ແລະ ການແລກປ່ຽນ ເຄື່ອງມືທີ່ສະໜັບສະໜູນ ການຕັດສິນໃຈທີ່ອີງຕາມຫຼັກຖານຕົວຈິງ.
4. ນະໂຍບາຍລັດຖະບານ ທີ່ສົ່ງເສີມ ການອະນຸລັກ ແລະ ການນຳໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳຢ່າງຍືນຍົງ, ແລະ ການຄຸ້ມຄອງດິນ ເພື່ອປັບປຸງ ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ໃນຊຸມຊົນເຂດເນີນສູງ.
5. ບັນດາສະຖາບັນຄູ່ຮ່ວມງານ ສັງລວມເອົາ ແລະ ນຳໃຊ້ ເຄື່ອງມື ແລະ ແນວທາງ ທາງດ້ານ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ເພື່ອການພັດທະນາ ຊີວິດການເປັນຢູ່ໃນເຂດເນີນສູງ.

ແຜນງານ TABI ບໍ່ແມ່ນໂຄງການແບບດັ້ງເດີມ ແຕ່ວ່າ ເປັນແຜນງານ ຫຼື “ສິນເຊື່ອ” ທີ່ສະໜອງງົບປະມານ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານວິຊາການ ໃຫ້ບັນດາແຜນງານ, ໂຄງການ ແລະ ແຜນງານທ້ອງຖິ່ນ ທີ່ກຳລັງດຳເນີນຢູ່ ໃນທາງດ້ານ ກະສິກຳ, ສິ່ງແວດລ້ອມ, ການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່, ການສຶກສາ, ສາທາ, ແລະອື່ນໆ ໂດຍມີຈຸດປະສົງເພື່ອ ສັງລວມເອົາ ປະເດັນກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳເຂົ້າໃນ ຂັ້ນຕອນຕັດສິນໃຈ ໃນຂັ້ນສູນກາງແລະໃນຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ. ເພື່ອບັນລຸສິ່ງນີ້, ແຜນງານ TABI ຈຶ່ງສະໜັບສະໜູນ ການພັດທະນານະໂຍບາຍ ແບບມີສ່ວນຮ່ວມ, ປັບປຸງການປະສານງານ , ແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນ ແລະ ສ້າງຄວາມສາມາດ ໃນທາງດ້ານ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ທັງໃນລັດຖະບານ ແລະ ໃນການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ.

ແຜນງານ TABI ໄດ້ສ້າງ ຜົນໄດ້ຮັບທີ່ສຳຄັນ ແລະ ບົດຮຽນທີ່ຖອດຖອນໄດ້ ຈຳນວນໜຶ່ງ. ສິ່ງທີ່ພົ້ນເດັ່ນທີ່ສຸດ ກໍ່ຄື ແຜນງານນີ້ ໄດ້ພັດທະນາ, ທົດລອງ, ລົງເລິກ ວິທີການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ທີ່ພິຈາລະນາສະເພາະເຈາະຈົງເຖິງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ. ຂັ້ນຕອນວາງແຜນ, ຈັດສັນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ການນຳໃຊ້ ປ່າໄມ້ ແລະ ທີ່ດິນ (FALUPAM) ດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ຮັບການເຫັນດີຈາກ ກະຊວງກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ ແລະ ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດແລະສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ປຶ້ມຄູ່ມືຜູ້ນຳໃຊ້ ທີ່ລະອຽດ ກໍ່ໄດ້ສ້າງຂຶ້ນມາເຊັ່ນກັນ. ຜົນໄດ້ຮັບອື່ນໆທີ່ສຳຄັນ ປະກອບດ້ວຍ ບັນດາສັນຍາໂຄງການປົກຄຸມ ຈຳນວນຫຼາຍ ກັບ ຫ້ອງການຕາງໜ້າລັດຖະບານ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ສຳລັບ ການຄຸ້ມຄອງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ແລະ ວຽກງານທົດລອງການອະນຸລັກ ແລະ ຍັງມີຜະລິດຕິພັນຄວາມຮູ້ ຈຳນວນຫຼາຍ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການອະນຸລັກ ແລະ ການນຳໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ.

ໂຄງການຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ

ໂຄງການຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ⁷ (ABP) ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນມາ ໂດຍການຊ່ວຍເຫຼືອຂອງ ອົງການສະຫະປະຊາຊາດເພື່ອການພັດທະນາ ແລະ ອົງການກະສິກໍາແລະການກະເສດ ເຊິ່ງກະຊວງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ ເປັນຄູ່ຮ່ວມຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຂຶ້ນສູນກາງ. ເປົ້າໝາຍຂອງ ໂຄງການນີ້ ແມ່ນເພື່ອໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນ ໃນການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ໃນການຕັດສິນໃຈຂອງ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ລັດຖະບານ. ໂຄງການນີ້ (2011-16) ແມ່ນໄດ້ຮັບງົບປະມານຈາກ GEF ແລະ ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອທ້ອງຖິ່ນ ສໍາລັບ ແຜນງານຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຂະໜາດນ້ອຍ ກັບຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ສໍາລັບ ການທົດລອງ ຍຸດທະສາດ ແລະ ແຜນປະຕິບັດງານຂຶ້ນແຂວງ. ໃນຂັ້ນສູນກາງ, ໂຄງການນີ້ ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອລັດຖະບານ ໃນການສ້າງແຜນງານ NABP II ແລະ ໃນການປະສານງານກັບ ຄະນະວິຊາການຂະ ແໜງການຍ່ອຍ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ໂຄງການນີ້ ຍັງໄດ້ຊ່ວຍເຫຼືອທ້ອງຖິ່ນ ໃນການເຊື່ອມຕໍ່ກັບສູນກາງ ໃນທາງດ້ານ ການວາງແຜນ, ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ການຕິດຕາມ ວຽກງານຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ.

ໂຄງການນີ້ ມີ 2 ອົງປະກອບວິຊາການ ຄື:

1. ນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດເພື່ອ ການນໍາໃຊ້ ແລະ ການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນ ໃນລະບົບນິເວດກະສິ ກໍາ ຢ່າງຍືນຍົງ.
2. ຄວາມສາມາດ ແລະ ສິ່ງສຸງໃຈ ເພື່ອໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໃນຂັ້ນ ແຂວງ, ເມືອງ ແລະ ບ້ານ.

ຜົນໄດ້ຮັບທີ່ສໍາຄັນຈາກໂຄງການນີ້ ກວມເອົາ IPM ຈໍານວນຫຼາຍ ແລະ ໂຮງຮຽນພາກສະໜາມຂອງຊາວກະສິກອນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນ, 2 ຍຸດທະສາດ ແລະ ແຜນປະຕິບັດ ດ້ານຊີວະນາໆພັນ ໃນຂັ້ນແຂວງ, ການສໍາຫຼວດ ຊະນິດຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຈໍານວນຫຼາຍ ແລະ ແຜນງານຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ທີ່ໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃນຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ ຈໍານວນໜຶ່ງ.

ແຜນງານອະນຸລັກລະບຽງຊີວະນາໆພັນ ແລະ ໂຄງການ BCC

ແຜນງານສິ່ງແວດລ້ອມຕົ້ນຕໍ ແລະ ແຜນງານອະນຸລັກລະບຽງຊີວະນາໆພັນ (CEP-BCI) ຂອງທະນາຄານເອດິບີ ໃນປະຈຸບັນນີ້ ແມ່ນຢູ່ໃນໄລຍະທົດສອງ ເຊິ່ງມັນໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນຂຶ້ນໃນປີ 2006 ໂດຍມີເປົ້າໝາຍເພື່ອແກ້ໄຂ ບັນຫາສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ພື້ນເດັ່ນ ພາຍໃນ ຂົງເຂດອານຸພາກພື້ນແມ່ນໍ້າຂອງ (GMS). ອົງປະກອບສໍາຄັນຂອງ ແຜນງານນີ້ ແມ່ນເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການຄຸ້ມຄອງ ພື້ນທີ່ປ່າ ອະນຸລັກຂ້າມຊາຍແດນ ໃນ 5 ປະເທດອານຸພາກພື້ນແມ່ນໍ້າຂອງ ເຊິ່ງຮວມທັງ ສປປ ລາວ. ສ່ວນສໍາຄັນຂອງແຜນງານນີ້ ແມ່ນການ ສະໜັບສະໜູນ ການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ ແບບຍືນຍົງ ເຊິ່ງໄດ້ເນັ້ນໜັກໃສ່ ການເຊື່ອມຕໍ່ລະຫວ່າງ ກະສິກໍາ ແລະ ການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນ. ຄາດຄະເນວ່າ ແຜນງານນີ້ ຈະສິບຕໍ່ໄປຈົນເຖິງປີ 2020.

ແຜນງານ BCC ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນຂຶ້ນກັບ ກົມຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ ຂອງກະຊວງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຄາດໝາຍຜົນໄດ້ຮັບຈາກແຜນງານນີ້ ແມ່ນ “ການປັບຕົວເຂົ້າກັບສະພາບອາກາດ, ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ ທີ່ຍືນຍົງ ທີ່ສ້າງປະໂຫຍດໃຫ້ ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ ໃນລະບຽງຊີວະນາໆພັນ.” ແຜນງານນີ້ ມີ 4 ອົງປະກອບຄື:

1. ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ ໃຫ້ການຈັດຕັ້ງ ແລະ ໃຫ້ຊຸມຊົນ.
2. ການຟື້ນຟູຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການປົກປ້ອງ ການບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ.
3. ການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານໂຄງລ່າງພື້ນຖານ ຂະໜາດນ້ອຍ.

⁷ຊື່ເຕັມຂອງໂຄງການນີ້ແມ່ນ: ການໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນ ຊີວະນາໆພັນ ໃນ ນະໂຍບາຍ, ແຜນການ ແລະ ແຜນງານ ຄຸ້ມຄອງກະສິກໍາແລະທີ່ດິນ ໃນ ສປປ ລາວ.

4. ການຄຸ້ມຄອງໂຄງການ ແລະ ການບໍລິການໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ.

ຜົນໄດ້ຮັບອັນສໍາຄັນຂອງ ແຜນງານ BCI/BCC ປະກອບດ້ວຍ (i) ວິທີການທີ່ໄດ້ຮັບການພິສູດແລ້ວ ສໍາລັບ ການສ້າງຕັ້ງ ແລວ ອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ເພື່ອການນໍາໃຊ້ຫຼາຍຈຸດປະສົງ; (ii) ວິທີການແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ສໍາລັບ ການວິເຄາະ ຜົນນະກະທົບຈາກການ ປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ ແລະ ການວາງແຜນ ມາດຕະການປັບຕົວ; ແລະ (iii) ວິທີປະເມີນ ການບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ.

ແຜນງານພັດທະນາເຂດເນີນສູງພາກເໜືອ

ແຜນງານພັດທະນາເຂດເນີນສູງພາກເໜືອ (NUDP) ໂດຍການສະໜອງງົບປະມານ ຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນຫຼາຍພາກສ່ວນ (EU, AFD, GIZ, SDC) ແມ່ນເປັນແຜນງານໜຶ່ງ ຂອງ ກົມແຜນການແລະການຮ່ວມມື ຂອງກະຊວງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ວິທີການໃດໜຶ່ງໃນຂັ້ນແຜນງານນັ້ນ ເພື່ອການພັດທະນາເຂດເນີນສູງ ໃນ ສປປ ລາວ. ແຜນງານນີ້ ກວມເອົາ 6 ອົງປະກອບ ຄືດັ່ງລຸ່ມ ນີ້:

1. ການຄຸ້ມຄອງດິນ ແລະ ຫັດສະນີຍະພາບ.
2. ການປົກຄອງ ແລະ ການວາງແຜນ ໃນຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ.
3. ເສດຖະກິດຊົນນະບົດ ເພື່ອຄົນທຸກຍາກ.
4. ສະໜັບສະໜູນ ການກໍ່ຕັ້ງ ອົງກອນກະສິກອນ.
5. ປັບປຸງ ການໃຫ້ບໍລິການຂອງລັດ ເພື່ອໃຫ້ຄໍາແນະນໍາ ກ່ຽວກັບ ກະສິກໍາ.
6. ການປະຕິບັດງານເພື່ອສະໜອງອາຫານ.

ແຜນງານນີ້ ກວມເອົາ 3 ຂົງເຂດສໍາຄັນ ທີ່ມີເປົ້າໝາຍເພື່ອປັບປຸງ ການສ້າງນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດ ແລະ ສົ່ງເສີມ ປະສິດທິພາບຂອງການ ຊ່ວຍເຫຼືອ ມີຄື: (i) ການທ້ອນໂຮມຄວາມຮູ້ ແລະ ການສ້າງນະໂຍບາຍ; (ii) ການສະໜັບສະໜູນ ຖະແຫຼງການວຽງຈັນ; ແລະ (iii) ປັບປຸງ ການປົກຄອງ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ການຊ່ວຍເຫຼືອທາງການເພື່ອການພັດທະນາ.

ການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ປ່າໄມ້ ແບບເຊື່ອມໂຍງກັນ

ໂຄງການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ປ່າໄມ້ ແບບເຊື່ອມໂຍງກັນ ໃນເຂດ ແລະ ໃນແລວ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ (ICBF) ທີ່ໄດ້ລິ ເລີ້ມຂຶ້ນມາ ໃນຫວ່າງບໍ່ດົນມານີ້ ໂດຍການສະໜັບສະໜູນຂອງ ອົງການ KfW ຈະດໍາເນີນແຕ່ປີ 2015-2022. ມັນພິຈາລະນາເຖິງ ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ, ການນໍາໃຊ້ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ, ເຂດກັນຊົນ ແລະ ແລວຂອງການອະນຸລັກ ໃນ 2 ສະຖານທີ່ເປົ້າໝາຍ ເຊິ່ງສະຖານທີ່ໜຶ່ງ ຢູ່ພາກເໜືອ ແລະ ອີກສະຖານທີ່ໜຶ່ງ ຢູ່ພາກກາງ.

ໂຄງການນີ້ ຮັບຮອງເອົາ ວິທີການ ກ່ຽວກັບ ຫັດສະນີຍະພາບ ໃນການຄຸ້ມຄອງຊີວະນາໆພັນ ເພື່ອປັບປຸງ ຊີວິດການເປັນຢູ່ໃນເຂດ ຊົນນະບົດ. ຈຸດປະສົງລວມຂອງແຜນງານນີ້ ມີຄື: “ສະພາບການດໍາລົງຊີວິດ ໃນທາງດ້ານ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງຄົວເຮືອນທຸກຍາກ ໃນເຂດຊົນນະບົດ ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແບບຍືນຍົງ”. ໂຄງການນີ້ ມີ 3 ອົງ ປະກອບຄື: (i) ການວາງແຜນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ໃນເຂດປ່າສະຫງວນ; (ii) ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ໃນເຂດຫັດສະນີຍະພາບທີ່ໄດ້ ຮັບການອະນຸລັກ; ແລະ (iii) ການຄຸ້ມຄອງດິນແລະປ່າໄມ້ ແບບຍືນຍົງ.

2.8 ສປປ ລາວ ເປັນສະມາຊິກຂອງ ບັນດາສົນທິສັນຍາສາກົນ

ເພື່ອປ້ອງກັນ ການສູນເສຍຊີວະນາໆພັນ ໃນທົ່ວໂລກ, ສົນທິສັນຍາສາກົນ ຈໍານວນໜຶ່ງ ຈຶ່ງໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນມາ ໂດຍມີເປົ້າໝາຍ ເພື່ອ ປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ອະນຸລັກແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ. ໃນນີ້ ສປປ ລາວ ໄດ້ເຂົ້າເປັນພາຄີ ໃນຂໍ້ຕົກລົງທະວີພາຄີຈໍາ

ນວນໜຶ່ງ. ສປປ ລາວ ຍັງເຮັດໜ້າທີ່ຢ່າງທ້າວຫັນ ໃນຄະນະກຳມາທິການ ອາຫານ ແລະ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນກະສິກຳ ຂອງອົງການອາຫານ ແລະການກະເສດ ໂດຍການເປັນສະມາຊິກຂອງ 3 ອານຸກຳມະການ ກໍ່ຄື ປ່າໄມ້, ສັດ ແລະ ພືດ.

ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍ ຊີວະນາໆພັນ

ໃນປີ 1992, ບັນດາຕົກລົງສາກົນຄັ້ງປະຫວັດສາດ ໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນມາ ໃນລະຫວ່າງ ກອງປະຊຸມກ່ຽວກັບ ສິ່ງແວດລ້ອມແລະການ ພັດທະນາ ຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ທີ່ໄດ້ຈັດຂຶ້ນໃນລັດ Rio de Janeiro, ປະເທດບຣາຊິລ. ໃນຈຳນວນ ຂໍ້ຕົກລົງເລົ່ານີ້ ກໍ່ມີ ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ ເຊິ່ງຜູກມັດ ປະຊາຄົມໂລກ ໃຫ້ອະນຸລັກ ແລະ ນຳໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນ ຢ່າງຍືນຍົງ. ສິນທິສັນຍາ ສະບັບນີ້ ມີ 3 ຈຸດປະສົງ ຄື: (i) ການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນ; (ii) ການນຳໃຊ້ ອົງປະກອບຕ່າງໆ ຂອງຊີວະນາໆພັນ ຢ່າງຍືນຍົງ; ແລະ (iii) ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ເກີດຈາກ ການນຳໃຊ້ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ຢ່າງຍຸຕິທຳແລະເທົ່າທຽມກັນ.

ສປປ ລາວ ໄດ້ເຂົ້າເປັນພາຄີໃນ ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ ໃນວັນທີ 20 ກັນຍາ 1996 ແລະ ໃນປີ 2004 ກໍ່ໄດ້ສ້າງ ນະໂຍບາຍວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດ ສະບັບທຳອິດ (ເຖິງປີ 2020) ແລະ ແຜນປະຕິບັດງານ (ເຖິງປີ 2010). ບົດລາຍງານ ກ່ຽວກັບ ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ ຂອງປະເທດລາວ (ສະບັບທີ 4) ໄດ້ສົ່ງໃຫ້ ກອງເລຂາ ໃນປີ 2010 ກ່ອນກອງປະຊຸມຄັ້ງ ທີ 10 ຂອງບັນດາປະເທດພາຄີ (COP) ໃນເມືອງ Nagoya.

ກົມຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ ຂອງກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຈຸດປະສານງານ ສິນທິສັນຍານີ້ ແລະ ໄດ້ດຳເນີນການປະເມີນ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຍຸດທະສາດ NBSAP ສະບັບທຳອິດ ກ່ອນການສ້າງ ຍຸດທະສາດ NBSAP ສະບັບທີສອງ ໂດຍມີກຳນົດເວລາ ໃນທ້າຍປີ 2015. ການປະເມີນຜົນນີ້ ໄດ້ຄົ້ນພົບວ່າ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຍຸດທະສາດ NBSAP ບໍ່ສາມາດບັນລຸໄດ້ ໃນ 9 ຂົງເຂດສຳຄັນ ຄື:(i) ການຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນ; (ii) ການບັນທຶກເອົາ ຄວາມຮູ້ ພື້ນເມືອງ; (iii) ການຂະຫຍາຍ ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ; (iv) ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນຄຸ້ມຄອງເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ; (v) ການສ້າງຮ່າງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ຄວາມປອດໄພຊີວະພາບ; (vi) ການຂະຫຍາຍ ການທ່ອງທ່ຽວແບບອະນຸລັກ; (vii) ການວາງແຜນນຳ ໃຊ້ ແລະ ການຈັດສັນ ທີ່ດິນ; (viii) ການເຂົ້າເປັນພາຄີ ໃນສິນທິສັນຍາ Ramsar; ແລະ ກົດ ໝາຍກ່ຽວກັບ EIA/ESIA ທີ່ເຂັ້ມ ງວດກວ່າເກົ່າ.

ໃນປີ 1996, ກອງປະຊຸມ COP 3 ໄດ້ສ້າງ ແຜນງານຊີວະນາໆພັນ ພາຍໃຕ້ ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ. ແຜນງານນີ້ ມີ 3 ຈຸດປະສົງ ຄື: (i) ເພື່ອສົ່ງເສີມ ຜົນປະໂຫຍດດ້ານບວກ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນ ຜົນກະທົບດ້ານລົບ ຂອງການປະຕິບັດດ້ານກະສິກຳ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນ ໃນລະບົບນິເວດກະສິກຳ ແລະ ການພົວພັນຂອງພວກມັນກັບ ລະບົບນິເວດອື່ນໆ; (ii) ເພື່ອສົ່ງເສີມ ການອະນຸລັກ ແລະ ການນຳໃຊ້ ຢ່າງຍືນຍົງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ທີ່ມີຄຸນຄ່າໃນຕົວຈິງ ຫຼື ມີທ່າແຮງ ສຳລັບ ອາຫານ ແລະ ການກະເສດ; ແລະ (iii) ເພື່ອ ສົ່ງເສີມ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ເກີດຈາກ ການນຳໃຊ້ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ຢ່າງຍຸຕິທຳແລະເທົ່າທຽມກັນ. ສປປ ລາວ ໄດ້ສ້າງ ແລະ ໄດ້ຮັບຮອງເອົາ ແຜນງານຊີວະນາໆພັນກະສິກຳແຫ່ງຊາດສະບັບທຳອິດ ໃນປີ 2004.

ນັບຕັ້ງແຕ່ ໄດ້ສ້າງຕັ້ງ ແຜນງານຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໃນປີ 1993, ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໄດ້ພື້ນດ້ານຂຶ້ນມາເລື້ອຍໆ ພາຍໃຕ້ ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ. ກອງປະຊຸມ COP 4 ໄດ້ຮັບຮອງເອົາ ຄຳແນະນຳ ເພື່ອພັດທະນາ ແຜນງານຫຼາຍປີ ສຳລັບ ວຽກ ງານ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ. ກອງປະຊຸມ COP 5 ໄດ້ສະເໜີຕໍ່ ອົງການອາຫານແລະການກະເສດ ແລະ ບັນດາ ອົງການອື່ນໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃຫ້ສະໜັບສະໜູນ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນງານນີ້. ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວ, ກອງປະຊຸມນີ້ ຍັງໄດ້ ຮັບເອົາ ການປະກອບສ່ວນ ທີ່ ແຜນປະຕິບັດງານສາກົນ ເພື່ອການອະນຸລັກ ແລະ ການນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ແບບຍືນຍົງ ໄດ້ສະໜອງໃຫ້

ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ ແລະ ໄດ້ຮັບຮອງເອົາ ຄຳແນະນຳດ້ານນະໂຍບາຍ. ກອງປະຊຸມ COP ຄັ້ງນີ້ ຍັງໄດ້ສະແດງອອກໃຫ້ເຫັນເຖິງ ການສະໜັບສະໜູນ ຍຸດທະສາດສາກົນ ເພື່ອການຄຸ້ມຄອງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນສັດລ້ຽງໃນຟາມ.

ກອງປະຊຸມ COP 6 ໄດ້ຮັບຮອງເອົາ ຂໍ້ກຳນົດຕ່າງໆ ສຳລັບ ແຜນງານການປະສົມເກສອນ ສາກົນ, ຊີວະນາໆພັນຂອງດິນ, ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນສັດ, ເສລີພາບຂອງການຄ້າຂາຍ ແລະ ເທັກໂນໂລຢີທາງຫ້າມການໃຊ້ເຊື້ອພັນ. ກອງປະຊຸມ COP 7 ໄດ້ຮັບຮູ້ເຖິງ ຄວາມສຳຄັນຂອງ ອານຸສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ສຳລັບ ອາຫານ ແລະ ການກະເສດ ແລະ ໄດ້ຮຽກຮ້ອງ ບັນດາປະເທດພາຄີ ໃຫ້ຮັບຮອງເອົາ ເຄື່ອງມືນີ້. ກອງປະຊຸມ COP 9 ໄດ້ພິຈາລະນາ ບົດລາຍງານການທົບທວນ ແຜນງານຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ແລະ ໄດ້ຕົກລົງເຫັນດີ ເອົາ ການຜະລິດ ແລະ ການນຳໃຊ້ ພະລັງງານຊີວະພາບ ເຂົ້າໃນ ແຜນງານຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ. ກອງປະຊຸມ COP 10 ໄດ້ເນັ້ນໜັກໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຄວາມສຳຄັນຂອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ສຳລັບ ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ທ່າມກາງ ການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ, ແລະ ຍັງໄດ້ສະເໜີຕໍ່ ອົງການອາຫານແລະການກະເສດ ໃຫ້ດຳເນີນການສຶກສາເພີ່ມຕື່ມ ກ່ຽວກັບການປະເມີນ ການບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ ທີ່ໄດ້ມາຈາກ ລະບົບນິເວດກະສິກຳ.

ໃນສ່ວນໜຶ່ງຂອງພັນທະຂອງ ສປປ ລາວ ພາຍໃຕ້ ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນນັ້ນ, ສປປ ລາວ ໄດ້ສົ່ງ 2 ຍຸດທະສາດແລະແຜນປະຕິບັດງານດ້ານ ຊີວະນາໆພັນຂັ້ນແຂວງ (PBSAP) ໃນແຂວງອັດຕະປື ແລະ ແຂວງຊຽງຂວາງ, ແລະ ໃນປະຈຸບັນນີ້ ແມ່ນກຳລັງວາງແຜນສ້າງຂຶ້ນຕື່ມອີກ ສຳລັບແຂວງຫຼວງພະບາງ ໂດຍໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານວິຊາການ ແລະ ດ້ານງົບປະມານ ຈາກໂຄງການ ABP.

ອານຸສັນຍາ ກາຕາຈີນາ(Cartagena) ວ່າດ້ວຍ ຄວາມປອດໄພຊີວະພາບ

ອານຸສັນຍາ ກາຕາຈີນາວ່າດ້ວຍຄວາມປອດໄພຊີວະພາບ ເຊິ່ງເປັນອົງປະກອບໜຶ່ງຂອງ ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ ແມ່ນຂໍ້ຕົກລົງຂອງສາກົນ ໂດຍມີເປົ້າໝາຍເພື່ອຮັບປະກັນ ການຈັດການ ຢ່າງປອດໄພ, ການຂົນສົ່ງ ແລະ ການນຳໃຊ້ ສິ່ງມີຊີວິດດັດແປງພັນທຸກຳ ທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ (LMO) ທີ່ເປັນຜົນມາຈາກ ເທັກໂນໂລຢີຊີວະພາບສະໄໝໃໝ່ ທີ່ອາດມີຜົນກະທົບຮຸນແຮງ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນ. ສປປ ລາວ ໄດ້ເຂົ້າເປັນພາຄີ ໃນອານຸສັນຍານີ້ ໃນເດືອນກໍລະກົດ 2004.

ອານຸສັນຍາສະບັບນີ້ ຕ້ອງການປົກປ້ອງ ຊີວະນາໆພັນ ຈາກຄວາມສ່ຽງທີ່ອາດເກີດຂຶ້ນໄດ້ ຈາກ ສິ່ງມີຊີວິດດັດແປງພັນ ທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ທີ່ເປັນຜົນມາຈາກ ເທັກໂນໂລຢີຊີວະພາບສະໄໝໃໝ່. ມັນກຳນົດ ຂັ້ນຕອນກ່ຽວກັບ ການຕົກລົງຮັບຮູ້ລ່ວງໜ້າ (AIA) ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ປະເທດຕ່າງໆ ສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນ ເພື່ອການຕັດສິນໃຈ ກ່ອນທີ່ຈະຕົກລົງນຳເຂົ້າ ສິ່ງມີຊີວິດດັດແປງພັນນັ້ນ ເຂົ້າໃນອານາເຂດແດນຂອງຕົນ.

ອານຸສັນຍານີ້ ຍັງໄດ້ສ້າງຕັ້ງ ໜ່ວຍງານແລກປ່ຽນຂ່າວສານ ກ່ຽວກັບ ຄວາມປອດໄພຊີວະພາບ ເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ ການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ສິ່ງມີຊີວິດດັດແປງພັນທຸກຳ ທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ ແລະ ເພື່ອຊ່ວຍປະເທດຕ່າງໆ ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ອານຸສັນຍາສະບັບນີ້. ໃນກໍລະນີຂອງ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງມີອັດຕາ ສິ່ງມີຊີວິດໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຊີວະນາໆພັນ ທີ່ສູງ, ມັນຈຳເປັນຕ້ອງ ຈຳກັດການນຳໃຊ້ ຊະນິດພືດຫຼື ສັດຈາກຕ່າງປະເທດ ຢູ່ໃນປ່າ ແລະ ໃນລະບົບນິເວດກະສິກຳ.

ອານຸສັນຍາ ນາໂກຢາ (Nagoya)

ອານຸສັນຍາ ນາໂກຢາ ວ່າດ້ວຍ ການນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ແມ່ນເປັນຂໍ້ຕົກລົງສາກົນສະບັບໜຶ່ງ ທີ່ມີເປົ້າໝາຍເພື່ອ ແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ເກີດຈາກ ການນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນທີ່ຍຸຕິທຳ ແລະ ເທົ່າທຽມກັນ. ມັນກວມເອົາ ຂໍ້ກຳນົດຕ່າງໆ ສຳລັບ ການນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນຢ່າງເໝາະສົມ ເຊິ່ງປະກອບສ່ວນໃຫ້ ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການນຳໃຊ້ ອົງປະກອບຕ່າງໆຂອງມັນ ຢ່າງຍືນຍົງ.

ອານຸສັນຍານີ້ ໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາ ໃນກອງປະຊຸມ COP 10 ຂອງສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍ ຊີວະນາໆພັນ ໃນວັນທີ 29 ຕຸລາ 2010 ທີ່ ເມືອງນາໂກຢາ ປະເທດຍີ່ປຸ່ນ. ໂດຍນັບເອົາ ປະເທດກຳປູເຈຍ, ເຮັດໃຫ້ອານຸສັນຍານີ້ ມີ 58 ປະເທດ ທີ່ຮັບຮອງເອົາເຂົ້າເປັນພາຄີ ແລະ ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ ໃນວັນທີ 12 ຕຸລາ 2014. ສປປ ລາວ ເຂົ້າເປັນປະເທດພາຄີ ໃນອານຸສັນຍານີ້ ໃນວັນທີດັ່ງກ່າວນັ້ນ.

ຄາດໝາຍວ່າ ອານຸສັນຍານາໂກຢາ ຈະໃຫ້ຄວາມແນ່ນອນດ້ານກົດໝາຍ ແລະ ຄວາມໂປ່ງໃສ ຫຼາຍກວ່າເກົ່າ ສຳລັບ ທັງຜູ້ສະໜອງ ແລະ ຜູ້ນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ໂດຍການສ້າງກອບວຽກ ທີ່ສົ່ງເສີມ ການນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ແລະ ຄວາມຮູ້ດັ່ງເດີມ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເຊິ່ງ ໃນເວລາດຽວກັນ ກໍ່ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ ໂອກາດ ໃນການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການນຳໃຊ້ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ຢ່າງຍຸຕິທຳ ແລະ ເທົ່າທຽມກັນ. ອານຸສັນຍານີ້ ຈະສ້າງສິ່ງຈູງໃຈອັນໃໝ່ ເພື່ອອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ພ້ອມທັງນຳໃຊ້ ອົງປະກອບຕ່າງໆຂອງມັນ ຢ່າງຍືນ ຍົງ ແລະ ສົ່ງເສີມການປະກອບສ່ວນໃຫ້ ຊີວະນາໆພັນ ເພື່ອການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ແລະ ເພື່ອຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ດີຂອງມະນຸດ.

ສປປ ລາວ ສືບຕໍ່ພັດທະນາ ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ ດ້ານຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ແລະ ດ້ານການຈັດຕັ້ງ ສຳລັບ ນະໂຍບາຍ ແລະ ປະເດັນຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການນຳໃຊ້ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ (ABS), ແລະ ກອບວຽກງານ ABS ແຫ່ງຊາດ ກໍ່ກຳ ລັງຖືກສ້າງຂຶ້ນ ແລະ ລົງເລິກລະອຽດ ໂດຍສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດແລະເທັກໂນໂລຢີ ຂອງກະຊວງ ວິທະຍາສາດແລະເທັກໂນ ໂລຢີ ໂດຍການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກ UNEP-GEF. ເຖິງແມ່ນວ່າ ກອບວຽກແຫ່ງຊາດ ກ່ຽວກັບ ABS ຍັງຈະຕ້ອງໄດ້ສ້າງຂຶ້ນມາ ກໍ່ຕາມ , ແຕ່ກໍ່ ໄດ້ສະສົມ ປະສົບການຜ່ານມາ ຈາກ ການນຳໃຊ້ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ໂດຍການສົ່ງເສີມ ການປຸກພືດເສດຖະກິດ ເຊັ່ນວ່າ ໄມ້ເກດສະໜາ ເພື່ອກັນຕອງເອົານ້ຳມັນ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ກິນຫອມ. ແນວທາງສຳຄັນ ກໍ່ແມ່ນການຮ່ວມມືກັນລະຫວ່າງ ລັດຖະບານ, ບໍລິສັດເອກະຊົນ ເຊັ່ນ: ບໍລິສັດພັດທະນາໄມ້ເກດສະໜາສາກົນລາວ ຈຳກັດ ແລະ ຊາວກະສິກອນ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ເທັກ ໂນໂລຢີ ກໍ່ຈະຖືກຖ່າຍທອດຈາກ ບັນດາສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ ໄປເຖິງ ຊາວກະສິກອນ ແລະ ບໍລິສັດເອກະຊົນ ເຮັດໃຫ້ຄວາມຮູ້, ການ ຕະຫຼາດ ແລະ ສິນເຊື່ອ ເພີ່ມຕື່ມ.

ຄະນະກຳມາທິການ ກ່ຽວກັບ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ສຳລັບ ອາຫານ ແລະ ການກະເສດ

ສປປ ລາວ ເປັນສະມາຊິກທີ່ຫ້າວຫັນ ຂອງ ຄະນະກຳມາທິການກ່ຽວກັບແຫຼ່ງເຊື້ອພັນສຳລັບອາຫານແລະການກະເສດ (CGRFA) ຂອງອົງການອາຫານແລະການກະເສດ ເຊິ່ງໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ໃນປີ 1983 ເພື່ອຈັດການກັບ ປະເດັນຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ແຫຼ່ງເຊື້ອ ພັນພືດ ເຊິ່ງກວມເອົາ ການຕິດຕາມ ການປະຕິບັດ ບັນດາຂໍ້ຕົກລົງສາກົນ. ຄະນະກຳມາທິການນີ້ ຄວບຄຸມ ວຽກງານຈຳນວນໜຶ່ງ ເຊິ່ງລວມທັງ ການເຈລະຈາ, ການກະກຽມ ແລະ ການຮັບຮອງເອິງ ແຜນປະຕິບັດງານ ແລະ ອອກ ຄຳແນະນຳ. ຄຳແນະນຳຫຼ້າສຸດ ແມ່ນຄຳແນະນຳ ແບບສະໝັກໃຈ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການນຳເອົາ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງເຊື້ອພັນ ເຂົ້າໃນ ການວາງແຜນແຫ່ງຊາດ ກ່ຽວກັບ ການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ (ຂໍ້ມູນຈາກ ອົງການອາຫານແລະການກະເສດ, ປີ2015).

ອານຸສັນຍາວ່າດ້ວຍ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ສຳລັບ ອາຫານ ແລະ ການກະເສດ

ອານຸສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ສຳລັບ ອາຫານ ແລະ ການກະເສດ (ITPGRFA) ໄດ້ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ ໃນເດືອນມິຖຸນາ 2004 ແລະ ສປປ ລາວ ໄດ້ເຂົ້າເປັນພາຄີໃນອານຸສັນຍາ ສະບັບນີ້ ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2006 ເຊິ່ງກວມເອົາ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບ ອາຫານ ແລະ ການກະເສດ ເຊິ່ງລວມທັງ ພືດປ່າໃນຕະກູນດຽວກັນ. ຈຸດປະສົງຂອງ ອານຸສັນຍາ ມີຄື “ການອະນຸລັກ ແລະ ການນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ຢ່າງຍືນຍົງ ສຳລັບ ອາຫານ ແລະ ການກະເສດ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ເກີດຈາກການນຳໃຊ້

ພວກມັນ ຢ່າງຍຸຕິທໍາ ແລະ ເທົ່າທຽມກັນ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບ ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ ເພື່ອວຽກງານກະສິກໍາ ທີ່ຍືນຍົງ ແລະ ເພື່ອຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ.

ອານຸສັນຍາສະບັບນີ້ ມີເປົ້າໝາຍເພື່ອ (i) ຮັບຮູ້ເຖິງ ການປະກອບສ່ວນຂອງ ຊາວກະສິກອນ ໃຫ້ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງພືດ ເຊິ່ງເປັນ ອາຫານໃຫ້ຄົນທົ່ວໂລກ; (ii) ສ້າງຕັ້ງ ລະບົບສາກົນໃດໜຶ່ງ ເພື່ອໃຫ້ ຊາວກະສິກອນ, ຜູ້ສະໜອງພັນພືດ ແລະ ນັກວິທະຍາສາດ ສາມາດເຂົ້າເຖິງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ; ແລະ (iii) ຮັບປະກັນວ່າ ຜູ້ຮັບນັ້ນ ແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ພວກເຂົາໄດ້ຮັບຈາກ ການນໍາໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນເລົ່ານີ້ ກັບບັນດາປະເທດອື່ນໆ ທີ່ເປັນຕົ້ນກໍາເນີດຂອງແຫຼ່ງເຊື້ອພັນເລົ່ານັ້ນ. ໃນປະຈຸບັນນີ້ ອານຸສັນຍາ ITPGRFA ແມ່ນເນັ້ນໜັກໃສ່ ພືດຈໍາພວກທີ່ ມີລັກສະນະ ສາມາດແລກປ່ຽນ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ເຊັ່ນວ່າ ແຜນງານຕ່າງໆຂອງ ສະຖາບັນ IRRI ກ່ຽວກັບ ການແລກປ່ຽນ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນເຂົ້າ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ຈໍາເປັນຕ້ອງດໍາເນີນວຽກງານເພີ່ມຕື່ມ ກ່ຽວກັບ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ຂອງ ພືດສ່ວນນ້ອຍ ໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ (ຂໍ້ມູນຈາກ ITPGRFA, ປີ 2010). ໃນປີ 2007, ລັດຖະບານລາວ ໄດ້ສ້າງ ບົດລາຍງານຂອງ ປະເທດ ກ່ຽວກັບ ສະພາບການຂອງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ສໍາລັບ ອາຫານ ແລະ ການກະເສດ ໃນ ສປປ ລາວ.

ແຜນປະຕິບັດງານສາກົນ ສໍາລັບ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ

ແຜນປະຕິບັດງານສາກົນ ສະບັບທໍາອິດ ສໍາລັບ ການອະນຸລັກ ແລະ ນໍາໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ແບບຍືນຍົງ ສໍາລັບ ອາຫານ ແລະ ການ ກະເສດ ໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາ ໃນປີ 1996 ແລະ ຕໍ່ມາ ກໍ່ໄດ້ຖືກປ່ຽນແທນດ້ວຍ ສະບັບທີສອງ ເຊິ່ງໄດ້ຖືກຮັບຮອງໂດຍ ສະພາ ບໍລິຫານ ອົງການອາຫານແລະການກະເສດ ໃນກອງປະຊຸມຄັ້ງທີ 143 ໃນເດືອນພະຈິກ ປີ 2011. ແຜນດັ່ງກ່າວນີ້ ກໍານົດ ກອບວຽກ ສໍາລັບ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ວຽກງານອະນຸລັກ ແລະ ຄຸ້ມຄອງພືດ ໃນທ່າມກາງ ການພັດທະນາ, ໂອກາດ ແລະ ບັນຫາທ້າທາຍ ໃໝ່ໆ ໃນສັດຕະລັດທີ 21. ແຜນປະຕິບັດງານສະບັບປະຈຸບັນນີ້ ມີເປົ້າໝາຍເພື່ອ:

- i. ສົ່ງເສີມ ວຽກງານສາກົນ ໃຫ້ມີຄວາມຄຸ້ມຄ່າ ແລະ ມີປະສິດທິພາບ ໃນການອະນຸລັກແລະນໍາໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ຢ່າງຍືນ ຍົງ.
- ii. ເຊື່ອມໂຍງ ການອະນຸລັກ ເຂົ້າກັບ ການນໍາໃຊ້ ເພື່ອການຄຸ້ມຄອງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ໃຫ້ຍືນຍົງຫຼາຍກວ່າເກົ່າ.
- iii. ສົ່ງເສີມການປັບປຸງພັນພືດ ແລະ ລະບົບພັນພືດ ເພື່ອສົ່ງເສີມການພັດທະນາເສດຖະກິດ.
- iv. ສ້າງຄວາມສາມາດ, ສົ່ງເສີມແຜນງານແຫ່ງຊາດ ແລະ ຂະຫຍາຍການຮ່ວມມື ເພື່ອການຄຸ້ມຄອງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ.
- v. ສົ່ງເສີມການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ອານຸສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ສໍາລັບ ອາຫານແລະການກະເສດ.

ໃນປະຈຸບັນນີ້ ລັດຖະບານລາວ ກໍາລັງຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນການດັ່ງກ່າວ ດ້ວຍການສ້າງຕັ້ງ ກົນໄກແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນແຫ່ງຊາດ ເຊິ່ງຈະ ຖືກນໍາໃຊ້ ເພື່ອກະກຽມ ບົດລາຍງານຂັ້ນປະເທດ ກ່ຽວກັບ ສະພາບການຂອງແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ສໍາລັບ ອາຫານແລະກະສິກໍາ ເພື່ອ ປັບປຸງ ບົດລາຍງານຂັ້ນປະເທດ ສະບັບປີ 2007 ໃນຜ່ານມາ. ໃນເວລາສໍາເລັດແລ້ວ, ບົດລາຍງານສະບັບປັບປຸງນີ້ ຈະໄດ້ສົ່ງໃຫ້ ຄະນະກຳມາທິການ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນສໍາລັບອາຫານແລະການກະເສດ ຂອງອົງການອາຫານແລະການກະເສດ ແລະ ຈະປະກອບສ່ວນໃຫ້ ການກະກຽມ ບົດລາຍງານສະບັບທີສອງ ກ່ຽວກັບ ສະພາບການຂອງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດສໍາລັບອາຫານແລະການກະເສດ ໃນທົ່ວໂລກ.

ແຜນປະຕິບັດງານສາກົນ ສໍາລັບ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນສັດ

ບົດລາຍງານ ກ່ຽວກັບ ສະພາບການຂອງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນສັດ ສໍາລັບ ອາຫານ ແລະ ການກະເສດ ໄດ້ລະບຸໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຊ່ອງຫວ່າງອັນ ພື້ນເດັ່ນ ໃນທາງດ້ານ ຄວາມສາມາດໃນການຄຸ້ມຄອງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນສັດ. ເພື່ອແກ້ໄຂສະພາບການນີ້, ປະຊາຄົມໂລກ ຈຶ່ງໄດ້ຮັບຮອງ

ເອົາ ແຜນປະຕິບັດງານສາກົນ ສໍາລັບ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນສັດ (GAPAGR) ໃນປີ 2007. ໃນເວລາຕໍ່ມາແຜນປະຕິບັດງານດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາ ໃນກອງປະຊຸມຄັ້ງທີ 34 ຂອງ ອົງການອາຫານແລະການກະເສດ. ມັນກວມເອົາ 23 ບຸລິມະສິດຍຸດທະສາດ ສໍາລັບການປະຕິບັດງານ ທີ່ຖືກຈັດກຸ່ມເປັນ 4 ຂົງເຂດບຸລິມະສິດ ຄື: (i) ການຈັດລັກສະນະ, ການຈັດຊື່ລາຍການ ແລະ ການຕິດຕາມທ່າອ່ຽງ ແລະ ຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ; (ii) ການນໍາໃຊ້ ແລະ ການພັດທະນາ ແບບຍືນຍົງ; (iii) ການອະນຸລັກ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງເຊື້ອພັນ; ແລະ (iv) ນະໂຍບາຍ, ການຈັດຕັ້ງ ແລະ ການສ້າງຄວາມສາມາດ.

ສປປ ລາວ ໄດ້ສ້າງ ບົດລາຍງານຂັ້ນປະເທດ ກ່ຽວກັບ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນສັດ ສໍາລັບ ອາຫານ ແລະ ກະສິກໍາ ໃນປີ 2007 ເຊິ່ງກວມເອົາ ຄໍາແນະນໍາຈໍານວນໜຶ່ງ ກ່ຽວກັບ ວິທີການບັບປຸງ ການຂະຫຍາຍ ຟາມລ້ຽງສັດໃນປະເທດ. ບົດລາຍງານຂອງ ສປປ ລາວ ສະບັບດັ່ງກ່າວນີ້ ຍັງໄດ້ປະກອບສ່ວນໃຫ້ ບົດລາຍງານສະບັບທໍາອິດ ກ່ຽວກັບ ສະພາບການຂອງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນສັດໃນທົ່ວໂລກ ແລະ ບົດລາຍງານ ກ່ຽວກັບ ບຸລິມະສິດຍຸດທະສາດສໍາລັບການປະຕິບັດງານ. ເອກະສານວາງແຜນຍຸດທະສາດເລົ່ານີ້ ຈະຊ່ວຍເນັ້ນໜັກໃສ່ຄວາມພະຍາຍາມໃນທົ່ວໂລກ ແລະ ໃນພາກພື້ນ ເພື່ອສົ່ງເສີມໃຫ້ ການລ້ຽງສັດ ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນ ເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ ແລະ ຍຸດທະສາດການດໍາລົງຊີວິດ ຂອງພວກເຂົາ (ຂໍ້ມູນຈາກ ອົງການອາຫານແລະການກະເສດ, ປີ 2007).

ສິນທິສັນຍາ ຣາມຊາ (Ramsar)

ສິນທິສັນຍາຣາມຊາ ແມ່ນສິນທິສັນຍາກ່ຽວກັບ ເຂດດິນທາມ ແລະ ເປັນສິນທິສັນຍາສາກົນ ທີ່ກໍານົດຂອບວຽກ ສໍາລັບ ການປະຕິບັດງານຂັ້ນປະເທດ ແລະ ການຮ່ວມມືຂັ້ນສາກົນ ສໍາລັບ ການອະນຸລັກ ແລະ ການຄຸ້ມ ເຂດດິນທາມ ແລະ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນຂອງພວກມັນ. ສິນທິສັນຍາສະບັບນີ້ ຮັບຮູ້ວ່າ ເຂດດິນທາມ ເປັນລະບົບນິເວດ ທີ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍທີ່ສຸດ ແລະ ໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດຫຼາຍທີ່ສຸດ, ພ້ອມທັງໃຫ້ບໍລິການດ້ານນິເວດວິທະຍາ ທີ່ສໍາຄັນ ແລະ ສະໜອງນໍ້າຈືດໃຫ້ທົ່ວໂລກ. ສະນັ້ນ ສິນທິສັນຍານີ້ ຈຶ່ງມີຫຼາຍນິຍາມ ກ່ຽວກັບ ເຂດດິນທາມ ເຊິ່ງໃນສະພາບການຂອງປະເທດລາວແລ້ວ ແມ່ນກວມເອົາ ໜອງນໍ້າ, ແມ່ນໍ້າ, ນໍ້າໃຕ້ດິນ, ບຶງ, ເຂດທົ່ງຫຍ້າຊຸມນໍ້າ, ເຂດດິນແຄມນໍ້າ ແລະ ສະຖານທີ່ທັງໝົດ ທີ່ມະນຸດສ້າງຂຶ້ນມາ ເຊັ່ນວ່າ ໜອງລ້ຽງປາ, ທົ່ງນາ ແລະ ອ່າງເກັບນໍ້າ.

ພາລະກິດຂອງສິນທິສັນຍາ ຣາມຊາ ມີຄື “ການອະນຸລັກ ແລະ ການນໍາໃຊ້ ເຂດດິນທາມ ທັງໝົດ ຢ່າງຊານສະຫຼາດ ດ້ວຍການປະຕິບັດງານ ໃນຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຂັ້ນປະເທດ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບສາກົນ ເພື່ອປະກອບສ່ວນໃຫ້ ບັນລຸຜົນທາງດ້ານ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ໃນທົ່ວໂລກ”. ໃນປະຈຸບັນນີ້, ສິນທິສັນຍາຣາມຊາ ມີ 168 ປະເທດພາຄີ ແລະ ມີ 2.186 ສະຖານທີ່ ໃນທົ່ວໂລກ ເຊິ່ງກວມເອົາເນື້ອທີ່ລວມ 208,5 ລ້ານ ເຮັກຕາ.

ພາຍໃຕ້ 3 ເສົາຫຼັກຂອງ ສິນທິສັນຍາສະບັບນີ້, ບັນດາປະເທດພາຄີ ມີພັນທະທີ່ຕ້ອງ:(i) ດໍາເນີນວຽກງານ ເພື່ອນໍາໃຊ້ ເຂດດິນທາງທັງໝົດຂອງພວກເຂົາ ຢ່າງຊານສະຫຼາດ; (ii) ກໍານົດເຂດດິນທາມ ທີ່ເໝາະສົມ ສໍາລັບ ລາຍຊື່ເຂດດິນທາມ ທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນໃນລະດັບສາກົນ ແລະ ຮັບປະກັນ ການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານພວກມັນ ໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ; ແລະ (iii) ຮ່ວມມືໃນລະດັບສາກົນ ກ່ຽວກັບ ເຂດດິນທາມ ຂ້າມຊາຍແດນ, ລະບົບດິນທາມທີ່ໃຊ້ຮ່ວມກັນ ແລະ ຊະນິດດິນທາມທີ່ໃຊ້ຮ່ວມກັນ.

ສປປ ລາວ ໄດ້ເຂົ້າເປັນພາຄີ ໃນສິນທິສັນຍາຣາມຊາ ໃນວັນທີ 28 ກັນຍາ 2010 ແລະ ໃນປະຈຸບັນນີ້ ມີ 2 ເຂດທີ່ຖືກກໍານົດ ໃຫ້ຢູ່ໃນສິນທິສັນຍາຣາມຊາ ກໍຄື ເຂດດິນທາມ ບຶງຂຽດໂງ່ງ ໃນແຂວງຈໍາປາສັກ ແລະ ເຂດດິນທາມ ເຊຈໍາພອນ ໃນແຂວງສະຫວັນນະເຂດ. ຄະນະວິຊາການແຫ່ງຊາດລາວ ສໍາລັບ ສິນທິສັນຍາຣາມຊາ ແມ່ນ ກົມສົ່ງເສີມຄຸນນະພາບສິ່ງແວດລ້ອມ ຂອງກະຊວງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດແລະສິ່ງແວດລ້ອມ.

ສິນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍ ການຄ້າຂາຍ ພືດ ແລະ ສັດປ່າທີ່ໃກ້ສູນພັນ

ສິນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍການຄ້າຂາຍພືດແລະສັດປ່າທີ່ໃກ້ສູນພັນ (CITES) ແມ່ນຂໍ້ຕົກລົງສາກົນ ລະຫວ່າງ ບັນດາລັດຖະບານ ທີ່ມີເປົ້າໝາຍເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ການຄ້າຂາຍ ສິນສ່ວນພືດແລະສັດປ່າ ໃນຕະຫຼາດສາກົນ ຈະບໍ່ເປັນໄພອັນຕະລາຍ ຕໍ່ການຢູ່ອອດ ຂອງພວກມັນ. ມາຮອດປະຈຸບັນນີ້, ສິນທິສັນຍານີ້ ໄດ້ຕົກລົງຮັບຮອງເອົາ ການປົກປ້ອງພືດແລະສັດ ຫຼາຍກວ່າ 35.000 ຊະນິດ ໃນ ລະດັບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ໂດຍບໍ່ຈຳແນກວ່າ ພວກມັນຖືກຄ້າຂາຍ ໃນຕອນຍັງມີຊີວິດ, ເປັນເສື້ອຄຸມຂົນສົ່ງ ຫຼື ເປັນ ຢາພື້ນເມືອງຕາກ ແຫ່ງ.

ສິນທິສັນຍາ CITES ແມ່ນຂໍ້ຕົກລົງສາກົນ ເຊິ່ງບັນດາປະເທດຕ່າງໆ ປະຕິບັດຕາມ ຢ່າງສະໝັກໃຈ. ສິນທິສັນຍາ CITES ມີຂໍ້ຜູກ ມັດທາງກົດໝາຍ ກັບບັນດາປະເທດພາຄີຂອງ ສິນທິສັນຍານີ້ຕ້ອງຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕາມ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ສິນທິສັນຍາສະບັບນີ້ ບໍ່ ໄດ້ນຳມາປະກອບເຂົ້າໃນ ກົດໝາຍຂອງປະເທດ ແຕ່ວ່າ ມັນເປັນກອບວຽກ ທີ່ແຕ່ລະປະເທດພາຄີ ຕ້ອງເຄົາລົບນັບຖື ແລະ ຕ້ອງ ຮັບຮອງເອົາມັນ ເຂົ້າໃນນິຕິກຳພາຍໃນປະເທດຂອງພວກເຂົາ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ສິນທິສັນຍາ CITES ໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃນຂັ້ນປະເທດ. ມາຮອດປີ 2015, ສິນທິສັນຍາ CITES ມີສະມາຊິກ 180 ປະເທດພາຄີ.

ສປປ ລາວ ໄດ້ເຂົ້າເປັນພາຄີ ໃນສິນທິສັນຍາ CITES ໃນວັນທີ 30 ພຶດສະພາ 2014. ໃນເບື້ອງຕົ້ນ ແມ່ນ ກົມປ່າໄມ້ ທີ່ຂຶ້ນກັບ ກະຊວງກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ ເປັນຈຸດປະສານງານ ແລະຮັບຜິດຊອບຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານ ສິນທິສັນຍາ CITES, ສະຖາບັນເທັກໂນໂລຢີ ຊີວະພາບ ແລະ ນິເວດວິທະຍາ ທີ່ຂຶ້ນກັບ ກະຊວງວິທະຍາສາດ ແລະ ເທັກໂນໂລຢີ ແມ່ນອົງກອນວິທະຍາສາດ ທີ່ຮັບຜິດຊອບ ສິນທິສັນຍານີ້, ແລະ ກົມກວດກາປ່າໄມ້ ທີ່ຂຶ້ນກັບ ກະຊວງກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ ແມ່ນເປັນ ອົງກອນຮັບຜິດຊອບ ບັງຄັບໃຊ້ ສິນທິສັນຍາສະບັບນີ້. ພາຍຫຼັງທີ່ມີການ ສ້າງຕັ້ງກະຊວງຊຸມຊົນຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະສິ່ງແວດລ້ອມ, ຈຸດປະສານງານ ໄດ້ ຖືກມອບ ໝາຍໃຫ້ ກົມຄຸ້ມຄອງຊຸມຊົນຍາກອນປ່າໄມ້, ກະຊວງຊຸມຊົນຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະສິ່ງແວດລ້ອມ ເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບ.

2.9 ແຜນງານຊີວະນາໆພັນ ກະສິກຳແຫ່ງຊາດ ສະບັບທີໜຶ່ງ (NABP I)

ແຜນງານ NABP ສະບັບທີໜຶ່ງ ໄດ້ຮັບອະນຸມັດຈາກ ກະຊວງກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ ໃນເດືອນມັງກອນ 2005 ແລະ ມີຈຸດປະສົງ ແລະດຳເນີນງານ ຈົນຮອດປີ 2012. ແຜນງານນີ້ ສອດຄ່ອງກັບ ບັນດາຂໍ້ຕົກລົງສາກົນ ທັງໝົດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນ ທີ່ ສປປ ລາວ ເຂົ້າເປັນພາຄີ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ ແລະ ອານຸສັນຍາ ITPGRFA. ແຜນງານນີ້ ຍັງໄດ້ ຖືກອອກແບບມາ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ແລະ ເສີມສ້າງໃຫ້ ບັນດາເອກະສານນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດ ທີ່ສຳຄັນ ຈຳນວນໜຶ່ງ ເຊິ່ງຮວມທັງ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ V (ປີ 2001-2005), ວິໄສທັດຍຸດທະສາດ ສຳລັບ ຂະແໜງການກະສິກຳ (ປີ 2000-2020), ຍຸດທະສາດການຂະຫຍາຍຕົວ ແລະ ລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກແຫ່ງຊາດ ແຕ່ນີ້ເຖິງປີ 2020.

ແຜນງານ NABP I ໄດ້ຖືກອອກແບບມາ ເພື່ອໃຊ້ເປັນກອບວຽກ ສຳລັບ ການອະນຸລັກ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ. ມັນປະກອບດ້ວຍ 5 ອົງປະກອບວິຊາການ ແລະ 2 ອົງປະກອບການຄຸ້ມຄອງ ມີຄື: (i) ພືດ ແລະ ຊີວະນາໆພັນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບພືດ; (ii) ການພັດທະນາ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ການລ້ຽງສັດ; (iii) ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ ຊີວະນາໆ ພັນອື່ນໆ ; (iv) ການນຳໃຊ້ ແລະ ການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນໃນນ້ຳ ຢ່າງຍືນຍົງ; (v) ລະບົບຜະລິດກະສິກຳແບບປະສົມປະສານ ໃນ ຂັ້ນຄົວເຮືອນ; (vi) ການແບ່ງປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານ; ແລະ (vii) ວິທີການວາງແຜນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ.

ແຜນງານ NABP I ໄດ້ປະສົບຜົນສຳເລັດ ໃນການປຸກຈິດສຳນຶກ ກ່ຽວກັບ ຄວາມສຳຄັນຂອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຕໍ່ກັບ ສັງຄົມ, ເສດຖະກິດ ແລະ ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງສະພາບແວດລ້ອມ ຂອງ ສປປ ລາວ ແລະ ໄດ້ປະກອບສ່ວນ ປັບປຸງຄວາມເຂົ້າໃຈ ກ່ຽວ ກັບ ພາລະບົດບາດ ຂອງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໃນການພັດທະນາປະເທດຊາດ. ແຜນງານນີ້ ຍັງໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ ເພື່ອສິ່ງເສີມ ໃຫ້ຫຼາຍ

ໂຄງການ ປາກົດຕົວຂຶ້ນມາ ຕາມທີ່ຖືກອອກແບບມາ ເພື່ອພິຈາລະນາເຖິງ ປະເດັນຕ່າງໆ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ: (i) ແຜນງານຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໂດຍການສະໜອງງົບປະມານຈາກອົງການ SDC (TABI); (ii) ແຜນງານໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນກັບ ຊີວະນາໆພັນ ໃນການຄຸ້ມຄອງກະສິກໍາແລະເນື້ອທີ່ດິນ ໃນ ສປປ ລາວ ໂດຍການສະໜອງງົບປະມານຈາກ ອົງການ GEF; (iii) ແຜນງານແລວອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ (BCC) ຂອງທະນາຄານເອດິບີ; (iv) ແຜນງານພັດທະນາເຂດພູດອຍພາກເໜືອ (NUDP) ໂດຍການໃຫ້ທຶນຈາກ ຜູ້ໃຫ້ທຶນຫຼາຍພາກສ່ວນ; ແລະ (v) ໃນຫວ່າງບໍ່ດົນມານີ້ ກໍ່ມີ ໂຄງການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ແລະ ປ່າໄມ້ ແບບປະສົມປະສານ (ICBF) ຂອງອົງການ KfW.

ຜົນໄດ້ຮັບ ແລະ ບົດຮຽນທີ່ຖອດຖອນໄດ້ຈາກ ປະສົບການໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນງານ NABP I ໄດ້ລະບຸໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຂົງເຂດຈໍານວນໜຶ່ງ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ຮັບການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງເພີ່ມຕື່ມ ໃນແຜນງານ NABP II ມີຄື:

- ແຜນງານ NABP ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນມາ ໃນລັກສະນະຂອງການມີສ່ວນຮ່ວມ ເຊິ່ງກວມເອົາ ພາກສ່ວນທັງໝົດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ພາຍໃນ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ NAFRI. ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ ການມີສ່ວນຮ່ວມຈາກ ພາກສ່ວນພາຍນອກ ໃນວົງກວ້າງ ແລະ ການແຈກຢາຍເຜີຍແຜ່ ເອກະສານສະບັບສົມບູນ ໃຫ້ບັນດາຄູ່ຮ່ວມງານ ພາຍໃນປະເທດ ແລະ ສາກົນ ແມ່ນມີຂອບເຂດຈໍາກັດ.
- ການຊຸກຍູ້ຕິດຕາມ ແລະ ການສະໜອງງົບປະມານ ຈາກພາຍໃນ ແລະ ຈາກຕ່າງປະເທດ ບໍ່ພຽງພໍ ສໍາລັບ ສະໜັບສະໜູນ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ສ່ວນສໍາຄັນຂອງແຜນງານນີ້.
- ແຜນງານ NABP I ບໍ່ໄດ້ພິຈາລະນາຢ່າງເຕັມສ່ວນ ເຖິງຄວາມຈໍາເປັນ ແລະ ບຸລິມະສິດ ພາຍໃນປະເທດ ທີ່ມີການປ່ຽນແປງໄປເລື້ອຍໆ ເພື່ອຕອບຮັບກັບໃຫ້ໄດ້ດີກວ່າເກົ່າ ກັບການພັດທະນາ ທີ່ຕ້ອງການ ການປັບປຸງເປັນປະຈໍາ ແລະ ຕໍ່ເນື່ອງ.
- ການແບ່ງປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນງານ NABP I ມີຈຸດອ່ອນ ແລະ ໃນປະຈຸບັນນີ້ ກໍ່ບໍ່ເໝາະສົມແລ້ວ ຍ້ອນການສ້າງ ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການຈັດຕັ້ງ ກະຊວງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ ຄືນໃໝ່.
- ໃນປະຈຸບັນນີ້ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນການວາງແຜນນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແມ່ນຂຶ້ນກັບ ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ສ່ວນວ່າ ກະຊວງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ ແລະ ຫ້ອງການອື່ນໆ ກໍ່ມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ຫ້າວຫັນໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃນຂັ້ນພາກສະໜາມ.
- ການປະສານງານ ແລະ ການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນ ກັບບັນດາຄະນະວິຊາການ ຂອງ ອານຸສັນຍາ ແລະ ສົນທິສັນຍາສາກົນ ຍັງເຮັດບໍ່ໄດ້ດີ.
- ການພົວພັນກັນ ປະສານງານ ລະຫວ່າງ ບັນດາອົງປະກອບວິຊາການຕ່າງໆ ຂອງແຜນງານ NABP I ໃນລະຫວ່າງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນງານ ຍັງບໍ່ທັນດີ.
- ມີການຊໍ້າຊ້ອນວຽກກັນ ທາງດ້ານຄວາມຮັບຜິດຊອບ ລະຫວ່າງ ສູນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ ARC ແລະ ສູນຄົ້ນຄວ້າພືດຜັກ ແລະ ໄມ້ໃຫ້ໝາກ HRC ໃນ ການເກັບກໍາ ແລະ ການອະນຸລັກ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ.
- ການປະສານງານ ແລະ ການພົວພັນ ສາຍຕັ້ງ ແລະ ສາຍຂວາງ ບໍ່ໄດ້ດີ ໃນກຸ່ມຂອງພາກສ່ວນຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນງານນີ້.

ຜົນໄດ້ຮັບ ແລະ ບົດຮຽນທີ່ຖອດຖອນໄດ້ ຂ້າງເທິງນັ້ນ ໄດ້ນຳມາວິເຄາະວິໃຈ, ປັບປຸງແກ້ໄຂ ແລະ ໄດ້ປະກອບເຂົ້າໃສ່ໃນ ແຜນງານ NABP II ຕາມຄວາມເໝາະສົມ.

3. ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳໃນລະບົບການຜະລິດກະສິກຳ

ລະບົບການຜະລິດກະສິກຳ ໃນ ສປປ ລາວມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ແລະ ແຕກຕ່າງກັນຢ່າງພື້ນເດັ່ນ ເຊິ່ງຂຶ້ນກັບ ສະພາບທາງ ຊີວະກາຍ ຍະພາບ ແລະ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ກໍ່ຕາມ, ແຕ່ວ່າ ການປະກອບສ່ວນອັນສຳຄັນທີ່ສຸດ ຂອງ ລະບົບເລົ່ານີ້ ສາມາດເຂົ້າເປັນກຸ່ມ ເປັນລະບົບແລະ ປະເພດຕ່າງໆ ຂອງ ການຜະລິດເຊື້ອພັນ, ລະບົບນິເວດ ແລະ ເປັນວິທີອະທິບາຍ ທີ່ເປັນປະໂຫຍດ ເຖິງ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຂອງຊາດ.

6 ລະບົບນິເວດກະສິກຳ ຂ້າງລຸ່ມນີ້ ສາມາດພົບເຫັນໄດ້ ໃນ ສປປ ລາວ:

1. ລະບົບນິເວດກະສິກຳ ສຳລັບປູກເຂົ້າ.
2. ລະບົບການຜະລິດກະສິກຳ ແບບປະສົມປະສານ.
3. ລະບົບນິເວດກະສິກຳ ເຂດພູດອຍ.
4. ລະບົບນິເວດ ປ່າໄມ້.
5. ລະບົບການຜະລິດກະສິກຳ ເພື່ອການຄ້າຂະໜາດໃຫຍ່.
6. ລະບົບນິເວດດິນທາມ.

ໃນລະດັບພື້ນທີ່ດິນ, ລະບົບເລົ່ານີ້ ປາກົດໃຫ້ເຫັນຕາມການນຳໃຊ້ດິນປະເພດຕ່າງໆ ແລະ ຍຸດທະສາດການຄຸ້ມຄອງດິນ. ໂດຍທົ່ວໄປ ແລ້ວ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ຈະນຳໃຊ້ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໃນລະບົບເລົ່ານີ້ດ້ວຍຫຼາກຫຼາຍວິທີທາງ ເຊິ່ງເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງ ແບບ ແຜນການດຳລົງຊີວິດ ຂອງພວກເຂົາ.

ລັກສະນະຕົ້ນຕໍ, ການນຳໃຊ້ທີ່ສຳຄັນ, ການໃຫ້ບໍລິການທີ່ສຳຄັນ, ຊີວະນາໆພັນທີ່ສຳຄັນ ແລະ ໄພອັນຕະລາຍຕົ້ນຕໍ, ບັນຫາ ແລະ ໂອກາດ ທີ່ແຕ່ລະລະບົບການຜະລິດກະສິກຳ ປະສົບຢູ່ ແມ່ນໄດ້ສັງລວມໄວ້ໃນ ຕາຕະລາງ 2.

ຕາຕະລາງ 2: ລະບົບຜະລິດກະສິກໍາຕົ້ນຕໍ ທີ່ແຜນງານ NABP-II ໄດ້ກໍານົດ ແລະ ລັກສະນະທາງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ, ພ້ອມທັງ ໄພອັນຕະລາຍ ແລະ ໂອກາດຕ່າງໆ.

ລະບົບນິເວດກະສິກໍາສໍາລັບປູກເຂົ້າ.	ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ.	ລະບົບນິເວດກະສິກໍາເຂດພູດອຍ.	ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້.	ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາເພື່ອການຄ້າຂະໜາດໃຫຍ່.	ລະບົບນິເວດດິນທາມ.
<p>ລາຍລະອຽດ: ເນື້ອທີ່ປູກເຂົ້າທີ່ ຮາບພຽງ ຫຼື ເປັນຂັນໃດ, ຢູ່ແຄມແມ່ນໍ້າ ເຊິ່ງສາມາດຮັກສານໍ້າໄວ້ໄດ້ ໃນທົ່ງນາ ເປັນເວລາດົນ.</p>	<p>ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາແບບຫຼາຍກິດຈະກໍາ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ ການປູກພືດທົ່ວໄປ, ປູກພືດຜັກ, ຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ໝາກ, ການລ້ຽງສັດ ແລະການລ້ຽງປາ.</p>	<p>ພື້ນທີ່ຄ້ອຍຊັນຫຼືພື້ນທີ່ເຂດສູງທີ່ເປັນພື້ນທີ່ປູກພືດແບບຖາວອນຫຼືປູກພືດແບບໝູນວຽນ.</p>	<p>ພື້ນທີ່ປົກຫຸ້ມດ້ວຍປ່າໄມ້ທີ່ຊຸມຊົນຊາວຊົນນະບົດສາມາດເຂົ້າໄປຊອກຫາອາຫານ, ພືດເສັ້ນໃຍ, ພືດສະໝູນໄພ, ພືດເປັນຢາ, ໄມ້ທີ່ໃຊ້ເປັນໄມ້ຟືນ ແລະເຄື່ອງປ່າຂອງດົງອື່ນໆ.</p>	<p>ພື້ນທີ່ກວ້າງໃຫຍ່ສໍາລັບຜະລິດກະສິກໍາເປັນສິນຄ້າທີ່ກວມເອົາການຜະລິດພືດອຸດສະຫາກໍາ, ທົ່ງຫຍ້າສໍາລັບລ້ຽງສັດ, ພື້ນທີ່ປູກຕົ້ນໄມ້ກິນໝາກແລະພື້ນທີ່ປູກພືດທີ່ຜະລິດເປັນສິນຄ້າອື່ນໆ.</p>	<p>ພື້ນທີ່ທີ່ມີນໍ້າຂັງຕະຫຼອດຫຼືຕາມລະດູການຫຼືພື້ນທີ່ທີ່ມີນໍ້າຄ້າງ</p>
<p>ລະບົບຍ່ອຍ: 1.ທົ່ງນາພື້ນທີ່ຕໍ່າ ທີ່ໃຊ້ນໍ້າຝົນ 2.ທົ່ງນາພື້ນທີ່ຕໍ່າ ທີ່ໃຊ້ນໍ້າຊົນລະປະທານ 3. ທົ່ງນາພື້ນທີ່ສູງ</p>	<p>1. ລະບົບພື້ນທີ່ສູງແບບປະສົມປະສານ 2. ລະບົບປູກເຂົ້າແບບປະສົມປະສານ 3. ສວນຜັກຫຼັງບ້ານ</p>	<p>1. ການປູກພືດໝູນວຽນ 2. ກະສິກໍາແບບຖາວອນ 3. ພື້ນທີ່ທົ່ງຫຍ້າຕາມທໍາມະຊາດ</p>	<p>1.ພືດທີ່ປ່າໄມ້ເຂດຮ່ອນທີ່ຂຽວຕະຫຼອດປີ 2.ພືດທີ່ປ່າໄມ້ທີ່ຂຽວເປັນບາງລະດູ 3.ພືດທີ່ປ່າໄມ້ໃບແບບປະສົມ 4.ຕົ້ນໄມ້ສູງ 5.ປ່າແປກ</p>	<p>1.ພືດທີ່ເປັນອາຫານ ແລະ ພືດອຸດສາຫະກໍາ 2.ພືດຕົ້ນໄມ້ ເຊິ່ງຮວມທັງ ຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ໝາກ 3. ໄມ້ 4.ສັດລ້ຽງ</p>	<p>1 ແມ່ນໍ້າ 2 ລໍາທານ ແລະ ລໍາຄອງ 3 ໝອງ 4 ສະລ້ຽງປາ 5 ບຶງ</p>
<p>ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ: (ເຂົ້ານາແລະເຂົ້າປ່າ) ຊະນິດຫຍ້າ ແລະ ຫຍ້າຮຸກຮານ ຊະນິດປາ ແລະ ຊະນິດສັດນໍ້າ ຊະນິດສາຫຼ່າຍ</p>	<p>ພືດປ່າ, ໝູ່ປ່າ ທີ່ນໍາມາປູກ, ມາລ້ຽງ ໃນບ້ານ ຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ໝາກ ແລະ ຢາສະໝູນໄພ ພັນສັດລ້ຽງ ແລະ ຊະນິດປາ ແມງໄມ້, ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ແລະ ອື່ນໆ</p>	<p>ຊະນິດດິນທີ່ປູກພືດໄດ້ຕໍ່ເນື່ອງ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ທີ່ເກີດຢູ່ໃນບ້ານ ແລະ ໃນພື້ນທີ່ດິນໄຖຄາດແລ້ວ ຊະນິດພືດເນີນສູງ/ໝູ່ປ່າ ຊະນິດສັດລ້ຽງແລະສັດປ່າ</p>	<p>ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ຊະນິດຕົ້ນໄມ້ ຊະນິດສັດຜ່າ</p>	<p>ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງຈໍານວນໜຶ່ງ ທີ່ມີຈໍາກັດ ນໍາສະເໜີ ຊະນິດພືດ</p>	<p>ຊະນິດປາ ຊະນິດສັດນໍ້າ ຊະນິດພືດນໍ້າ ຊະນິດຕົ້ນໄມ້</p>
<p>ການບໍລິການ ລະບົບນິເວດ: ການສ້າງຮອບວຽນສານອາຫານ ການຈັບໂນໂຕຣເຈນໃນອາກາດ ມາໃຊ້ ການຄວບຄຸມການກັດເຊາະ ແລະ ການຈົມລົງຂອງຕະກອນ ການຄວບຄຸມຫຍ້າຮຸກຮານ ສິ່ງທີ່ສະໜອງໃຫ້: ເຂົ້າ, ປາ, ສັດນໍ້າ. ຄວາມຮູ້ພື້ນເມືອງ ກ່ຽວກັບ ການປູກເຂົ້າ. ການດໍາລົງຊີວິດແບບດັ້ງເດີມ</p>	<p>ການສ້າງຮອບວຽນຜະລິດຕະພັນ ການສ້າງຮອບວຽນສານອາຫານ ຕ່ອງໂສ້ອາຫານ ສິ່ງທີ່ສະໜອງໃຫ້: ເຂົ້າ, ຜັກ, ໝາກໄມ້, ຊີ້ນ, ປາ, ຢາພື້ນເມືອງ ແລະ ຢາ ການດໍາລົງຊີວິດແບບດັ້ງເດີມ ຫັດຖະກໍາ</p>	<p>ການສ້າງຮອບວຽນສານອາຫານ ການກັກເກັບຄາບອນໄວ້ໃນດິນ (ດິນໄຖຄາດ) ການຕອງນໍ້າຝົນ (ດິນໄຖຄາດ) ການປະສົມເກສອນດອກໄມ້ (ໃນພື້ນທີ່ດິນໄຖຄາດ) ການອະນຸລັກສັດປ່າ (ໃນພື້ນທີ່ດິນໄຖຄາດ) ສິ່ງທີ່ສະໜອງໃຫ້: ພືດເນີນສູງ/ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ IK ການທ່ອງທ່ຽງທາງອະນຸລັກ/ທາງວັດທະນາ</p>	<p>ການສ້າງຮອບວຽນຂອງນໍ້າ/ການຕອງນໍ້າຝົນ ການຄວບຄຸມອາກາດສະເພາະຈຸດ ການສ້າງຮອບວຽນຄາບອນ ແລະ ການກັກເກັບຄາບອນໃນດິນ ການສ້າງຮອບວຽນສານອາຫານ ການປະສົມເກສອນ ການອະນຸລັກສັດປ່າ ສິ່ງທີ່ສະໜອງໃຫ້: ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ໄມ້, ເຊື້ອເພີງ ແລະອື່ນໆ ການທ່ອງທ່ຽວແບບອະນຸລັກ/ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ IK</p>	<p>ການກັກເກັບຄາບອນໃນດິນ (ພືດຕົ້ນໄມ້) ການຕອງນໍ້າຝົນ (ພືດໃຫ້ໝາກ ແລະ ພືດຕົ້ນໄມ້) ສິ່ງທີ່ສະໜອງໃຫ້: ໂອກາດໃນການຈ້າງແຮງງານ</p>	<p>ການສ້າງຮອບວຽນນໍ້າ ການຂົນສົ່ງນໍ້າ ການກັ່ນຕອງນໍ້າ ຊີວະນາໆພັນໃນນໍ້າ ການອະນຸລັກຊະນິດສັດນໍ້າ ສິ່ງທີ່ສະໜອງໃຫ້: ປາ/ສັດນໍ້າ, ພືດນໍ້າ, ການລ້ຽງສັດນໍ້າ ການທ່ອງທ່ຽວທໍາມະຊາດໃນເຂດດິນທາມ</p>

ລະບົບນິເວດກະສິກໍາສໍາລັບປູກເຂົ້າ.	ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ.	ລະບົບນິເວດກະສິກໍາເຂດພູດອຍ.	ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້.	ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາເພື່ອການຄ້າຂະໜາດໃຫຍ່.	ລະບົບນິເວດດິນທາມ.
<p>ໄພອັນຕະລາຍຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ: ຢາຂ້າແມງໄມ້ ແລະ ຢາຂ້າຫຍ້າ ສູນເສຍ ຊະນິດພັນເຂົ້າພື້ນເມືອງ ປູ່ຍເດມີ</p>	<p>ເຄມີກະສິກໍາ ຜະລິດຕະພັນທີ່ຫັນທິດໃສ່ຕະຫຼາດ</p>	<p>ທໍາ ພື້ນທີ່ດິນເປົາຫວ່າງ ສິ້ນລົງກວ່າເກົ່າ ການປູກພືດຊະນິດດຽວ ການສໍາປະທານເນື້ອທີ່ດິນ ການກັດເຊາະດິນ</p>	<p>ການທໍາລາຍປ່າໄມ້ ໄຟປ່າ ການຕັດຫຍ້າຫຼາຍເກີນໄປ ປ່າປູກ ເກັບກ່ຽວຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ຫຼາຍເກີນໄປ</p>	<p>ການສໍາປະທານເນື້ອທີ່ດິນ ທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ ການປູກພືດຊະນິດດຽວ ແຕ່ຫຼາຍໂພດ ລາຄາທີ່ປ່ຽນແປງໃນຕະຫຼາດ</p>	<p>ການພື້ນຟູດິນ ຄວາມຕ້ອງການນໍ້າທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ ມົນລະພິດທາງນໍ້າ ການຕົກຕະກອນ</p>
<p>ໂອກາດ: ການຄຸ້ມຄອງ ການໃສ່ປຸຍ ແບບເຊື່ອມສານ ປູ່ຍທໍາມະຊາດ ການຄຸ້ມຄອງສັດຕູພືດແບບເຊື່ອມສານ (IPM) ການຄຸ້ມຄອງນໍ້າໃນຟາມ ເຂົ້າ-ປາ ຊະນິດພັນເຂົ້າທີ່ພື້ນເດັ່ນ ເຂົ້າປອດສານພິດ</p>	<p>ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບ ບ້ານ ການແປຮູບ ແລະ ການເພີ່ມມູນຄ່າ ການພັດທະນາຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າສີຂຽວ ສັດລ້ຽງ ປະສົມພັນກັບ ຊະນິດສັດປ່າ ແຜນງານສຸຂະພາບສັດ ການຜະລິດກະສິກໍາປອດສານພິດ ແຜນງານໂຮງຮຽນບ້ານ ຂອງທະນາຄານເອດີປີ ສະຖານທີ່ພັກຜ່ອນໃນຟາມ ຊີວະນາໆພັນກະສິ ກໍາ</p>	<p>ການອະນຸລັກແຫຼ່ງເຊື່ອພັນກັບທີ່ ການປູກຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ໃນ ບ້ານ ການປັບປຸງດິນ (ຖ່ານຊີວະພາບ ແລະອື່ນໆ) ການຄຸ້ມຄອງສັດຕູພືດແບບປະສົມປະສານ ການກັບຄືນສູ່ ຊະນິດເກົ່າ ບາງອັນ ການ ໂຍງແລະເຂົ້າສູ່ຕະຫຼາດ</p>	<p>ການສົ່ງເສີມ ການອະນຸລັກ ແລະ ການນໍາ ໃຊ້ ຢ່າງຍືນຍົງ ການສ້າງຕັ້ງລະບຽງອະນຸລັກ ການຄຸ້ມຄອງ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ຢ່າງຍືນຍົງ ແລະ ການປູກເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ໃນບ້ານ ການພັດທະນາຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າຂອງ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ການທ່ອງທ່ຽວແບບອະນຸລັກ/ແບບທໍາມະ ຊາດ</p>	<p>ການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງ ພື້ນທີ່ດິນ ການເຫັນຄຸນຄ່າຂອງ ການບໍລິການລະບົບ ນິເວດ ສົ່ງເສີມການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ປັບປຸງການວາງແຜນນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ການອອກໃບຕາດິນໃຫ້ຊຸມຊົນ</p>	<p>ການພື້ນຟູປ່າໄມ້ແຄມນໍ້າ ກວດກາເບິ່ງ ເຂື່ອນ/ ອົງການແຄຣ໌ ຮຽກຮ້ອງ ໃຫ້ພື້ນຟູ ຊີວະນາໆພັນໃນນໍ້າ ການປົກປ້ອງຊຸມຊົນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງເຂດ ດິນທາມ</p>

3.1 ລະບົບນິເວດສໍາລັບການປູກເຂົ້າ

ພາກສະເໜີ

ລະບົບນິເວດສໍາລັບການປູກເຂົ້າ ແມ່ນພື້ນທີ່ປູກເຂົ້າ ທີ່ຮັກສານໍ້າໄວ້ໃນທຳນາ ໃນໄລຍະເວລາປູກ ເກືອບຕະຫຼອດເວລາ. ລະບົບນິເວດສໍາລັບການປູກເຂົ້າ ມີ 3 ປະເພດຕົ້ນຕໍ ໃນ ສປປ ລາວ ຄື: ພື້ນທີ່ທົ່ງພຽງ ທີ່ໃຊ້ນໍ້າຝົນ, ພື້ນທີ່ທົ່ງພຽງທີ່ໃຊ້ນໍ້າ ຊົນລະປະທານ,ນໍ້າລົນ ຫຼື ນໍ້າທີ່ໃຊ້ໄປມໍ້າ ແລະ ພື້ນທີ່ສູງ ໃຊ້ຊົນລະປະທານນໍ້າລົນ. ທຳນາ ແມ່ນລະບົບຜະລິດເຂົ້າ ທີ່ມີ ຫຼາຍ ໃນ ສປປ ລາວ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 3.1), ແລະ ຫຼາຍກວ່າ 90% ຂອງການຜະລິດເຂົ້າທັງໝົດ ແມ່ນມາຈາກ ລະບົບ ນິເວດສໍາລັບການປູກເຂົ້າ. ການຜະລິດເພີ່ມຂຶ້ນ 48% ໃນລະຫວ່າງປີ 1990 ເຖິງປີ 2000 ສ່ວນຫຼາຍແລ້ວ ແມ່ນມາຈາກ ຜົນ ຜະລິດທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍການນໍາໃຊ້ແນວພັນປັບປຸງ.

ລັກສະນະຂອງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ

ທຳນາ ໄດ້ຂະຫຍາຍເພີ່ມຂຶ້ນ ນັບຕັ້ງແຕ່ການຜະລິດກະສິກໍາໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ແລະ ຍ້ອນມີ ຈຸດເດັ່ນທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ ທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ແລະ ມັນໄດ້ຜ່ານໄລຍະຕ່າງໆ ໃນຮອບວຽນຂອງການປູກຝັງ ສະນັ້ນ ມັນຈຶ່ງເປັນບ່ອນກໍາເນີດ ສໍາລັບຫຼາຍ ຊະນິດພັນ ເຊິ່ງຮວມທັງ ພືດ, ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມ, ນົກ, ປາ, ສັດເລືອດເຢັນ, ສັດເລືອຄານ, ສັດຕົວອ່ອນ, ສັດຕົວແຂງ ແລະ ແມງໄມ້. ການສຶກສາໃນຫວ່າງບໍ່ດົນມານີ້ ກ່ຽວກັບ ພື້ນທີ່ທຳນາ ໃນ 3 ບ້ານ ໃນແຂວງຊຽງຂວາງ ໄດ້ບັນທຶກເອົາ 95 ຊະນິດພັນປາ ແລະ ໄດ້ຢັ້ງຢືນເຖິງ ຄວາມຫຼາຍຫຼາຍ ແລະ ຄວາມອຸດົມສົມບູນ ຂອງຄວາມຮູ້ພື້ນເມືອງ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການນໍາໃຊ້ພວກມັນ (ຂໍ້ມູນຈາກ Pedersen ພ້ອມດ້ວຍຄະນະ, ປີ 2013).

ຊີວະນາໆພັນເລົ່ານີ້ ແມ່ນມີຜົນປະໂຫຍດໂດຍກົງກັບມະນຸດ ແລະ ປະກອບເປັນພາກສ່ວນຫຼາຍ ຂອງການກິນໂປຣຕີນຈາກ ສັດ, ສານອາຫານ ແລະ ໄຂມັນທີ່ຈໍາເປັນ ຂອງປະຊາຊົນໃນເຂດຊົນນະບົດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຄົວເຮືອນທີ່ທຸກຍາກ. ຊີວະ ນາໆພັນ ຂອງລະບົບນິເວດສໍາລັບການປູກເຂົ້າ ຍັງເຮັດໜ້າທີ່ສໍາຄັນ ໃນການຄວບຄຸມດ້ານຊີວະວິທະຍາ ຂອງ ສັດຕູພືດ ແລະ ແມງໄມ້ ທີ່ເຮັດໃຫ້ຜົນການເກັບກ່ຽວພືດ ຫຼຸດລົງ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເກີດພະຍາດ ທັງໃນສັດລ້ຽງ ແລະ ໃນມະນຸດ.

ເຖິງແມ່ນວ່າ ຊະນິດເຂົ້າໜຽວ ແລະ ຊະນິດ ເຂົ້າຈ້າວ ຖືກປູກໃນລະບົບນິເວດສໍາລັບການປູກເຂົ້າ ໃນທຳນາ ແລະ ໃນພື້ນທີ່ ສູງ, ແຕ່ວ່າ ສປປ ລາວ ເປັນທີ່ຮູ້ຈັກກັນດີ ສໍາລັບ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງເຂົ້າໜຽວ ໃນປະເທດນີ້ ແລະ ປະມານ 85% ຂອງ ຊະນິດເຂົ້າທັງໝົດ ທີ່ປູກໃນປະເທດນີ້ ແມ່ນເປັນເຂົ້າໜຽວ. ເຂົ້າໜຽວ ແມ່ນໄດ້ຮັບຄວາມນິຍົມ ສໍາລັບ ການບໍລິໂພກ ຍ້ອນ ວ່າລົດຊາດຂອງມັນແຊບດີ, ມັນທົນທານຕໍ່ສະພາບອາກາດ, ສັດຕູພືດ ແລະ ພະຍາດຕ່າງໆ ແລະ ມັນຕ້ອງການປຸຍທີ່ໜ້ອຍ ກວ່າ, ສ່ວນວ່າ ເຂົ້າຈ້າວ ນັ້ນ ສ່ວນຫຼາຍແລ້ວ ແມ່ນປູກເພື່ອການຂາຍ ໂດຍໃຊ້ຊະນິດພັນປັບປຸງໃໝ່.

ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນເຂົ້າພື້ນເມືອງ ທີ່ມີຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນ ຜົນໄດ້ຮັບຈາກ ຄະນະເກັບກໍາ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ທີ່ໄດ້ດໍາເນີນຂຶ້ນໂດຍ ສະຖາບັນ IRRI ໃນລະຫວ່າງ ປີ 1995 ເຖິງປີ 2000 ເຊິ່ງໃນເວລານັ້ນ ໄດ້ເກັບກໍາເອົາ ຕົວຢ່າງ ຫຼາຍກວ່າ 13.000 ຕົວຢ່າງ ແລະ ມີຊະນິດເຂົ້າຈາກທົ່ງພຽງ ຫຼາຍກວ່າ 5.000 ຊະນິດ ເຊິ່ງມັນສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ມີ ທ່າແຮງຫຼາຍ ສໍາລັບ ການພັດທະນາຊະນິດພັນປັບປຸງໃໝ່. ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວ, ຈາກ 5 ຊະນິດພັນເຂົ້າປ່າ (*Oryza rufipogon*, *O. granulata*, *O. ridleyi*, *O. nivara*, ແລະ *O. officinalis*), ຍັງໄດ້ເກັບກໍາເອົາ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ລວມທັງ ໝົດ 124 ເຊື້ອພັນ, ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 3.6.

ໃນປີ 1990, ຊະນິດພື້ນເມືອງ ມີຈຳນວນເຖິງ 95% ຂອງເຂົ້າທີ່ປູກໃນທົ່ງພຽງ. ແຕ່ວ່າ ໃນຕົ້ນຊຸມປີ 2000 ມີຊະນິດພື້ນເມືອງ ພຽງແຕ່ 20-30% ທີ່ຍັງເຫຼືອຢູ່ (ຂໍ້ມູນຈາກ ເອກະສານຂອງ ທ່ານ ພູມມິ ອິນທະປັນຍາ ພ້ອມດ້ວຍຄະນະ, ປີ 2006). ໃນປີ 2007, ຊາວນາ ປູກເຂົ້າ ພື້ນເຂົ້າພື້ນເມືອງ ຫຼາຍກວ່າ 30 ຊະນິດ. ມາຮອດປະຈຸບັນນີ້, ຊະນິດພື້ນເຂົ້າຕົ້ນຕໍ ທີ່ປູກກັນ ມີ 12 ພັນປັບປຸງ ແລະ 12 ພັນພື້ນເມືອງ ເຊິ່ງປູກເພື່ອເປັນອາຫານ ແລະ ເພື່ອຂາຍ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 3.2).

ທົ່ງນາເຂດທົ່ງພຽງ ມີແນວພັນພືດ ແລະ ສັດນ້ຳຈຳນວນຫຼາຍ ທີ່ເປັນອົງປະກອບສຳຄັນ ຂອງຊີວະນາໆພັນ ໃນເຂດດິນທາມ. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງມີການທັບຊ້ອນກັນ ລະຫວ່າງ 2 ຊະນິດລະບົບນິເວດນີ້ ໃນທາງດ້ານ ຊີວະນາໆພັນໃນນ້ຳ ແລະ ບາງຂໍ້ມູນເພີ່ມຕື່ມ ໄດ້ນຳສະເໜີ ພາຍໃຕ້ຫົວຂໍ້ ກ່ຽວກັບ ລະບົບນິເວດເຂດດິນທາມ (ພາກທີ 3.6).

ໄພອັນຕະລາຍ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ

ນັບຕັ້ງແຕ່ ການປະຕິວັດສີຂຽວ ໃນຊຸມປີ 1960, ການປູກເຂົ້າໃນທົ່ງພຽງ ໄດ້ມີການຫັນປ່ຽນກະທັນຫັນ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ ສ້າງ ແຮງກົດດັນຈຳນວນໜຶ່ງ ທີ່ມີຜົນກະທົບຫຼາຍ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຂອງລະບົບນິເວດສຳລັບການປູກເຂົ້າໃນ ທົ່ງພຽງ.

ການຮັບເອົາ ຊະນິດພື້ນເຂົ້າ ທີ່ໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ໃນ ສປປ ລາວ ໝາຍຄວາມວ່າ ແນວພັນເຂົ້າພື້ນເມືອງຢູ່ ທ້ອງຖິ່ນ ຈຳນວນຫຼາຍ ທີ່ໄດ້ປູກໃນຜ່ານມາ ໄດ້ຫລຸດລົງ ໂດຍຖືກປ່ຽນແທນດ້ວຍ ແນວພັນປັບປຸງທີ່ໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງ. ແນວ ພັນພື້ນເລົ່ານີ້ ຍັງມີທ່າອ່ຽງວ່າ ຈະໃຊ້ເວລາສັ້ນລົງ ເຊິ່ງໝາຍຄວາມວ່າ ຈະມີເວລາໜ້ອຍລົງ ສຳລັບ ນິເວດວິທະຍາຕາມທຳມະ ຊາດ ຂອງ ຜົນຜະລິດເຂົ້າ ທີ່ຈະພັດທະນາຢ່າງເຕັມສ່ວນ ເຊິ່ງສິ່ງຜົນໃຫ້ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ທາງດ້ານພືດແລະສັດ ຫຼຸດຕໍ່າລົງ.

ດ້ວຍຈຳນວນປະຊາກອນທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ດ້ວຍທ່າແຮງ ສຳລັບ ຜົນຜະລິດທີ່ສູງກວ່າ ແລະ ກຳໄລທີ່ສູງກວ່າ, ສະນັ້ນ ພື້ນທີ່ນາ ທົ່ງພຽງ ຈຶ່ງໄດ້ຂະຫຍາຍອອກ ແລະ ເຮັດໃຫ້ພື້ນທີ່ ປູກພືດຊະນິດດຽວ ມີຫຼາຍຂຶ້ນ ເຊິ່ງ ຄຸນຄ່າຂອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຈະ ມີຕໍ່າກວ່າ ຕອນດິນນາດັ້ງເດີມ ທີ່ມີຂະໜາດນ້ອຍ ແຍກກັນຢູ່. ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວ, ການຂະຫຍາຍຊົນລະປະທານ ຂະໜາດ ໃຫຍ່ ໃນລະບົບນິເວດສຳລັບການປູກເຂົ້າໃນທົ່ງພຽງ ກໍ່ໝາຍຄວາມວ່າ ມີນ້ຳໃຫ້ຊາວນາ ໃນເວລາດຽວ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ ການປູກ ເກີດຂຶ້ນໃນເວລາດຽວກັນ ແລະ ການເກັບກ່ຽວ ເກີດຂຶ້ນໃນເວລາດຽວກັນ ເຊິ່ງມັນເຮັດໃຫ້ ອົງປະກອບດ້ານເວລາ ຂອງຊີວະ ນາໆພັນ ໃນລະບົບນິເວດ ຫຼຸດລົງ.

ການໃຊ້ຢາຂ້າແມງໄມ້ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນນັ້ນ ໄດ້ຂ້າ ບໍ່ສະເພາະແຕ່ ສັດຕູເຂົ້າ ເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງຂ້າ ແມງໄມ້ຈຳນວນຫຼາຍ ທີ່ເປັນ ປະໂຫຍດ ເຊິ່ງເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງ ຊີວະນາໆພັນ ໃນທົ່ງນາ. ການໃຊ້ຢາຂ້າຫຍ້າທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ ຊີວະນາໆພັນຂອງພືດ ຫຼຸດລົງຫຼາຍ ໃນລະບົບນິເວດສຳລັບການປູກເຂົ້າໃນທົ່ງພຽງ, ແລະຢາປາບສັດຕູພືດ ທີ່ເປັນສານເຄມີທັງໝົດ ແມ່ນເປັນ ອັນຕະລາຍຫຼາຍ ສຳລັບ ສັດນ້ຳ ແລະ ເຮັດໃຫ້ ອົງປະກອບຂອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຫຼຸດລົງຫຼາຍ. ການໃຊ້ປຸຍເຄມີ ທີ່ເພີ່ມ ຂຶ້ນ ທີ່ຈຳເປັນສຳລັບ ແນວພັນເຂົ້າທີ່ໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງນັ້ນ ໄດ້ປ່ຽນແທນ ການເກັບໄນໂຕຣເຈັນຕາມທຳມະຊາດມາໃຊ້ ແລະ ຂຶ້ນຕອນຮອບວຽນສານອາຫານ ເຊິ່ງສະໜອງສານອາຫານ ໃຫ້ ລະບົບປູກເຂົ້າແບບດັ້ງເດີມ.

ທ້າຍທີ່ສຸດແລ້ວ, ການກະກຽມດິນ ແລະ ການຄາດໄຖ ສຳລັບກົນໄກການປູກເຂົ້າ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ໃນພື້ນທີ່ທົ່ງພຽງ ບໍ່ພຽງແຕ່ ສົ່ງ ຜົນໃຫ້ເກີດ ແວດລ້ອມທີ່ປາດສະຈາກ ຈຸລິນຊີ ຫຼາຍຂຶ້ນ ສຳລັບ ພືດທຳມະຊາດ ແລະ ສົ່ງມີຊີວິດຂະໜາດນ້ອຍ ເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ ວ່າ ການໃຊ້ກົນຈັກໜັກທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ຍັງສົ່ງຜົນໃຫ້ ມີຄວາຍໜ້ອຍລົງ.

ໂອກາດ ສໍາລັບ ການພັດທະນາ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ

ມີໂອກາດຈໍານວນໜຶ່ງ ສໍາລັບ ການປັບປຸງ ຜົນການຜະລິດ ແລະ ຜົນກໍາໄລ ຂອງລະບົບນິເວດສໍາລັບການປູກເຂົ້າໃນທົ່ງພຽງ ດ້ວຍການນໍາໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຢ່າງຮອບຄອບ.

ການຄຸ້ມຄອງຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນ ແບບປະສົມປະສານ ເຊິ່ງຮວມທັງ ການເພີ່ມຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ທາງຊີວະນາໆພັນ ໃນຮູບແບບຂອງ ບຸ່ຍທໍາມະຊາດ, ສິ່ງມີຊີວິດຂະໜາດນ້ອຍທີ່ມີປະສິດທິຜົນ (EM) ແລະ ການພືດທີ່ສ້າງໄນໂຕຣເຈນ ເຊັ່ນວ່າ azolla ຈະສາມາດປັບປຸງ ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນ ໂດຍບໍ່ສ້າງຜົນກະທົບດ້ານລົບ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນໃນທົ່ງນາ ທີ່ເກີດ ຈາກ ບຸ່ຍເຄມີ. ການຄຸ້ມຄອງສັດຕູພືດແບບປະສົມປະສານ (IPM) ເຊິ່ງຮວມທັງ ການໃຊ້ຢາສະໝຸນໄພປາບສັດຕູພືດ ເຊັ່ນວ່າ ກະເດົາ, ສິງໄຄ ແລະອື່ນໆ ສາມາດຫຼຸດຜ່ອນ ປະຊາກອນສັດຕູພືດ ໂດຍບໍ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ ແມງໄມ້ ແລະ ສັດປະສົມ ເກສອນ ທີ່ເປັນຜົນປະໂຫຍດ.

ການລ້ຽງປາທີ່ຈັດການເປັນຢ່າງດີ ໃນທົ່ງນາ (ໃນປະຈຸບັນນີ້ ມີປະມານ 5.000 ເຮັກຕາ ຫຼື 0,1% ຂອງເນື້ອທີ່ທົ່ງນາລະດູຝົນ ທັງໝົດ) ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ມີຜົນປະໂຫຍດທາງ ຊີວະວິທະຍາ ແລະ ເສດຖະກິດ ເຊິ່ງຮວມທັງ ການຄວບຄຸມຫຍ້າວັດ ຊະພິດ ແລະ ແມງໄມ້ທີ່ເປັນສັດຕູພືດ ແລະ ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນຂຶ້ນ ຈາກການລ້ຽງປາເພີ່ມ.

ໂອກາດທາງດ້ານ ຕ້ອງໂສ້ມູນຄ່າເພີ່ມ ກໍ່ມີເຊັ່ນກັນ ສໍາລັບ ແນວພັນເຂົ້າ ທີ່ຕະຫຼາດຕ້ອງການສູງ. ການຍັງຢືນເຖິງ ຕົວບົ່ງຊີ້ພື້ນ ທີ່ພູມສາດ (GI) ສໍາລັບ ຊະນິດພັນເຂົ້າທ້ອງຖິ່ນ ເຊັ່ນວ່າ ເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍ ຍັງໃຫ້ທ່າແຮງສູງ ສໍາລັບ ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດທີ່ເພີ່ມ ຂຶ້ນ ແລະ ລາຄາທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນເຊັ່ນກັນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ໃນບັນດາປະເທດຕາເວັນຕົກ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 3.5). ເຂົ້າປອດ ສານພິດ ກໍ່ໃຫ້ໂອກາດໃນຕະຫຼາດ ແລະ ມັນມີຜົນປະໂຫຍດ ໃນການສົ່ງເສີມ ຊີວະນາໆພັນ ໃນທົ່ງນາ ດ້ວຍການຫຼຸດຜ່ອນ ການນໍາໃຊ້ສານເຄມີກະສິກໍາ.

ພາກສ່ວນຮັບຜິດຊອບ

ສູນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ ນາພອກ (ARC) ທີ່ຂຶ້ນກັບ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ NAFRI ມີຄວາມ ຮັບຜິດຊອບ ສໍາລັບ ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການພັດທະນາ ແນວພັນເຂົ້າ ໃນ ສປປ ລາວ ພ້ອມທັງ ການອະນຸລັກ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຈາກບ່ອນອື່ນ. ກົມສົ່ງເສີມກະສິກໍາແລະສະຫະກອນ (DAEC) ທີ່ຂຶ້ນກັບ ກະຊວງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ ມີ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ສໍາລັບ ການສົ່ງເສີມ ກະສິກໍາ ແລະ ຈັດຕັ້ງກໍາລັງການຜະລິດ.

ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2000, ສູນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ ນາພອກ ໄດ້ດໍາເນີນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າດ້ານ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຈໍານວນຫຼາຍ ໂດຍຮ່ວມມືກັບ ບັນດາຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາສາກົນ ຫຼາຍພາກສ່ວນ. ການຮ່ວມມືຄົ້ນຄວ້າເລົ່ານີ້ ໄດ້ສະຫຼຸບຫຍໍ້ໄວ້ໃນ ຕາຕະລາງ 3.10.

3.2 ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ

ພາກສະເໜີ

ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ ແມ່ນລະບົບກະສິກໍາ ທີ່ປະກອບດ້ວຍ ການປະສົມ ກິດຈະການຫຼາຍຢ່າງ ທີ່ ແຕກຕ່າງກັນ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ ເຂົ້າ, ພືດ, ຜັກ, ໝາກໄມ້, ສັດລ້ຽງ ແລະ ການລ້ຽງສັດນໍ້າ. ພວກມັນປະກອບດ້ວຍ ລະບົບ ປູກເຂົ້າ, ລະບົບການຜະລິດເຂດພູດອຍ ແລະ ສວນຄົວເຮືອນ ທີ່ຢູ່ອ້ອມເຮືອນ. ລະບົບເລົ່ານີ້ ໄດ້ຖືກຈັດໃຫ້ ມີການປະສານ

ກັນສູງສຸດ ເພື່ອນຳໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໃນລະດັບສູງ ເຊິ່ງລວມທັງ ການປັບປຸງດິນ, ການຄວບຄຸມສັດຕູພືດ, ການປະສົມເກສອນ, ການປັບຕົວເຂົ້າກັບສະພາບອາກາດ ແລະ ການປັບຕົວເຂົ້າກັບຕະຫຼາດ.

ລັກສະນະຂອງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ

ລະບົບກະສິກຳແບບປະສົມປະສານ ທີ່ມີການຄຸ້ມຄອງເປັນຢ່າງດີ ສາມາດໃຫ້ຜະລິດຕະພັນ ພືດ, ໝາກໄມ້, ຜັກ, ຢາສະໝຸນໄພ, ເຄື່ອງປຸງແຕ່ງອາຫານ, ປາ ແລະ ສັດ ໄດ້ຫຼາຍຢ່າງທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ສວນຜັກຫຼັງບ້ານ ມີລະດັບຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ທີ່ສູງ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ ໝາກໄມ້ (ໝາກຮຸ້ງ, ໝາກກ້ວຍ, ໝາກນາວ, ໝາກນັດ, ໝາກມ່ວງ, ໝາກຂາມ, ໝາກມີ້ ແລະອື່ນໆ); ຜັກ (ໝາກເຂືອ, ໝາກເຜັດ, ຜັກກິນໃບ, ຜັກບົວ, ຜັກທຽມ, ຜັກອື່ນໆ ແລະອື່ນໆ); ພືດອື່ນໆ (ຂົງ, ເຜືອກ, ສິງໄຄ, ຂ່າ ແລະ ພືດເປັນຢາອື່ນໆ); ຕົ້ນໄມ້ (ຕົ້ນສັກ, ຕົ້ນອາຄາເຊຍ, ຕົ້ນວິກ, ຕົ້ນໄຜ່ ແລະອື່ນໆ); ສັດລ້ຽງ (ງົວ, ຄວາຍ, ມ້າ, ແບ້, ແກະ, ໝູພື້ນບ້ານ ແລະ ໝູພັນປັບປຸງ, ໄກ່, ເປັດ, ຫ່ານ, ໄກ່ງວງ, ແມງໄມ້, ກະຕ່າຍ ແລະອື່ນໆ). ໃນສວນຕອນໜຶ່ງ ໃນເມືອງໂພນໄຊ ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ໄດ້ມີການບັນທຶກ ພືດຕ່າງໆ ຫຼາຍກວ່າ 50 ຊະນິດແຕກຕ່າງກັນ (ຂໍ້ມູນຈາກ Sodarak, ປີ 2003). ແຕ່ວ່າ ພືດຈຳນວນຫຼາຍ ແລະ ສິ່ງມີຊີວິດອື່ນໆ ເຊັ່ນວ່າ ສະໝຸນໄພ, ເຫັດ ແລະ ແມງໄມ້ ມັກຈະບໍ່ໄດ້ຖືກລາຍງານ ໃນການສຳຫຼວດກະສິກຳ ຈຳນວນຫຼາຍ.

ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງທີ່ນຳມາປຸກຢູ່ບ້ານ ມັກຈະເກີດຂຶ້ນໃນ ລະບົບກະສິກຳແບບປະສົມປະສານ ເຊິ່ງລວມທັງ ໜໍ່ຂົມ, ໝາກແໜ່ງ, ຫຍ້າເຮັດກ້ານຟອຍ, ໄມ້ເກດສະໜາ, ເຫັດນາງລົມ, ເຫດຫູໜູ, ເຫດຫອມ ແລະ ເຫດເຟືອງ.

ຊີວະນາໆພັນພືດແລະສັດ ລະດັບສູງ ໃນລະບົບທີ່ປະສົມປະສານກັນນີ້ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນ ສຳລັບ ໂພຊະນາການຂອງຄອບຄົວກະສິກອນ ເຊິ່ງມັນສົ່ງເສີມ ການກິນທີ່ສົມດູນ ແລະ ຮັບປະກັນການກິນ ທາດແປ້ງ, ທາດຊີ້ນ ແລະ ວິຕາມິນ ທີ່ເໝາະສົມ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ການເຮັດກະສິກຳແບບປະສົມປະສານ ມີແຜ່ຫຼາຍໃນທົ່ວທຸກພາກ ຂອງ ສປປ ລາວ ແຕ່ວ່າ ຍັງມີຄວາມຮູ້ທີ່ຈຳກັດ ກວຽກັບ ຜົນປະໂຫຍດຂອງພວກມັນ ຕໍ່ກັບ ໂພຊະນາການ, ອາຫານ, ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ຄຸນຄ່າທາງຊີວະນາໆພັນ.

ການລ້ຽງສັດ ແມ່ນເປັນອົງປະກອບທີ່ສຳຄັນ ຂອງລະບົບກະສິກຳແບບປະສົມປະສານ ເຊິ່ງມີຈຳນວນເຖິງ 16% ຂອງລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ. ເກືອບ 90% ຂອງຄົວເຮືອນຊາວກະສິກອນທັງໝົດ ລ້ຽງສັດ ຢ່າງໜ້ອຍ 1 ຊະນິດ ເພີ່ມຕື່ມໃສ່ການປູກພືດ (ຂໍ້ມູນຈາກ Wilson, ປີ 2015). ປະເພດສັດລ້ຽງທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ມີຄື: ງົວ, ຄວາຍ, ໝູ, ແບ້, ໄກ່ ແລະ ເປັດ. ສັດລ້ຽງ ເປັນອາຫານ, ສ້າງລາຍຮັບ ແລະ ເປັນຝຸ່ນ, ແລະ ຍັງມີການລ້ຽງ ສັດໃຫຍ່ ເພື່ອຈຸດປະສົງທົ່ວໄປ ແລະ ເພື່ອເປັນແຫຼ່ງລາຍຮັບ ສຳລັບ ນຳໃຊ້ໃນເວລາຈຳເປັນໃນຄອບຄົວ. ຝູງສັດລ້ຽງ ໃນທົ່ວປະເທດ ທີ່ບໍ່ແມ່ນຟາມ ແມ່ນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ສອງເທົ່າຕົວໃນລະຫວ່າງປີ 2000 ເຖິງປີ 2012 (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 4.1). ຈຳນວນທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍທີ່ສຸດ ແມ່ນ ໝູ ແລະ ຈຳນວນທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນໜ້ອຍທີ່ສຸດ ແມ່ນຄວາຍ ເຊິ່ງມັນສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງ ການໃຊ້ເຄື່ອງກິນຈັກເພີ່ມຂຶ້ນ.

ອຸປະສັກຕົ້ນຕໍຂອງການລ້ຽງສັດ ແມ່ນພະຍາດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ພະຍາດໄກ່ ແລະ ໝູ. ໃນບາງພື້ນທີ່ເຂດພູດອຍ, ຊາວກະສິກອນ ລາຍງານວ່າ ໄກ່ຂອງພວກເຂົາ ຫຼາຍກວ່າ 80% ຕາຍ ໃນແຕ່ລະປີ ຈາກພະຍາດ (ຂໍ້ມູນຈາກເອກະສານຂອງທ່ານ ສຸວັນທອງ ແລະຄະນະ, ປີ 2009). ຄວາມຂາດເຂີນ ການໃຫ້ບໍລິການ ສັດຕະວະແພດ ທີ່ມີປະສິດທິພາບ, ອາຫານສັດ ແລະ ການລ້ຽງສັດທີ່ເໝາະສົມ ແມ່ນເປັນ ອຸປະສັກສຳຄັນ ສຳລັບ ການລ້ຽງສັດ. ວິທີການປະຕິບັດ ເພື່ອການຄຸ້ມຄອງສັດລ້ຽງພື້ນເມືອງ ໃນລະບົບຄົວເຮືອນຂະໜາດນ້ອຍ ແມ່ນອີງໃສ່ ຫຍ້າ, ທົ່ງຫຍ້າລ້ຽງສັດ ແລະ ອາຫານສັດ ທີ່ບໍ່ໄດ້ຊື້.

ການປັບປຸງພັນທີ່ບໍ່ມີການຄວບຄຸມ ແມ່ນການປະຕິບັດທົ່ວໄປ ແລະ ມີຄວາມພະຍາຍາມໜ້ອຍ ໃນການປັບປຸງແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ, ລາຍການ ແລະ ລັກສະນະເຊື້ອພັນ. ມີການຄ້າຂາຍຂ້າມຊາຍແດນ ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ລະຫວ່າງ ປະເທດລາວ ແລະ ປະເທດໄທ, ລະຫວ່າງ ປະເທດລາວ ແລະ ປະເທດຫວຽດນາມ ເຊິ່ງຄາດຄະເນວ່າ ມີ ງົວ ຄວາຍ ປະມານ 100.000 ໂຕ ທີ່ສົ່ງອອກແຕ່ລະປີ (ຂໍ້ມູນຈາກ ເອກະສານຂອງທ່ານ ສຸກັນ ພ້ອມດ້ວຍຄະນະ, ປີ 2008).

ສໍາລັບ ແຫຼ່ງແນວພັນສັດໃຫຍ່ ແມ່ນບໍ່ມີລັກສະນະແຕກຕ່າງກັນ ສໍາລັບ ຄວາຍ ຫຼື ງົວ ໃນ ປະເທດລາວ ແລະ ການປັບປຸງພັນ ສ່ວນຫຼາຍແລ້ວ ແມ່ນບໍ່ມີການຄວບຄຸມ ຂ້າມສາຍພັນ ແລະ ມີຄວາມພະຍາຍາມໜ້ອຍ ສໍາລັບ ການປັບປຸງ ແລະ ການບັນທຶກ ແຫຼ່ງແນວພັນ. ຊະນິດພັນງົວຕົ້ນຕໍ ແມ່ນພັນງົວລາດສີເຫຼືອງ.

ແນວພັນໝູພື້ນເມືອງ ແລະ ໝູພັນ ແມ່ນລ້ຽງຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງຫຼາຍກວ່າ 80% ແມ່ນເປັນພັນພື້ນເມືອງ ແລະ ຖືກຈັດ ເປັນ 4 ສານພັນພື້ນເມືອງ^໑(ຂໍ້ມູນຈາກ ເອກະສານຂອງທ່ານ ສຸກັນ ພ້ອມດ້ວຍຄະນະ, ປີ 2008). ຊິ້ນໝູ ແມ່ນເປັນຊິ້ນທີ່ ບໍລິໂພກເປັນອັນດັບສອງ ຢູ່ ສປປ ລາວ. ຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ການຜະລິດ ຍັງສືບຕໍ່ເພີ່ມຂຶ້ນ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 4.1).

ແບ້ ແມ່ນພົບຫຼາຍທີ່ສຸດ ໃນເຂດພູດອຍ ແລະ ໄດ້ຮັບຄວາມນິຍົມຫຼາຍຂຶ້ນ ຍ້ອນມີຄວາມຕ້ອງການຊີ້ນແບ້ຫຼາຍຂຶ້ນ ໃນ ທ້ອງຖິ່ນ. ແບ້ພັນພື້ນເມືອງ ໃນ ສປປລາວ ແມ່ນເປັນພັນ Katjang ທີ່ມີຢູ່ແຜ່ຫຼາຍທົ່ວໄປ ໃນທົ່ວອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ (ຂໍ້ມູນຈາກ ເອກະສານຂອງທ່ານ ສຸກັນ ພ້ອມດ້ວຍຄະນະ, ປີ 2008).

ສັດປີກ ຍັງຄົງເປັນ ແຫຼ່ງອາຫານອັນສໍາຄັນ ແລະ ແຫຼ່ງລາຍຮັບເປັນເງິນສົດ ສໍາລັບ ຄອບຄົວລາວໃນເຂດຊົນນະບົດ ໂດຍ ສະເພາະແມ່ນ ຄອບຄົວທຸກຍາກ ທີ່ບໍ່ສາມາດລົງທຶນລ້ຽງສັດໃຫຍ່. ການຜະລິດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ການລ້ຽງໄກ່ ແມ່ນມີຄວາມ ສໍາຄັນເພີ່ມຂຶ້ນ ໃນ ສປປ ລາວ. ຈໍານວນປະຊາກອນສັດປີກ ຈາກ 16 ລ້ານຕົວ ໃນປີ 2001, ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນປະມານ 28 ລ້ານ ຕົວ ໃນປີ 2012 ເຊິ່ງກວມເອົາ ໄກ່ລາດເປັນສ່ວນໃຫຍ່, ມີ ໄກ່ພັນຊື່ນ 1,2 ລ້ານຕົວ ແລະ ໄກ່ພັນໄຂ່ 400.000 ຕົວ (ໃຫ້ເບິ່ງ ຕາຕະລາງ 4.1). ເຖິງແມ່ນວ່າ ມີ ພັນໄກ່ປັບປຸງ ກໍ່ຕາມ, ແຕ່ວ່າໄກ່ພັນພື້ນເມືອງ ກໍ່ຍັງມີຄວາມສໍາຄັນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ໃນ ລະບົບຜະລິດກະສິກໍາແບບດັ້ງເດີມ. ມີສອງປະເພດຕົ້ນຕໍ, ປະເພດທີ່ໜຶ່ງແມ່ນ ໄກ່ *Gallus gallus* (ໄກ່ຕິ່ງຫຸສີຂາວ) ເຊິ່ງ ສ່ວນຫຼາຍ ແມ່ນຢູ່ທາງພາກເໜືອ ແລະ ປະເພດທີສອງແມ່ນ ໄກ່ *Gallus spadicus* (ໄກ່ຕິ່ງຫຸສີແດງ) ເຊິ່ງສ່ວນຫຼາຍ ແມ່ນ ຢູ່ທາງພາກໃຕ້. ໃນ 2 ປະເພດນີ້, ມີ 5 ຊະນິດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ^໑ ທີ່ໄດ້ລະບຸເຫັນ (ຂໍ້ມູນຈາກ ເອກະສານຂອງດຣ. ບຸນຖອງ ປົວ ຫອມ ພ້ອມຄະນະ, ປີ 2007).

ໄພອັນຕະລາຍ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ

ການຫັນປ່ຽນຈາກ ກະສິກໍາລ້ຽງຊີບ ໄປສູ່ ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າ ແມ່ນກໍາລັງຫຼຸດ ຄວາມສໍາຄັນຂອງ ການເຮັດກະສິກໍາແບບ ປະສົມປະສານ ໃນລະດັບຂອບເຂດໃດໜຶ່ງ. ຮ້ານຂາຍຜັກເຄື່ອນທີ່ ທີ່ຂາຍໃສ່ທ້າຍລົດບັນທຸກ ໃນປະຈຸບັນນີ້ ແມ່ນສະຖານທີ່ ທີ່ມີຫຼາຍ ໃນບາງບ້ານໃນປະເທດລາວ ແລະ ມັນສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການຊື້ອາຫານ ກໍາລັງປ່ຽນແທນ ການຜະລິດອາຫານ

^໑ປະເພດ 1: ໝູຈິດ, ໝູມາກະກິນ, ໝູບົວ (ມີຢູ່ທົ່ວປະເທດ); ປະເພດ 2: ໝູລາດ (ມີຫຼາຍໃນເຂດເນີນສູງພາກເໜືອ); ປະເພດ 3: ໝູໜອງແຮດ ຫຼື ໝູ ມື້ງ (ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນ ຢູ່ໃນເມືອງໜອງແຮດ ແຂວງຊຽງຂວາງ); ປະເພດ 4: ໝູແດງ ຫຼື ໝູເບີກ (ສ່ວນຫຼາຍ ມີຢູ່ໃນເມືອງ ມຸນລະປະໂມກ ແລະ ເມືອງ ຂອງ ແຂວງຈໍາປາສັກ).

^໑ໄກ່ອຸ (ສ່ວນຫຼາຍ ແມ່ນລ້ຽງໂດຍ ຊາວບ້ານເຜົາມື້ງ ໃນພາກເໜືອ), ໄກ່ກະດູກດໍາ , ໄກ່ໂຢກ (ໄກ່ຕີ, ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຢູ່ທາງພາກໃຕ້), ໄກ່ແຈ້ຕ້າງຂາວ ແລະ ໄກ່ແຈ້ຕ້າງແດງ .

ດ້ວຍຕົນເອງຢູ່ໃນບ້ານ. ຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການໄປຕະຫຼາດ, ຄວາມຂາດເຂີນ ຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າຂອງຜັກສິດ ແລະ ຂາດການແປຮູບ ຫຼື ກິດຈະການທີ່ເພີ່ມມູນຄ່າ ຍັງເຮັດໃຫ້ທ່າແຮງສ້າງລາຍຮັບ ຈາກລະບົບເລົ່ານີ້ ຫຼຸດລົງ.

ເຄມີກະສິກໍາ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຢາຂ້າແມງໄມ້ ແມ່ນກໍາລັງຖືກນໍາໃຊ້ຫຼາຍຂຶ້ນ ໃນລະບົບຜະລິດກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ກະທົບຕໍ່ ການຄວບຄຸມທາງຊີວະວິທະຍາ ຕາມທໍາມະຊາດ ທີ່ມີຢູ່ໃນ ສະຖານທີ່ການຜະລິດກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານດັ່ງເດີມ. ການໃຊ້ຢາປາບສັດຕູພືດ ຍັງເປັນໄພອັນຕະລາຍຕໍ່ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໃນອົງປະກອບຂອງການລ້ຽງສັດນໍ້າ ໃນລະບົບເລົ່ານີ້. ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວ, ພະຍາດສັດທີ່ເກີດຂຶ້ນ ໃນທົ່ວປະເທດ ມີທ່າອ່ຽງທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ ການລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະສົມປະສານ ເຂົ້າກັບ ລະບົບປູກພືດ ຫຼຸດລົງ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນ ຫຼຸດລົງເຊັ່ນກັນ. ພັນພືດແປກປອມອັນຕະລາຍ ຍັງເປັນໄພອັນຕະລາຍ ຕໍ່ກັບ ຜົນຜະລິດ ໃນລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ ພືດ, ສັດ ແລະ ສັດນໍ້າ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 7.1, 7.2 ແລະ 7.3).

ໂອກາດ ສໍາລັບ ການພັດທະນາ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ

ຜະລິດຕະພັນປອດສານພິດ ເປັນໂອກາດທາງເສດຖະກິດອັນໃໝ່ ເຊິ່ງມີທ່າແຮງສູງໃນຕະຫຼາດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຕະຫຼາດສິ່ງອອກ ແລະ ໃນຂົງເຂດພື້ນທີ່ ໃກ້ກັບ ສະຖານທີ່ທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ໃຈກາງເມືອງ. ແຜນງານຍັງຍືນຜະລິດຕະພັນປອດສານພິດພາຍໃນປະເທດ ແມ່ນມີຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ໂດຍແມ່ນ ກົມປູກຝັງເປັນຜູ້ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຍັງຍືນໄດ້ ດ້ວຍການປະຕິບັດຕາມ ຄໍາແນະນໍາພາກປະຕິບັດ ຈໍານວນໜຶ່ງ (ຂໍ້ມູນຈາກ ກະຊວງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້, ປີ 2011). ເຕັກນິກອື່ນໆ ທີ່ເປັນມິດກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ເຊັ່ນກວ່າ ການໃຊ້ EM, ບຸ່ຍທໍາມະຊາດ, ຖ່ານຊີວະພາບ¹⁰ ແລະ ບຸ່ຍປະສົມ ເພື່ອປັບປຸງຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນ; ການປົກຄຸມໜ້າດິນດ້ວຍຫຍ້າຫຼືເຟືອງ ແລະ ຊົນລະປະທານຜ່ານທໍາຂະໜາດນ້ອຍ ເພື່ອຮັກສາຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນ; ແລະ ການນໍາໃຊ້ ສັດປະສົມເກສອນດອກໄມ້ ແລະ ແມງໄມ້ອື່ນໆ ທີ່ມີຜົນປະໂຫຍດ ຕໍ່ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງພືດ ແລະ ການຄວບຄຸມສັດຕູພືດ ຍັງສາມາດນໍາໃຊ້ໄດ້ ໃນການຜະລິດກະສິກໍາປອດສານພິດ ເພື່ອສິ່ງເສີມ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໃນລະບົບຜະລິດກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ.

ການຄຸ້ມຄອງສັດຕູພືດແບບປະສົມປະສານ (IPM) ເຊິ່ງລວມທັງ ການໃຊ້ ຢາສະໝຸນໄພປາບສັດຕູພືດ ແມ່ນເຕັກນິກການຜະລິດທີ່ດີ ເຊິ່ງບໍ່ພຽງແຕ່ ຄວບຄຸມ ສັດຕູພືດເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງສິ່ງເສີມ ຊີວະນາໆພັນ ໃນລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ. ໂດຍສະເພາະແລ້ວ, ການປູກພືດແບບປະສົມປະສານ ທີ່ມີພືດຫຼາຍຊະນິດແຕກຕ່າງກັນ ໂດຍສະເພາະ ປູກໃນສວນຄົວຫຼັງບ້ານ ໂດຍນໍາໃຊ້ ແນວພັນພືດພື້ນເມືອງ.

ການປູກເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ໃນບ້ານເປັນໂອກາດທີ່ມີຄຸນຄ່າ ເພື່ອເພີ່ມການປະສົມປະສານຊະນິດຕ່າງໆ ໃນລະບົບແບບປະສົມປະສານ. ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງຈໍານວນໜຶ່ງ ແມ່ນໄດ້ນໍາປູກຢູ່ບ້ານ ຢ່າງປະສົບຜົນສໍາເລັດມາແລ້ວ ແຕ່ວ່າ ຍັງມີຄວາມຈໍາເປັນ ໃນການຄົ້ນຄວ້າເພີ່ມຕື່ມ ກ່ຽວກັບ ການນໍາເອົາ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ທີ່ເກີດຕາມທໍາມະຊາດ ມາປູກໃນບ້ານ ເຊິ່ງລວມທັງ ພືດເປັນຢາ.

ການຜະລິດສັດລ້ຽງທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ເຊິ່ງລວມທັງ ການລ້ຽງປ່າ ສາມາດນໍາໃຊ້ໄດ້ ເພື່ອສິ່ງເສີມ ຊີວະນາໆພັນສັດ ໃນສວນຫຼັງບ້ານ. ເຕັກນິກຕ່າງໆ ເພື່ອບັນລຸສິ່ງນີ້ ປະກອບດ້ວຍ ການໃຊ້ແນວພັນປ່າທີ່ຫຼາກຫຼາຍ, ການລ້ຽງສັດປ່າ ແລະ ການລ້ຽງສັດບ້ານຂ້າມ

¹⁰ຖ່ານຊີວະພາບ ແມ່ນເປັນວັດຖຸແຂງ ທີ່ໄດ້ມາຈາກ ການຫັນປ່ຽນຄາບອນຈາກມວນຊີວະພາບ ເຊິ່ງສາມາດເພີ່ມລົງໃສ່ດິນ ເພື່ອຫຼຸດ ຄວາມເປັນກົດຂອງດິນ, ປັບປຸງ ຄວາມອຸດົມສົມບູນ, ເພີ່ມຜົນຜະລິດກະສິກໍາ, ແລະ ປົກປ້ອງພະຍາດ ທີ່ເກີດກັບໃບ ແລະ ດິນ. ມັນຍັງມີຜົນປະໂຫຍດ ໃນການຫຼຸດ ການປ່ອຍອາຍພິດ ຈາກມວນຊີວະພາບ ເຊິ່ງອາດເຮັດໃຫ້ ອາຍແກ່ດເຮືອນແກ້ວ ໃນທໍາມະຊາດ ເຊື່ອມໂຊມລົງ.

ສາຍພັນ ທີ່ດີກວ່າເກົ່າ. ສັດປີກພື້ນເມືອງ ເຊັ່ນ: ໄກ່, ເປັດ, ຫ່ານ, ແລະ ໄກ່ງວງ ແມ່ນມີຄວາມເຂົ້າໃຈໜ້ອຍ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ສຶກສາຢ່າງເປັນລະບົບ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ໝູ ໄດ້ມີການສຶກສາຈັດປະເພດ ໃນທົ່ວປະເທດ ແຕ່ວ່າ ຍັງຈຳເປັນຕ້ອງ ດຳເນີນງານເພີ່ມຕື່ມ ເພື່ອການລະບຸຊະນິດພັນ ແລະ ວິເຄາະແຫຼ່ງແນວພັນ.

ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ທີ່ພົບໃນ ລະບົບການຜະລິດກະສິກຳແບບປະສົມປະສານ ຍັງໃຫ້ໂອກາດສ້າງລາຍຮັບ. ກ່ອນອື່ນໝົດ, ການພັດທະນາຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າສີຂຽວ ໃນການແປຮູບ ແລະ ໃນກິດຈະການສ້າງມູນຄ່າເພີ່ມ ສາມາດໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດທາງເສດຖະກິດ ທີ່ພື້ນເດັ່ນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຜະລິດຕະພັນທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການສູງ. ແຜນງານຍັງຍືນຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ສຳລັບ ຜະລິດຕະພັນລາວ ອາດນຳມາພິຈາລະນາ ໃຫ້ເປັນເຄື່ອງມື ໃນການສົ່ງເສີມ ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ ທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ; ການພັດທະນາ ສະຖານທີ່ທ່ອງທ່ຽວພັກເຊົາຢູ່ກັບຟາມກະສິກຳ ໂດຍອີງຕາມ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດແບບດັ້ງເດີມ ຍັງສາມາດໄດ້ຮັບການສົ່ງເສີມ ໃຫ້ເປັນ ຜະລິດຕະພັນການທ່ອງທ່ຽວຂອງລາວ.

ລະບົບການຜະລິດກະສິກຳແບບປະສົມປະສານ ຂະໜາດນ້ອຍ ກໍ່ສາມາດສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນມາໄດ້ ໃນໂຮງຮຽນປະຖົມ ແລະ ມັດທະຍົມ ໃນເຂດຊຸມນະບົດ ໃຫ້ເປັນກິນໄກການສຶກສາ ແລະ ກິນໄກປູກຈິດສຳນຶກ. ແຜນງານຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໃນໂຮງຮຽນຂັ້ນບ້ານ ໄດ້ຮັບການສົ່ງເສີມຈົນປະສົບຜົນສຳເລັດ ໂດຍແຜນງານ TABI ແລະ ABP ໃນແຂວງຊຽງຂວາງ ແລະ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ເຊິ່ງໄດ້ນຳໄປສູ່ ການສ້າງສວນຜັກຂະໜາດນ້ອຍ, ສວນຢາສະໝຸນໄພ ແລະ ການຕາກແຫ້ງພືດ ໃນໂຮງຮຽນບາງແຫ່ງ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ກະຕຸ້ນຄວາມສົນໃຈ ໃນຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໃຫ້ເປັນວິຊາໜຶ່ງຂອງຫຼັກສູດ ສຳລັບໂຮງຮຽນໃນເຂດຊຸມນະບົດ. ໂດຍອີງຕາມສິ່ງນີ້, ການສອນຫຼັກສູດຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຈຶ່ງໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນມາ ໂດຍພະແນກສຶກສາແຂວງຊຽງຂວາງ ແລະ ໄດ້ຮັບອະນຸມັດຈາກກະຊວງ ເພື່ອນຳໃຊ້ໃນທົ່ວແຂວງ ແລະ ເພື່ອຂະຫຍາຍໄປແຂວງອື່ນໆ ໃນອະນາຄົດ.

ພາກສ່ວນຮັບຜິດຊອບ

ຍ້ອນລັກສະນະຂອງ ກິດຈະການຫຼາຍຊະນິດ ໃນວຽກງານກະສິກຳແບບປະສົມປະສານ, ສະນັ້ນ ຫ້ອງການຈຳນວນໜຶ່ງ ຄວນແບ່ງປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບກັນ, ກົມປູກຝັງ , ກົມລ້ຽງສັດແລະການປະມົງ ພ້ອມທັງ ສູນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ ARC (ເຂົ້າ ແລະ ພືດໃນທຳງານ), ສູນ HRC (ໝາກໄມ້ ແລະ ຜັກ), ສູນ LARReC (ປາ ແລະ ສິ່ງມີຊີວິດໃນນ້ຳ), ສະຖາບັນການຢາລົງເລກຢາພື້ນເມືອງ) ແລະ ສູນຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດ ປ່າໄມ້ FRC ຮັບຜິດຊອບການປູກເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ.

ໃນໄລຍະທົດສະວັດຜ່ານມາ, ສູນຄົ້ນຄວ້າພືດຜັກ ແລະ ໄມ້ໃຫ້ໝາກ, ສະຖາບັນ NAFRI ໄດ້ສ້າງສະຖານທີ່ເກັບມ້ຽນແນວພັນຜັກ ແລະ ໄດ້ເກັບກຳເອົາຫຼາຍກວ່າ 2.100 ຕົວຢ່າງຂອງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນຜັກແລະໝາກໄມ້ ທີ່ພົບເຫັນແຜ່ຫຼາຍ ໃນ ລະບົບການຜະລິດກະສິກຳແບບປະສົມປະສານ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 3.8 ແລະ 3.9).

ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2000, ສູນຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງສັດ, ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ປະມົງ ແລະ ສູນຄົ້ນຄວ້າພືດຜັກ ແລະ ໄມ້ໃຫ້ໝາກ ໄດ້ດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າດ້ານຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຈຳນວນຫຼາຍ ໂດຍໄດ້ຮ່ວມມືກັບ ບັນດາຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາສາກົນ . ການຮ່ວມມືເພື່ອການຄົ້ນຄວ້າເລົ່ານີ້ ແມ່ນໄດ້ສະຫຼຸບຫຍໍ້ໄວ້ໃນ ຕາຕະລາງ 3.10, 3.11ແລະ 4.2.

3.3 ລະບົບນິເວດກະສິກໍາເຂດພູດອຍ

ພາກສະເໜີ

ລະບົບນິເວດໃນເຂດພູດອຍ ປະກອບດ້ວຍ ພື້ນທີ່ຄ້ອຍຊັນແລະພື້ນທີ່ເຂດສູງທີ່ ຢູ່ເທິງລະດັບນ້ຳຖ້ວມໄດ້. ລະບົບນີ້ ປະກອບດ້ວຍ 3 ລະບົບຍ່ອຍ ຄື: (i) ພື້ນທີ່ກະສິກໍາຖາວອນ ທີ່ປູກພືດແຕ່ລະປີ; (ii) ພື້ນທີ່ປູກເຂົ້າໝູນວຽນ ແລະ ປູກພືດເນີນສູງ; ແລະ (iii) ທົ່ງຫຍ້າທໍາມະຊາດ.

ລັກສະນະຂອງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ

ລະບົບເນີນສູງຖາວອນ ປະກອບດ້ວຍ ພືດຕາມເນີນສູງ, ຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ໝາກ ແລະ ການປູກຕົ້ນໄມ້ທຸລະກິດ (ຕົ້ນສັກ, ຕົ້ນຢາງພາລາ, ຕົ້ນວິກ, ຊາ, ກາເຟ ແລະອື່ນໆ). ໃນຫຼາຍກໍລະນີ ພື້ນທີ່ເລົ່ານີ້ ແມ່ນໃຊ້ປູກພືດຊະນິດດຽວ ແລະ ສະນັ້ນ ຈິ່ງມີທ່າອ່ຽງ ທີ່ຈະມີຄຸນຄ່າຕໍ່າ ໃນທາງດ້ານ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ໃນບາງກໍລະນີ, ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ທີ່ເກີດຕາມທໍາມະຊາດ ໄດ້ຖືກນໍາມາປູກໃນບ້ານ ແລະ ປູກໃນລະບົບຖາວອນເລົ່ານີ້. ແຂມ, ປ່າສາ ແລະ ຊາປ່າ ແມ່ນເປັນຕົວຢ່າງທີ່ພົບເຫັນແຜ່ຫຼາຍ ຂອງຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ທີ່ນໍາມາປູກຢູ່ບ້ານ ໃນເຂດເນີນສູງ. ໃນຫຼາຍກໍລະນີ, ພືດເລົ່ານີ້ ແມ່ນປູກຮ່ວມກັບພືດຊະນິດອື່ນໆ ທີ່ຊ່ວຍຮັກສາ ຊີວະນາໆພັນ.

ລະບົບປູກເຂົ້າເຂດເນີນສູງ ນໍາໃຊ້ຫຼາຍຊະນິດພັນ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 3.2 ແລະ 3.6) ເຊິ່ງປູກໃນລະບົບພືດໝູນວຽນ ແລະ ຮັກສາລະດັບຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໄດ້ເປັນຢ່າງດີ ຍ້ອນການປະປ່ອຍດິນໃຫ້ພື້ນຕົວ ໃນລະຫວ່າງ ຊ່ວງເວລາປູກພືດ. ການປະປ່ອຍດິນໃຫ້ພື້ນຕົວ ເຊິ່ງໂດຍພື້ນຖານແລ້ວ ແມ່ນ 10 ປີ ຫຼື ຫຼາຍກວ່ານັ້ນ ແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນ ຕໍ່ກັບການເຮັດໃຫ້ ທໍາມະຊາດກັບຄືນສູ່ປ່າ. ສະນັ້ນ, ຈິ່ງເປັນລະບົບທີ່ດີ ທີ່ອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍ ຊີວະນາໆພັນພືດ ເຊິ່ງສ້າງສິ່ງແວດລ້ອມໃຫ້ມີສັດຫຼາຍຊະນິດ ເຊິ່ງລວມທັງ ຊະນິດສັດປ່າທີ່ສໍາຄັນຈໍານວນໜຶ່ງ. ປ່າເລົ່າທີ່ຖືກປະປ່ອຍໃຫ້ພື້ນຕົວ ຍັງເປັນແຫຼ່ງທີ່ສໍາຄັນສໍາລັບ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ ເປັນທົ່ງຫຍ້າ ສໍາລັບສັດລ້ຽງ.

ການປະປ່ອຍພື້ນທີ່ດິນໃຫ້ພື້ນຕົວ ຍັງໃຫ້ ການບໍລິການລະບົບນິເວດ ທີ່ສໍາຄັນຈໍານວນໜຶ່ງ ເຊິ່ງລວມທັງ ການກັກເກັບຄາບອນ, ການສ້າງຮອບວຽນສານອາຫານ, ການຮັກສາແຫຼ່ງນໍ້າ, ການປະສົມເກສອນ ແລະ ການອະນຸລັກສັດປ່າ. ກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ມີວິທີການ ໝູນວຽນການໃຊ້ພື້ນທີ່ດິນ ຂອງພວກເຂົາ ດ້ວຍວິທີທາງທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງວັດທະນາທໍາ ແລະ ຄວາມຮູ້ພື້ນເມືອງຈໍານວນຫຼາຍ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ລະບົບປູກພືດເນີນສູງໝູນວຽນ.

ພືດທີ່ບໍ່ແມ່ນເຂົ້າ ໃນລະບົບນີ້ ປະກອບດ້ວຍ ໝາກເດືອຍ, ສາລີ, ເຂົ້າຝ້າງ, ມັນຕົ້ນ, ຖົ່ວເຫຼືອງ, ຖົ່ວດິນ, ອ້ອຍ ແລະ ພືດອື່ນໆ. ຖ້າວ່າ ໄລຍະປະປ່ອຍດິນໃຫ້ພື້ນຕົວ ຫາກດິນພຽງພໍ ເຊັ່ນວ່າ 5 ປີ ຫຼື ດົນກວ່ານັ້ນ, ລະບົບເລົ່ານີ້ ຈະມີຄວາມໝັ້ນຄົງ ແລະ ຮັກສາຄຸນຄ່າຊີວະນາໆພັນ. ສາລີ ມີທ່າອ່ຽງວ່າຈະເປັນ ກໍລະນີຍົກເວັ້ນ ສໍາລັບສິ່ງນີ້ ຍ້ອນວ່າ ມັນຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ ຢາຂ້າຫຍ້າຫຼາຍ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ປູກຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ເປັນເວລາ 2 ຫຼື 3 ປີ. ນອກຈາກນັ້ນ ແລ້ວ, ສາລີປູກໃນພື້ນທີ່ເນີນສູງ ສາມາດເຮັດໃຫ້ ສັດຕູພືດເພີ່ມຂຶ້ນ, ເກີດການກັດເຊາະຂອງດິນ ແລະ ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນ ຫຼຸດລົງ ເຊິ່ງທັງໝົດນັ້ນ ເຮັດໃຫ້ການພື້ນຕົວຂອງດິນ ມີຄວາມຊັກຊ້າ. ແຕ່ຖ້າຫາກວ່າ ບໍ່ມີການກັບຄືນສູ່ຄວາມເປັນປ່າຕາມທໍາມະຊາດແລ້ວ, ການພື້ນຕົວສະພາບຂອງດິນ ອາດກັບໄປເປັນທົ່ງຫຍ້າ ຫຼື ເກີດຫຍ້າທີ່ເປັນວັດຊະພືດ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ລະດັບ ຊີວະນາໆພັນ ລຸດລົງຫຼາຍ.

ທົ່ງຫຍ້າຕາມທໍາມະຊາດ ແມ່ນພົບເຫັນໄດ້ ໃນພື້ນທີ່ເນີນສູງ ໃນ ສປປ ລາວ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ແຂວງຊຽງຂວາງ ໃນພາກເໜືອ ເຊິ່ງເປັນ ທົ່ງຫຍ້າພຽງຢ່າງດຽວ ຫຼື ທົ່ງຫຍ້າບໍ່ມີຕົ້ນໄມ້. ຊະນິດພືດໃບດຽວ ທີ່ມີຫຼາຍ ປະກອບດ້ວຍ ຊະນິດ

Themeda arundinacea, *Curculigo orchoides* ແລະ *Curcuma*, ແລະ ຕົ້ນໄມ້ ໃນລະບົບທົ່ງຫຍ້າ ສ່ວນຫຼາຍ ແມ່ນເປັນ ຕົ້ນສົນ 2 ຊະນິດ ຄື *Pinus merkusii* ແລະ *Pinus kesiya*. ທົ່ງຫຍ້ານັ້ນ ມີຄຸນຄ່າຊີວະນາໆພັນ ທີ່ສູງຢ່າງໜ້າ ແປກໃຈ ເຊິ່ງລວມທັງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນຫຍ້າ ແລະ ຕົ້ນໄມ້, ນົກຫຼາຍຊະນິດ ແລະ ສັດປ່າຕ່າງໆ, ສັດລ້ຽງ ແລະ ຜະລິດຕະພັນ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ.

ທົ່ງຫຍ້າ ໃຫ້ລະບົບນິເວດທີ່ສໍາຄັນ ຈໍານວນໜຶ່ງ ເຊິ່ງຄວບຄຸມ ແລະ ໃຫ້ບໍລິການ ສ້າງຮອບວຽນສານອາຫານ, ເປັນອາຫານສັດ ແລະ ໃຫ້ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ. ຢູ່ແຂວງຊຽງຂວາງ, ຍັງມີຄວາມສໍາຄັນ ສໍາລັບການທ່ອງທ່ຽວທາງວັດທະນາທໍາ ແລະ ເປັນທີ່ຮູ້ກັນໃນລະດັບສາກົນ ວ່າເປັນບ້ານຂອງ ທົ່ງໄຫຫີນ. ຊາວບ້ານທ້ອງຖິ່ນ ໃຊ້ມັນເປັນບ່ອນລ້ຽງສັດ, ປູກຫຍ້າລ້ຽງສັດ, ເກັບເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ເຊັ່ນ: ເຫັດ ແລະ ຮາກໂສມ ແລະ ເພື່ອເປັນບ່ອນດັກຈັບນົກແອ່ນ.

ໄພອັນຕະລາຍ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ

ໄພອັນຕະລາຍ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຂອງ ລະບົບນິເວດໃນພື້ນທີ່ເຂດພູດອຍ ແມ່ນມາຈາກ ໄລຍະປະປ່ອຍໃຫ້ດິນ ພື້ນຕົວ ທີ່ສິ້ນລົງ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ການພື້ນຕົວຕາມທໍາມະຊາດ ຊໍາລົງ ແລະ ຫຼຸດລະດັບຊີວະນາໆພັນ ລົງຫຼາຍ. ການໄຖຄາດດ້ວຍ ກົນຈັກໜັກ ເພື່ອປູກສາລີ ເຮັດໃຫ້ດິນເປີດຕົວ ເຮັດໃຫ້ເກີດການກັດເຊາະດິນ ແລະ ສູນເສຍຄວາມອຸດົມສົມບູນ ເຊິ່ງຍັງ ກະທົບຕໍ່ການລົບກັບ ການພັດທະນາພື້ນທີ່ໃຫ້ພື້ນຕົວ ແລະ ຄວາມອຸດົມສົມບູນດ້ວຍຫຼາຍຊະນິດພືດແລະສັດ. ໃນແຕ່ລະປີ ມີ ການຜະລິດສາລີ ຫຼາຍກວ່າ 1 ລ້ານໂຕນ ໃນເຂດພື້ນທີ່ເນີນສູງ (ຂໍ້ມູນຈາກ Index Mundi, ປີ 2015) ເຊິ່ງມັນຫມາຍເຖິງ ໄພອັນຕະລາຍອັນໜັກໜ່ວງ ຕໍ່ກັບ ລະບົບນິເວດວິທະຍາ.

ລະດັບປະຊາກອນທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ, ການເຕົ້າໂຮມບ້ານ ແລະ ນະໂຍບາຍປູກເຂົ້າຄົງທີ່ໃນພື້ນທີ່ເນີນສູງ ຂອງລັດຖະບານ ລ້ວນ ແລ້ວແຕ່ເປັນປັດໄຈຂັບເຂື່ອນຕົ້ນຕໍ ທີ່ເຮັດໃຫ້ ໄລຍະປະປ່ອຍໃຫ້ດິນພື້ນຕົວ ສິ້ນລົງ.

ໄພອັນຕະລາຍຕົ້ນຕໍ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໃນທົ່ງຫຍ້າທໍາມະຊາດ ປະກອບດ້ວຍ ການຕັດຫຍ້າຫຼາຍເກີນໄປ, ໄຟໃໝ່ ຫຍ້າ ໂດຍບັງເອີນ ແລະ ເພື່ອເກັບກ່ຽວ ຮາກໂສມ, ການບຸກລຸກພື້ນທີ່ ແລະ ການຄອບຄອງທີ່ດິນ.

ໂອກາດ ສໍາລັບ ການພັດທະນາ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ

ອາດນໍາໃຊ້ ວິທີການປະປ່ອຍໃຫ້ດິນພື້ນຕົວ ທີ່ມີການຄຸ້ມຄອງຢ່າງມີເປົ້າໝາຍ ເພື່ອເພີ່ມ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງຊະນິດພືດສັດ ແລະ ເຮັດໃຫ້ ຊະນິດພືດ ແລະ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ທີ່ມີປະໂຫຍດນັ້ນ ມີຫຼາຍຂຶ້ນ. ການປະປ່ອຍດິນໃຫ້ພື້ນຕົວ ຍັງ ສາມາດນໍາໃຊ້ເພື່ອອະນຸລັກ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ, ຊີວະນາໆພັນ ຢູ່ກັບທີ່ນັ້ນໄດ້. ການປະປ່ອຍດິນໃຫ້ພື້ນຕົວ ໄດ້ຖືກນໍາໃຊ້ແລ້ວ ເພື່ອ ປູກ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງຈໍານວນໜຶ່ງ ໃນບ້ານ ແລະ ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ສາມາດຂະຫຍາຍອອກຕື່ມໄດ້ ແລະ ສຶກສາເພີ່ມຕື່ມ ສໍາລັບ ຊະນິດເຄື່ອງປ່າຂອງດົງອື່ນໆ. ໃນສະພາບ ການເຊາະເຈື່ອນຂອງດິນ ເປັນບັນຫາໜຶ່ງ, ການສ້າງຮົ່ວຕົ້ນໄມ້ທີ່ປູກເປັນຊັ້ນ ແລະ ມີຫຼາຍຊະນິດພັນນັ້ນ ສາມາດນໍາໃຊ້ ເພື່ອອະນຸລັກດິນ ພ້ອມທັງ ເພີ່ມຊີວະນາໆພັນພືດ ແລະ ໃນເວລາດຽວກັນ ກໍ່ເປັນບ່ອນຢູ່ ອາໃສໃຫ້ ແມງໄມ້ແລະສັດປ່າ ທີ່ເປັນປະໂຫຍດ.

ໂອກາດຕ່າງໆ ສໍາລັບ ການສົ່ງເສີມ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໃນທົ່ງຫຍ້າ ປະກອບດ້ວຍ ການຄວບຄຸມໄຟໃໝ່, ການປູກຫຍ້າ ໝູນວຽນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງອາຫານສັດ ຢ່າງຍືນຍົງ ແລະ ການຄວບຄຸມພະຍາດສັດລ້ຽງທີ່ດີ. ການອອກໃບຕາດິນໃຫ້ຊຸມ ຊົນ ອາດຊ່ວຍສົ່ງເສີມ ຄວາມເປັນເຈົ້າການຂອງຊາວບ້ານ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງທົ່ງຫຍ້າ ແລະ ຈະເປັນການສົ່ງເສີມ ຄຸນຄ່າຊີວະ ນາໆພັນກະສິກໍາ.

ມີຄວາມຮູ້ພື້ນເມືອງທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ແລະ ອຸດົມສົມບູນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ລະບົບນິເວດພື້ນທີ່ເນີນສູງ ໃນ ສປປ ລາວ ທີ່ຍັງບໍ່ທັນ ໄດ້ບັນທຶກໄວ້ ແລະ ມີຄວາມເຂົ້າໃຈພຽງແຕ່ບາງສ່ວນເທົ່ານັ້ນ. ການສຳຫຼວດ ເພື່ອຊອກຫາ ແລະ ເພື່ອເຂົ້າໃຈໃຫ້ດີຂຶ້ນກວ່າ ເກົ່າ ເຖິງວິທີການນຳໃຊ້ ຄວາມຮູ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລິກເຊິ່ງ ກ່ຽວກັບ ລະບົບນິເວດເຂດພູດອຍ ແລະ ຍັງຊ່ວຍເນັ້ນໜັກໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຂົງເຂດທີ່ອາດຕ້ອງການຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ ເພື່ອໃຫ້ການມີຄຸ້ມ ຄອງ ຢ່າງຍືນຍົງ.

ພາກສ່ວນຮັບຜິດຊອບ

ສູນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳເຂດພູດອຍ ທີ່ຂຶ້ນກັບ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ NAFRI ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ການ ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການພັດທະນາ ພືດເຂດເນີນສູງ ໃນ ສປປ ລາວ, ພ້ອມທັງ ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນການອະນຸລັກ ແຫຼ່ງເຊື້ອ ພັນ ແລະ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ. ພືດເຂດພູດອຍທີ່ສຳຄັນ ທີ່ຢູ່ໃນຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງສູນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳເຂດພູດອຍ ປະກອບດ້ວຍ ເຂົ້າໄຮ່, ສາລີ, ເຂົ້າຝ້າງ, ໝາກເດືອຍ, ງາ, ຖົ່ວດິນ, ຖົ່ວເຫຼືອ, ແລະ ພືດໃຫ້ຫົວ ເຊັ່ນ: ມັນດ້າງ, ມັນຕື່ນ, ເຜືອກ. ສູນຄົ້ນຄວ້າພືດຜັກ ແລະ ໝາກໄມ້ ເຮັດໜ້າທີ່ຄ້າຍຄືກັນ ສຳລັບ ຜັກ ແລະ ໄມ້ໃຫ້ໝາກ, ກໍ່ເຊັ່ນດຽວກັບ ສູນຄົ້ນຄວ້າ ປ່າໄມ້ ສຳລັບເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ.

ຕົວຢ່າງພືດເຂດພູດອຍ ໃນທະນາຄານເຊື້ອພັນຂອງ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ NAFRI ແມ່ນຂ້ອນຂ້າງມີຈຳ ກັດ ໃນລະຫວ່າງປີ 1993 ເຖິງປີ 2003, ແຕ່ວ່າ ໃນລະຫວ່າງປີ 2004 ເຖິງປີ 2013 ແມ່ນມີຈຳນວນຕົວຢ່າງເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍ ສຳລັບພືດຕົ້ນຕໍທັງໝົດ ທີ່ມີຢູ່ໃນ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 3.7). ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ ທີ່ມີຢູ່ໃນ ລະບົບນີ້ ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ ເພື່ອສ້າງແນວພັນໃໝ່ ສຳລັບ ພືດເນີນສູງທັງໝົດ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 3.3). ຕົວຢ່າງຂອງ ແນວພືດ ສວນຄົວແລະ ໄມ້ໃຫ້ໝາກ ຍັງຈະມີການສືບຕໍ່ເກັບກຳຕໍ່ໄປ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 3.7, 3.8 ແລະ 3.9).

3.4 ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້

ພາກສະເໜີ

ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ ແມ່ນພື້ນທີ່ ທີ່ມີຕົ້ນໄມ້ປົກຄຸມ ແລະ ຕົ້ນໄມ້ຍືນຕົ້ນ ເປັນຈຳນວນຫຼາຍ ເຊິ່ງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ເປັນຜູ້ນຳໃຊ້ ເພື່ອຈຸດປະສົງຕ່າງໆ ໃນການດຳລົງຊີວິດ. ປະເພດປ່າໄມ້ຕົ້ນຕໍ ທີ່ພົບເຫັນໃນ ສປປ ລາວ ມີຄື: (i) ປ່າເຂດຮ້ອນຂຽວຕະຫຼອດ ປີ, (ii) ປ່າໄມ້ທີ່ຂຽວເປັນບາງລະດູ, (iii) ປ່າທີ່ຕົ້ນໄມ້ປ່ຽນໃບແບບປະສົມ, (iv) ປ່າຕົ້ນໄມ້ສູງທີ່ແຫ້ງ, (v) ປ່າໂຄກ, ແລະ (vi) ປ່າແປກ.

ພາຍໃຕ້ ຂອບກົດໝາຍໃນປະຈຸບັນ ຂອງ ສປປ ລາວ, ໄດ້ຮັບຮູ້ເຖິງ ປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ 3 ປະເພດ ຄື: (i) ປ່າສະຫງວນ, (ii) ປ່າ ປ້ອງກັນ, ແລະ (iii) ປ່າຜະລິດ. ປະເພດປ່າເລົ່ານີ້ ໄດ້ກຳນົດຂຶ້ນມາ ເປັນເວລາ 22 ປີຜ່ານມາແລ້ວ ແລະ ບໍ່ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນ ເຖິງ ຄວາມເປັນຈິງອີກແລ້ວ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ປະເພດປ່າປ້ອງກັນ ແລະ ປ່າຜະລິດ. 3 ປະເພດປ່າເລົ່ານີ້ ແມ່ນປະຕິບັດກັນ ໃນຂັ້ນບ້ານ ຍ້ອນວ່າ ໄດ້ຖືກກຳນົດ ແລະ ຖືກຈັດແບ່ງ ໂດຍຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ເຊິ່ງເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງ ຂັ້ນຕອນວາງແຜນນຳໃຊ້ ທີ່ດິນ ສະນັ້ນ ພວກມັນຈຶ່ງຈະແຈ້ງດີ ໃນສະພາບການຕົວຈິງຂອງຂັ້ນບ້ານ.

ລັກສະນະຂອງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ

ເມື່ອປະສົມປະສານກັນແລ້ວ ປ່າໄມ້ຊາດ ທັງ 3 ປະເພດນັ້ນ ສະໜັບສະໜູນ ຊີວະນາໆພັນ ໃນລະດັບສູງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ປ່າອະນຸລັກ ເຊິ່ງເປັນທີ່ຕັ້ງຂອງ ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ. ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ກວມເອົາເນື້ອທີ່ 3 ລ້ານເຮັກຕາ ຫຼື

14% ຂອງເນື້ອທີ່ດິນທັງໝົດຂອງປະເທດ. ມັນມີຄວາມແຕກຕ່າງຈາກ ສວນສາທາລະນະແຫ່ງຊາດ ໃນຫຼາຍປະເທດເພື່ອບ້ານ ແລະ ສປປ ລາວ ຮັບຮູ້ເຖິງ ສິດທິຂອງຊາວບ້ານ ໃນການຢູ່ອາໄສ ໃນພື້ນທີ່ເລົ່ານີ້ ແລະ ພາຍໃນຂອບເຂດໃດໜຶ່ງ ແລະ ນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງທຳມະຊາດ ເພື່ອຈຸດປະສົງຂອງການດຳລົງຊີວິດ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ສິດທິເລົ່ານີ້ ແມ່ນມາພ້ອມກັບ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ກຳນົດໃຫ້ ຊຸມຊົນ ຕ້ອງຊ່ວຍໃນວຽກງານປົກປ້ອງ ແລະ ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນ ຜູ້ຮັກສາຊີວະນາໆພັນ ໃນທ້ອງຖິ່ນນັ້ນ.

ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ ໃນທາງດ້ານ ຊີວະນາໆພັນພືດແລະສັດ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ ປະມານ 8 – 11.000 ຊະນິດ ພືດອອກດອກ, 166 ຊະນິດ ສັດເລືອຄານ ແລະ ສັດເຄິ່ງປົກເຄິ່ງນ້ຳ, 700 ຊະນິດນົກ ເຊິ່ງ 90 ຊະນິດເປັນເຈຍ, ຫຼາຍກວ່າ 100 ຊະນິດ ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມຂະໜາດໃຫຍ່, 500 ຊະນິດປ່າພື້ນເມືອງ, ແລະ 3.000 – 5.000 ຊະນິດເຫັດ (ຂໍ້ມູນຈາກ ລັດຖະບານລາວ ປີ 2003, ແລະ Pedersen ປີ 2015).

ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແມ່ນກຳນົດວ່າເປັນ “ວັດຖຸຊີວະວິທະຍາທັງໝົດ (ຍົກເວັ້ນ ໄມ້) ທີ່ເກັບຈາກ ປ່າທຳມະຊາດ ຫຼື ປ່າທີ່ມະນຸດສ້າງຂຶ້ນມາ ແລະ ສິ່ງອາໄສໃນແມ່ນ້ຳ ທີ່ນຳໃຊ້ເພື່ອການດຳລົງຊີວິດ” (ຂໍ້ມູນຈາກ ສະຖາບັນ NAFRI, ປີ 2007) ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ ຫຼາຍກວ່າ 700 ຊະນິດພືດປ່າແລະເຫັດປ່າ ທີ່ນຳໃຊ້ເປັນອາຫານ ແລະ ເພື່ອຈຸດປະສົງອື່ນໆ; ສິ່ງເລົ່ານີ້ ປະກອບດ້ວຍ ຜັກປ່າ, ໜໍ່ໄມ້, ພືດທີ່ເປັນຫົວ, ໝາກໄມ້ປ່າ, ຕົ້ນຕານ ແລະ ເຫັດ. ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວ, ປະມານ 90% ຂອງ ສັດປ່າຫຼາຍກວ່າ 1.400 ຊະນິດ ຄາດຄະເນວ່າ ປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ ເອົາມານຳໃຊ້ ໃນຮູບການໃດໜຶ່ງ (ຂໍ້ມູນການNBSAP, ປີ 2012). ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ກວມເອົາ ຫຼາຍຊະນິດ ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມ, ປາ, ກົບ, ງູ, ກຸ້ງ, ເຕົ່ານ້ຳຈືດກະດອງອ່ອນ ປູ ແລະ ແມງໄມ້ ເຊິ່ງເປັນແຫຼ່ງທາດຊີ້ນ ແລະ ແຫຼ່ງລາຍຮັບອັນສຳຄັນ ຂອງຄົວເຮືອນ ໃນຫຼາຍເຂດຂອງ ສປປ ລາວ.

ຈຳນວນສ່ວນຫຼາຍ ຂອງພືດການຢາ ຫຼາຍກວ່າ 1.700 ຊະນິດ (ຂໍ້ມູນຈາກ ເອກະສານຂອງທ່ານ ກອງມະນີ, ປີ 2014) ແມ່ນ ເກັບມາຈາກ ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ ແລະ ຊະນິດໃໝ່ໆ ກໍ່ໄດ້ຮັບການບັນທຶກໄວ້ ຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ຫຼາຍຊະນິດ ກໍ່ເປັນຊະນິດໃກ້ ສູນພັນ¹¹. ປະມານ 20 ຊະນິດ ແມ່ນປູກຂຶ້ນມາເອງ ແລະ ທັງຊະນິດຈາກປ່າ ແລະ ຊະນິດປູກເອງ ແມ່ນຖືກສົ່ງອອກ (ໃຫ້ເບິ່ງ ຕາຕະລາງ 5.5-7). ໂດຍອີງຕາມ ບົດຄົນຄວ້າໜຶ່ງ ທີ່ດຳເນີນໂດຍ ໂຄງການພັດທະນາປ່າໄມ້ເພື່ອຊົນນະບົດແບບຍືນຍົງ (SUFORD) ໃນປີ 2010, ລາຍຮັບທີ່ເປັນເງິນສົດ ຈາກຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ຄາດຄະເນວ່າ ມີມູນຄ່າປະມານ 204 ໂດລາສະຫະລັດ ຕໍ່ຄົວເຮືອນໃນເຂດຊົນນະບົດ. ລາຍຮັບທີ່ເປັນເງິນສົດ ເຊັ່ນວ່າ ມູນຄ່າຂອງສິ່ງທີ່ນຳມາບໍລິໂພກໃນ ຄົວເຮືອນ ຄາດຄະເນວ່າ ມີປະມານ 489 ໂດລາສະຫະລັດ. ລວມກັນແລ້ວ ລາຍຮັບຕໍ່ຄົວເຮືອນ ແມ່ນ 693 ໂດລາ ສະຫະລັດ. ສຳລັບ ປະຊາກອນລາວ ປະມານ 73% ທີ່ອາໄສຢູ່ຕາມເຂດຊົນນະບົດ, ລາຍຮັບລວມຂອງພວກເຂົາ ຈາກ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ເປັນເງິນສົດ ແລະ ບໍ່ເປັນເງິນສົດ ອາດມີມູນຄ່າຫຼາຍເຖິງ 510 ລ້ານໂດລາສະຫະລັດ ຕໍ່ປີ ເຊິ່ງ ເທົ່າກັບປະມານ 9% ຂອງລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ ຂອງປີ 2010.

ນອກຈາກການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ອາຫານ, ການສະໜອງຢາ ແລະ ວັດຖຸແລ້ວ, ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ ຍັງໃຫ້ລະບົບ ນິເວດທີ່ສຳຄັນ ເຊິ່ງຄວບຄຸມການໃຫ້ບໍລິການ ເຊັ່ນວ່າ ການຕອງນ້ຳຝົນ, ການໝູນວຽນຂອງນ້ຳ, ການຄວບຄຸມສະພາບອາກາດ ສະເພາະຈຸດ, ແລະ ການກັກເກັບຄຳບ່ອນໄວ້ໃນດິນ.

¹¹Bistorta vivipara syn. Polygonum viviparum L. ແມ່ນໄດ້ບັນທຶກເຂົ້າໃໝ່ ສຳລັບ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງນຳໃຊ້ເປັນພືດການຢາ ໃນຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ (ຂໍ້ມູນຈາກເອກະສານຂອງທ່ານ ສຸລິຍາ, ປີ 2015)

ໄພອັນຕະລາຍ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ

ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນຕົກຢູ່ພາຍໃຕ້ໄພອັນຕະລາຍ ຈາກແຫຼ່ງອັນຕະລາຍຈໍານວນໜຶ່ງ ແລະ ພື້ນທີ່ປ່າໄມ້ ກໍາລັງຫຼຸດລົງ ໃນອັດຕາ 0,5% ຕໍ່ປີ (ຂໍ້ມູນຈາກທະນາຄານເອດີປີ, ປີ 2014). ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງປະຊາກອນ ທີ່ຫຼາຍຂຶ້ນ ປະກອບກັບ ການພັດທະນາທາງດ້ານ ອຸດສາຫະກໍາ, ເທດສະບານ, ພະລັງງານນໍ້າ, ຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່ ແລະ ໂຄງລ່າງພື້ນຖານອື່ນໆ ແມ່ນເປັນປັດໄຈຂັບເຄື່ອນຕົ້ນຕໍ ທີ່ນໍາໄປສູ່ ການທໍາລາຍປ່າ. ປ່າໄມ້ ທີ່ຍັງເຫຼືອຢູ່ ແລະ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນ ທີ່ມີຢູ່ໃນປ່າໄມ້ນັ້ນ ແມ່ນຕົກຢູ່ພາຍໃຕ້ໄພອັນຕະລາຍ ຈາກໄຟປ່າ, ການບຸກລຸກພື້ນທີ່ ໂດຍມະນຸດ, ການຕັດໄມ້ຜິດກົດໝາຍ, ການລ່າສັດ ແລະ ການຂຸດຄົ້ນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ເກີນຂອບເຂດ.

ໃນທາງດ້ານ ສະຖານະພາບ ແລະ ໄພອັນຕະລາຍ ຕໍ່ກັບ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ທີ່ສໍາຄັນນັ້ນ, ການເກັບ ໝາກແໜ່ງ ແລະ ໝາກຈອງກໍາລັງຫຼຸດລົງຫຼາຍ ຍ້ອນຄວາມຕ້ອງການສູງ ໃນການສົ່ງອອກ. ຜະລິດຕະພັນຢາງໄມ້ ຈໍານວນໜຶ່ງ ກໍ່ຫຼຸດລົງ ເຊັ່ນກັນ ເຊັ່ນ: ຂີ້ເຈຍ, ເປືອກບົງ ແລະ ນໍ້າມັນຍາງ, ແຕ່ວ່າ ປະເພດອື່ນໆ ເຊັ່ນ: ຂີ້ຊີ ແມ່ນກໍາລັງເພີ່ມຂຶ້ນ ຍ້ອນການຄຸ້ມຄອງທີ່ ດີກວ່າ ແລະ ຍ້ອນການຮ່ວມມືຢ່າງໃກ້ສິດ ລະຫວ່າງ ອໍານາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ບໍລິສັດຂຸດຄົ້ນຂອງເອກະຊົນ (ຂໍ້ ມູນຈາກເອກະສານຂອງ ທ່ານສຸກອນ ປີ 2008). ຍ້ອນການເກັບກູ້ເອົາ ເກີນຂອບເຂດຫຼາຍໂພດ, ຜະລິດຕະພັນບາງອັນ ເຊັ່ນ: ຮາກຕົ້ນຮັງ ໄດ້ຫຼຸດລົງຫຼາຍ ຈົນເກືອບຮອດຈຸດສູນພັນ. ສະຖານະພາບ ແລະ ທ່າອ່ຽງຂອງຜະລິດຕະພັນເລົ່ານີ້, ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງອື່ນໆທີ່ສໍາຄັນ ແລະ ພຶດເປັນຢາ ແມ່ນໄດ້ນໍາສະເໜີຢູ່ໃນ ຕາຕະລາງ 5.1-7.

ໂອກາດ ສໍາລັບ ການພັດທະນາ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ

ເພື່ອ ອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນ ໃນລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ ໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ, ຈໍາເປັນຕ້ອງ ທົບທວນ ແລະ ສໍາຫຼວດຄືນ ກ່ຽວກັບ 3 ປະເພດປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ ເພື່ອສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນ ຄວາມເປັນຈິງຫຼາຍຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ ໃນພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ. ຫຼັງຈາກທີ່ ກົດໝາຍ ໄດ້ຖືກປັບປຸງ ໃນທິດທາງນີ້ແລ້ວ, ຈະສາມາດສຶກສາ ໂອກາດຈໍານວນໜຶ່ງໄດ້ ເພື່ອເພີ່ມການນໍາໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນ, ພ້ອມ ດຽວກັນນັ້ນ ກໍ່ລົງເສີມ ການອະນຸລັກປ່າໄມ້ ແລະ ຊີວະນາໆພັນ.

ການພັດທະນາ ການທ່ອງທ່ຽວທີ່ເປັນມິດກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການທ່ອງທ່ຽງທາງທໍາມະຊາດ ໃນລັກສະນະທີ່ຍືນຍົງ ໂດຍ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ຈະບໍ່ພຽງແຕ່ ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ ເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງຈະເຮັດໃຫ້ຊາວບ້ານ ມີສິ່ງຈູງໃຈ ໃນການຮັກສາແຫຼ່ງປ່າໄມ້ເກົ່າແກ່ ຂອງພວກເຂົາ. ການພັດທະນາ ການທ່ອງທ່ຽວດັ່ງກ່າວນັ້ນ ອາດປະກອບດ້ວຍ ການທ່ອງທ່ຽວແບບພັກເຊົາໃນບ້ານປະຊາຊົນ ແລະ ການສາທິດເຖິງ ວິທີເກັບ ແລະ ວິທີນໍາໃຊ້ ຜະລິດຕະພັນຈາກປ່າ ໃນ ການດໍາລົງຊີວິດ ໃນຊຸມນະບົດ.

ການສ້າງ ວິທີການ ເພື່ອການຄຸ້ມຄອງ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ ພຶດເປັນຢາ ໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງນັ້ນ ຈະບໍ່ພຽງແຕ່ ເພີ່ມລາຍຮັບ ຂອງຄອບຄົວ ເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງອາດຈະຊ່ວຍຮັກສາ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນເລົ່ານີ້ ໃນລະດັບທີ່ເໝາະສົມ. ວິທີການປູກເຄື່ອງປ່າ ຂອງດົງ ໃນບ້ານ ອາດເອົາມານໍາໃຊ້ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມກົດດັນ ຕໍ່ກັບ ແຫຼ່ງເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ. ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ຈໍານວນໜຶ່ງ ໄດ້ນໍາມາປູກຢູ່ບ້ານ ຈົນປະສິດຜົນສໍາເລັດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ໝາກແໜ່ງ, ໄມ້ເກດສະໜາ, ແຂມ, ເຫັດນາງລົມ, ເຫັດເຟືອງ, ເຫັດຫອມ ແລະ ພຶດເປັນຢາອື່ນໆ. ການແປຮູບ ແລະ ການພັດທະນາຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າ ສໍາລັບ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ ພຶດເປັນຢາ ອາດຊ່ວຍເພີ່ມມູນຄ່າ ພ້ອມທັງ ປົກປ້ອງຜະລິດຕະພັນທີ່ມີຢູ່. ສິ່ງທີ່ສໍາຄັນທີ່ສຸດ ກໍ່ຄືວ່າ ການສ້າງຄວາມ ເຂັ້ມແຂງ ທາງດ້ານ ການອະນຸລັກ ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ ດ້ວຍການມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງໃກ້ສິດ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ໃຫ້ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນທີ່ຮັກສາປ່າໄມ້ ອາດຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນປະໂຫຍດຈໍານວນຫຼາຍໄດ້.

ການຮ່ວມມືລັດ-ເອກະຊົນ ເພື່ອສ້າງລະບົບເກັບກ່ຽວ ແລະ ແປຮູບ ຢ່າງຍືນຍົງ ສໍາລັບ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ ພືດເປັນຢາ ແມ່ນມີທ່າແຮງທີ່ດີ. ໂອກາດເຊັ່ນນີ້ ໄດ້ສະແດງອອກໃຫ້ເຫັນຈະແຈ້ງ ໃນການຮ່ວມມື ລະຫວ່າງ ບໍລິສັດ Agroforex ແລະ ສູນຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້ ກ່ຽວກັບ ຂີ້ເຈຍ. ບໍລິສັດ Agroforex ໄດ້ລົງທຶນປະມານ 400.000 ໂດລາ ສະຫະລັດ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ ຂີ້ເຈຍ ເຊິ່ງຢູ່ໃນບັນຊີ ລາຍການລະຫັດອາຫານ (Codex Alimentarius) ຂອງ ຄະນະກຳມະການ ຊ່ຽວຊານຮ່ວມ ລະຫວ່າງອົງການອາຫານແລະການກະເສດ, ອົງການອະນາໄມໂລກ ກ່ຽວກັບ ສິ່ງທີ່ເພີ່ມຕື່ມໃສ່ອາຫານ ໂດຍ ການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກ ສູນຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້ (ຂໍ້ມູນຈາກເອກະສານຂອງທ່ານ ສຸກອນ, ປີ 2008).

ມີຄວາມຮູ້ພື້ນເມືອງ ຈຳນວນຫຼາຍ ກ່ຽວກັບ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ ພືດເປັນຢາ, ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການນຳໃຊ້ ໂດຍກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ບົດສຶກສາຕ່າງໆ ເພື່ອລະບຸ ແລະ ເຂົ້າໃຈເຖິງສິ່ງນີ້ ອາດຊ່ວຍສ້າງວິທີການຕ່າງໆ ເພື່ອການ ຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງ.

ພາກສ່ວນຮັບຜິດຊອບ

ຄວາມຮັບຜິດຊອບສໍາລັບການຄຸ້ມຄອງ, ນຳໃຊ້ ແລະ ອະນຸລັກປ່າໄມ້ ແລະ ແຫຼ່ງປ່າໄມ້ ແມ່ນແບ່ງງານກັນລະຫວ່າງ ກະຊວງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດແລະສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນການອະນຸລັກແລະປົກປ້ອງປ່າໄມ້, ກົມປ່າໄມ້ ຄຸ້ມຄອງປ່າຜະລິດ ແລະ ສູນ ຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້ ທີ່ຂຶ້ນກັບ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ ຄຸ້ມຄອງຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ.

ພາລະໜ້າທີ່ ສໍາລັບການຄົ້ນຄວ້າ ກ່ຽວກັບ ຜະລິດຕະພັນປ່າໄມ້ ແມ່ນຂຶ້ນກັບ ສູນຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້ ແລະ ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2000 ເປັນຕົ້ນມາ ສູນຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້ ໄດ້ດຳເນີນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຈຳນວນຫຼາຍ ໂດຍຮ່ວມມືກັບ ບັນດາຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາສາກົນ ຈຳນວນຫຼາຍ. ການຮ່ວມມືຄົ້ນຄວ້າເລົ່ານີ້ ໄດ້ສະຫຼຸບຫຍໍ້ໄວ້ໃນ ຕາຕະລາງ 5.4.

ພາລະກິດຂອງ ສະຖາບັນການຢາພື້ນເມືອງ (ITM) ແມ່ນ ເກັບກຳ, ຈັດລາຍການ, ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ເຜີຍແຜ່ ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ ພືດ ການຢາພື້ນເມືອງ. ສະຖາບັນນີ້ ມີຫ້ອງທົດລອງຂະໜາດນ້ອຍ, ຫ້ອງເກັບຕົວຢ່າງຢາພື້ນເມືອງ ແລະ ສວນປູກພືດເປັນຢາ ຂະໜາດນ້ອຍ ໃນເນື້ອທີ່ດິນຂອງຕົນ ໃນນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ໃນບາງແຂວງ. ສະຖາບັນການຢາພື້ນເມືອງ ຍັງມີໜ້າທີ່ ໃນການສ້າງຕັ້ງ ເຂດອະນຸລັກຂຶ້ນເມືອງ ສໍາລັບ ພືດເປັນຢາ.

ພາລະບົດບາດຂອງ ສະຖາບັນເທັກໂນໂລຢີຊີວະພາບ ແລະ ຊີວະວິທະຍາ (BEI) ທີ່ຫາກໍໄດ້ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນມາໃໝ່ໆ ໃນກະຊວງ ວິທະຍາສາດ ແລະ ເທັກໂນໂລຢີ ແມ່ນໃຫ້ບໍລິການ ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາ ກ່ຽວກັບ ຊີວະວິທະຍາ ແລະ ຊີວະນາໆພັນ. ສະ ຖາບັນນີ້ ມີຫ້ອງເກັບຕົວຢ່າງຢາພື້ນເມືອງ, ພິພິດທະພັນສັດ ແລະ ສວນປູກຢາພື້ນເມືອງ. ຫ້ອງເກັບຕົວຢ່າງຢາພື້ນເມືອງ ໄດ້ ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນປີ 2011 ແລະ ໃນປະຈຸບັນນີ້ ມີຕົວຢ່າງແຫ່ງ 8.000 ຕົວຢ່າງ ເຊິ່ງໃນນັ້ນ 1.185 ຕົວຢ່າງ ແມ່ນໄດ້ມາຈາກ ການ ຮ່ວມມືໃນປະຈຸບັນ ກັບ ພິພິດທະພັນປະຫວັດສາດທຳມະຊາດ (Museum d'Histoire Naturelle) ໃນນະຄອນຫຼວງ ປາຣີ. ຫ້ອງເກັບຕົວຢ່າງເຫັດ ກໍກຳລັງສ້າງຂຶ້ນມາ ໃນສະຖາບັນເທັກໂນໂລຢີຊີວະພາບ ແລະ ຊີວະວິທະຍາ ໂດຍການ ຊ່ວຍເຫຼືອຈາກ ໂຄງການ ທີ່ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກ ແຜນງານດາວິນ (Darwin Initiative).

3.5 ລະບົບການຜະລິດກະສິກຳເພື່ອການຄ້າ ຂະໜາດໃຫຍ່

ລະບົບການຜະລິດເລົ່ານີ້ ປະກອບດ້ວຍ ພື້ນທີ່ຂະໜາດໃຫຍ່ ສໍາລັບ ກະສິກຳເພື່ອການຄ້າ ເຊິ່ງສ່ວນຫຼາຍແລ້ວ ແມ່ນຂຶ້ນກັບ ທຸລະກິດກະສິກຳສາກົນ ຂະໜາດໃຫຍ່ ທີ່ໄດ້ຮັບສັນຍາສໍາປະທານຈາກ ອຳນາດການປົກຄອງ ຂັ້ນສູນກາງ, ຂັ້ນແຂວງ ຫຼື ຂັ້ນ ເມືອງ. ລະບົບຕ່າງໆ ປະກອບດ້ວຍ (i) ຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ໝາກ, (ii) ພືດອຸດສາຫະກຳ, (iii) ການປູກຕົ້ນໄມ້, (iv) ສັດລ້ຽງ, ແລະ (v) ການປະມົງເພື່ອການຄ້າ.

ລັກສະນະຂອງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ

ລະບົບການຜະລິດເລົ່ານີ້ ມີທ່າອ່ຽງ ທີ່ຈະຂະຫຍາຍຕົວ ໃນລັກສະນະຂອງການປູກພືດຊະນິດດຽວ ຫຼື ລ້ຽງສັດຊະນິດດຽວ ຫຼື ລະບົບປະມົງຊະນິດດຽວ ສິ່ງຜົນໃຫ້ ລະດັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຫຼຸດລົງ. ການຜະລິດເພື່ອການຄ້າ ມີການນໍາໃຊ້ກົນຈັກ ແລະ ສານເຄມີ ໃນລະດັບທີ່ຫຼາຍ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ ຄຸນຄ່າທາງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຫຼຸດລົງ.

ການບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ ທີ່ໄດ້ຈາກລະບົບເລົ່ານີ້ ມີທ່າອ່ຽງທີ່ຈະຫຼຸດລົງໃນຂອບເຂດຈໍາກັດ. ລະບົບພືດໃຫ້ໝາກ ແລະ ຕົ້ນໄມ້ ຈະເກັບກັກຄາບໍ່ໄດ້ໃນດິນ ແລະ ສ້າງຮອບວຽນນໍ້າ ແລະ ຮອບວຽນສານອາຫານ, ແຕ່ວ່າ ລະບົບການລ້ຽງງົວ ເປັນຈໍານວນຫຼາຍ ເປັນປັດໄຈປະກອບໃຫ້ ການປ່ອຍອາຍແກັດເຮືອນແກ້ວ. ການໃຫ້ບໍລິການ ອາດ ປະກອບດ້ວຍ ໂອກາດ ໃນການຈ້າງແຮງງານ ແລະ ບາງຄັ້ງກໍ່ກວມເອົາ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ຈໍານວນໜຶ່ງ ເຊິ່ງຂຶ້ນກັບ ສິດຂອງຊຸມຊົນ ທ້ອງຖິ່ນ ໃນການເຂົ້າເຖິງປ່າໄມ້.

ສວນປູກຕົ້ນໄມ້ກົນໝາກ ສະເພາະຊະນິດນັ້ນໆ ແມ່ນເກີດຂຶ້ນມີຫຼາຍ ໃນ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງສ່ວນຫຼາຍ ແມ່ນສວນປູກກ້ວຍ ແລະ ໝາກມ່ວງ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ການປູກພືດເລົ່ານີ້ ແມ່ນກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການສໍາປະທານດິນ ໃຫ້ນັກລົງທຶນຕ່າງປະເທດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ບໍລິສັດໄທ ໃນແຂວງຈໍາປາສັກ ແລະ ແຂວງສາລະວັນ ເພື່ອຜະລິດ ກ້ວຍນໍ້າວ້າ ແລະ ກ້ວຍຫອມ ເພື່ອສົ່ງ ອອກໄປປະເທດໄທ, ແລະ ບໍລິສັດຈີນ ໃນບັນດາແຂວງພາກເໜືອຂອງລາວ ເພື່ອປູກພືດຂອງພວກເຂົາເອງ. ສວນໝາກມ່ວງ ແມ່ນມີແຜ່ຫຼາຍໃນທົ່ວປະເທດ ເຊິ່ງປູກໝາກມ່ວງຫຼາຍຊະນິດ¹² ເຊິ່ງໃນນັ້ນ ໝາກມ່ວງແກ້ວ ແມ່ນໄດ້ຮັບຄວາມນິຍົມຫຼາຍ ສຸດ. ຢູ່ໃກ້ເຂດເທດສະບານຕົວເມືອງໃຫຍ່ ແມ່ນ ໝາກມ່ວງພັນນໍ້າດອກໄມ້ ເຊິ່ງເປັນພັນຈາກປະເທດໄທ ແມ່ນປູກຫຼາຍ ສໍາ ລັບຂາຍໃນຕະຫຼາດສິດ, ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 3.3.

ການປູກອ້ອຍ ແມ່ນຢູ່ໃກ້ກັບ ໂຮງງານ 3 ແຫ່ງ ໃນແຂວງຈໍາປາສັກ, ແຂວງຄໍາມ່ວນ ແລະ ແຂວງສະຫວັນນະເຂດ ເຊິ່ງປູກພັນ ທີ່ແນະນໍາໃໝ່. ໃນບັນດາແຂວງພາກເໜືອ ກໍ່ຄື ແຂວງຜົ້ງສາລີ ແລະ ແຂວງຫຼວງນໍ້າທາ, ອ້ອຍ ແມ່ນຊາວກະສິກອນທ້ອງຖິ່ນ ເປັນຜູ້ປູກ ແລະ ຂົນສົ່ງຂ້າມຊາຍແດນຂາຍ ໄປໂຮງງານທີ່ປະເທດຈີນເພື່ອປຸງແຕ່ງ.

ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2005, ພື້ນທີ່ປູກກາເຟ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 42.500 ເຮັກຕາ ມາເປັນປະມານ 70.000 ເຮັກຕາ¹³ ແລະ ໃນປະຈຸ ບັນນີ້ ແມ່ນເປັນສິນຄ້າສົ່ງອອກ ທີ່ສ້າງລາຍຮັບຕົ້ນຕໍ. ແນວພັນກາເຟທີ່ແນະນໍາໃໝ່ ກໍ່ຄື ໂຮບັດສະຕາ ແລະ ອາຣາບິກາ ແມ່ນ ປູກກັນເປັນສ່ວນຫຼາຍ ໃນພູພຽງບໍລະເວນ ເຊິ່ງ ອັດຕາສ່ວນຂອງການປູກແບບປອດສານພິດ ກໍ່ກໍາລັງເພີ່ມຂຶ້ນ. ໃນລະຫວ່າງປີ 2005 ເຖິງປີ 2011, ພື້ນທີ່ປູກຊາ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍກວ່າ 3 ເທົ່າຕົວ ມາເປັນປະມານ 3.000 ເຮັກຕາ. ຊາ ລວມທັງ ຊາປ່າ ທີ່ນໍາມາປູກຢູ່ບ້ານ ສ່ວນຫຼາຍແລ້ວ ແມ່ນປູກຢູ່ໃນ ບັນດາແຂວງພາກເໜືອ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ມັນມີທ່າອ່ຽງທີ່ດີ ແຕ່ວ່າ ຍັງຈໍາເປັນ ຕ້ອງມີການຄົ້ນຄວ້າ, ຂະຫຍາຍ ແລະ ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານການຕະຫຼາດ ເພີ່ມຕື່ມ. ການຜະລິດກາເຟ ແລະ ຊາ ສ່ວນນຶ່ງ ແມ່ນຢູ່ໃນກໍາມີຂອງ ນັກລົງທຶນຕ່າງປະເທດ ຈາກປະເທດຫວຽດນາມ ແລະ ປະເທດຈີນ ເປັນຕົ້ນ.

ໃນຊຸມປີຫວ່າງບໍ່ດົນມານີ້, ການປູກຕົ້ນໄມ້: ຕົ້ນອາຄາເຊຍ, ຕົ້ນວິກ, ຕົ້ນສັກ ແລະ ຊະນິດອື່ນໆ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍ. ພື້ນທີ່ປູກ ຕົ້ນຢາງພາລາ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍເຊັ່ນກັນ ແລະ ໃນປະຈຸບັນນີ້ ມີຫຼາຍກວ່າ 130.000 ເຮັກຕາ (ຂໍ້ມູນຈາກ Shonweger

¹²ພັນໝາກມ່ວງທ້ອງຖິ່ນ ປະກອບດ້ວຍ ໝາກມ່ວງແກ້ວ, ກະສໍ, ສະແສນ, ກວງງານ, ອີກລ້ອງ, ງາຊ້າງໄຂ່ ແລະອື່ນໆ. ພັນທີ່ໄດ້ຮັບ ຄວາມນິຍົມຈາກປະເທດໄທ ປະກອບດ້ວຍ ໝາກມ່ວງຂຽວສະເຫວີຍ ແລະ ນໍ້າດອກໄມ້.

¹³ຂໍ້ມູນຈາກ ໜັງສືພິມວຽງຈັນທາມ, ວັນທີ 31 ພຶດສະພາ ປີ 2015

ພ້ອມຄະນະ, ປີ 2012). ການລົງທຶນປູກຢາງພາລາ ສ່ວນຫຼາຍແລ້ວ ແມ່ນບໍລິສັດຈີນ ໃນບັນດາແຂວງພາກເໜືອ ແລະ ບໍລິສັດໄທແລະຫວຽດນາມ ໃນບັນດາແຂວງພາກໃຕ້ແລະພາກກາງ.

ຈຳນວນຄົວເຮືອນທີ່ລ້ຽງໄກ່ເພື່ອການຄ້າ ໄດ້ຫຼຸດລົງຈາກ 4.400 ຄົວເຮືອນ ໃນປີ 1998/99 ມາເປັນ 4.000 ຄົວເຮືອນ ໃນປີ 2010/11, ແຕ່ວ່າ ການລ້ຽງໄກ່ເພື່ອການຄ້າ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍກວ່າສອງເທົ່າຕົວ ຈາກ 0,6 ລ້ານ ມາເປັນ 1,4 ລ້ານ ໃນໄລຍະເວລາດຽວກັນ. ໃນພາມລ້ຽງສັດເພື່ອການຄ້ານັ້ນ ຍັງມີການລ້ຽງໄກ່ພັນ ແລະ ໝູພັນ ທີ່ນຳເຂົ້າຈາກຕ່າງປະເທດ ຊຶ່ງເປັນໝູຂ້າມສາຍພັນປະກອບດ້ວຍ ໝູພັນ Landrace, Yorkshire ແລະອື່ນໆ).

ໄພອັນຕະລາຍ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ

ລະບົບການຜະລິດຂະໜາດໃຫຍ່ເລົ່ານີ້ ມັກຈະເປັນໄພອັນຕະລາຍຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນ ໃນຕົວຂອງມັນເອງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນໃນເວລາທີ່ພວກມັນ ປ່ຽນແປງ ປ່າໄມ້ທຳມະຊາດ ຫຼື ລະບົບປູກພືດເນີນສູງແບບໝູນວຽນ. ການວາງແຜນການ ທີ່ບໍ່ດີ ແລະ ການກຳນົດສະຖານທີ່ ທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ ຂອງລະບົບເລົ່ານີ້ ແມ່ນເປັນໄພອັນຕະລາຍຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ພື້ນທີ່ດິນຫຼາຍແຫ່ງ ທີ່ໃຫ້ສຳປະທານ ສຳລັບ ລະບົບເລົ່ານີ້ ແມ່ນເປັນສະຖານທີ່ ທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ. ການປູກພືດຊະນິດດຽວ ເຮັດໃຫ້ ການປະສານກັນ ລະຫວ່າງ ບັນດາລະບົບນິເວດຕາມທຳມະຊາດ ຫຼຸດລົງ ເຊິ່ງສ້າງຜົນກະທົບດ້ານລົບ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນ.

ນອກນັ້ນ ກໍ່ຍັງມີຜົນກະທົບຕໍ່ສັງຄົມ ຈາກລະບົບເລົ່ານີ້. ໃນບາງກໍລະນີ, ຊາວບ້ານເສຍສິດຕາມຮີດຄອງຂອງພວກເຂົາ ໃນການເຂົ້າໃຊ້ພື້ນທີ່ນີ້ ເຊິ່ງຍິ່ງເພີ່ມຄວາມກົດດັນ ຕໍ່ກັບ ດິນ ແລະ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ລະບົບເລົ່ານີ້ ອາດສ້າງໂອກາດ ໃນການຈ້າງແຮງງານ ຈຳນວນໜຶ່ງ ແຕ່ວ່າ ສິ່ງເລົ່ານີ້ ມີຂອບເຂດຈຳກັດຫຼາຍ ຍ້ອນການນຳໃຊ້ກົນຈັກໜັກ ທີ່ນຳໃຊ້ແຜ່ຫຼາຍ. ຍ້ອນວ່າ ໄລຍະເວລາສຳປະທານ ມີຂອບເຂດຈຳກັດ, ສະນັ້ນ ຈິ່ງບໍ່ມີສິ່ງຈູງໃຈ ໃຫ້ຜູ້ສຳປະທານ ບຳລຸງຮັກສາ ເນື້ອທີ່ດິນນັ້ນ ໃຫ້ຢູ່ໃນສະພາບທີ່ເຮັດການຜະລິດໄດ້ດີ, ແລະ ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ອາດສິ່ງຜົນໃຫ້ ດິນ ຊຸດໂຊມລົງຫຼາຍ ໃນເວລາຕໍ່ມາ ທີ່ໝົດສັນຍາສຳປະທານ ແລະ ໃນເວລາທີ່ ດິນ ຖືກມອບຄືນໃຫ້ຊາວບ້ານ.

ໂອກາດ ສຳລັບ ການພັດທະນາ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ

ຍ້ອນວ່າ ມັນມີລັກສະນະທີ່ ເກີດຂຶ້ນແຜ່ຫຼາຍ, ສະນັ້ນ ວິທີການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງດິນ ໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ຈິ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຫຼາຍ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ ລະບົບປູກພືດທຸລະກິດກະສິກຳ ຂະໜາດໃຫຍ່ ມີຄວາມເໝາະສົມ. ວິທີການດັ່ງກ່າວນີ້ ຖ້າດີແທ້ ແມ່ນໃຫ້ກວມເອົາ ການປະເມີນ ການປ່ຽນແປງ ທີ່ຄາດວ່າຈະເກີດຂຶ້ນກັບ ການໃຫ້ບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ ທີ່ເປັນຜົນມາຈາກ ການສຳປະທານດິນ. ແນ່ນອນວ່າ ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ ໃນການປ້ອງກັນສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ວິທີການວາງແຜນທີ່ດີ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນ ໃນເວລາໃຫ້ສຳປະທານດິນ ສຳລັບ ລະບົບເລົ່ານີ້. ໃນໄລຍະຍາວ, ການອອກໃບຕາດິນໃຫ້ຊຸມຊົນ ອາດຊ່ວຍປົກປ້ອງຊາວບ້ານ ຈາກການຄອບຄອງທີ່ດິນ ແລະ ການກຳນົດພື້ນທີ່ ທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ ສຳລັບ ການສຳປະທານດິນ.

ບັນດາພາມລ້ຽງສັດເພື່ອການຄ້າ ສາມາດນຳໃຊ້ ສ່ວນເກີນ ທີ່ເປັນອາຈົມສັດຈາກພາມ ເພື່ອເປັນປັດໄຈເຂົ້າໃນການຜະລິດແບບປອດສານພິດ.

ພາກສ່ວນຮັບຜິດຊອບ

ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນການອະນຸມັດ, ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການຕິດຕາມ ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາ ເພື່ອການຄ້າຂະໜາດໃຫຍ່ ແມ່ນແບ່ງປັນກັນ ລະຫວ່າງ ກະຊວງແຜນການແລະການລົງທຶນ ຮັບຜິດຊອບໃນການວາງແຜນ ແລະ ການອະນຸມັດ, ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຮັບຜິດຊອບການຕິດຕາມ ແລະ ການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ຮັບຜິດຊອບການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານວິຊາການ.

3.6 ລະບົບນິເວດດິນທາມ

ດິນທາມ ແມ່ນ ພື້ນທີ່ ບຶງ, ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ບໍ່ວ່າຈະເປັນຕາມທໍາມະຊາດ ຫຼື ສ້າງຂຶ້ນມາ, ຖາວອນ ຫຼື ຊົ່ວຄາວ ກໍ່ຕາມ ໂດຍທີ່ມີນໍ້າຂັງຕະຫຼອດ ຫຼື ນໍ້າໄຫຼຜ່ານ ທີ່ເປັນນໍ້າຈືດ, ນໍ້າຈືດປະສົມນໍ້າເຄັມ ຫຼື ນໍ້າເຄັມ ເຊິ່ງລວມທັງ ພື້ນທີ່ນໍ້າທະເລ ທີ່ມີຄວາມເລິກໃນເວລານໍ້າທະເລລົງ ບໍ່ເກີນ 6 ແມັດ¹⁴. ເພື່ອຈຸດປະສົງຂອງ ແຜນງານ NABP II ນີ້, ດິນທາມ ກວມເອົາ ແມ່ນໍ້າ, ລໍານໍ້າ ທີ່ມີນໍ້າຕະຫຼອດປີ, ຄອງນໍ້າ ຕາມລະດູການ, ໜອງ, ໜອງລ້ຽງປາ, ບຶງ ແລະ ທົ່ງນໍ້າ¹⁵.

ເຖິງແມ່ນວ່າ ຖ້າໃຈແຍກຢ່າງຈິງຈັງແລ້ວ ພື້ນທີ່ແຄມນໍ້າ ບໍ່ແມ່ນດິນທາມ ກໍ່ຕາມ ແຕ່ວ່າ ພື້ນທີ່ແຄມນໍ້າ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ດິນທາມທັງໝົດນັ້ນ ຊ່ວຍປົກປ້ອງ ລະບົບນິເວດດິນທາມ ໂດຍການໃຫ້ບໍລິການທາງ ຊີວະວິທະຍາທີ່ສໍາຄັນ ຈໍານວນໜຶ່ງ ເຊິ່ງລວມທັງສິ່ງຕ່າງ ໆຄື: (i) ເຮັດໃຫ້ນໍ້າໄຫຼຊໍາລົງ ແລະ ປ້ອງກັນ ການກັດເຊາະ;(ii) ກັກເກັບຕະກອນ ແລະ ກັນຕອງສານເຄມີ ທີ່ອາດເປັນອັນຕະລາຍ; (iii) ເຮັດໃຫ້ໃບໄມ້ ລົ່ມລົງໃນລໍານໍ້າ ແລະ ກາຍເປັນສານຊີວະພາບ; (iv) ສ້າງຮູບຮ່າງ ແລະ ຄວບຄຸມ ອຸນຫະພາບນໍ້າ; ແລະ (v) ໃຫ້ກໍານົດສິ່ງມີຊີວິດ, ເປັນບ່ອນພັກເຊົາ ແລະ ເປັນແລວສໍາລັບສັດປ່າ.

ລັກສະນະຂອງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ

ເຂດດິນທາມ ໃນ ສປປ ລາວ ກວມເອົາ ພື້ນທີ່ພູມສັນຖານ ທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ນັບຈາກ ພື້ນທີ່ນໍ້າຖວມ ຈົນເຖິງ ພື້ນທີ່ດິນທາມ ທີ່ຢູ່ໃນລະດັບສູງ ແລະ ລວມທັງ ແມ່ນໍ້າຂອງ, 14 ສາຂາແມ່ນໍ້າຂອງ ແລະ ລໍານໍ້າຫຼາຍກວ່າ 100 ສາຍ ແລະ ບຶງ, ໜອງ, ອ່າງເກັບນໍ້າ ແລະ ໜອງລ້ຽງປາ. ດິນທາມເລົ່ານີ້ ສິ່ງເສີມຊີວະນາໆພັນ. ການປະສົມປະສານກັນ ລະຫວ່າງ ນໍ້າຕົ້ນ, ລະດັບສານອາຫານທີ່ສູງ ແລະ ຄວາມສາມາດ ໃນການຜະລິດຕົ້ນຕໍທີ່ສູງ ແມ່ນເໝາະສົມຫຼາຍ ກັບການກໍານົດ ສິ່ງມີຊີວິດ ທີ່ປະກອບເປັນພື້ນຖານຂອງຕາໜ່າງອາຫານ ເຊິ່ງສະໜັບສະໜູນ ຫຼາກຫຼາຍຊະນິດ ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມ, ນົກ, ປາ, ສັດເຄິ່ງບົກເຄິ່ງນໍ້າ, ຫອຍ, ສັດເລືອຄານ ແລະ ແມງໄມ້.

ຊີວະນາໆພັນປາ ໃນນໍ້າ ແມ່ນມີຄວາມອຸດົມສົມບູນຫຼາຍ ເຊິ່ງຊະນິດປາ ຫຼາຍກວ່າ 480 ຊະນິດ ທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ແລ້ວ ໃນ ສປປ ລາວ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ 22 ຊະນິດທີ່ໄດ້ນໍາສະເໜີມາ ແລະ ຊະນິດໃໝ່ໆ ກໍ່ຖືກຄົ້ນພົບຢູ່ເປັນປະຈໍາ. ໃນຈໍານວນສັດນ້ອຍອື່ນໆ, ສັດເຄິ່ງບົກເຄິ່ງນໍ້າ ປະມານ 37 ຊະນິດ, ປູ 7 ຊະນິດ ແລະ ກຸ້ງ 10 ຊະນິດ ໄດ້ຮັບການບັນທຶກໄວ້ ແຕ່ວ່າ ການບັນທຶກດັ່ງກ່າວນີ້ ກວມເອົາພຽງແຕ່ ປະມານ 15% ຂອງຊີວະນາໆພັນໃນນໍ້າ ທັງໝົດ. (ຂໍ້ມູນຈາກ ຄະນະກໍາມາທິການແມ່ນໍ້າຂອງ, ປີ 2013).

ພື້ນທີ່ແຄມນໍ້າ ແມ່ນພື້ນທີ່ສ້າງແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ທີ່ສໍາຄັນ ແລະ ມັນໃຫ້ຜະລິດຕະພັນຫຼາຍຢ່າງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຊະນິດພືດ ທີ່ສະໜັບສະໜູນ ການດໍາລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ. ບົດສຶກສາໜຶ່ງ ທີ່ໄດ້ດໍາເນີນຂຶ້ນ ໃນພາກເໜືອຂອງ

¹⁴ສົນທິສັນຍາ ຣາມຊາ(RAMSAR), ອົງການອຸຍເນັດສະໂກ ປີ 1994.

¹⁵ຄຸນລັກສະນະຂອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຂອງທົ່ງນໍ້າ ແມ່ນໄດ້ອະທິບາຍໄວ້ໃນ ພາກທີ 3.1 ກ່ຽວກັບ ລະບົບນິເວດເພື່ອການຜະລິດເຂົ້າໃນເຂດທົ່ງພຽງ.

ປະເທດລາວ ໄດ້ລະບຸເຖິງ ຊະນິດພືດ 276 ຊະນິດ ທີ່ເກັບຈາກພື້ນທີ່ແຄມນ້ຳ ທີ່ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນນຳໃຊ້ (ຂໍ້ມູນຈາກ Gregory ພ້ອມດ້ວຍຄະນະ, ປີ 2007). ໃນຈຳນວນນີ້ 186 ຊະນິດ ແມ່ນໃຊ້ເປັນອາຫານ, 75 ຊະນິດ ໃຊ້ເປັນຢາ ແລະ ມີ ຊະນິດພືດຈຳນວນໜ້ອຍໜຶ່ງ ທີ່ນຳໃຊ້ເພື່ອການກໍ່ສ້າງ.

ການປະກອບສ່ວນຂອງ ປາ ເປັນອາຫານໃຫ້ຄົວເຮືອນ ແລະ ເປັນອາຫານໃຫ້ທົ່ວປະເທດ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍສຸດ. ການສຳຫຼວດກ່ຽວກັບປາ ໃນແຂວງຫຼວງພະບາງ ໄດ້ປະເມີນວ່າ ການບໍລິໂພກປາ ແລະ ຜະລິດຕະພັນໃນນ້ຳ ຕໍ່ຫົວຄົນ ສະເລ່ຍຕໍ່ປີ ແມ່ນ 29 ກິໂລຕໍ່ຄົນຕໍ່ປີ ເຊິ່ງປານ້ຳຈືດ ມີປະລິມານ 16 – 22 ກຼາມຕໍ່ປີ. ປາ ແລະ ສັດນ້ຳ ມີປະລິມານ ເຖິງ 43% ຂອງການບໍລິໂພກອາຫານທັງໝົດທີ່ເປັນສັດ (ຂໍ້ມູນຈາກສູນ LARReC ປີ 2005).

ການຫາປາ ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ, ໃນສາຂາຂອງແມ່ນ້ຳຂອງ, ອ່າງເກັບນ້ຳ, ໜອງ, ເຂດດິນທາມ ແລະ ທົ່ງນາ ໃນ ສປປ ລາວ ມີປະລິມານເກືອບຮອດ 90.000 ໂຕນ ແລະ ປາທີ່ລ້ຽງຈາກໜອງລ້ຽງປາ ແລະ ລ້ຽງໃນກະຊັງ ລວມແລ້ວມີປະມານ 55.000 ໂຕນ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 6.2) ແລະ ຍັງສືບຕໍ່ເພີ່ມຂຶ້ນ (ຂໍ້ມູນຈາກ ຄະນະກຳມາທິການແມ່ນ້ຳຂອງ, ປີ 2013). ເຖິງວ່າ ໃນສປປ ລາວ ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານປາ ກໍ່ຕາມ ແຕ່ວ່າ ມັນໜ້າສົນໃຈ ທີ່ຈະສັງເກດເບິ່ງວ່າ ຊະນິດປາ 11 ຊະນິດທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ທີ່ນຳມາລ້ຽງ ແມ່ນເປັນຊະນິດ ທີ່ນຳມາລ້ຽງໃໝ່ທັງໝົດ. ເພື່ອນຳໃຊ້ ຊະນິດພື້ນເມືອງ ໃຫ້ໄດ້ດີຂຶ້ນ ແລະ ເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍ, ສະນັ້ນ ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ ຈຶ່ງກຳລັງດຳເນີນ ການຄົ້ນຄວ້າ ເພື່ອພັດທະນາລະບົບລ້ຽງສັດນ້ຳສຳລັບ ປາພື້ນເມືອງ 17 ຊະນິດ. ການຄົ້ນຄວ້ານີ້ ກຳລັງມີຄວາມຄືບໜ້າທີ່ດີ ສຳລັບບາງຊະນິດ ແລະ ມີເປົ້າໝາຍເພື່ອພັດທະນາເຕັກນິກໃນການຄຸ້ມຄອງຈັດການ ເຊິ່ງຮວມທັງ ການປະສົມພັນທຽມ, ສະຖານທີ່ຟັກໄຂ່ປາ, ອະນຸບານປານ້ອຍ, ປາກາງ, ການລ້ຽງເກືອ ແລະ ການຄວບຄຸມສັດທີ່ລົບກວນ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 6.3).

ເຂດດິນທາມຂອງ ສປປ ລາວ ໃຫ້ບໍລິການທີ່ສຳຄັນ ດ້ານ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ເສດຖະກິດ ແລະ ວັດທະນາທຳ ໃຫ້ປະຊາຊົນລາວ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ໃນເຂດຊົນນະບົດ. ການໃຫ້ບໍລິການຂອງລະບົບນີ້ເວດເລົ່ານີ້ ປະກອບດ້ວຍ ການໃຫ້ບ່ອນຢູ່ອາໄສ ສຳລັບພືດ/ສັດຫຼາຍຊະນິດ, ການປົກປ້ອງນ້ຳຖ້ວມ, ການກັ່ນຕອງນ້ຳ ແລະ ການໝູນວຽນຂອງນ້ຳໃຕ້ດິນ. ເຂດດິນທາມ ຍັງເປັນແຫຼ່ງສຳຄັນ ສຳລັບ ການດຳລົງຊີວິດໃນເຂດຊົນນະບົດ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ ປາ, ສັດນ້ຳ, ພືດນ້ຳທີ່ກິນໄດ້, ອາຫານລ້ຽງສັດ ແລະ ໂອກາດສຳລັບການທ່ອງທ່ຽວ. ອີກດ້ານໜຶ່ງທີ່ຄວນເນັ້ນໜັກໃຫ້ເຫັນ ກໍ່ແມ່ນຄວາມສຳຄັນ ທີ່ແມ່ຍິງແລະເດັກ ສາມາດເກັບຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ຈາກເຂດດິນທາມ ແລະ ເຂດແຄມນ້ຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັນ.

ໄພອັນຕະລາຍ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ

ຄວາມກົດດັນຈາກການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນ ແລະ ການເຊື່ອມສານກັນ ລະຫວ່າງ ນ້ຳ, ອາຫານ ແລະ ພະລັງງານ ກຳລັງສ້າງ ການແຂ່ງຂັນຍາດແຍ່ງເອົາ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທີ່ມີໜ້ອຍເລົ່ານີ້ ເຊິ່ງມັນສົ່ງຜົນໃຫ້ເກີດຄວາມກົດດັນ ຕໍ່ກັບ ເຂດດິນທາມ ໃນ ສປປ ລາວ. ຊາວບ້ານ ໄດ້ລາຍງານກ່ຽວກັບ ຜະລິດຕະພັນສັດນ້ຳ ທີ່ຫຼຸດລົງຫຼາຍ ຈາກເຂດດິນທາມ (ຂໍ້ມູນຈາກເອກະສານຂອງທ່ານ ສຸວັນທອງ ພ້ອມດ້ວຍຄະນະ, ປີ 2009 ແລະ ປີ 2010; Gregory ພ້ອມດ້ວຍຄະນະ, ປີ 2007).

ຄວາມຕ້ອງການນ້ຳທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ສຳລັບ ການຜະລິດພະລັງງານໄຟຟ້າ ແມ່ນກຳລັງເຮັດໃຫ້ ມີການປ່ຽນແປງສຳຄັນ ຕໍ່ກັບ ຊີວະວິທະຍາ ຂອງແມ່ນ້ຳ ແລະ ເຂດດິນທາມ ໃນປະເທດນີ້. ເຂື່ອນເກັບນ້ຳຈຳນວນຫຼາຍ ຕາມສາຂາແມ່ນ້ຳຂອງ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ ການໄຫຼຂອງແມ່ນ້ຳ ໃນລະດູຝົນ ຫຼຸດລົງ ຍ້ອນການເກັບກັກນ້ຳ ແລະ ເພີ່ມການໄຫຼໃນລະດູແລ້ງ ຍ້ອນການປ່ອຍນ້ຳ. ການປ່ຽນແປງທີ່ເກີດຂຶ້ນ ໃນລະບົບນ້ຳ ກຳລັງເຮັດໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງອັນສຳຄັນ ຕໍ່ກັບ ຊີວະວິທະຍາ ເຊິ່ງມີຜົນກະທົບຫຼາຍ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນຂອງເຂດດິນທາມ. ໂຄງການຫັນນ້ຳລະຫວ່າງອ່າງນ້ຳ ຍິ່ງມີຜົນກະທົບຫຼາຍ ດັ່ງສະແດງໃຫ້

ເຫັນໃນ ໂຄງການນໍ້າເທີນ 2 ເຊິ່ງຫັນນໍ້າຈາກ ນໍ້າເທີນ ໄປສູ່ອ່າງເຊບັ້ງໄຟ ເຊິ່ງສົ່ງຜົນໃຫ້ ການໄຫຼຂອງນໍ້າໃນນໍ້າເທີນ ຫຼຸດລົງ ແລະ ການໄຫຼຂອງນໍ້າ ໃນນໍ້າເຊບັ້ງໄຟ ເພີ່ມຂຶ້ນ.

ໄພອັນຕະລາຍອື່ນໆ ປະກອບດ້ວຍ ການຫັນປ່ຽນເຂດດິນທາມ ເພື່ອການນໍາໃຊ້ດິນ ໃນຮູບແບບອື່ນ ເຊັ່ນວ່າ ກະສິກໍາ ແລະ ການບຸກເບີກດິນ ເພື່ອຈຸດປົງເປັນບ່ອນພັກເຊົາ ແລະ ອຸດສາຫະກໍາ. ຍ້ອນວ່າ ສປປ ລາວ ພັດທະນາທາງດ້ານອຸດສາຫະກໍາ, ສະນັ້ນ ໄພອັນຕະລາຍຈາກ ການໄຫຼຂອງສານເຄມີ ແລະ ມົນລະພິດທາງນໍ້າ ຈຶ່ງເພີ່ມຂຶ້ນ. ການກັດເຊາະດິນ ທີ່ເກີດຈາກ ການເຮັດກະສິກໍາເລັ່ງລັດ ແລະ ການສູນເສຍປ່າແຄມຝັ່ງ ເຮັດໃຫ້ປະລິມານຕະກອນເພີ່ມຂຶ້ນ ເຊິ່ງມັກຈະຖືກກັບເກັບໄວ້ໃນ ເຂດດິນທາມ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ ຊີວະວິທະຍາ ມີການປ່ຽນແປງໄປ. ຈໍານວນຊະນິດພືດແລະສັດນໍ້າຈາກຕ່າງປະເທດ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ເຊິ່ງລວມທັງ ປາດຸກອາຟຣິກາແຂ້ວແຫຼມ, ຫຍ້າໜາມດູກງູ mimosa ແລະ ຫອຍກິນເຂົ້າ ຍັງເປັນໄພອັນຕະລາຍທີ່ພື້ນເດັ່ນ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນຂອງເຂດດິນທາມ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 7.3).

ການສູນເສຍ ການເຊື່ອມຕໍ່ກັບລໍານໍ້າ ເຊິ່ງສ່ວນຫຼາຍ ແມ່ນເກີດຈາກ ການພັດທະນາຊົນລະປະທານ ແລະ ໂຄງລ່າງພື້ນຖານສໍາລັບການຂົນສົ່ງ ແມ່ນກໍາລັງເປັນໄພອັນຕະລາຍ ຕໍ່ກັບປະຊາກອນປາຈໍານວນໜຶ່ງ. ການສູນເສຍບ່ອນຢູ່ອາໃສ ຍ້ອນການພັດທະນາພື້ນທີ່ດິນ, ການທໍາລາຍພື້ນທີ່ເພາະພັນຂອງປາ ແລະ ວິທີການທາປາ ທີ່ຜິດກົດໝາຍ ແລະ ເປັນການທໍາລາຍ ຍິ່ງເປັນໄພອັນຕະລາຍເພີ່ມຕື່ມ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນຂອງ ລະບົບນິເວດໃນນໍ້າ.

ເຂດດິນທາມ ມີຄວາມສ່ຽງເປັນພິເສດ ຕໍ່ກັບ ການປ່ຽນແປງສະພາບອາກາດ ແລະ ໄພອັນຕະລາຍທັງໝົດທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ ອາດເພີ່ມຂຶ້ນ ໃນເວລາທີ່ ອາການມີການປ່ຽນແປງຫຼາຍຂຶ້ນ.

ໂອກາດ ສໍາລັບ ການພັດທະນາ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ

ຍ້ອນວ່າ ເຂດດິນທາມ ມີຄວາມສ່ຽງຫຼາຍ ຕໍ່ຄວາມກົດດັນຈາກການພັດທະນາ ຈາກຂະແໜງການອື່ນໆ ເຊັ່ນ: ອຸດສາຫະກໍາ, ຂົນສົ່ງ, ພະລັງງານທາງນໍ້າ ແລະ ກະສິກໍາ, ສະນັ້ນ ການປົກປ້ອງ ຊີວະນາໆພັນ ທີ່ມີຢູ່ໃນເຂດດິນທາມ ແລະ ການໃຫ້ບໍລິການທີ່ເຂດດິນທາມສະໜອງໃຫ້ ຈະຮຽກຮ້ອງເຖິງ ການສາກົວເຂັ້ມແຂງທາງດ້ານ ນິຕິກໍາ ກ່ຽວກັບ ສິ່ງແວດລ້ອມ. ກົດໝາຍປ່າໄມ້ ແລະ ກົດໝາຍທີ່ດິນ ສະບັບປັບປຸງໃໝ່ ທີ່ກໍາລັງຮ່າງຂຶ້ນມາໃນປະຈຸບັນນີ້ ແລະ ຮ່າງດໍາລັດ ວ່າດ້ວຍ ການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມແບບຍຸດທະສາດໃນປະຈຸບັນນີ້ ຈະໃຫ້ການປົກປ້ອງເຂດດິນທາມເພີ່ມຕື່ມ ແຕ່ກໍຍັງຕ້ອງການມາດຕະການເພີ່ມຕື່ມອີກ. ການເພີ່ມຈໍານວນສະຖານທີ່ ຕາມສົນທິສັນຍາຣາມຊາ (Ramsar) ຈາກປະຈຸບັນນີ້ ທີ່ມີ 2 ສະຖານທີ່ ອາດຈະໃຫ້ການປົກປ້ອງເພີ່ມຕື່ມ. ອົງການ IUCN ໄດ້ສ້າງລາຍຊື່ ສະຖານທີ່ ທີ່ໄດ້ສະເໜີມາ (ໃຫ້ເບິ່ງຕາຕະລາງ 6.1).

ການອະນຸລັກ ແລະ ການພື້ນຟູ ປ່າແຄມນໍ້າ ດ້ວຍຂັ້ນຕອນ ການວາງແຜນນໍາໃຊ້ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ PLUP ທີ່ມີປະສິດທິພາບ ໃນຂັ້ນບ້ານ ອາດຈະໃຫ້ການປົກປ້ອງເຂດດິນທາມເພີ່ມຕື່ມ ແລະ ຊີວະນາໆພັນ ທີ່ມີຢູ່ໃນເຂດດິນທາມເລົ່ານັ້ນ. ການສ້າງພື້ນຖານກົດໝາຍ ເພື່ອສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ຊຸມຊົນ ສາມາດປົກປ້ອງແລະຄຸ້ມຄອງ ເຂດດິນທາມ ເຊິ່ງອາດເປັນໄປໄດ້ ດ້ວຍການອອກໃບຕາດິນຊຸມຊົນ ອາດເປັນບາດກ້າວດ້ານບວກອັນໜຶ່ງ ປະກອບກັບ ການຕິດຕາມຄຸນນະພາບນໍ້າທີ່ດີ ແລະ ການປັບໄໝຜູ້ກະທໍາຜິດ ໃຫ້ໜັກແໜ້ນກວ່າເກົ່າ.

ການຊ່ວຍເຫຼືອພາກປະຕິບັດ ເພື່ອສົ່ງເສີມຄຸນຄ່າທາງຊີວະນາໆພັນ ຂອງເຂດດິນທາມ ອາດກວມເອົາ ການສ້າງພັກຂັ້ນໄດ ສໍາລັບການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງປາ ເພື່ອປັບປຸງ ການເຊື່ອມຕໍ່ກັບລໍານໍ້າ, ການສ້າງ ຝາຍນໍ້າລື້ນ ເພື່ອເກັບນໍ້າ ລໍາຄອງ ແລະ ການສ້າງວົງ

ແຫວນ CARE¹⁶ ເພື່ອພື້ນຟູ ຊີວະນາໆພັນໃນນ້ຳ ໃນເຂດດິນທາມ ທີ່ແຫ່ງຕາມລະດູການ. ການພັດທະນາລະບົບລ້ຽງສັດນ້ຳ ສຳລັບຊະນິດປາພື້ນເມືອງ ດັ່ງທີ່ ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ ກຳລັງດຳເນີນການສຶກສາຢູ່ນັ້ນ ແມ່ນອີກວິທີການໜຶ່ງ ຂອງການເພີ່ມ ລາຍຮັບຈາກການລ້ຽງປາ ດ້ວຍການນຳໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນຕາມທຳມະຊາດ ຢ່າງຮອບຄອບ.

ພາກສ່ວນຮັບຜິດຊອບ

ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນການຄຸ້ມຄອງເຂດດິນທາມ ແມ່ນແບ່ງປັນກັນລະຫວ່າງ ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຮັບຜິດຊອບການປົກປ້ອງ ແລະ ການອະນຸລັກ, ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ ຂອງ ສະຖາບັນ ຮັບຜິດຊອບການຄົ້ນ ຄວ້າ ແລະ ການພັດທະນາ, ແລະ ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ ຮັບຜິດຊອບ ຄຸ້ມຄອງການປະມົງ. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ ສິນທິສັນຍາຣາມຊາ (Ramsar) ແມ່ນຂຶ້ນກັບ ກົມປົກປ້ອງຄຸນນະພາບສິ່ງແວດລ້ອມຂອງ ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະ ຊາດແລະສິ່ງແວດລ້ອມ.

ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2000, ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ ໄດ້ດຳເນີນບົດຄົ້ນຄວ້າ ຈຳນວນຫຼາຍ ໂດຍໄດ້ຮ່ວມມືກັບ ບັນດາຄູ່ຮ່ວມ ພັດທະນາສາກົນ. ການຮ່ວມມືເພື່ອການຄົ້ນຄວ້າເລົ່ານີ້ ແມ່ນໄດ້ສະຫຼຸບຫຍໍ້ໄວ້ໃນ ຕາຕະລາງ 6.4.

4. ກອບວຽກຂອງແຜນງານ NABP II

4.1 ເປົ້າໝາຍ ແລະ ຈຸດປະສົງ

ແຜນງານ NABP II ໄດ້ຖືກອອກແບບມາເພື່ອສະໜັບສະໜູນ 3 ເປົ້າໝາຍພັດທະນາຕົ້ນຕໍ ຂອງ ສປປ ລາວ ຄື: (i) ບັນລຸ ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ; (ii) ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ; ແລະ (iii) ສົ່ງເສີມຄວາມສາມາດຂອງລັດຖະບານ ເພື່ອ ຮັບປະກັນດ້ານ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ຢ່າງຍືນຍົງ. ແຜນງານນີ້ ຈະເຮັດໜ້າທີ່ເປັນ ກອບວຽກສຳລັບ ວິທີການ ທີ່ມີການປະສານງານກັນ ແລະ ມີຫຼາຍຂະແໜງການ ເພື່ອການຄຸ້ມຄອງ, ນຳໃຊ້ ແລະ ອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໃຫ້ໄດ້ດີກວ່າເກົ່າ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ 3 ເປົ້າໝາຍທີ່ໄດ້ກ່າວມານັ້ນ.

ຈຸດປະສົງຂອງແຜນງານ NABP II: ປັບປຸງການອະນຸລັກ ແລະ ການນຳໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ແລະ ຈະວັດແທກໄດ້ ດ້ວຍ 5 ຕົວຊີ້ວັດ ຄື: ການຮັກສາ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງແຫຼ່ງເຊື້ອພັນໃນສະຖານທີ່ລ້ຽງສັດ ທົ່ວປະເທດ, ສ້າງຕັ້ງ ຕ້ອງໂສ້ມູນ ຄຳສີຂຽວ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ, ເພີ່ມການສົ່ງອອກ ຜະລິດຕະພັນຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ, ເພີ່ມການນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດແລະສັດພື້ນເມືອງ ໃນແຜນການປັບປຸງພັນແຫ່ງຊາດ ແລະ ການປັບປຸງພັນພືດ ແລະ ການປັບປຸງພັນສັດ ທີ່ ສາມາດປັບຕົວເຂົ້າກັບສະພາບອາກາດ, ໃຫ້ເບິ່ງເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 1.

4.2 ຜົນໄດ້ຮັບຕົ້ນຕໍ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບປົກຄຸມ

ແຜນງານ NABP II ປະກອບດ້ວຍ 3 ຜົນໄດ້ຮັບ ເຊິ່ງແຕ່ລະຜົນໄດ້ຮັບ ມີ 4 ໝາກຜົນ ດັ່ງທີ່ໄດ້ອະທິບາຍໄວ້ຂ້າງລຸ່ມນີ້. ບັນດາຕົວຊີ້ວັດ ແລະ ວຽກງານຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຜົນໄດ້ຮັບເລົ່ານັ້ນ ແມ່ນໄດ້ອະທິບາຍໄວ້ໃນ ຕາຕະລາງກອບວຽກຂອງ ແຜນງານ ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 1 ແລະ ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 2.

¹⁶ ວົງແຫວນ CARE ແມ່ນວົງແຫວນຄອນກຣິດວິງມິນ ທີ່ວາງໃສ່ພື້ນລຳຄອງ, ທົ່ງນາ ຫຼື ພື້ນທີ່ລຸ່ມ ອື່ນໆ ຢ່າງມີຍຸດທະສາດ ເພື່ອເກັບ ແລະ ຮັກສາ ຄວາມຊຸ່ມ ໃນຕົ້ນລະດູຝົນ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ ພືດແລະສັດນ້ຳ ສາມາດຂະຫຍາຍຕົວ ແລະ ພັດທະນາການ ໃຫ້ທັນເວລາ ແລະ ເຮັດໜ້າທີ່ເປັນ ແຫຼ່ງເພາະ ພັນ ໃນເວລາເກີດນ້ຳຖ້ວມ.

ຜົນໄດ້ຮັບ 1: ສິ່ງເອື້ອອຳນວຍດ້ານ ນະໂຍບາຍສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະກົດໝາຍ ທີ່ສົ່ງເສີມ ການນຳໃຊ້ ແລະ ການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ແບບຍືນຍົງ.

ໝາກຜົນ 1.1: ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ຄວາມຮັບຮູ້ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ຈະຮັບປະກັນ ວ່າ ປະເດັນເລົ່ານີ້ ໄດ້ຮັບຄວາມສຳຄັນໃນ ລະດັບນະໂຍບາຍ, ການວາງແຜນ ແລະ ຂັ້ນຕອນການຕັດສິນໃຈ ທັງໝົດ ໃນ ສປປ ລາວ.

ໝາກຜົນ 1.2: ນະໂຍບາຍ, ຍຸດທະສາດ, ແຜນງານ ແລະ ແຜນການພັດທະນາ ດ້ານກະສິກຳ ສອດຄ່ອງກັບ ບັນດາອານຸສັນຍາສາກົນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງ ສະພາບອາກາດ.

ໝາກຜົນ 1.3: ປັບປຸງການຮ່ວມມືລະຫວ່າງ ສປປ ລາວ ແລະ ບັນດາສະຖາບັນສາກົນ ທີ່ດຳເນີນງານໃນ ທາງ ດ້ານ ນະໂຍບາຍ, ການວາງແຜນ, ການຄົ້ນຄວ້າ, ການຂະຫຍາຍ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ.

ໝາກຜົນ 1.4: ການເຂົ້ານຳໃຊ້ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ທີ່ຍຸຕິທຳແລະໂປ່ງໃສ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນ ປະໂຫຍດ ຢ່າງເທົ່າທຽມກັນ ຈາກການຄຸ້ມຄອງ, ນຳໃຊ້ ແລະ ອະນຸລັກ.

ຜົນໄດ້ຮັບ 2: ຄວາມສາມາດດ້ານ ການຈັດຕັ້ງ ແລະ ດ້ານວິຊາການ ສຳລັບ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການອະນຸລັກ ທຸກປະເພດ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຂອງລັດຖະບານ, ເອກະຊົນ ແລະ ຊາວກະສິກອນ ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນມາ ແລະ ໄດ້ຮັບ ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ.

ໝາກຜົນ 2.1: ຍົກສູງ ຄວາມອາດສາມາດ ໃຫ້ແກ່ 3 ບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ ເພື່ອເຜີຍແຜ່ ແລະ ເຊື່ອມສານເອົາຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບຄວາມສຳຄັນອັນມີຄຸນຄ່າຂອງແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ຊີວະນາໆພັນ ກະສິກຳ.

ໝາກຜົນ 2.2: ປັບປຸງຄວາມສາມາດຂອງ ບັນດາອົງກອນຂອງລັດຖະບານ ເພື່ອດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າ ກ່ຽວກັບ ປະເດັນຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ.

ໝາກຜົນ 2.3: ປັບປຸງຄວາມສາມາດຂອງ ໜ່ວຍງານກະສິກຳ ນັບຈາກຂັ້ນລັດຖະບານ, ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ບໍ່ ສັງກັດລັດຖະບານ ຈົນເຖິງ ພາກເອກະຊົນ ເພື່ອໃຫ້ຄຳແນະນຳ ໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງ, ການນຳໃຊ້ ແລະ ການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ.

ໝາກຜົນ 2.4: ປັບປຸງຄວາມສາມາດຂອງ ຊາວກະສິກອນ ເພື່ອອະນຸລັກ, ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດແລະສັດ ເພື່ອໃຫ້ເກີດຜົນປະໂຫຍດກັບ ທຸກຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າເພີ່ມ ກະສິກຳ.

ຜົນໄດ້ຮັບ 3: ອົງປະກອບຊີວະນາໆພັນ ກະສິກຳ ໃນທາງດ້ານ ພືດ, ສັດ ແລະ ເຫັດ ໃນທຸກລະບົບນິເວດ ໄດ້ຮັບການຄຸ້ມຄອງ, ນຳໃຊ້ ແລະ ອະນຸລັກ ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ.

ໝາກຜົນ 3.1: ລະບົບການຜະລິດກະສິກຳ ທີ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍ, ຍືນຍົງ ແລະ ໃຫ້ຜົນຜະລິດ ຫຼາຍຂຶ້ນກວ່າ ເກົ່າ ໃນທຸກຂົງເຂດນິເວດວິທະຍາ.

ໝາກຜົນ 3.2: ທະນາຄານແຫຼ່ງເຊື້ອພັນແຫ່ງຊາດ ສໍາລັບຊີວະນາພັນກະສິກໍາ ຂອງພືດແລະສັດ ທີ່ເກີດຢູ່ກັບ ທີ່ ແລະ ມາຈາກບ່ອນອື່ນ ໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ແລະ ນໍາໃຊ້ໄດ້.

ໝາກຜົນ 3.3: ມີເທັກໂນໂລຢີ ທີ່ໄດ້ຮັບການພິສູດແລ້ວ ແລະ ຊາວກະສິກອນຮັບເອົາ ເພື່ອການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນໍາໃຊ້ ແຫຼ່ງຊີວະນາພັນກະສິກໍາ ຂອງພືດ, ສັດ ແລະ ເຫັດ ໃຫ້ໄດ້ດີກວ່າເກົ່າ.

ໝາກຜົນ 3.4: ຊາວກະສິກອນ ນໍາໃຊ້ ຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າສີຂຽວ, ການແປຮູບແບບໃໝ່ ແລະ ເທັກໂນໂລຢີພື້ມ ມູນຄ່າ ສໍາລັບ ແຫຼ່ງຊີວະນາພັນກະສິກໍາ.

5. ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນງານ NABP II

5.1 ໜ່ວຍງານຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

ຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນງານ NABP II ແມ່ນກ່ຽວຂ້ອງກັບຫຼາຍພາກສ່ວນ ແລະ ກວມເອົາ ບັນດາ ກະຊວງ, ກົມ ແລະ ຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາ ຈຳນວນໜຶ່ງຄື: ກະຊວງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້, ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ກະຊວງສຶກສາທິການ, ກະຊວງສາທາລະນະສຸກ ແລະ ກະຊວງວິທະຍາສາດແລະເທັກໂນໂລຢີ. ກະຊວງກະສິ ກໍາແລະປ່າໄມ້ ແມ່ນໜ່ວຍງານຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົ້ນຕໍ ຮ່ວມກັບ ກົມຕ່າງໆ ຂອງກະຊວງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້, 5 ສູນຄົ້ນຄວ້າ ຂອງສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ ແລະປ່າໄມ້ ເຮັດໜ້າທີ່ນໍາພາຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໂດຍອີງຕາມ ຄວາມຮັບຜິດຊອບດ້ານວິຊາການ ຂອງຕົນ ມີຄື: ສູນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ (ເຂົ້າ ແລະ ພືດເນີນສູງ), ສູນຄົ້ນຄວ້າພືດຜັກແລະໄມ້ໃຫ້ໜາກ (ຜັກ, ໝາກໄມ້ ແລະ ກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ), ສູນຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງສັດ, ສູນຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້ (ປ່າໄມ້ ແລະ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ) ແລະ ສູນຄົ້ນຄວ້າປະມົງ (ປາ, ພືດນໍ້າ ແລະ ສັດນໍ້າ) ແລະ ສູນຄົ້ນຄວ້ານະໂຍບາຍກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້. ແຕ່ລະສູນຄົ້ນຄວ້າເລົ່າ ນີ້ ມີບົດບາດໃນການຄົ້ນຄວ້າເພື່ອ ການພັດທະນາ ປະກອບສ່ວນໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນງານ NABP II. ການ ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການພັດທະນາ ຂອງໜ່ວຍງານເລົ່ານີ້ ໄດ້ອະທິບາຍໄວ້ໃນ ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 8 ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານ ຊີວະນາພັນກະສິກໍາ ທີ່ກໍາລັງດໍາເນີນຢູ່ ແລະ ທີ່ສະເໜີຂຶ້ນມາ ແມ່ນໄດ້ອະທິບາຍໄວ້ໃນ ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 2.

5.2 ຄາດຄະເນງົບປະມານເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

ງົບປະມານຄາດຄະເນ ທີ່ຈໍາເປັນເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ວຽກງານຕ່າງໆ ທີ່ສະເໜີຂຶ້ນມາ ພາຍໃຕ້ ແຜນງານ NABP II ແມ່ນ ໄດ້ນໍາສະເໜີໄວ້ໃນ ຕາຕະລາງ 3. ລາຍລະອຽດປົກຄຸມ ສໍາລັບ ແຕ່ລະໜ້າວຽກຄ່ອຍ ທີ່ໄດ້ສະເໜີຂຶ້ນມານັ້ນ ແມ່ນມີຢູ່ໃນ ຕາຕະລາງ 3.

ຕາຕະລາງ 3: ຄາດຄະເນງົບປະມານ ສໍາລັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນງານ NABP II

ຜົນໄດ້ຮັບຕົ້ນຕໍ	ຄາດຄະເນ ງົບປະມານ ຂອງລັດຖະບານລາວ* (ໂດລາສະຫະລັດ)	ຄາດຄະເນງົບປະມານ ຈາກພາຍນອກ (ໂດລາສະຫະລັດ)
1. ສິ່ງເອື້ອອໍານວຍດ້ານ ນະໂຍບາຍສິ່ງແວດລ້ອມແລະກົດໝາຍທີ່ສິ່ງເສີມ ການນໍາໃຊ້ແລະການອະນຸລັກຊີວະນາພັນກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ.	763.680	5.824.210
2. ຄວາມສາມາດດ້ານການຈັດຕັ້ງແລະດ້ານວິຊາການສໍາລັບການຄຸ້ມຄອງແລະ ການອະນຸລັກ ຊີວະນາພັນກະສິກໍາຂອງລັດຖະບານ, ພາກເອກະຊົນແລະຊາວ	527.300	6.610.050

ກະສິກອນໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນມາແລະໄດ້ຮັບການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ.		
3. ອົງປະກອບຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາຂອງພືດ, ສັດແລະເຫັດໃນທຸກລະບົບ ນິເວດໄດ້ຮັບການຄຸ້ມຄອງ, ນໍາໃຊ້ແລະອະນຸລັກຢ່າງມີປະສິດທິພາບ.	811.300	6.241.100
ລວມ	2.102.280	18.675.360

ເພື່ອຕອບສະໜອງງົບປະມານຂ້າງເທິງນີ້, ແຜນງານ NABP II ຈຶ່ງໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນມາ ເພື່ອສະເໜີໃຫ້ຜູ້ໃຫ້ທຶນ ທີ່ມີທ່າແຮງສາມາດປະເມີນ ວິທີທາງ ແລະ ຂອບເຂດ ທີ່ພວກເຂົາ ອາດພິຈາລະນາໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອ. ພາກທີ 2 ຈະຊ່ວຍຜູ້ໃຫ້ທຶນສາມາດເຂົ້າໃຈເຖິງ ຄວາມສໍາຄັນຂອງ ພາລະບົດບາດຂອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໃນການພັດທະນາ ເສດຖະກິດແລະສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ໃນ ສປປ ລາວ, ພາກທີ 3 ອະທິບາຍເຖິງ ສະຖານະພາບ, ໄພອັນຕະລາຍ ແລະ ຄວາມຈໍາເປັນດ້ານນະໂນບາຍ ສໍາລັບແຕ່ລະຂະແໜງການຍ່ອຍ. ພາກທີ 4 ຈະຊ່ວຍຜູ້ໃຫ້ທຶນ ໃຫ້ເຫັນເຖິງວ່າ ເປົ້າໝາຍແລະຈຸດປະສົງ ຂອງແຜນງານ NABP ສອດຄ່ອງກັບ ຈຸດປະສົງຂອງການພັດທະນາ ຂອງພວກເຂົາ ສໍາລັບ ສປປ ລາວ. ຫ້າຍທີ່ສຸດແລ້ວ, ພາກທີ 5 ລະບຸເຖິງ ຂົງເຂດບຸລິມະສິດໃນປະຈຸບັນ ເພື່ອຊ່ວຍຜູ້ໃຫ້ທຶນທີ່ມີທ່າແຮງ ໃນການເລືອກເອົາ ຂົງເຂດວິຊາການ ຫຼື ວຽກງານສະເພາະເຈາະຈົງ ທີ່ພວກເຂົາມີຄວາມພ້ອມໃນການສະໜັບສະໜູນ.

5.3 ການຄຸ້ມຄອງແຜນງານ NABP II

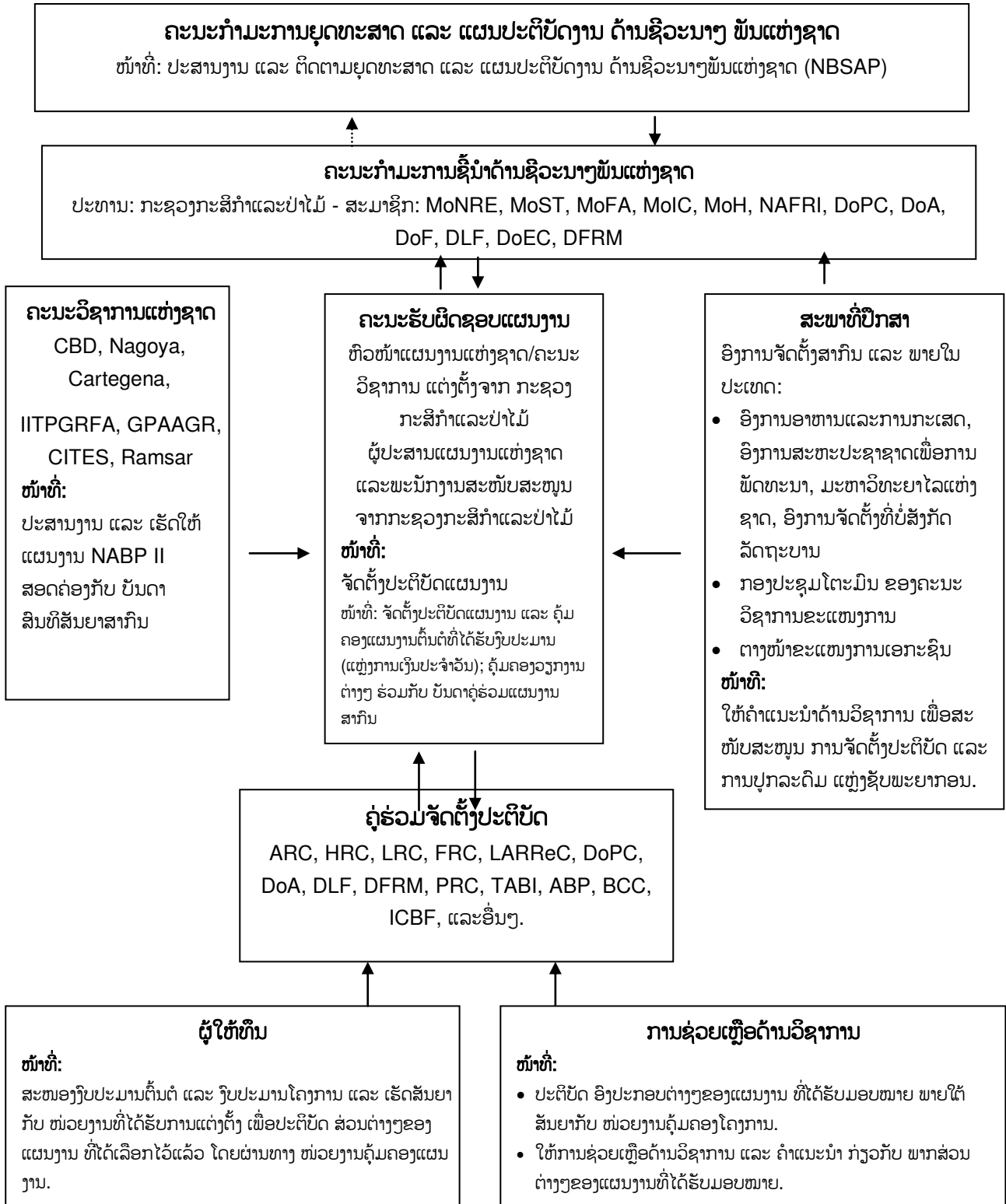
ແຜນງານ NABP II ເປັນແຜນງານທີ່ເລິກເຊິງ ຕາມທໍາມະຊາດຂອງມັນເອງ ແລະ ເປັນແຜນງານທີ່ກວມເອົາຫຼາຍໜ່ວຍງານ ເຊິ່ງຮຽກຮ້ອງເຖິງ ການປະສານງານ ຢ່າງເອົາໃຈໃສ່ ໃນເວລາຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ. ຍ້ອນການຊ່ວຍເຫຼືອທີ່ຕ້ອງການນັ້ນ ມີລັກສະນະເປັນປະເດັນເຄັ່ງຮ້ອນ ແລະ ກວມລວມເອົາຫຼາຍພາກສ່ວນ, ສະນັ້ນ ການປະຕິບັດງານຮ່ວມກັນ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ແມ່ນໝາຍເຖິງ ໂອກາດ ເພື່ອປັບປຸງການຮ່ວມມື ລະຫວ່າງໜ່ວຍງານຕ່າງໆ. ໂຄງຮ່າງການຈັດຕັ້ງ ຂອງແຜນງານ NABP II ທີ່ສະເໜີຂຶ້ນມານີ້ ຮັບຮູ້ເຖິງສິ່ງນີ້ ແລະ ໄດ້ຖືກອອກແບບມາເພື່ອສົ່ງເສີມ ການຮ່ວມມືດັ່ງກ່າວ. ແຜນວາດ 1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ໂຄງຮ່າງການຈັດຕັ້ງ ຂອງແຜນງານ NABP II ແລະ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ການເຊື່ອມໂຍງກັບ ພາກສ່ວນຕົ້ນຕໍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນງານ ແບບມີການປະສານງານກັນ ພາຍໃຕ້ ຄໍາແນະນໍາ ທີ່ຄວບຄຸມ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຕາມທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນ ສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ.

ແຜນງານ NABP II ຈະຂຶ້ນກັບການຊີ້ນໍາ ແລະ ການນໍາພາຂອງ ຄະນະກໍາມະການຊີ້ນໍາວຽກງານຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາແຫ່ງຊາດ ໂດຍການເປັນປະທານຂອງ ກະຊວງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ ເຊິ່ງມີສະມາຊິກມາຈາກ ບັນດາກະຊວງ ແລະ ກົມກອງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ຄະນະກໍາມະການຊີ້ນໍານີ້ ຈະປະຊຸມກັນເປັນປະຈໍາທຸກປີ ເພື່ອທົບທວນ ຄວາມຄືບໜ້າ, ໃຫ້ທິດທາງ ແລະ ຄໍາແນະນໍາ ແລະ ອະນຸມັດ ແຜນວຽກ ແລະ ງົບປະມານ ຂອງປີຕໍ່ໄປ. ຫຼັງຈາກ ກອງປະຊຸມສາມັນປະຈໍາແລ້ວ, ຄະນະກໍາມະການຊີ້ນໍາແຜນງານ NABP II ຈະລາຍງານໃຫ້ ຄະນະກໍາມະການຍຸດທະສາດແລະແຜນປະຕິບັດງານດ້ານຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດ ກ່ຽວກັບ ຄວາມຄືບໜ້າ ແລະ ຜົນສໍາເລັດຂອງ ແຜນງານ NABP II ແລະ ຈະຮັບເອົາຄໍາແນະນໍາ ກ່ຽວກັບ ວິທີທາງທີ່ແຜນງານນີ້ ຈະສາມາດ ຊ່ວຍເຫຼືອ ສປປ ລາວ ໃຫ້ໄດ້ດີກວ່າເກົ່າ ເພື່ອບັນລຸພັນທະຂອງຕົນ ພາຍໃຕ້ ສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ. ສະນັ້ນ ຈຶ່ງໝາຍຄວາມວ່າ ສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ ແລະ ແຜນງານ NABP II ຈະມີການປະສານງານກັນເປັນຢ່າງດີ, ປະສານງານກັນຢ່າງໃກ້ສິດ ແລະ ສະໜັບສະໜູນເຊິ່ງກັນແລະກັນ.

ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງແຜນງານ NABP II ປະຈຳວັນ ແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງ ໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງ ໂຄງການ (PMU) ໂດຍການນຳພາຂອງ ຫົວໜ້າແຜນງານ ທີ່ໄດ້ຮັບການແຕ່ງຕັ້ງຈາກ ກະຊວງກະສິກຳແລະປ່າໄມ້. ຫົວໜ້າ ແຜນງານນີ້ ຈະໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກ ຜູ້ຈັດການແຜນງານ ແລະ ທີມງານມືອາຊີບ ຈາກຫ້ອງການຄູ່ຮ່ວມງານ ທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງ. ໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງໂຄງການນີ້ ຈະເຮັດວຽກຢ່າງໃກ້ສິດກັບ ທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ຮັບຜິດຊອບໃນການ ວາງແຜນການ, ວາງງົບປະມານ, ຕິດຕາມ ແລະ ປະສານງານ ໃຫ້ແຜນງານນີ້. ໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງແຜນງານ ຈະຮຽບຮຽງ ບົດ ລາຍງານປະຈຳປີ ຂອງແຜນງານ NABP II ເຊິ່ງຈະໄດ້ສົ່ງໃຫ້ ຄະນະກຳມະການຊີ້ນຳ ເປັນເວລາ 1 ເດືອນ ກ່ອນກອງປະຊຸມ ປະຈຳປີ.

ຄາດຄະເນວ່າ ແຜນງານ NABP II ຈະໄດ້ຮັບງົບປະມານ ມາຈາກຫຼາຍແຫ່ງງົບປະມານ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ເຊິ່ງລວມທັງ ກະຊວງກະສິກຳແລະປ່າໄມ້, ການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກສາກົນ, ຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນຮ່ວມມືຫຼາຍຝ່າຍ ແລະ ຮ່ວມມືສອງຝ່າຍ, ບັນດາອົງ ການຈັດຕັ້ງທີ່ບໍ່ສັງກັດລັດຖະບານ, ໂຄງການແລະແຜນງານທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ແລະ ຂະແໜງການເອກະຊົນ. ບົດຮຽນສຳຄັນທີ່ຖອດ ຖອນໄດ້ຈາກ ແຜນງານ NABP I ກໍຄືວ່າ ມັນບໍ່ໄດ້ປະສົບຜົນສຳເລັດຫຼາຍ ໃນການດຶງດູດເອົາງົບປະມານ ແລະ ຫຼາຍວຽກ ງານທີ່ໄດ້ສະເໜີໄວ້ນັ້ນ ບໍ່ໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຫຼື ໄດ້ສຳເລັດພຽງແຕ່ບາງສ່ວນ ຍ້ອນຂາດເຂີນງົບປະມານ.

ແຜນວາດທີ 1: ໂຄງສ້າງການຄຸ້ມຄອງແຜນງານ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາແຫ່ງຊາດ

ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ວຽກງານຕ່າງໆ ຂອງແຜນງານ NABP II ຈະຂຶ້ນກັບ ກົມຕ່າງໆຂອງລັດຖະບານ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ບັນດາຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາ ເຊິ່ງພວກເຂົາຈະລາຍງານຜົນໄດ້ຮັບ ແລະ ບົດຮຽນທີ່ຖອດຖອນໄດ້ ໃຫ້ໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງແຜນງານ ເປັນປະຈຳ. ນອກຈາກ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ວຽກງານຕ່າງໆ ໃນຕົວຈິງແລ້ວ, ບັນດາຄູ່ຮ່ວມງານ ຍັງຈະໃຫ້ຄຳແນະນຳດ້ານວິຊາ ການ ຕາມການສະເໜີຂອງ ໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງແຜນງານ. ພາຍໃຕ້ການຊີ້ນຳຂອງ ໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງແຜນງານ, ສູນຄົ້ນຄວ້ານະ ໂນບາຍກະສິກຳທີ່ຂຶ້ນກັບ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ NAFRI ຈະວິເຄາະ ບົດຮຽນສຳຄັນທີ່ຖອດຖອນໄດ້ ຈາກ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນງານນີ້ ແລະ ສ້າງເອກະສານນະໂນບາຍ ຕາມຄວາມເໝາະສົມ.

ໃນສ່ວນໜຶ່ງຂອງ ພາລະບົດບາດ ໃນການປະສານງານ, ໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງແຜນງານ ຈະປະສານງານກັບ ບັນດາຄະນະວິຊາ ການຮັບຜິດຊອບ ສິນທິສັນຍາສາກົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເປັນປະຈຳ ແລະ ຈະຮັບປະກັນວ່າ ແຜນງານ NABP II ສອດຄ່ອງກັບ ບັນດາສິນທິສັນຍາເລົ່ານີ້. ໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງແຜນງານ ຍັງຈະຮັບຜິດຊອບ ໃນການປະສານງານກັບ ກະຊວງຕ່າງໆ ທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດແລະສິ່ງແວດລ້ອມ, ກະຊວງວິທະຍາສາດແລະເທັກໂນໂລຢີ , ກະຊວງສຶກສາທິການ, ກະຊວງສາທາລະນະສຸກ, ກະຊວງການຕ່າງປະເທດ ແລະ ກະຊວງອຸດສາຫະກຳແລະການຄ້າ. ການ ປະສານງານ ກັບບັນດາຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາ ແມ່ນຜ່ານທາງ ສະມາທິປົກສາ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ ບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ ແລະ ພາຍໃນປະເທດ ແລະ ບັນດາຜູ້ຕາງໜ້າຂະແໜງການເອກະຊົນ. ການສະໜັບສະໜູນ ແຜນງານ NABP II ຈາກປະຊາຄົມ ສາກົນ ແມ່ນປະຕິບັດຕາມ ຫຼັກການຕ່າງໆຂອງ ຖະແຫຼງການວຽງຈັນ ກ່ຽວກັບ ປະສິດທິພາບຂອງການຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ໂດຍ ຫຼັກແລ້ວ ແມ່ນຜ່ານທາງ ກອງປະຊຸມໂຕມົນຂອງຄະນະວິຊາການຂະແໜງການ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຄະນະວິຊາການຂະແໜ ງການຍ່ອຍ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ.

ວຽກງານສື່ສານ ແລະ ສ້າງຄວາມຮັບຮູ້

ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນງານນີ້, ວຽກງານສື່ສານ ແລະ ສ້າງຄວາມຮັບຮູ້ ແມ່ນຈຳເປັນຕ້ອງປະຕິບັດ ເພື່ອ ຮັບປະກັນວ່າ ການເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນ ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ເພື່ອສົ່ງເສີມ ຄວາມຮັບຮູ້, ຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ການປະສານງານ ລະຫວ່າງຫ້ອງການ ໃນເວລາຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ. ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ອາດປະກອບດ້ວຍ ການເຜີຍແຜ່ ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນ ກະສິກຳ ໃຫ້ຫຼາຍພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ຜ່ານທາງເວບໄຊຂອງລັດຖະບານ. ຜູ້ຮັບຂໍ້ມູນເປົ້າໝາຍ ແມ່ນມີຢູ່ໃນ 3 ຂັ້ນ ຄື: (i) ການນຳຂຶ້ນສູງ, ບັນດາຫ້ອງການຕາງໜ້າລັດຖະບານ, ຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາ ແລະ ປະຊາຊົນທົ່ວໄປ; (ii) ພະນັກງານວິຊາການ ຂັ້ນ ແຂວງ ແລະ ຂັ້ນເມືອງ; ແລະ (iii) ຊາວກະສິກອນ ແລະ ໂຮງຮຽນທ້ອງຖິ່ນ. ຈະໄດ້ມີການນຳໃຊ້ ສື່ຫຼາຍຊະນິດ ເຊິ່ງລວມທັງ ແຜ່ນພັບໂຄສະນາແຜນງານ, ເອກະສານຫຍໍ້ ແລະ ເອກະສານຂໍ້ມູນ.ຄວາມຈິງ ກ່ຽວກັບ ບັນຫາທ້າທາຍຕົ້ນຕໍ ແລະ ຜົນສຳ ເລັດ; ບົດລາຍງານຄວາມຄືບໜ້າເປັນແຕ່ລະໄລຍະ; ກໍລະນີສຶກສາ, ເລື່ອງເລົ່າຜົນສຳເລັດ ແລະ ການອອກຖະແຫຼງຂ່າວ; ແລະ ການຖ່າຍວິດີໂອ ກ່ຽວກັບ ວຽກງານຕ່າງໆ ຂອງແຜນງານ,ຜົນໄດ້ຮັບແລະປະສິບການທີ່ສຳຄັນ.

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 1: ກອບວຽກຂອງແຜນງານ NABP II – ຈຸດປະສົງ, ຜົນໄດ້ຮັບ ແລະ ໝາກຜົນ

ຈຸດປະສົງ/ຜົນໄດ້ຮັບ/ໜ້າວຽກ	ຕົວຊີ້ວັດ	ຂໍ້ມູນກວດສອບ means of varification	ສົມມຸດຖານ
<p>ຈຸດປະສົງ: ເພື່ອປັບປຸງ ການອະນຸລັກ ແລະ ການນໍາໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງເຊື້ອພັນ ທີ່ໜັ້ນຄົງຍືນຍົງ ໃນທົ່ວປະເທດ. ການສົ່ງອອກ ຜະລິດຕະພັນຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ທີ່ຍືນຍົງ ເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍປະຕິບັດຕາມ ຄໍາແນະນໍາຂອງ ສົນທິສັນຍາສາກົນ. ເພີ່ມການນໍາໃຊ້ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດແລະສັດ ທ້ອງຖິ່ນ ໃນແຜນງານເພາະພັນແຫ່ງຊາດ. ທະນາຄານແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດແລະສັດ ໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນມາ ຢ່າງເຕັມສ່ວນ ແລະ ດໍາເນີນງານຢ່າງມີປະສິດທິພາບ. ລາຍຮັບທີ່ບໍ່ມາຈາກການເຮັດກະສິກໍາ ເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ໜັ້ນຄົງ. 	<p>ຂໍ້ມູນສໍາຫຼວດກະສິກໍາ. ຂໍ້ມູນຊະນິດຕົວຊີ້ບອກ. ຂໍ້ມູນຂອງ ພະແນກກະສິກໍາ ແລະປ່າໄມ້ແຂວງ ແລະ ພະແນກແຜນນການແລະການລົງທຶນ. ການສໍາຫຼວດເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ. ຂໍ້ມູນຕິດຕາມວຽກງານ PLUP. ບົດລາຍງານຂອງ ABP/TABI. ຂໍ້ມູນແຫຼ່ງເຊື້ອພັນຂອງ ສະຖາບັນ NAFRI. ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບພຶດການຢາ ຈາກສະຖາບັນ ITM. ເອກະສານບັນທຶກກ່ຽວກັບ ການນໍາເຂົ້າ/ສົ່ງອອກ ພືດສວນ/ພືດແຫ້ງ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ດີ ຍັງຄົງເປັນ ບຸລິມະສິດຂອງນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານລາວ. ທ່າອ່ຽງຂອງ ການປ່ຽນແປງສະພາບອາກາດ ບໍ່ຮຸນແຮງຂຶ້ນຫຼາຍ ຈາກການຄາດຄະເນໃນປະຈຸບັນນີ້ ໃນທົ່ວໂລກ.
<p>ຜົນໄດ້ຮັບ 1: ແວດລ້ອມນະໂຍບາຍແລະຂອບກົດໝາຍທີ່ສົ່ງເສີມການນໍາໃຊ້ແລະການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ດໍາເນີນແຜນງານສ້າງຄວາມຮັບຮູ້ ກ່ຽວກັບຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ. ສ້າງເອກະສານນະໂຍບາຍ ກ່ຽວກັບຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ຂໍ້ພິຈາລະນາ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໄດ້ປະກອບຢູ່ໃນ ບັນດາກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ດິນ/ປ່າໄມ້ /ນໍ້າ/ສິ່ງແວດລ້ອມ ພາຍໃນປີ 2025. ຂໍ້ພິຈາລະນາກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຈໍາເປັນຕ້ອງປະກອບຢູ່ໃນ ກົດໝາຍ ແລະ ດໍາລັດຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ກົດໝາຍຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໄດ້ບັງຄັບໃຊ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ. 	<p>ຍຸດທະສາດການສື່ສານ ກ່ຽວກັບແຜນງານ NABP II. ຮ່າງກົດໝາຍຕ່າງໆ ໃນອະນາຄົດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ຮ່າງດໍາລັດສະບັບໃໝ່ ກ່ຽວກັບ SEA/SEIA. ເອກະສານບັນທຶກ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ຂອງກົມກວດກາປ່າໄມ້. ບົດສຶກສາກ່ຽວກັບ ການຕິດຕາມ ແລະປະເມີນຜົນ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> 3 ປະເພດປ່າແຫ່ງຊາດ ຂອງລັດຖະບານ ຖືກກໍານົດຄືນໃໝ່ ໃຫ້ແທດເໝາະ. ກົມກວດກາປ່າໄມ້ ມີພະນັກງານພຽງພໍ ແລະ ມີແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນພຽງພໍ. ສືບຕໍ່ເຄົາລົບສິດນໍາໃຊ້ ດິນ ແລະ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນ.
<p>ໝາກຜົນ1.1: ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະຄວາມຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບປະເດັນຂອງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນຈະຮັບປະກັນວ່າປະເດັນເລົ່ານີ້ໄດ້ຮັບຄວາມສໍາຄັນໃນນະໂຍບາຍ, ການວາງແຜນ ແລະຂັ້ນຕອນການຕັດສິນໃຈທັງໝົດໃນສປປລາວ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ແຜນງານ NABP II ເຊື່ອມສານຢ່າງເຕັມສ່ວນກັບ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດພາຍໃນປີ 2020. ຂໍ້ພິຈາລະນາກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ປະກອບຢູ່ໃນ ຍຸດທະສາດກະສິກໍາແຫ່ງຊາດ ສະບັບຕໍ່ໄປ. ເພີ່ມການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງ ຂະແໜງການໝົດໃນສປປລາວ. 	<p>ຮ່າງແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ 9. ຮ່າງຍຸດທະສາດກະສິກໍາແຫ່ງຊາດສະບັບໃໝ່. ຍຸດທະສາດການສື່ສານ ກ່ຽວກັບ ແຜນງານ NABP II. ລາຍຊື່ຜູ້ຮັບເອກະສານ ກ່ຽວ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ດີ ຍັງຄົງເປັນ ບຸລິມະສິດຂອງນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານລາວ. ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ໃນໄລຍະຍາວ ບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກ ຂໍ້ບັງຄັບ

ຈຸດປະສົງ/ຜົນໄດ້ຮັບ/ໜ້າວຽກ	ຕົວຊີ້ວັດ	ຂໍ້ມູນກວດສອບ means of varification	ສົມມຸດຖານ
	<ul style="list-style-type: none"> ເອກະຊົນ ໃນຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ດໍາເນີນແຜນງານສ້າງຄວາມຮັບຮູ້ ໃນທົ່ວປະເທດ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ປະກອບເຂົ້າໃນຫຼັກສູດຂອງໂຮງຮຽນ. 	<p>ກັບແຜນງານ NABP II.</p>	<p>ທາງເສດຖະກິດ.</p>
<p>ໝາກຜົນ1.2: ນະໂຍບາຍ, ຍຸດທະສາດແລະແຜນງານແລະແຜນການພັດທະນາດ້ານກະສິກໍາສອດຄ່ອງກັບບັນດາອານຸສັນຍາສາກົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ, ສິ່ງແວດລ້ອມແລະການປ່ຽນແປງສະພາບອາກາດ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ນິຕິກຳແຫ່ງຊາດ ໄດ້ຮັບການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບ ບັນດາສິນທິສັນຍາສາກົນ. ສປປ ລາວ ປະຕິບັດຕາມ ພັນທະຂອງຕົນທີ່ມີຕໍ່ກັບ ສິນທິສັນຍາ MEA. ສປປ ລາວ ມີບົດບາດ ໃນ ຄະນະກຳມະການຍ່ອຍ ຂອງ ສິນທິສັນຍາ MEA. ແຜນງານ NABP II ປະກອບສ່ວນໃຫ້ CBD/NBSAP 	<p>ກົດໝາຍ ແລະ ດໍາລັດຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.</p> <p>ບົດລາຍງານ COP ຂອງປະເທດລາວ.</p> <p>ບົດບັນທຶກກອງປະຊຸມຂອງຄະນະກຳມະການແຫ່ງຊາດ ທີ່ຮັບຜິດຊອບ ສິນທິສັນຍາ MEA.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ສປປ ລາວ ສືບຕໍ່ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ ທີ່ມີຕໍ່ສິນທິສັນຍາ MEA ຢ່າງຈິງຈັງ. ສປປ ລາວ ສືບຕໍ່ເຊື່ອມສານເຂົ້າກັບສາກົນ.
<p>ໝາກຜົນ1.3: ປັບປຸງການຮ່ວມມືລະຫວ່າງສປປລາວແລະບັນດາສະຖາບັນສາກົນທີ່ດໍາເນີນງານໃນທາງດ້ານນະໂຍບາຍ, ການວາງແຜນ, ການຄົ້ນຄວ້າ, ການຂະຫຍາຍແລະການຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ການຮ່ວມມື ຂອງ ສປປ ລາວ ໃນແຜນງານຄົ້ນຄວ້າສາກົນ. ບັນດາຜູ້ແທນລາວ ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ນໍາສະເໜີ ເອກະສານ ຕໍ່ກອງປະຊຸມສາກົນ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ພະນັກງານລັດຖະບານລາວ ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມຢູ່ຕ່າງປະເທດ ໃນຫົວຂໍ້ຕ່າງໆ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. 	<p>ບົດລາຍງານການຄົ້ນຄວ້າ ຂອງສະຖາບັນ NAFRI ແລະ ບົດລາຍງານ ອື່ນໆ.</p> <p>ເອກະສານຂອງ ກອງປະຊຸມສໍາມະນາສາກົນ.</p> <p>ເອກະສານບັນທຶກ ການຝຶກອົບຮົມຢູ່ຕ່າງປະເທດ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ສປປ ລາວ ສືບຕໍ່ດຶງດູງການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນ. ສປປ ລາວ ສືບຕໍ່ ຮັກສາສາຍພົວພັນທີ່ດີກັບສາກົນ. ປະຊາຄົມເສດຖະກິດອາຊຽນ ດໍາເນີນງານຢ່າງມີປະສິດທິພາບ.
<p>ໝາກຜົນ1.4: ການເຂົ້ານໍາໃຊ້ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາທີ່ຍຸຕິທໍາແລະໂປ່ງໃສ ແລະການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຢ່າງເທົ່າທຽມກັນຈາກການຄຸ້ມຄອງ, ນໍາໃຊ້ແລະອະນຸລັກ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ຂໍ້ພິຈາລະນາກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ມີຢູ່ໃນ ວຽກງານ PLUP ເປັນປະຈໍາ. ຂໍ້ພິຈາລະນາກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ປະກອບຢູ່ໃນ ລະບຽບການ ກ່ຽວກັບ LUP ໃນຂັ້ນບ້ານ ແລະ ຂັ້ນສູງກວ່າ. ຊາວບ້ານ ສາມາດນໍາໃຊ້ໄດ້ ຢ່າງເທົ່າທຽມກັນ ແລະ ແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດຈາກການນໍາໃຊ້ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ອອກໃບຕາດິນຊຸມຊົນ ເພື່ອໃຫ້ຊາວບ້ານຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. 	<p>ປຶ້ມຄູ່ມືດໍາເນີນງານກ່ຽວກັບ PLUP.</p> <p>ປຶ້ມຄູ່ມືຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ PLUP ຂໍ້ຕົກລົງກ່ຽວກັບການນໍາໃຊ້ດິນຂອງບ້ານ.</p> <p>ເອກະສານບັນທຶກ ໃບຕາດິນ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ລັດຖະບານລາວ ສືບຕໍ່ສະໜັບສະໜູນ ວຽກງານ PLUP. ສືບຕໍ່ເຄົາລົບສິດນໍາໃຊ້ ດິນ ແລະ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນ. 3 ປະເພດປ່າແຫ່ງຊາດ ໄດ້ຮັບການທົບທວນ ແລະ ປັບປຸງຄືນໃໝ່ ໃຫ້ສອດຄ່ອງ.
<p>ຜົນໄດ້ຮັບຂ: ຄວາມສາມາດດ້ານການຈັດຕັ້ງແລະດ້ານວິຊາການສໍາລັບການຄຸ້ມຄອງແລະການອະນຸລັກທຸກປະເພດຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາຂອງລັດຖະບານ, ເອກະຊົນແລະຊາວກະສິກອນ ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນມາແລະໄດ້ຮັບການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ດໍາເນີນບົດສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ທີ່ເນັ້ນໜັກໃສ່ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ບັນດາບໍລິສັດຂະແໜງການເອກະຊົນ ສະໜອງທຶນໃຫ້ການຄົ້ນຄວ້າ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ນໍາໃຊ້ວິທີການຂະຫຍາຍກະສິກໍາ ທີ່ເນັ້ນໜັກໃສ່ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ຊາວກະສິກອນ ຮັບເອົາເທັກໂນໂລຢີ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. 	<p>ບົດລາຍງານປະຈໍາປີຂອງສະຖາບັນ NAFRI.</p> <p>ບົດລາຍງານຂອງສູນຄົ້ນຄວ້າຂອງສະຖາບັນ NAFRI.</p> <p>ວາລະສານກະສິກໍາ ຂອງກົມກະສິກໍາແລະສະຫະກອນແລະວາລະສານອື່ນໆ ຂອງກະຊວງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້.</p> <p>ບົດລາຍງານຂອງ ພະແນກກະສິ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ລັດຖະບານລາວ ສະໜອງງົບປະມານພຽງພໍ ໃຫ້ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ວຽກງານກະສິກໍາ. ເສດຖະກິດຂອງລາວ ແລະ ເສດຖະກິດຂອງສາກົນ ສືບຕໍ່ຂະຫຍາຍຕົວ.

ຈຸດປະສົງ/ຜົນໄດ້ຮັບ/ໜ້າວຽກ	ຕົວຊີ້ວັດ	ຂໍ້ມູນກວດສອບ means of varification	ສົມມຸດຖານ
	<ul style="list-style-type: none"> ປັບປຸງການຮ່ວມມື ລະຫວ່າງ ລັດຖະບານ, ເອກະຊົນ ແລະ ຊາວກະສິກອນ. 	<p>ກຳແລະປ່າໄມ້ແຂວງ/ ຫ້ອງການກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ເມືອງ.</p> <p>ການສຳຫຼວດຂອງຊາວກະສິກອນ.</p>	
<p>ໝາກຜົນ2.1: ສິ່ງເສີມຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບ ຄວາມສຳຄັນ, ຄຸນຄ່າ ແລະ ການແຈກຢາຍ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໃນ 3 ເຂດນິເວດວິທະຍາ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ດຳເນີນ ຍຸດທະສາດແລະແຜນປະຕິບັດງານດ້ານ ຊີວະນາໆພັນຂັ້ນແຂວງ ທີ່ເນັ້ນໜັກໃສ່ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ. ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໄດ້ປະກອບຢູ່ໃນ ລະບຽບການລາຍງານຂອງພະແນກກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ແຂວງ/ ຫ້ອງການກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ເມືອງ. ຄວາມຮູ້ພື້ນເມືອງ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໄດ້ຖືກເກັບກຳ, ບັນທຶກໄວ້ ແລະ ນຳໃຊ້. ລະບົບຄຸ້ມຄອງຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໄດ້ສ້າງຂຶ້ນມາ, ນຳໃຊ້ ແລະ ປັບປຸງເປັນປະຈຳ. 	<p>ບົດລາຍງານ ແລະ ຜົນສຳຫຼວດຂອງ ຍຸດທະສາດແລະແຜນປະຕິບັດງານດ້ານ ຊີວະນາໆພັນຂັ້ນແຂວງ.</p> <p>ບົດລາຍງານຂອງ ພະແນກກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ແຂວງ/ ຫ້ອງການກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ເມືອງ.</p> <p>ເນື້ອໃນຂອງຖານຂໍ້ມູນຂອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ.</p> <p>ບົດລາຍງານກ່ຽວກັບ ລະບົບຄຸ້ມຄອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ.</p>	<p>- ງົບປະມານຈາກ ລັດຖະບານລາວ ແລະ ຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນ ມີພຽງພໍ ສຳລັບ ການຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ.</p>
<p>ໝາກຜົນ2.2: ປັບປຸງຄວາມສາມາດຂອງບັນດາອົງກອນຂອງລັດຖະບານເພື່ອດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບປະເດັນຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ເພີ່ມຈຳນວນ ບົດສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ຂອງສະຖາບັນ NAFRI ກ່ຽວກັບ ປະເດັນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ. ເພີ່ມຈຳນວນ ຫົວບົດຄົ້ນຄວ້າ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ຂອງລາວ ໃນ ວາລະສານ ທີ່ມີການທົບທວນຈາກ ບຸກຄົນທີ່ມີຄວາມຮູ້. ເພີ່ມງົບປະມານໃນ ກອງທຶນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳລາວ ສຳລັບ ຫົວບົດຄົ້ນຄວ້າ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ. ເພີ່ມງົບປະມານຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນ ສຳລັບການຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ. 	<p>ບົດລາຍງານການຄົ້ນຄວ້າ ກ່ຽວກັບ ກະສິກຳລາວ.</p> <p>ບົດລາຍງານປະຈຳປີຂອງ ບັນດາສູນຄົ້ນຄວ້າຂອງ ສະຖາບັນ NAFRI.</p> <p>ເອກະສານບັນທຶກຜົນໄດ້ຮັບຂອງ ກອງທຶນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳລາວ.</p> <p>ວາລະສານສາກົນກ່ຽວກັບກະສິກຳ.</p> <p>ຂໍ້ມູນການສະໜອງງົບປະມານຂອງ ການຊ່ວຍເຫຼືອທາງການເພື່ອການພັດທະນາ.</p>	<p>- ງົບປະມານຈາກ ລັດຖະບານລາວ ແລະ ຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນ ມີພຽງພໍ ສຳລັບ ການຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ.</p> <p>- ຄວາມສົນໃຈກ່ຽວກັບ ປະເດັນຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ສືບຕໍ່ເນື່ອງ.</p>
<p>ໝາກຜົນ2.3: ປັບປຸງຄວາມສາມາດຂອງໜ່ວຍງານກະສິກຳນັບຂອງລັດຖະບານ, ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ບໍ່ສັງກັດລັດຖະບານ ຈົນເຖິງເພາກເອກະຊົນເພື່ອໃຫ້ຄຳແນະນຳໃຫ້ຊາວກະສິກອນກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງ, ການນຳໃຊ້ແລະການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ເທັກໂນໂລຢີ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ສຳລັບ ວຽກງານກະສິກຳ ມີພ້ອມເຜີຍແຜ່ໃຫ້ຊາວກະສິກອນ. ປຶ້ມຄູ່ມືກ່ຽວກັບ ເຕັກນິກຄຸ້ມຄອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ. ພາກເອກະຊົນ ສິ່ງເສີມເທັກໂນໂລຢີ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ. 	<p>ວາລະສານກ່ຽວກັບກະສິກຳຂອງກົມກະສິກຳແລະສະຫະກອນ.</p> <p>ບົດລາຍງານປະຈຳປີຂອງ ກົມກະສິກຳແລະສະຫະກອນ.</p> <p>ບົດລາຍງານຂອງບໍລິສັດດຳເນີນທຸລະກິດ ກ່ຽວກັບກະສິກຳ.</p>	<p>- ງົບປະມານຈາກ ລັດຖະບານລາວ ມີພຽງພໍ ສຳລັບ ວຽກງານກະສິກຳ.</p> <p>- ຂະແໜງການເອກະຊົນ ສືບຕໍ່ເຂົ້າຮ່ວມໃນ ວຽກງານກະສິກຳ.</p>
<p>ໝາກຜົນ2.4: ປັບປຸງຄວາມສາມາດຂອງຊາວກະສິກອນເພື່ອອະນຸລັກ, ຄຸ້ມຄອງແລະນຳໃຊ້ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດແລະສັດໃຫ້ເກີດຜົນປະໂຫຍດກັບທຸກຕ່ອງ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ເພີ່ມການນຳໃຊ້ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນກະສິກຳ ໃນສະຖານທີ່ຜະລິດກະສິກຳ. ຊາວກະສິກອນ ຮັບເອົາ ເທັກນິກການຜະລິດ 	<p>ຂໍ້ມູນສຳຫຼວດກະສິກຳ.</p> <p>ຂໍ້ມູນຈາກ ພະແນກກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ແຂວງ ແລະ ພະແນກແຜນການແລະການລົງທຶນແຂວງ.</p>	<p>- ງົບປະມານຈາກ ລັດຖະບານລາວ ມີພຽງພໍ ສຳລັບ ວຽກງານກະສິກຳ.</p>

ຈຸດປະສົງ/ຜົນໄດ້ຮັບ/ໜ້າວຽກ	ຕົວຊີ້ວັດ	ຂໍ້ມູນກວດສອບ means of varification	ສົມມຸດຖານ
ໂສ້ມູນຄ່າກະສິກໍາ.	<ul style="list-style-type: none"> ທີ່ອີງຕາມ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ຊາວກະສິກອນ ນໍາໃຊ້ຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າຂອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ. ລາຍຮັບຈາກການຜະລິດກະສິກໍາ ເພີ່ມຂຶ້ນ ຍ້ອນການເພີ່ມມູນຄ່າຂອງ ຊີວະນາໆພັນ ກະສິກໍາ. 	ຂໍ້ມູນສະຖິຕິຈາກກຸ່ມບ້ານ. ຂໍ້ມູນຕິດຕາມວຽກງານ PLUP. ຂໍ້ມູນຕິດຕາມ MDG/SDG.	
ຜົນໄດ້ຮັບ: ອົງປະກອບຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາພືດ, ສັດແລະເຫັດໃນທຸກລະບົບນິເວດໄດ້ຮັບການຄຸ້ມຄອງ, ນໍາໃຊ້ແລະອະນຸລັກຢ່າງມີປະສິດທິພາບ.	<ul style="list-style-type: none"> ເພີ່ມຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງ ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາ ເພື່ອປັບຕົວເຂົ້າກັບ ການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງຕະຫຼາດ. ລະບຸ, ຮັກສາ ແລະ/ຫຼື ປັບປຸງ ຕົວບົ່ງຊີ້ຕົ້ນຕໍເຖິງ ໜ້າທີ່ຂອງລະບົບນິເວດ. ລະບຸເຖິງໂອກາດ ໃນການຍັງຢືນ ການຈ່າຍຄ່າບໍລິການລະບົບນິເວດ ແລະ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. ເກັບກໍາຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ຊະນິດພືດ/ສັດຮຸກຮານ ແລະ ໃຊ້ມັນເພື່ອການຄວບຄຸມ. ຊາວກະສິກອນທັງຊາຍແລະຍິງ ເຂົ້າໃຈດີຂຶ້ນກ່ຽວກັບ ຄວາມສໍາຄັນຂອງ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. 	ຂໍ້ມູນປະເມີນຄວາມທຸກຍາກຂອງເມືອງ. ບົດລາຍງານ ສະຖານະພາບຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ. ຂໍ້ມູນ EPA ແຫ່ງຊາດ. ຂໍ້ມູນການຕິດຕາມ ຂອງກະຊວງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດແລະສິ່ງແວດລ້ອມ. ຂໍ້ມູນຕິດຕາມ ເປົ້າໝາຍສະຫັດສະວັດດ້ານການພັດທະນາ/ ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ. ການສໍາຫຼວດຊາວກະສິກອນແຍກຕາມເພດ.	<ul style="list-style-type: none"> ເສດຖະກິດພາຍໃນປະເທດ ແລະ ເສດຖະກິດຂອງໂລກ ຍັງໜັ້ນຄົງ. ບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມຢ່າງຖືກຕ້ອງ. ທໍາອ່ຽງຂອງ ການປ່ຽນແປງສະພາບອາກາດ ບໍ່ຮຸນແຮງຂຶ້ນຫຼາຍ ຈາກການຄາດຄະເນໃນປະຈຸບັນນີ້ ໃນທົ່ວໂລກ.
ໝາກຜົນ3.1: ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາທີ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍ, ຍືນຍົງແລະໃຫ້ຜົນຜະລິດຫຼາຍຂຶ້ນກວ່າເກົ່າໃນທຸກຂົງເຂດນິເວດວິທະຍາ.	<ul style="list-style-type: none"> ປັບປຸງ ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານຂອງຄອບຄົວກະສິກອນ. ອາຫານການກິນ ທີ່ສົມດູນ ແລະ ດີຕໍ່ສຸຂະພາບກວ່າເກົ່າ. ຫຼຸດການຂາດສານອາຫານໃນເດັກ. ເພີ່ມລາຍຮັບຂອງຄອບຄົວກະສິກອນ. 	ຂໍ້ມູນສໍາຫຼວດກະສິກໍາ. ຂໍ້ມູນຕິດຕາມ ຂອງອົງການອາຫານໂລກ. ຂໍ້ມູນຈາກ ພະແນກກະສິກໍາ ແລະປ່າໄມ້ແຂວງ ແລະ ພະແນກແຜນການແລະການລົງທຶນແຂວງ. ບົດສໍາຫຼວດເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ. ຂໍ້ມູນຕິດຕາມວຽກງານ PLUP.	<ul style="list-style-type: none"> ລາຄາອາຫານໃນທົ່ວໂລກ ຍັງຄົງເປັນປົກກະຕິ. ມີງົບປະມານພຽງພໍ ສໍາລັບວຽກງານກະສິກໍາ.
ໝາກຜົນ3.2: ທະນາຄານແຫຼ່ງເຊື້ອພັນແຫ່ງຊາດສໍາລັບແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາພືດແລະສັດທີ່ເກີດຢູ່ກັບທີ່ແລະມາຈາກບ່ອນອື່ນໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນແລະນໍາໃຊ້ໄດ້.	<ul style="list-style-type: none"> ຂະຫຍາຍຈໍານວນຕົວຢ່າງຂອງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນໃນທົ່ວປະເທດ. ຊາວກະສິກອນ ເພີ່ມການອະນຸລັກແຫຼ່ງເຊື້ອພັນທ້ອງຖິ່ນ ໃນທຸກ 3 ເຂດນິເວດວິທະຍາ. ເພີ່ມການນໍາໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໃນແຜນງານເພາະພັນ. ເພີ່ມການແລກປ່ຽນ ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາລາວ ໃນລະດັບພາກພື້ນ ແລະ ໃນທົ່ວປະເທດ. 	ຂໍ້ມູນຕົວຢ່າງ ໃນທະນາຄານແຫຼ່ງເຊື້ອພັນຂອງ ສະຖາບັນ NAFRI. ບົດລາຍງານປະຈໍາປີ ຂອງສູນຄົ້ນຄວ້າ. ລາຍການ ຊະນິດ/ພັນ ທີ່ອອກມາໃໝ່ໆ. ບົດລາຍງານຂັ້ນປະເທດ ກ່ຽວກັບ ອານຸສັນຍາ ITPGRFA. ບົດລາຍງານຂັ້ນປະເທດ ກ່ຽວກັບ ແຜນປະຕິບັດງານ GPAAGR.	<ul style="list-style-type: none"> ງົບປະມານຈາກ ລັດຖະບານລາວ ແລະ ຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນ ມີພຽງພໍ ສໍາລັບ ການເກັບກໍາ ແລະ ການເກັບມ້ຽນ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນ. ທົ່ວໂລກ ສືບຕໍ່ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ ອານຸສັນຍາ ITPGRFA ແລະ ແຜນປະຕິບັດງານ GPAAGR.
ໝາກຜົນ3.3: ມີເທັກໂນໂລຢີທີ່	<ul style="list-style-type: none"> ເພີ່ມຈໍານວນເທັກໂນໂລຢີທີ່ອີງຕາມ ຊີວະ 	ບົດລາຍງານປະຈໍາປີຂອງສູນ	<ul style="list-style-type: none"> ງົບປະມານຈາກ ລັດຖະບານ

ຈຸດປະສົງ/ຜົນໄດ້ຮັບ/ໜ້າວຽກ	ຕົວຊີ້ວັດ	ຂໍ້ມູນກວດສອບ means of varification	ສົມມຸດຖານ
ໄດ້ຮັບການພິສູດແລ້ວແລະຊາວກະສິກອນຮັບເອົາເພື່ອການຄຸ້ມຄອງແລະນໍາໃຊ້ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາພືດ, ສັດແລະເຫັດໃຫ້ໄດ້ດີກວ່າເກົ່າ.	<p>ນາໆພັນກະສິກໍາ ຈາກບັນດາສູນຄົ້ນຄວ້າຕ່າງໆ ຂອງສະຖາບັນ NAFRI.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ເພີ່ມປະລິມານ ອຸປະກອນກະສິກໍາ ທີ່ພົວພັນກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. • ເພີ່ມຈໍານວນຊາວກະສິກອນ ທີ່ຮັບເອົາ ເທັກໂນໂລຢີທີ່ອີງຕາມ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. 	<p>ຄົ້ນຄວ້າ. ລາຍຊື່ອຸປະກອນກະສິກໍາຂອງກົມສິ່ງເສີມກະສິກໍາແລະສະຫະກອນ. ບົດລາຍງານຂອງ ພະແນກກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ແຂວງ/ ຫ້ອງການກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ເມືອງ. ຂໍ້ມູນສໍາຫຼວດກະສິກໍາ.</p>	<p>ລາວ ມີພຽງພໍ ສໍາລັບ ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການຂະຫຍາຍ ກະສິກໍາ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ທໍາອ່ຽງຂອງ ການປ່ຽນແປງສະພາບອາກາດ ບໍ່ຮຸນແຮງຂຶ້ນຫຼາຍ ຈາກການຄາດຄະເນໃນປະຈຸບັນນີ້ ໃນທົ່ວໂລກ.
ໝາກຜົນ 3.4: ຊາວກະສິກອນນໍາໃຊ້ຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າສີຂຽວ, ການແປຮູບແບບໃໝ່ແລະເທັກໂນໂລຢີເພີ່ມມູນຄ່າສໍາລັບແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ.	<ul style="list-style-type: none"> • ພັດທະນາຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າທີ່ອີງຕາມ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. • ເພີ່ມລາຄາຊື້ຜະລິດຕະພັນ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ທີ່ຊື້ໂດຍກົງຈາກສະຖານທີ່ຜະລິດ. • ເພີ່ມລາຍຮັບຂອງສະຖານທີ່ຜະລິດກະສິກໍາ. • ເພີ່ມການຄ້າຂາຍ ຜະລິດຕະພັນ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ. 	<p>ບົດລາຍງານຂອງ ພະແນກກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ແຂວງ/ ຫ້ອງການກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ເມືອງ. ຂໍ້ມູນລາຄາໃນຕະຫຼາດ. ຂໍ້ມູນປະເມີນຄວາມທຸກຍາກຂັ້ນເມືອງ. ຂໍ້ມູນຈາກ ກະຊວງອຸດສາຫະກໍາແລະການຄ້າ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ລາຄາອາຫານທົ່ວໂລກ ຍັງຄົງທີ່. - ຄວາມຕ້ອງການອາຫານໃນພາກພື້ນ ຍັງຕ້ອງການຫຼາຍ. - ປະຊາຄົມເສດຖະກິດອາຊຽນ ຄົບໜ້າໄປດ້ວຍດີ.

ANNEX 2: LOGFRAME of NABP II – ACTIVITIES, SUB-ACTIVITIES AND ESTIMATED BUDGET

Outcome 1. An enabling policy environment and legal framework for the sustainable use and conservation of agro-biodiversity

Output 1.1 Increased information on and awareness of agro-biodiversity issues insures they ae main-streamed across all policy, strategy, planning and decision-making processes in Lao PDR.

Activity	Ongoing and proposed sub-activity (project/donor)	Implementing agencies	Percent completed	Estimated Budget USD	
				GOL	Non GoL
1.1.1 Produce policy briefs, reports and other materials to promote a common understanding among policy makers of the importance of ABD	1.1.1.1 Present NABP II at sSWG ABD and SWG ARD and prepare a brochure on NABP-II (ABP)	NAFRI	0%	500	1,000
	1.1.1.2 Prepare policy syntheses, briefs and reports on agro-biodiversity related topics (Think Tank and others)	NAFRI, PRC	20%	1,000	45,000
	1.1.1.3 Awareness raising and policy advocacy through media (ABP, TABI and others)	NAFRI, PRC, others	25%	500	20,000
	1.1.1.4: Prepare Policy Brief on ABD in climate-smart and multi-functional landscape through the FALUPAM process (TABI, others)	DALAM, DoF, NAFRI	20%	500	25,000
1.1.2 Strengthen national legal, policy and strategic frameworks for agro-biodiversity to support sustainable agriculture development	1.1.2.1 Support for agro-biodiversity related policy development (Various donors & projects)	MAF	20%	5,000	50,000
	1.1.2.2. Prepare a Rice policy (FAO)	NAFRI	90%	5,000	30,000
	1.1.2.3. Prepare a Fisheries Strategy Implementation Plan (FAO)	DoLF/LARReC	90%	5,000	400,000
	1.1.2.4 Conduct integrated spatial planning for agro-biodiversity management and conservation (TABI, and others)	PAFO, DAFO	50%	20,000	450,000
	1.1.2.5 Develop and test forest-regeneration strategies that promote NTFP abundance and sustain ecosystem services (SFLM GEF/UNDP, TABI and others)	FRC, PAFO, DAFO, ITM/P/DoNRE	10%	10,000	250,000
	1.1.2.6 Provide agro-biodiversity comments to sectoral and cross-sectoral legislation and strategic work (sSWG ABD members)	NAFRI through sSWG ABD	5%	1,000	10,000
	1.1.2.7 Develop 3 rd NBSAP and report to CBD (UNEP & IUCN)	DOFM	90%	5,000	50,000
	1.1.2.8 Report on progress on PGRFA and GAPs	NAFRI/MOST	0%	2,000	20,000
	1.1.2.9 Provide agro-biodiversity inputs to Climate Change Law (ABP & others)	DOFM	0%	1,000	10,000
1.1.3 Support the integration of ABD considerations in all key national development strategies and planning processes	1.1.3.1 Present and provide recommendation to all agro-biodiversity related strategic work at sSWG ABD meetings (sSWG ABD)	NAFRI, FAO	10%	1,000	5,000
	1.1.3.2 Identify agro-biodiversity assets as part of the Conservation Corridor Landscape Approach (ICBF/KfW).	DFRM, KfW	5%	6,000	60,000
	1.1.3.3 Include agro-biodiversity parameters in draft SEA decree (CEP-BCI/ABP)	MONRE, ADB	5%	3,000	30,000
	1.1.3.4 Review, assess and re-delineate state forest lands (3 Forest Categories) including recognition, validation and role of ABD in multifunctional landscapes (WB/EPF, TABI)	DoF	20%	10,000	900,000

Activity	Ongoing and proposed sub-activity (project/donor)	Implementing agencies	Percent completed	Estimated Budget USD	
				GOL	Non GoL
1.1.4 Public awareness campaigns on the importance of the conservation and sustainable use of agrobiodiversity	1.1.4.1 Raise public awareness and understanding of the importance of diversity in livestock production systems	LRC	5%	1,000	15,000
	1.1.4.2 Prepare information and awareness materials for the public on medicinal plants (Donglong-Dong south , Phoukout District (ABP))	ITM	90%	1,000	5,000
	1.1.4.3 Prepare general information and awareness materials for the public on medicinal plants	ITM	0%	2,000	20,000
	1.1.4.4 Establish demonstration garden of medicinal plants at schools	ITM	0%	10,000	100,000
	1.1.4.5 Increase awareness of the value of aquatic resources, and document and disseminate successful management practices (TABI and others)	LARReC, DLF,P/DAFO,	20%	5,000	125,000
	1.1.4.6 Study edible plants and increase awareness of their value in the southern part of Lao PDR	BEI, MOST	90%	37,500	0
	1.1.4.7 Prepare public awareness materials on Biosafety (Biosafety artoon, case stores, booklets, information sheet, brochures)	MOST and MAF	0%	7,000	25,000
	1.1.4.8 Public survey on GM crop perception	BEI	0%	2000	10,000
	1.1.4.9 Host and maintain a website on ABD issues in Lao PDR (TAB and others)	MAF, NAFRI	80%	20,000	60,000
	1.1.4.10 Produce/screen videos via TV etc on the role of ABD in livelihoods and income (TABI)	MAF, NAFRI	10%	2,000	50,000
	1.1.4.11 Conduct awareness campaigns on harmful effects of pesticide use on ABD (TABI, LURAS, and others)	MAF	10%	10,000	150,000
1.1.5 Develop National regulation on material exchange (SMTA), benefit sharing, and on preventing measures for GMOs	1.1.5.1 Develop capacity of the development and implementation of National ABS frameworks	BEI, MOST	60%	12,200	22,400
	1.1.5.2 Draft the ABS regulations to implement ABS and traditional knowledge (Article 22 and 24 under the Biotechnology Safety Law (2014))	BEI, MOST	0%	10,000	10,000
	1.1.5.3 Develop an ABS Ministerial Decree and administrative instruments to implement the regulation	BEI, MAF, ITM, APB	0%	50,000	100,000
	1.1.5.4 Develop technical guidelines for environmental release, food-feed and contained use of GMOs	MOST, MAF, APB & sectors	0%	30,000	100,000
	1.1.5.5 Prepare risk assessments on GMOs	MOST	0%	8000	20,000

Activity	Ongoing and proposed sub-activity (project/donor)	Implementing agencies	Percent completed	Estimated Budget USD	
				GOL	Non GoL
1.1.6 Strengthen agro-biodiversity considerations in Social and Environmental Impact Assessments (SEIA) and Strategic Environmental Assessments (SEA)	1.1.6.1 Incorporate agro-biodiversity issues in environmental planning and management tools for SEA (ADB)	MoNRE, MPI, MAF	5%	5,000	100,000
1.1.7 Develop ABD curriculum and training materials-for primary and secondary schools colleges and universities	1.1.7.1 Develop and use ABD-based local curriculum in schools in XKH (TABI)	DoE	90%	2,000	20,000
	1.1.7.2 Develop medicinal plants curriculum for secondary schools	ITM, MoE	0%	2,000	20,000
	1.1.7.3 Develop biodiversity curriculum materials for colleges and universities	NUoL	0%	5,000	30,000
	1.1.7.4 Develop biotechnology safety and ABS of genetic resource curriculum materials for university students	MOST and NUoL	0%	10,000	50,000
	1.1.8.5 Develop medicinal plant herbariums at village schools (TABI)	MAF, MOE	90%	5,000	20,000
1.1.8 Develop and implement an NABP II communications strategy to direct and support the dissemination of ABD information and promotional material.	1.1.8.1 Prepare an action plan for NABP II implementation (sSWG ABD)	NAFRI	0%	1,000	5,000
	1.1.8.2 Prepare information brochure and web-based information material (ABP)	NAFRI	20%	1,000	10,000
	1.1.8.3 Produce publications, media releases, and information packages on ABD issues and activities (TABI, ABP).	MAF, MoNRE	30%	10,000	100,000
	1.1.8.4 Update NAFRI website (ABP, FAO)	NAFRI	0%	500	2,000

Output 1.2 Agricultural policies, strategies and development programmes and plans closely aligned with international treaties related to agro-biodiversity, the environment and climate change.

Activity	Ongoing and proposed sub-activity (project/donor)	Implementing agencies	Percent completed	Estimated Budget USD	
				GOL	Non GoL
1.2.1 Strengthen national legislation in line with international environmental conventions and treaties	1.2.1.1 Strengthen national legislation related to marketing and trade of aquatic resources to align with international conventions and treaties	NAFRI, LARReC, DLF	0%	50,000	120,000
	1.2.1.2 Mainstreaming agro-biodiversity related issues in MAF planning and decision making (sSWG-ABD), TABI, ICBF)	MAF, NAFRI,	0%	50,000	20,000
1.2.2 Establish ABD management guidelines to support integration of ABD considerations in the implementation of all relevant international treaties	1.2.2.1 Support MAF, MoNRE and MoST to prepare management guidelines on the implementation of international treaties including funding, compliance, reporting, and the importance ABD considerations (FAO and others).	NAFRI, MoNRE, and MoST	0%	10,000	50,000
	1.2.2.2 Develop and test a methodology to identify and manage High Agro-biodiversity Value (HACV) assets at the landscape level (IBCF).	DFRM, KfW	5%	10,000	200,000
1.2.3 Build capacity in the national committees for international conventions to allow them to better meet Lao PDR's obligations under them	1.2.3.1 Establish and train point(s) for export and import permission of plant varieties	NAFRI (ARC, HRC, FSRC) & DOA	0%	50,000	300,000
	1.2.3.2 Establish National Biosafety Committee and Technical Coordination Committee for making decisions on import and export of GMOs and their products	MOST, MAF, MOH, MONRE and others	0%	10,000	10,000
	1.2.3.3 Establish Centre for Biotechnology and Ecology and upgrade staff capacity on Cartagena on Biosafety and Nagoya Protocol on ABS	BEI, MOST, UNEP	0%	10,000	20,000
	1.2.3.4 Establish technical working group on Nagoya Protocol on ABS and ITPGRFA	MOST, NAFRI, IUCN, UNEP, APB	0%	10,000	30,000
1.2.4 Promote Lao PDR active membership of and contribution to COP activities and MEA sub-committees	1.2.4.1 Support the attendance of MAF/MONRE officials at CBD COP to promote consideration of ABD resources in Lao PDR	MOST, MAF, MOH, MONRE and others	0%	10,000	50,000

Activity	Ongoing and proposed sub-activity (project/donor)	Implementing agencies	Percent completed	Estimated Budget USD	
				GOL	Non GoL
1.2.5 Develop national and provincial sustainable use regulations concerning trade in NTFPs in line with international treaties and conventions	1.2.5.1 Establish a national programme to monitor and regulate the harvesting and trade of NTFPs aligned with CITES and ITPGRFA	FRC	0%	5,000	20,000
	1.2.5.2 Promote supportive policies on bamboo resource allocation and tenure, import and export tax reduction and exemption, investment incentives and improvement of the quota system (GRET, WWF, and TABI), SDC	MAF, DOF, PAFO, DPI, LWU, DOIC, PONRE,	50%	10,000	500,000

Output 1.3 Improved collaboration between Lao PDR and international institutions active in agro-biodiversity policy, planning, research, extension and training

Activity	Ongoing and proposed sub-activity (project/donor)	Implementing agencies	Percent completed	Estimated Budget USD	
				GOL	Non GoL
1.3.1 Support the collaboration of Lao researchers in regional and international research networks and programmes.	1.3.1.1 Promote international research exchange and networking and joint research programmes with international research institutions	NAFRI, ARC, HRC, FSRC, LRC & FRC	0%	100,000	300,000
	1.3.1.2 Promote agro-ecology practices through eco-systems and Conservation Agriculture approaches (ACTAE, CIRAD, Gret and others)	DALAM, MoNRE, Others	10%	50,000	1,000,000
1.3.2 Strengthen the consideration and role played by ABD in regional GMS and ASEAN environment programmes	1.3.2.1 Regional cooperation through ASEAN Biodiversity initiatives (Regional Agro-Biodiversity project)	NAFRI, MoNRE	10%	2,000	200,000

Output 1.4: Fair and transparent access to agro-biodiversity resources and equitable sharing of the benefits from their management, use and conservation

Activity	Ongoing and proposed sub-activity (project/donor)	Implementing agencies	Percent completed	Estimated Budget USD	
				GoL	Non GoL
1.4.1 Develop and disseminate PLUP methods that give effective consideration to agro-biodiversity issues	1.4.1.1 Develop, implement and disseminate Forest and Land use Planning/Zonation and Management methodologies (e.g. FALUPAM) that give effective consideration to agro-biodiversity issues (TABI/SDC)	MAF, MoNRE	70%	50,000	435,000
	1.4.1.2 Carry out forest and land use planning and management (ICBF/KfW, SFLM/GEF/UNDP, CCL and others)	P/DAFO M/P/DoNRE	10%	50,000	500,000
	1.4.1.3 Support the integration of NTFP quotas into existing development planning systems (TABI and others)	FRC	0%	5,000	30,000
	1.4.2.4 Identify important NTFP assets at the landscape level prior to implementing land use planning and management so that the process is pre-informed regarding key NTFPs to be 'flagged' (ICBF)	DFRM, KfW	5%	1,000	10,000
1.4.2 Support the development of appropriate systems of community management rights for ABD resources	1.4.2.1 Develop co-management and conservation agreements with local communities (ICBF, KfW and SFLM, UNDP/GEF)	DFRM and LALDD	5%	50,000	500,000
	1.4.2.2 Develop and facilitate the management of multifunctional, ABD-rich and climate-smart landscapes as part of the FALUPAM Process (TABI and others)	DALMA, DoF, PAFOs	20%	10,000	150,000
1.4.3 Advance the development of effective land policy and that supports the sustainable management and conservation of ABD resources	1.4.3.1 Establish strategies or guidelines for monetary and non-monetary benefits to related stakeholders and local communities from benefit sharing mechanism of diversification of crop/plant/NTP varieties	APB, MOST and others	0%	10,000	50,000
	1.4.3.2 Strengthen the legal frameworks governing villager rights in regard to the collection and use of NTFPs	FRC, ITM, DoA	0%	5,000	20,000
	1.4.3.3 Demonstrating Private-Public-Community Partnerships on Access and Benefit Sharing	BEI, APB	0%	20,000	80,000
	1.4.3.4 Develop, implement and disseminate FALUPAM to ensure that adequate consideration is given to ABD issues (TABI)	MAF, SDC	30%	20,000	800,000
1.4.4 Promote Lao PDR active membership of and contribution to COP activities and MEA sub-committees	1.4.4.1 Establish technical working group on the international conventions and provide support to create database on the concerned issues	MOST, MAF, MONRE, APB	0%	25,000	100,000
	1.4.4.2 Support the attendance of MAF/MONRE officials at CBD COP to promote consideration of ABD resources in Lao NBSAP (TABI)	MAF, SDC, IUCN	20%	2,000	10,000

Outcome 2: Organizational and technical capacity for the management and conservation of all types of agro-biodiversity in government, the private sector and farmers is developed and strengthened.

Output 2.1 Improved knowledge of the importance, value and distribution of agro-biodiversity resources in the all eco-regions

Activity	Ongoing and proposed sub-activity (project/donor)	Implementing agencies	Percent completed	Estimated Budget USD	
				GOL	Non GoL
2.1.1 Assess the status, distribution, abundance and trends of agro-biodiversity resources in the eco-regions of Lao PDR	2.1.1.1 Prepare reports to CBD and others conventions and treaties	DFRM, NAFRI	0%	10,000	60,000
	2.1.1.2 Assess and map status and use of NTFP resources (abundance, distribution, habitat) in the 3 eco-regions (ABP, TABI, CAWA & others)	FRC, PAFO, DAFO	20%	5,000	160,000
	2.1.1.3 Prepare PBSAP for Lang Prabang (IUCN/ABP)	DFRM, PoNRE	20%	5,000	45,000
	2.1.1.4 Study role and function of trees outside forest (FAO)	FAO	99%	0	15,000
	2.1.1.5 Assess and record the status of NTFPs during FALUPAM (TABI)	MAF, SDC	50%	20,000	300,000
	2.1.1.6 Assess the status of NTFPs at the landscape level (ICBF, KfW)	DFRM,	0%	10,000	50,000
2.1.2 Improve the understanding of both the constraints and opportunities for agro-biodiversity enhancement in different ecosystems across the country	2.1.2.1 Prepare NBSAP II, conduct consultation meetings and facilitate follow-up meetings (TABI, ABP, UNEP, IUCN)	NAFRI, DFPM MoNRE,	90%	0	See under 1.1.1
	2.1.2.2 Prepare PBSAPs in Attapeu, Xieng Khouang and Luang Prabang provinces, conduct consultation meetings & facilitate follow-up meetings (ABP, IUCN)	DoPC, PoNREs	90%	10,000	80,000
	2.1.2.3 Assess the driving forces and threats to NTFP resource availability of and to forest ecosystems	FRC	0%	5,000	30,000
	2.1.2.4 Conduct Agro-ecosystems Analysis and High Conservation Value (including ABD values) assessments at the landscape level in two sites (ICBF, KfW).	DFRM	5%	2,000	50,000
	2.1.2.5 Analyze ecosystem impacts based on interventions across the country	BEI, MOST	40%	25,000	0
2.1.3 Capture, document and make use of indigenous knowledge on ABD to develop improved agricultural production techniques	2.1.3.1 Characterize, inventory, monitor and record the diversity of animal genetic resources	LRC, DLF, DoEC	20%	1,000	10,000
	2.1.3.2 Assess the impact of the harvesting/collection of major NTFPs by villagers	FRC	0%	5,000	30,000
	2.1.3.3 Capture indigenous knowledge through FALUPAM (TABI)	FRC and DALAM	0%	5,000	40,000
	2.1.3.4 Document and make use of IK for e.g. KKN Rice, honey from native bees, river weeds, broomgrass, broom grass, high-value forest root/tubers, cardamom, orchids for medicinal purposes, styra, bamboo shoots, bamboo worms, mushrooms, native chicken, native pigs, native gingers, and Melientha (TABI, LUCAS, ABP, and others)	NAFRI, PAFOs, DAFOs, LWU, LNFC, DONREs, ITM	40%	10,000	150,000
2.1.4 Establish and	2.1.4.1 Establish monitoring and evaluation mechanisms for status and trends of NTFPs	FRC, PAFO, DAF	0%	2,000	20,000

operationalize an agro-biodiversity and Management Information System	2.1.4.2 Establish a platform and MIS for regional agro-ecological information exchange - Agroecology Learning Alliance in South East Asia (ACTAE/ALiSEA/GRET)	DALAM PAFO,DAFO	0 %	10,000	200,000
---	---	-----------------	-----	--------	---------

Output 2.2 Improved capacity of government agencies to conduct research on issues relevant to agro-biodiversity

Activity	Ongoing and proposed sub-activity (project/donor)	Implementing agencies	Percent completed	Estimated Budget USD	
				GOL	Non GoL
2.2.1 Strengthen research capacity on issues relevant to agro-biodiversity in all agro-ecosystems in Lao PDR	2.2.1.1 Develop survey and identification capacity of macro-fungi (mushrooms including ecological and economic importance (ABP, DARWIN INITIATIVE, TABI and others)	DoPC, BEI FSR, NoUL, PPC & BEI (MoST), PAFOs, SU(LPB)	80% 0%	10,000 50,000	700,000 300,000
	2.2.1.1 Purify Khao Kai Noi (KKN) native rice by in-situ farmer seed production groups in Xieng Khouang and Huaphan Provinces incl. establishment of Geographic Indicator (GI) (TABI & other projects)	ARC, P/DAFO	75%	10,000	100,000
	2.2.1.2 Survey and record local varieties of fruit trees (AFACI, TABI and others)	HRC, P/DAFO	70%	5,000	95,000
	2.2.1.3 Collect and characterize local varieties of vegetable (tomato, chili, cucumber, pumpkin, egg-plant and yard long bean) (AFACI)	HRC	50%	5,000	30,000
	2.2.1.4 Improve breeding of eggplant and tomato (NIAS)	HRC	60%	5,000	40,000
	2.2.1.5 Study and collect wild rice in various ecological systems	ARC	0 %	10,000	200,000
	2.2.1.6 Characterize and evaluate root, tuber and vegetables (sorghum, chili, eggplant, wild sugarcane, germplasm, etc.)	ARC, HRC	0%	10,000	200,000
	2.2.1.7 Establish a national breeding programme for improvement of indigenous livestock breeds of cattle, buffalo, pigs and poultry	LRC,DLF,P/DAFO	20%	5,000	10,000
	2.2.1.8 Develop and strengthen the research capacity in the livestock sector	LRC	10%	5,000	50,000
	2.2.1.9 Survey and identify fungal species potential for medical use and improved nutrition	BEI, PPC,ITM,NUoL	0%	10,000	200,000
	2.2.1.10 Survey and identify edible and poisonous fungal species (ABP)	BEI, NUoL	60%	5,000	50,000
	2.2.1.11 Assess status, trends and threat of aquatic resources in all wetland types (CAWA & other projects)	LARReC/MoNRE	0%	5,000	200,000
	2.2.1.12 Enhance knowledge and use of biological agents to control plant pests and diseases	NUOL	0%	10,000	500,000
2.2.1.13 Develop and strengthen the research capacity in GMO detection	BEI, FDD, MAF	0%	10,000	100,000	

	2.2.1.14 Sub-regional project for strengthening capacity for risk assessment and management of CMOs	MOST, MAF, MOH, MoNRE, NUoL, MIC	0%	60,000	1,200,000
	2.2.1.16 Establish model agreements that regulate access to crop genetic resources and traditional knowledge maintained by farmers	BEI, BEI	0%	10,000	40,000
	2.2.1.17 Assess the impact of fish conservation zones (TABI, FISHBIO, WWF, ABP)	PAFOs, DAFOs	10%	1,000	25,000
	2.2.1.18 Assess the impact on fisheries of irrigation weirs (TABI)	PAFOs, DAFOs	0%	1,000	25,000
	2.2.1.19 Study the ABD and other aspects of irrigation via wood/bamboo waterwheels (TABI)	PAFOs HPN	0%	500	8,000
2.2.2 Assist in accessing small grants for research studies on all aspects of ABD management use and conservation	2.2.2.1 Assist government agencies and local communities to access-small grants (e.g. from Environment Fund) for activities that enhance agro-biodiversity at the local level (NUPDP, ABP, others, ICBF?)	NAFRI, P/DAFO	60%	10,000	656,000
	2.2.2.2 Support the Lao Agricultural Research Funds to promote research on agro-biodiversity	MAF, ACIAR, NAFRI, SDC	90%	10,000	100,000

Output 2.3 Improved capacity of-government, NGOs and the private sector to provide advice to farmers on ABD conservation and management

Activity	Ongoing and proposed sub-activity (project/donor)	Implementing agencies	Percent completed	Estimated Budget USD	
				GOL	Non GoL
2.3.1 Upgrade extension services on all aspects of agro-biodiversity management at provincial and district levels	2.3.1.1 On-the-job training in formulation and implementation of indigenous agro-biodiversity activities (ABP, TABI, ICBF and others)	PAFOs, DAFOs	50%	100,000	1,000,000
	2.3.1.2 Strengthening institutional and human capacity at the community level to promote the sustainable use of aquatic resources (TABI, ABP and others)	LARReC, PAFO, DAFO	20%	100,000	100,000
2.3.2 Develop and disseminate extension materials on all aspects of ABD management for agro-ecosystems in the three-Lao ecoregions	2.3.2.1 Develop training materials, resources and extension systems for the sustainable management of NTFPs (ABP, TABI, LUCAS and others)	FRC, ITM, DoA, LWU,	10%	5,000	50,000
	2.3.2.2 Develop training material for commercial oyster mushroom production (ABP)	PPC	10%	1,000	5,000
	2.3.2.3 Develop training material and curriculum for agro-biodiversity/ecofriendly IPM/FFS in rice	ABP	0%	1,000	5,000
2.3.3 Implement ABD-related extension programmes in all agro-ecosystems in Lao PDR	2.3.3.1 Domesticate medicinal plants for commercial production	ITM, NAFRI, DoA	0%	10,000	200,000
	2.3.3.2 Carry out ABD friendly IPM/FFS in seed production in native species	ARC, PAFO & DAFO	0%	50,000	500,000

Output 2.4 Improved capacity of farmers to conserve, manage and use plant and animal genetic resources to the benefit of all agricultural value chains

Activity	Ongoing and proposed sub-activity (project/donor)	Implementing agencies	Percent completed	Estimated Budget USD	
				GOL	Non GoL
2.4.1 Strengthen institutional and human capacity at the community level to promote the sustainable management of ABD	2.4.1.1 Train villagers in sustainable land use planning/ FALUPAM including forests management, (TABl and others)	FRC, ITM, DoA	10%	2,000	30,000
	2.4.1.2 Build farmer capacity in animal husbandry with an emphasis on the management of agro-biodiversity	LRC, DoEC	0%	2,000	20,000
	2.4.1.3 Strengthen village authorities in NTFP management/domestication/storage/marketing and establish NTFP user groups at the village level	FRC, PAFO, DAFO	0%	2,000	20,000
	2.4.1.4 Develop management capacity at national, provincial, district and village levels to support sustainable fish capture and aquaculture (TABl, ABP and others)	LARReC, DLF,P/DAFO	5%	20,000	150,000
2.4.2 Support processing and value-added development of agro-biodiversity based value chains	2.4.2.1 Increase awareness of the importance and value of NTFPs among stakeholder groups at all levels	FRC	0%	2,000	15,000
	2.4.2.2 Increase value to NTFP in wetlands (CAWA)	MoNRE/DAFO	0 %	5,000	100,000
	2.4.2.3 Support river-weed, bamboo, broom grass, honey processing and value adding (TABl and others)	MAF, SDC	80%	2,000	60,000

Outcome 3: Floral, faunal and fungal elements of agro-biodiversity in all ecosystems are effectively managed, utilized and conserved**Output 3.1** More diversified, sustainable and productive agriculture production systems established in the three eco-regions

Activity	Ongoing and proposed sub-activity (project/donor)	Implementing agencies	Percentage completed	Estimated Budget USD	
				GOL	Non GoL
3.1.1 Promote the development and sustainable use of agro-biodiversity resources in all agro-ecosystems	3.1.1.1 Conservation and management of wetlands resources in Boeng Kiat Ngong and Xe Champhone (CAWA, GEF/FAO/IUCN, TABI and others)	MoNRE/DAFOs	5%	10,000	500,000
3.1.2 Strengthen national legal frameworks for agro-biodiversity to support sustainable agriculture development	3.1.1.2 Strengthen the legal framework to support development of a sustainable livestock sector	NAFRI, DLF, DoEC	10%	5,000	10,000
3.1.3 Develop and disseminate ABD-based techniques and technologies to maintain and enhance ecosystem	3.1.3.1 Promote eco-system services concept (ABP, ICBF)	NAFRI/MoNRE	0%	10,000	100,000
	3.1.3.2 Expand small animal husbandry systems through the sustainable use of agro-biodiversity resources	LRC,DLF,PAFO, DAFO	10%	5,000	20,000
	3.1.3.3 Promote sustainable use and development of husbandry systems for indigenous livestock breeds	LRC,DLF,PAFO, DAFO	10%	5,000	20,000
	3.1.3.4 Promote crop varieties and diversified farming systems with high nutritional values and short maturity (ACIAR)	ARC	85%	5,000	35,000
	3.1.3.5 Support for the measurement and maintenance of ecosystem services in biodiversity conservation corridors	MONRE, ABD	10%	20,000	1,000,000
3.1.4 Improve the control and spread of invasive alien species	3.1.4.1 Study invasive plant pests and diseases pests in vegetables, coffee, rice, banana, maize	NUOL	0%	10,000	500,000
	3.1.4.2 Survey and analyse invasive plants and animals in rice fields and prepare a database	ARC, HRC, NAFRI	0%	100,000	300,000
	3.1.4.3 Promote resilience of aquatic-systems, adaptation to climate change and control alien aquatic species in Lao wetlands (CAWA & others)	NAFRI, LARReC, DLF/MoNRE	5%	10,000	125,000
3.1.5 Develop and disseminate aquaculture	3.1.5.1 Promote rice-fish and rice duck farming systems to improve nutrition and control harmful insects and golden snails (using IPM)	ARC, others	0%	50,000	200,000

systems including rice-fish based on indigenous fish species	3.1.5.2 Promote aquaculture/capture fisheries using indigenous species	ARC	0%	5,000	50,000
--	--	-----	----	-------	--------

Output 3.2: *In-situ* and *ex-situ* national gene-banks for plant and animal agro-biodiversity resources are established and operational

Activity	Ongoing and proposed sub-activity (project/donor)	Implementing agencies	Percent completed	Estimated Budget USD	
				GOL	Non GoL
3.2.1 Strengthen <i>in-situ</i> and <i>ex-situ</i> conservation including national plant fungal and animal gene-banks and germplasm conservation and dissemination systems	3.2.1.1 Develop a seed bank including data base management system for all cultivated crops and local varieties/landraces used by farmers ARC (IRRI, Searice, new DP)	ARC	85%	10,000	284,000
			0%	10,000	300,000
			0%	10,000	200,000
			0%	50,000	500,000
	3.2.1.2 Identify and support in-situ conservation areas for food crops (field gene bank)	ARC, HRC	20%	10,000	150,000
	3.2.1.2 Identify and establish district biodiversity conservation areas with important medicinal plants	ITM & MoNRE	20%	10,000	100,000
	3.2.1.2 Strengthening <i>In situ</i> and <i>ex situ</i> gene-bank management for long term conservation in fruit trees and vegetables	HRC	70%	10,000	50,000
	3.2.1.4 Identify native non-rice crops (vegetables, industrial and ornamental crops, spices, roots, and tubers) for in-situ and ex-situ conservation and possible breeding and multiplication at central and farm level	ARC	0%	10,000	800,000
	3.2.1.5 Identify native rice (landraces) in remote areas in 10 provinces for in-situ and ex-situ conservation and possible breeding and multiplication at central and farm level – including farmer field Schools	ARC	0%	10,000	400,000
	3.2.1.5 Expand and strengthen the existing national livestock semen-bank	LRC, DLF, DoEC	20%	10,000	100,000
3.2.1.6 Establish conservation areas using in-situ and ex-situ conservation measures (herbarium, seed-bank, and gene-bank)	FRC/BEI	0%	10,000	100,000	
3.2.1.7 Capacity develop, survey, identify and store fungal species in fungarium	BEI, NUoL, PPC	70%	10,000	500,000	
3.2.1.8 Capacity develop, survey, identify and store yeast from traditional fermented food in the country	BEI, MOST	40%	68,000	0	
3.2.1.9 Survey and data collection of traditional medicine plants in four districts of Xekong Province	MOST	20%	28,000	0	
3.2.1.10 Survey and data collection of Champa flower that is the national flower in the country	BEI, MOST	30%	12,500	0	

	3.2.1.11 Establish gene bank of endangered orchid and ornamental plant species by using tissue culture technique	GRD, BEI, MOST	0%	10,000	35,000
	3.2.1.12 Support ex-situ and in-situ conservation of <i>Anoectochilus</i> (nha bai lai) by reintroduction the species in Xieng Khouang Province.	APB, MOST and MAF	0%	10,000	60,000

3.3 Proven technologies are available and being adopted by farmers for the improved management and use of plant and animal agro-biodiversity resources

Activity	Ongoing and proposed sub-activity (project/donor)	Implementing agencies	Percent completed	Estimated Budget USD	
				GOL	Non GoL
3.3.1 Promote the conservation,-and sustainable use of ABD resources at the community level	3.3.1.1 Identify and market high quality products from existing NTFPs	FRC, PAFOs, DAFOs. ITM	0 %	5,000	20,000
	3.3.1.2 Establish sustainable harvesting and storage guidelines for major NTFPs resources	FRC, ITM?	0 %	5,000	20,000
	3.3.1.3 Identify and establish sustainable management systems for under-utilized NTFP species	FRC, ITM? MoNRE?	0 %	5,000	20,000
	3.3.1.5 Promote the use of edible wild plants for food and income resources to support local livelihoods in five provinces of the central part	BEI, MOST	30%	44,000	0
	3.3.1.6 Campaign increases local community awareness on the importance of genetic resources and traditional knowledge associated with biological resources, and related access and benefit-sharing issues, including the need to participate in the national ABS policy-making process.	MOST	0%	5,000	40,000
3.3.2 Promote conservation and domestication of endangered species at the community level	3.3.2.1. Identify and develop endangered NTFPs species for conservation and domestication	FRC	0 %	5,000	40,000
	3.3.2.2 Domesticate medicinal plants	ITM, P/DFO, MOST	0 %	10,000	50,000
	3.3.2.3 Promote conservation and propagation of Pom Bee Ka Thing (<i>Panax Vietnamese sis</i> Ha et Grushv.) in Xieng Khouang, Xekong and Attapeau provinces. (Donor/project).	BEI, MOST	30%	40,000	0
	3.3.2.4 Conservation and collect of medicinal orchids by using tissue culture (Donor/project).	BEI, MOST	80%	49,000	0
3.3.3 Design and implement ABD-based extension programmes for all agro-ecosystem types	3.3.2.1 Identify and develop distinct (core) rice varieties within local name group??? e.g. for drought, flood, cool, disease resistance and taste preference (ANDREW?)	ARC	0 %	5,000	50,000

3.3.4 Conduct Farmer Field Schools (FFS) focusing on ABD management, use and conservation	3.3.3.1 Conduct FFS/IPM on rice, vegetables and ABD management in Phonexay (Luang Prabang) and Phoukout (Xieng Khouang) districts (ABP, FAO..)	PAFO, DAFOs	80%	10,000	200,000
	3.3.3.2 Introduce climate smart agriculture to farmers by on-farm selection and seed production and develop community seed banks using the FFS Approach (CAWA.FAO)	DAFOs	0 %	10,000	100,000

3.4: Green value-chains, improved processing and value-adding technologies for agro-biodiversity resources are being used by farmers

3.4.Activity	Ongoing and proposed sub-activity (project/donor)	Implementing agencies	Percent completed	Estimated Budget USD	
				GOL	Non GoL
3.4.1 Establish ABD-based value chains and support producer groups	3.4.1.1 Carry out value chain studies in fruits (CAWA & others)	HRC	0%	10,000	100,000
	3.1.3.2 Undertake an assessment of existing best practices in value-chain management of important NTFPs	FRC	0%	2,000	15,000
	3.1.3.3 Study post harvest and marketing of NTFPs with high economic potential	FRC	0%	1,000	20,000
	3.1.3.5 Assess potential for new and sustainability of existing small-scale NTFP processing groups/cooperatives at district and provincial levels	FRC, P/DAFO	0%	500	12,000
	3.1.3.6 Study and promote transparent value chains/marketing models for selected NTFPs	FRC	0%	1,000	25,000
3.4.2 Support the development of Geographic Indication (GI) certification for promising ABD resources	3.4.2.1 (2.4.2.1) Purify Khao Kai Noi (KKN) native rice by in-situ farmer seed production groups in Xieng Khouang and Huaphan Provinces incl. establishment of Geographic Indications (GI), (TABI, ...others?)	ARC, P/DAFO	75%	5,000	90,000
	3.4.2.3 Establish Geographic Indications (GI) for outstanding crops/landraces/varieties (various donors)	ARC	10%	10,000	100,000

ANNEX 3: CROP-RELATED AGRO-BIODIVERSITY DATA

Table 3.1 Rice production by province and system, 2011-2012

Province	Region	Production (ton)	Share of country (%)	Share by season/system (%)		
				Wet season	Dry season	Upland
Savannakhet	Central	697,850	22.7	18.6	4.1	0.1
Vientiane Capital	Central	335,660	10.9	7.6	3.3	-
Vientiane Province	Central	275,330	9.0	7.4	1.1	0.5
Saravane	South	271,115	8.8	6.7	1.8	0.3
Champasack	South	259,050	8.4	6.6	1.8	-
Khammuane	Central	237,510	7.7	6.0	1.6	0.1
Xayabury	Central	177,525	5.8	4.4	0.4	1.0
Borikhamxay	Central	161,395	5.3	4.1	0.9	0.3
Luang Prabang	North	105,510	3.4	1.9	0.5	1.1
Bokeo	North	97,805	3.2	2.1	0.4	0.7
Xieng Khouang	Central	95,200	3.1	2.6	0.0	0.5
Huaphanh	North	91,655	3.0	1.6	0.2	1.2
Oudomxay	North	69,175	2.3	1.6	0.1	0.6
Luang Namtha	North	62,580	2.0	1.5	0.2	0.3
Attapeu	South	55,700	1.8	1.6	0.1	0.1
Phongsaly	North	49,325	1.6	0.9	0.1	0.7
Sekong	South	28,255	0.9	0.7	0.1	0.2
Total		3,070,640	100	75.8	16.6	7.6

Source: Lao www.decide.la.en

Table 3.2 Major glutinous and non-glutinous rice varieties

Rice type	Improved variety	Local variety/ land race)
Glutinous	Tha Dok Kham 8 [^] , Tha Dog Kham 11 [^] , VTE 450-1*, Tha Dok Kham1-Sub 1*, Ta Sa 3, Ta Sa 7, Phon Ngam 5*, Phon Ngam 7*	Chao Kam Neo [^] , Hom Nang Nouan*, Hom Sa Ngiem, Hom Lai, Kai Noi [^] , Mueng Nga, Na Xang, Ta Kied
Non glutinous	VTE 450-2*, Hom Savan [^] , Hom Shampa, Tha Dok Kham 49 (12) [^]	Kham Chao [^] , Chao Lao Soung*, Chao Deng, Chao Na

[^]: Mainly subsistence, *: Mainly for sale

Source: ARC (2015)

Table 3.3 Major field crop varieties

Common name	Improved variety	Local variety
Soybean	SJ56 , CM60, DT12, DT 84, SKK1*	
Mungbean	Chainart726 DX2086	
Groundnut	KKU40^, KKU60^, Thainan9^	Thua Din-Met deang*, Thua Din-Met khao*
Maize	Khao Nio Tem Muang*, Sugar75*	Saroi* (different color?)
Sugarcane	LVN10, VTE450, CP888	Aoy-Dam*, Aoy-Kyo*
Cassava	Nep*, Rayong 72, Kasetsart 50	Yot Deang*
Yard long bean	Thua Phak Yao-003*, Aummata*	
Tomato	Chiatai 382*, various imported	Big tomato*
Eggplant	Various imported	Simoang*, Kuepom (Kuekop)*
Chili	Various imported	Mak-pik Tor*, Mak-pik Kin-heang*, Mak-pik Ki Nou
Cucumber	Various imported	Mak-taeng Kikai*, Mak-taeng Fon*
Lettuce	Various imported	Kadon*, Mak-taeng Fon*, Dok-chan* Salad-daeng*
Mango	Kiew Savoi* Nam Dok Mai*, Fa Lan, Sam La Du, Hom Thong, Phim Saen Man, Australian Kaem Daeng	Mak Muang-Keo^, Mak Muang-Aoklong*, Mak Muang Kiew, Mak Muang Karsor, Mak Muang Khai, Mak Maung Kasen, Mak Muang Kaem Daeng, Mak Muang Pa, Mak Muang Nga Xang
Banana	Various imported	Mak Kouy Nam*, Mak Kouy Khai*, Mak Kouy Ngao*, Mak Kouy Tanee, Mak Kouy Musi, Mak Kouy Hom, Mak Kouy Tip, Mak Kouy Tip Chan, Mak Kouy Mue Nang, Mak Kouy Kam

^: Mainly subsistence, *: Mainly for sale

Source: ARC (2015)

Table 3.4: Area and production of major crops, 2007 and 2012

Major crops	2007		2012	
	Area (ha)	Production (tons)	Area (ha)	Production (tons)
Rice	817,250	3,065,760	933,767	3,489,210
Maize	212,105	1,096,235	196,815	1,125 485
Groundnut	15,965	36,070	21,620	46,020
Sugarcane	24,765	1,222,000	20,490	1,055,675
Soybean	9,145	13,820	3,885	6,360
Vegetable	130,640	1,225,370	121,595	910,085
Mungbean	3,685	4,790	3,365	4,325

Source: ARC (2015)

Table 3.5 Geographic Indication (GI) products

Common name	Scientific name	Variety	Distribution		Eating quality	Yield (t/ha)
			Province	Altitude		
Rice	Oryza sativa	Kai Noi Deang	Huaphan and Xieng Khouang	1,050 - 1,200	Aromatic, soft texture	4-4.5
		Kai Noi Leuang		650 - 1,100	More aromatic than other Kai Noi varieties, soft texture	4-4.5
		Kai Noi Lay/Lay Dam		1,050 - 1,200	Aromatic, soft texture, good taste	4-5
		Kai Noi Dam		1,050 - 1,200	More sour	4-4.5
Coffee	Coffea canephora	Rubusta	Champasak, Phongsaly, Saravan, Sekong	400 - 1,300	Strong taste	1.5 (dried)
	Coffea arabica	Arabica		400 - 1,300	More aromatic	1.5 (dried)
	Coffea dewevrei	Typica and Catimor		300-1,000	More sour	0.9 (dried)

Source: Bounphanouxay, C. et al. (2009) and PAFO, PAFO, Champasak Province

Table 3.6 Rice germplasm collection in Lao PDR, 1990 - 2015

Common name	Scientific name	Lowland	Upland	Total	Land race	Breeder lines	Currently used
Glutinous	Oryza sativa	5,273	6,467	11,740	1,1706	34	60
Non glutinous	Oryza sativa	834	1,664	2,498	2,492	6	13
Wild Rice	Oryza nivar			74			
Wild Rice	Oryza rufipogon			41			
Wild Rice	Oryza granulata			6			
Wild Rice	Oryza officinalis			6			
Wild Rice	Oryza ridleyi			1			

Source: ARC (2015)

Table 3.7 In-country collected germplasm and origin of newly introduced field crop species

Common name	Scientific name	Traditional Lao planting material			Newly released varieties		
		Germplasm collection			Land race	Variety	Origin
		1993-03	2004 -13	Total			
Soybean	Glycine max	-	z	139	11	2	Vietnam
						3	Thailand
						2	Lao PDR
Mungbean	Vigna radiata	5	30	35	16	1	Vietnam
						1	Thailand
						1	Lao PDR
Cowpea	Vigna unguiculata	-	41	41	13	5	Thailand
						4	Lao PDR
Groundnut	Arachis hypogaea		21	21	3	3	Lao PDR
						3	Thailand
Maize	Zea mays	3	209	212	212	1	Lao DPR
		400	800	1200	30	1	Lao PDR
						1	Vietnam
Sorghum	Sorghum bicolor	6	105	111	6		Various countries
Sugacane	Saccharum officinarum		5	5	5		Lao PDR

Source: ARC (2015)

Table 3.8 In-country collected germplasm and origin of newly planted minor crop species

Common name	Scientific name	Traditional Lao planting material				Newly released varieties	
		Germplasm collection			Land race	Variety	Origin
		1993-03	2004-13	Total			
Amaranth	Amaranthus spp.	-	22	22	22	3	Lao PDR
Angled luffa	Luffa acutangula	-	29	29	29	-	-
Basil	Ocimum basilicum	1	12	13	13	4	Lao PDR
Cabbage	Brassica spp.	4	54	58	58	-	-
Bottle gourd	Luffa cylindrical	-	25	25	25	-	-
Chili	Capsicum annum	62	203	265	265	3	Lao PDR
						1	China
						1	Thailand
						1	Vietnam
Chinese cabbage	Brassica oleracea var. capitata		2	2	2	4	Lao PDR
						1	Thailand
Chinese mustard	Brassica chinensis	14	95	109	109	1	Thailand
Chrysanthemum	Dendranthema grandiflora		10	10	10		
Coriander	Cucumis sativus	14	123	137	137	1	Lao PDR
						1	Thailand
Brassica	Brassica oleracea		15	15	15		
Cucumber	Cucumis sativus	18	158	176	176	2	Lao PDR
Dill	Anethum graveolens	7	91	98	98	3	Lao PDR
Eggplant	Solanum melongena	57	122	179	179	4	Lao PDR
Lab bean	Brassica spp	2	17	19	19		
Lettuce	Lactuca sativa	2	58	60	60	2	Lao PDR
Luffa	Luffa cylindrica		2	2	2		
Okra	Hibiscus esculentus		5	5	5	1	Lao PDR
Pak Choi	Brassica campestris	9	78	87	87	4	Lao PDR
						1	Thailand
Pumpkin	Cucurbita moschata	10	145	1,155	155		
Sesame	Sesamum indicum		11	11	11		
Small bitter gourd	Momordica charantia		4	4	4		
Snake gourd	Trichosanthes cucumerina	1	16	17	17		
Sponge gourd	Luffa cylindrical	1	94	95	95		
Sugar pea	Pisum sativum	1	16	17	17		
Sweet basil	Ocimum × citriodourum		2	2	2	1	Lao PDR
Sword bean	Canavalia gladiata	2	2	4	4		
Tomato	Lycopersicon esculentum	50	38	88	88	2	Lao PDR
						2	Thailand
Jack Bean	Canavalia ensiformis		61	61	61		
Watermelon	Citrullus lanatus		23	23	23		
Wax guard	Benincasa hispida		25	25	25		
Winged bean	Psophocarpus tetragonolobus		23	23	23		
Yam bean	Pachyrhizus erosus	1	9	10	10		
Yard long bean	Vigna sesquipedalis	11	80	91	91	1	Lao PDR
						2	Thailand
Adzuki bean	Vigna angularis		2	2	2		

Source: ARC (2015)

Table 3.9 In-country collected germplasm and origin of newly planted fruit species

Common name	Scientific name	Traditional Lao planting material			Newly released varieties		
		Germplasm collection			Land race	Variety	Origin
		1993-03	2004-13	Total			
Mango	Mangifera indica	8	-	8	8	2	Lao PDR
						5	Thailand
Longan	Dimocarpus longan				3	3	Thailand
Tamarind	Tamarindus indica	2		2	2	2	Thailand
Rose apple	Syzygium samarangense	1	1	2	2	1	Thailand
Sugar apple	Annona squamosa		1	1	2	2	Lao PDR
Sapodilla	Manilkara kauki		1	1	1	5	Thailand
Pomelo	Citrus maxima	5	1	6	6	3	Lao PDR
						1	Thailand
Lemon	Citrus aurantifolia	3	1	4	3	1	Lao PDR
					1	1	Thailand
Lychee	Litchi chinensis	2		2	2	2	Thailand
Banana	Musa spp				10	NA	China
Dragon fruit	Hylocereus undatus				1	1	Thailand
Guava	Psidium guajava				2	2	Thailand
Indian hog plum	Spondias pinnata						Lao PDR
Jujube	Ziziphus jujuba				2	2	Thailand
Jackfruit	Artocarpus heterophyllus				2	1	Thailand
						2	Vietnam
Custard apple	Annona reticulata				3		
Orange	Citrus sinensis				2	NA	Various
Pine apple	Ananas cormosus				2	2	Thailand
						1	Vietnam
						1	Research
Papaya	Carica papaya				3	Several	Thailand
Passion fruit	Passiflora edulis				2		
Burmese grape	Baccaurea ramiflora				2	2	Thailand
						2	Vietnam
Star fruit	Averrhoa carambola				2	1	Malaysia
Raspberry	Rubus multibracteatus				1		

Source: Hat Dok Keo Horticulture Research Cent

Table 3.10 Recent and ongoing external support related to agro-biodiversity under ARC

Key external support	Agency/donor	Period
1. Germplasm and characteristic of landrace rice 2. Rice breeding programme 3. Rice cultivation technology	IRRI	1992 - present
1. Effective use of fertilizers and planting time	CCARA	2011- present
1. Germplasm collection	DARE	2010 - present
1. Database on organic rice research 2. Nutritional properties of rice 3. Rice policy	FAO	2012 - present
1. Testing of rice varieties in different agro-ecological zones	Bioversity International	2013 - present
1. Use of biotechnology for improved rice varieties	GCP	2006 - 2011
1. Improved varieties adapted to climate change	Bioversity International	2013 - present
1. Tissue culture for teak propagation 2. Strengthening tissue culture lab	ACIAR, Australia	2013 - present
1. In-situ conservation of wild rice	RIHN, Japan	2007 - 2013
1. Sorghum conservation 2. Erianthus procerus conservation	NIAS, Japan	2012 - 2014
1. Conservation and characteristics of cassava	CIAT, Australia	2006 - 2010
1. Database on rice 2. Study on rice blast 3. Testing and selection of upland rice varieties 4. Develop hybrid fodder maize 5. Testing soybean varieties	LARF, Australia	2005 - 2010
1. Development of rice seed network	Japan	2006 - 2009
1. Study on rice blast resistance 2. Improved cultivation techniques of cassava	JIRCAS	2010 - present
1. Improved tissue culture Lab 2. Improved soil and plant analysis Lab	Lao-Thai project	2000 - 2004
1. Improved aromatic rice	EU	2007 - 2011
1. Improved hybrid maize in Laos	Lao-Vietnam project	2001 - present

Source: ARC (2015)

Table 3.11 Recent and ongoing external support related to agro-biodiversity under HRC

Key external support	Agency/Donor	Period	Location
Vegetable germplasm conservation and seed production	DED, Germany	2002-2006	HRC
Integrated plant and insect pollinator, IPM/FFS	FAO, Netherlands	2004-2007	Vientiane Capital
Fruit tree production, IPM/FFS	German Agro Action, Germany	1999-2001	Luang Prabang Province
Vegetable and fruit tree development	FAO	2004-2007	Luang Prabang and Champasak provinces
Chili germplasm collection, characterization and conservation	AFACI, Korea	2012-2014	Selected provinces

Source: HRC (2015)

ANNEX 4: LIVESTOCK-RELATED AGRO-BIODIVERSITY DATA

Table 4.1 Status and trends in animal livestock, 2000-2012

Livestock	2000	2004	2008	2012
Buffalo	1,028,000	1,101,700	1,154,500	1,188,000
Cattle	1,144,800	1,266,100	1,397,700	1,691,800
Pig	1,325,000	1,727,300	2,358,600	2,793,700
Goat/sheep	121,400	140,600	268,900	443,800
Poultry	13,494,200	19,590,600	21,213,700	28,778,700

Source: LRC (2015)

Table 4.2 Recent and ongoing support related to agro-biodiversity under LRC

Key support	Agency/donor	Period
Improvement of productivity of local goat breeds	ACIAR	2007
Food security through improved livestock: a case study	SIDA	2009
Native pig breeds	SIDA	2011
Indigenous chickens, important part of rural livelihoods	FAO	2008
Legumes for pigs project	ACIAR	2006 - 2012
Smallholder pig system	ACIAR	2012 - 2015
Cattle improvement	Lao government	2012 - 2014

Source: LRC (2015)

ANNEX 5 NTFP-RELATED AGRO-BIODIVERSITY DATA

Table 5.1. Yearly harvest of NTFP, 2009-2013

Common name	Scientific name	Harvest ton/year					Stock (2015)
		2009	2010	2011	2012	2013	
Cardamom	Amomum spp.	202	322	397	15	407	Stable
Malva nuts	Scaphium macropodum	0	58	5	578	50	Declining
Sugar palm fruits	Arenga westerhoutii	2,330	1,500	3,726	2,875	4,030	Stable
Damar resin	Shorea obtuse	1,562	16,000	521	1,130	518	Declining
Broom grass	Thysanolaena maxima	1255	20	2350	3072	3,120	Stable
Rattans cane	Calamus spp.	160,000	92,000	493,000	170,000	70,000	Declining
Draceana	Draceana lourei	58	23	67	2,030	50	Declining
Paper mulberry	Broussonetia payriflora	350	250	330	331	440	Stable
Nyang oil	Dipterocarpus alatus	30	2	0	0	0	Declining
Bong Bark	Persea kurzii	550	420	690	316	835	Stable
Benzoin	Styrax tonkinensis	45	52	112	54	65	Increasing
Rattans fruits	Calamus spp.	30	0	15	3	20	Declining
Peuak meuak bark	Boehmeria malabarica	0	0	422	530	163	Declining
Bamboo shoots	Dendrocalamus spp.	640	452	985	213	3,100	Stable
Bamboo canes	Various species	800,000	2,910,000	1,822,000	889,000	2,163,000	Stable
Haktinhung	Helmintostachys zeylanica	0	0	0	0	0	Almost exhausted
Stick lack	Lacca spp	0	0	0	0	0	Declining

Source: Annual Quota Evaluation, DoF/MAF

Table 5.2 Less utilized, but promising NTFP species

Common name	Scientific name	Stock	Growing area	Use
Bitter bamboo	<i>Indosasa sinensis</i>	Abundant	Northern part of Lao	Food (shoot & cane)
Rattan	<i>Daemonorops jenkinsiana</i> and <i>Calamus tenuis</i>	Abundant	Mountainous area	Food (shoot) & cane
Sugar palm fruits	<i>Arenga pinnata</i>	Sufficient	Mountainous areas	Food/dessert
Amorphophallus	<i>Amorphophallus</i> spp	Sufficient	Open areas	Medicine
Vitiver	<i>Vetiveria zizanoides</i>	Sufficient	Xiang Khouang Province	Medicine
Taraw palm	<i>Livistonia saribus</i>	Sufficient	Dry deciduous forest	Edible fruit
Lingzhi	<i>Ganoderma</i> spp	Sufficient	Various forest types	Medicine
Shitake	<i>Lentinus erodes</i>	Sufficient	Various forest types	Food and medicine
Matsutake	<i>Tricholoma matsutake</i> s.l.	Sufficient	Dry upper deciduous	Food
Brittle cap	<i>Russula</i> spp	Abundant	Deciduous forests	Food
Oyster mushroom	<i>Tricholoma ostreatus</i>	Sufficient	Deciduous forests	Food
Wood ear	<i>Auricularia auricula</i> s.l.	Abundant	Deciduous forests	Food

Source: FRC (2015) and ABP

Table 5.3 Major woody domesticated NTFPs

Common name	Scientific name	Main province	Use
Eagle wood	<i>Aquilaria crassna</i>	Champassak, Vientiane, Bolikhamzay	Essential oil
Paper mulberry	<i>Broussonetia papyrifera</i>	Luang Prabang, Oudomsay, Sayabury,	Bark, leaf
Benzoin	<i>Styrax tonkinenss</i>	Luang Prabang, Oudomsay, Huaphanh	Resin
Siset	<i>Pentace burmanica</i>	Champassak	Bark
Machilus	<i>Machilus/Persea kurzii</i>	Champassak, Savannaket, Bolikhamsay, Sekong	Bark
Bamboo	Bambo spp.	Vientiane Province, Attapeu, Bolikhamxay	Cane and shoot
Rattan	Rattan spp.	VTE, Bolikhamxay	Cane and shoot
Cardamom	<i>Amomum sp.</i>	Champassak, Salavan, Oudomsay, Phongsaly, Luang Namtha	Fruit, rhizome

Source: FRC (2015)

Table 5.4 Recent and ongoing external support related to agro-biodiversity under FRC

Key external support	Agency/donor	Period
Promotion of sustainable use of NTFPs	Government of Netherlands	1996 - 2001
Survey of Rattan in Lao PDR	Darwin initiative, DFID	1998 - 2001
Lao Tree Seed Project: 101 seed sources and tree descriptions	Danida	1998 - 2003
Demonstration of Rattan plantation for shoots	Asian-EU, Asian ITTO	2003 - 2004
Propagation technique for orchids and puak muak	SIDA	2003 - 2006
Study on broom grass domestication/propagation	SIDA	2004 – 2006
NTFP Marketing Study	FAO	2004 – 2006
Manual on 100 important NTFPs of Lao PDR	Various	2009
Research on oil distillation of <i>Aquilaria</i> sp	JICA	2010
Research on trends in timber and NTFP use	FSCAP/JICA	2013
Study on the impact of NTFPs on farmer livelihoods	JIRCAS	2011 – 2014
Promotion of sustainable use of rattans	IKEA/WWF/SDC	2006 – 2016
Study on sustainable use and marketing of bamboo	GRET	2012 – 2014
Study on sustainable use and marketing of bamboo	SNV, GDG,	2005 – 2014

Source: FRC (2015)

Table 5.5 Exported medicinal plants

No	Local name	Scientific name	Enterprise
1	Dok Pheung	<i>Dendrobium</i> spp.	Wild & cultivated
2	Hua Tom Ngeune	<i>Stephania rotunda</i>	Wild
3	Hoa Sam Sib	<i>Stemona tuberosa</i>	Wild
4	Vane Bai Lai	<i>Anoetochlus farmosus</i>	Wild
5	Kheua Haem	<i>Coscinium fenestratum</i>	Wild
6	Hoa Sam Phan Hou	<i>Hydnophytum formicarum</i>	Wild
7	Vane Hang Xang	<i>Grammotophyllum speciosum</i>	Wild
8	Chan Dai Deng	<i>Dracaena cambodiana</i>	Wild
9	Khing	<i>Zingiber officinalis</i>	Cultivated
10	Khae	<i>Cinnamomum cassia</i>	Wild
11	Man Kha Kai	<i>Cadonopsis pilosa</i>	Wild
12	Nhane	<i>Styrax tonkinensis</i>	Cultivated

Source: ITM (2015)

Table 5.6 Endangered medicinal plant species

No	Local name	Scientific name
1	Kout Tin Houg	<i>Helminthostachys zeylanica</i>
2	Khing Pha	<i>Polygonatum kingianum</i>
3	Kha Yom Phou	<i>Rauvolfia serpentine</i>
4	Hoa Tom Ngeune	<i>Stephania rotunda</i>
5	Man Onh Ling	<i>Polygonum multiflorum</i>
6	Man Kha Kai	<i>Codonopsis pilosa</i>
7	Kheua Haem	<i>Cosciniun fenestratum</i>
8	Vane Hoa Tor	<i>Disporopsis longifolia</i>
9	Tin Houg	<i>Paris marmorata</i>
10	Pom Bi Ka Thing	<i>Panax vietnamensis</i>
11	Mak Chong Ban	<i>Stercularia lychnophora</i>
12	Leu Lang Lai	<i>Aeschynanthus marmoratus</i>
13	I tu Ton	<i>Cinnamomum camphora</i>
14	Mai Tha Lo	<i>Cinnamomum pathenoxylon</i>
15	Hat Mee	<i>Artocarpus lakaocha</i>
16	Lep Meu Nang	<i>Schefflera elliptica</i>
17	Ien Don	<i>Eurycoma harmandiana</i>
18	Kok Xi Din	<i>Curculigo orchidoides</i>
19	Chan Dai Deng	<i>Dracaena cambodiana</i>
20	Seng Beua	<i>Strychnos nux-vormica</i>
21	Yang Bong	<i>Litsea monopetala</i>
22	Pom Khen Ter (Pom Ka Deng)	<i>Bistorta vivipara</i> Syn. <i>Polygonum viviparum</i>

Source: ITM (2015 and ABP)

Table 5.7 Domesticated medicinal plants

No	Local name	Scientific name	Enterprise
1	Khing	<i>Zingiber officinale</i>	Foreign company
2	Khi Min Kheun	<i>Cucuma longa</i>	Villagers
3	Mone	<i>Morus alba</i>	Villagers
4	Nha Nuag Meo	<i>Orthosiphon stamineus</i>	Villagers
5	Nhane	<i>Styrax tonkinensis</i>	Foreign company
6	Phak Nok	<i>Centella asiatica</i>	Villagers
7	Phak Bua Leuat	<i>Eleutherine subaphylla</i>	Villagers
8	Rasa Bi, Sam Phan Bi	<i>Andrographis paniculata</i>	Villagers
9	Van Hua Deo	<i>Cucuma xanthorrhiza</i>	Villagers, some areas
10	Van Phai	<i>Zingiber cassamunar</i>	Villagers
11	Kao Bok	<i>Catharanthus roseus</i>	Villagers
12	Khae	<i>Cinnamomum cassia</i>	Foreign company
13	Nhor Ban	<i>Morinda citrifolia</i>	Villagers
14	Phak I Houm	<i>Morinda oleifera</i>	Villagers
15	Fang Daeng	<i>Caesalpinia sappan</i>	Villagers
16	Nam Khor	<i>Uncaria rhynchophylla</i>	Foreign company
17	Hed pek	<i>Poria cocos</i>	Foreign company
18	Mak Kieng	<i>Citrus aurantium</i>	Foreign company
19	Dok Pheung	<i>Dendrobium spp.</i>	Foreign company

Source: ITM (2015)

ANNEX 6: FISH AND AQUATIC ANIMALS RELATED AGRO-BIODIVERSITY DATA

Table 6.1 Short list of the top five priority sites of the wetlands in Lao PDR

Wetland site	Priority	Status
Beung Kiat Ngong wetlands, Champassak Province	1	Ramsar Site, NPA
Siphandone Wetlands, Champassak Province	2	Bio hotspot, IBA
Nam Theun wetlands, Khammouane Province	2	IBA, NPA, upland wetlands
That Luang Swamp, Vientiane capital	2	Urban wetlands
Xe Champhone wetlands, Savannakhet Province	5	Ramsar Site, Crocodile site

Source: IUCN (2011a)

Table 6.2 Estimated fish production and yield from fish capture and aquaculture in Lao PDR, 2007

Type of fisheries	Water source	Area ('000 ha)	Total production (tons)	Yield (kg/ha/year)
Capture fisheries	Mekong river and tributaries	304	21,329	70
	Large reservoirs	96	8,405	87
	Lakes and wetlands	114	17,220	150
	Irrigation reservoirs	60	9,000	150
	Rice fields	1,161	33,143	50
Sub-total		1,238	89,097	507
Aquaculture	Fish ponds	22	33,000	1,500
	Oxbow lakes	15	9,000	600
	Rice-fish culture	5	1,500	250
	Cage culture	??-	11,250	???
Sub-total		42	54,750	2,350
Total		1,280	143,847	2,850

Source: LARReC (2015)

Table 6.3 Indigenous fish species used in research for potential aquaculture development

Indigenous fish species	Research progress
Anabas testudineus	Breeding technique (100%), feeding and growth rate (30%)
Barbonymus gonionotus	Fingerling producing to support the aquaculture (80%)
Catlocarpio siamensis	Increase parent stock (30%)
Chitala ornata	Increase parent stock for further research (20%)
Cirrhinus microlepis	Artificial breeding technique (100%)
Cirrhinus molitorella	Increase parent stock in the process for further research (70%)
Clarias macrocephalus	Artificial breeding technique (100%), feeding and growth rate study (50%)
Coius undecimradiatus	Increase parent stock for research (5%)
Hemibagrus filamentus	Artificial breeding technique (100%), growth rate study (30%)
Hemibagrus wyckioides	Artificial breeding technique (100%), growth rate study (60%)
Henicorhynchus lobatus	Increase of parent stock for research (30%)
Labeo chrysophekadion	Artificial breeding technique (100%)
Osphronemus exodon	Artificial breeding technique (100%), nursing (100%) and growth rate study (30%)
Osteochilus macrocephalus	Increase stock for further research (70%)
Pangasianodon hypophthalmus	Artificial breeding technique (100%), growth rate study (30%)
Pangasius conchophilus	Artificial technique (100%), growth rate study (30%)
Probarbus jullieni	Artificial technique (100%), growth rate study (10%)

Source: LARReC (2015)

Table 6.4 Recent and ongoing support related to fish agro-biodiversity

Key external support	Agency/donor	Period	Nat. Agency
Research of Mekong indigenous fish species	IDRC	1991-1994	LARReC
Dry and wet season migration of Mekong Fish, Hou Som Yai Channel, Champassak	IDRC	1992-1994	LARReC
Importance Mekong River deep pools	NARI, DANIDA	2002	LARReC
Productivity of aquatic animals in rice fields	FAO	2003	LARReC
Monitoring fish catchments in Mekong River	MRC	2003-2013	LARReC
Monitoring of wet season fish migration, Hou Som Yai channel, Champassak	MRC	2003-2013	LARReC
Introduced artificial breeding technique to the Mekong indigenous fish species	CIRAD	2005-2010	LARReC
Fish bypass through the Mekong to flooded area	ACIAR	2010-2014	LARReC/NUOL
Indigenous prawn research on population management	JIRCAS	2007-2014	LARReC
Fish biodiversity management	JIRCAS	2007-2014	LARReC
Aquaculture improvement	JICA	2000-2010	DLF
Implementing Strategy for Fisheries and Aquaculture Management and Development ?	FAO	2014-2015	DLF
Culture-based fisheries	ACIAR (NACA)	2013-2014	DLF
Rehabilitation of fisheries resources/ habitat/ fishing grounds, Nam Houm Reservoir	JTF (SEAFDEC)	2013-2014	DLF
Lao-Thai transboundary fisheries management, Bokeo Province	MRC	2013-2015	DLF/LARReC
Lao-Cambodia transboundary fisheries Management, Champasak and Attapeu provinces	WB (MRC/IWRM)	2013-2015	DLF
Community fisheries, Bolikhamxai, Khammouane, and Savannakhet Provinces	WWF	2014-2015	DLF
Aquatic resources management and development in Attapeu, Champasak and Sekong Provinces	WB (MRC/IWRM)	2013-2015	DLF

Source: LARReC (2015)

ANNEX 7: INVASIVE ALIEN SPECIES IN LAO PDR

Table 7.1 Invasive alien plant species and their origin

Comon name	Scientific Name	Origin
Giant sensitive plant	<i>Mimosa diplotricha</i>	Central and South America
Blady grass/spear grass/cogon grass	<i>Imperata cylindrica</i>	Unknown, probably East Africa
Leucaena	<i>Leucaena leucocephala</i>	Southern Mexico and northern Central America
Chinese fever vine	<i>Paederia foetida</i>	Temperate, and tropical Asia
Mexican devil	<i>Ageratina adenophora</i>	Mexico
Palmer's pigweed	<i>Amaranthus palmeri</i>	Americans across North America
Devil weed	<i>Chromolaena odorata</i>	North America
Water hyacinth	<i>Eichhornia crassipes</i>	Amazon basin (South America)
Jungle rice	<i>Echinochloa colonum</i>	North America
Giant mimosa	<i>Mimosa pigra</i>	South America
Asian water moss	<i>Salvinia cuculata</i>	Probably South America

Sources: Country report of Chay Bounphanousay, 2014; Nghiem et al., 2013 and LARReC (2015) and ABP

Table 7.2 Invasive alien animal species and their origin

Comon name	Scientific Name	Origin
African sharp-tooth catfish	<i>Clarias gariepinus</i>	Africa
Nile Tilapia	<i>Oreochromis niloticus</i>	Central Africa
Common carp	<i>Cyprinus carpio</i>	Asia
Golden apple snail	<i>Pomacea canaliculata</i>	South America
Brown rat	<i>Rattus norvegicus</i>	Probably Northern China

Sources: LARReC (2015) and ABP

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 8: ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໂດຍບັນດາຫ້ອງການ ແລະ ສູນຕ່າງໆທີ່ສໍາຄັນ

1. ເຂົ້າ ແລະ ພືດສະບຽງຕົ້ນຕໍ - ສູນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ ສູນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ ຮັບຜິດຊອບ ການອະນຸລັກ, ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການນໍາໃຊ້ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ຕ່າງໆ:

- ເສີມສ້າງ ສະຖານທີ່ຕ່າງໆ ຂອງທະນາຄານແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ໃນສູນຄົ້ນຄວ້າກະສິກໍາ ແລະ ພັດທະນາ ທະນາຄານແຫຼ່ງເຊື້ອພັນແຫ່ງຊາດ ສໍາລັບ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການແລກປ່ຽນ ແລະ ການອະນຸລັກ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຈາກບ່ອນອື່ນ ເພື່ອເປັນອາຫານ ແລະ ການກະເສດ.
- ອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ ການຂະຫຍາຍພັນພືດ, ການເຜີຍແຜ່ ແລະ ການເກັບມ້ຽນພັນພືດ; ພັດທະນາວຽກ ການປຸງແຕ່ງ ແລະ ວຽກງານສ້າງມູນຄ່າເພີ່ມ; ສົ່ງເສີມການຄ້າຂາຍ ແລະ ການຕະຫຼາດ ສໍາລັບ ພືດສໍາຄັນ ໃນ ປະເທດ ແລະ ໃນພາກພື້ນ.
- ກໍານົດຍຸດທະສາດແຫ່ງຊາດ ທີ່ສອດຄ່ອງກັບ ບັນດາສິນທິສັນຍາ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ທີ່ສົ່ງເສີມ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດແລະສັດ.
- ສ້າງຄວາມສາມາດໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ເພື່ອອະນຸລັກເຊື້ອພັນ, ຄຸ້ມຄອງການປູກ ແລະ ຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າເພີ່ມ ຂອງ ພືດຕົ້ນຕໍ ແລະ ພັດທະນາຊະນິດໃໝ່ໆ ໂດຍອີງຕາມ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພື້ນເມືອງ.
- ເພີ່ມຄວາມຮັບຮູ້ຂອງສາທະລະນະ ກ່ຽວກັບ ຄຸນຄ່າຂອງ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດ, ບັນທຶກ ແລະ ເຜີຍແຜ່ ວິທີການຄຸ້ມ ຄອງ ທີ່ປະສິບຜົນສໍາເລັດ ແລະ ສ້າງສາຍພົວພັນການຮ່ວມມືກັບ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຕົ້ນຕໍ.

2. ຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໃນລະບົບກະສິກໍາ - ສູນຄົ້ນຄວ້າພືດຜັກ ແລະ ໄມ້ໃຫ້ໝາກ

ເພື່ອບັນລຸເປົ້າໝາຍຂອງ “ການຂະຫຍາຍ ລະບົບການຜະລິດ ພືດແລະສັດຂະໜາດນ້ອຍ ແບບປະສົມປະສານ ແລະ ຫຼາກ ຫຼາຍໃຫ້ໄດ້ສູງສຸດ ແລະ ຊີວະນາໆພັນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບພືດ ເຂົ້າໃນ ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາ ແບບດັ້ງເດີມ ແລະ ແບບ ບັບປຸງໃໝ່ ເພື່ອໃຫ້ກຸ່ມຕົນເອງທາງດ້ານສະບຽງອາຫານທີ່ສົມດູນ ແລະ ເພີ່ມລາຍຮັບທີ່ເປັນເງິນສົດ ສໍາລັບຊາວກະສິກອນ”, ສູນຄົ້ນຄວ້າພືດຜັກແລະໄມ້ໃຫ້ໝາກ ຈຶ່ງໄດ້ສະເໜີ ການຊ່ວຍເຫຼືອດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ສົ່ງເສີມ ທະນາຄານແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດໃຫ້ໝາກ ແລະ ພືດຜັກ ທີ່ມີຢູ່ແລ້ວໃນ ສູນຄົ້ນຄວ້າພືດຜັກ ແລະ ໄມ້ໃຫ້ໝາກ ແລະ/ຫຼື ສ້າງຕັ້ງ ທະນາຄານແຫຼ່ງເຊື້ອພັນແຫ່ງຊາດ ກ່ຽວກັບ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດແລະສັດ ເພື່ອແລກປ່ຽນ ແລະ ການ ອະນຸລັກ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດແລະສັດ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຈາກບ່ອນອື່ນ ເພື່ອເປັນອາຫານ ແລະ ກະສິກໍາ.
- ເນັ້ນໜັກໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ສົ່ງເສີມ ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ ໃນຂັ້ນຄົວເຮືອນ ແລະ ສວນຄົວຫຼັງບ້ານ ໃນ 3 ເຂດນິເວດວິທະຍາ ໃນ ສປປ ລາວ.
- ສ້າງຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ທາງດ້ານເຕັກນິກການຜະລິດກະສິກໍາ ແບບປະສົມປະສານໃນຂັ້ນຄົວເຮືອນ ເພື່ອບັບປຸງຄຸນ ນະພາບຂອງ ແຫຼ່ງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ (ໝາກໄມ້, ຜັກ, ເຫັດ, ສັດລ້ຽງ, ແມງໄມ້, ປາ ແລະ ແຫຼ່ງສັດນໍ້າອື່ນໆ) ສໍາ ລັບບໍລິໂພກໃນຄອບຄົວ ແລະ ເພື່ອສ້າງລາຍຮັບທີ່ເປັນເງິນສົດ.

- ປະເມີນຜົນກະທົບຂອງ ການປ່ຽນແປງສະພາບອາກາດ ຕໍ່ກັບການປັບຕົວຂອງ ລະບົບກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ ແລະ ປັບປຸງເຕັກນິກຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ເພື່ອຮັກສາ ການໃຫ້ບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ.
- ການປຸກຈິດສໍານຶກ ກ່ຽວກັບ ຄວາມຕ້ອງການໂພຊະນາການ ໃນພື້ນທີ່ເນີນສູງ ໂດຍຮ່ວມມືກັບ ກະຊວງສາທາລະນະສຸກ.

3. ສັດລ້ຽງ - ສູນຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງສັດ

ເພື່ອສະໜັບສະໜູນເປົ້າໝາຍຂອງ “ການອະນຸລັກ ແນວພັນສັດລ້ຽງ ຢ່າງຍືນຍົງ ແລະ ພັດທະນາ ຕ້ອງໄສ້ມູນຄ່າ (ແນວພັນ, ອາຫານສັດ, ຄອກສັດ ແລະ ການຈັດການ) ສັດລ້ຽງຕົ້ນຕໍ ແລະ ການລ້ຽງສັດຂະໜາດນ້ອຍ ໃນລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາ ແລະ ໃນເຂດນິເວດວິທະຍາ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມຕົນເອງ, ຮັບປະກັນ ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ເພີ່ມລາຍຮັບທີ່ເປັນເງິນສົດ ຈາກຕະຫຼາດ ສໍາລັບ ຊາວກະສິກອນລ້ຽງສັດ ພ້ອມທັງ ນໍາໃຊ້ ແລະ ອະນຸລັກ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນສັດ”, ສູນຄົ້ນຄວ້າສັດລ້ຽງ ຈຶ່ງສະເໜີທີ່ຈະ:

- ຈັດປະເພດ, ຈັດລາຍການ ແນວພັນສັດລ້ຽງ ແລະ ຕິດຕາມທ່າອ່ຽງ ແລະ ຄວາມສ່ຽງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ;
- ສົ່ງເສີມທະນາຄານແຫຼ່ງພັນສັດລ້ຽງ ທີ່ມີຢູ່ແລ້ວໃນສູນຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງສັດ ແລະ/ຫຼື ສ້າງຕັ້ງທະນາຄານແຫຼ່ງເຊື້ອພັນສັດແຫ່ງຊາດ, ແລກປ່ຽນພັນສັດ ແລະ ອະນຸລັກແຫຼ່ງເຊື້ອພັນເລົ່ານີ້ ທີ່ຢູ່ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຈາກບ່ອນອື່ນ ໃນສະພາບການສຸກເສີນ ແລະ ມີການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ;
- ນໍາໃຊ້ແລະພັດທະນາ ລະບົບການຜະລິດສັດແບບຍືນຍົງ (ພັນສັດ, ອາຫານສັດ, ຄອກສັດ ແລະ ການຈັດການ);
- ຮັບປະກັນດ້ານ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງ ແນວພັນສັດລ້ຽງພື້ນເມືອງ ໂດຍການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ປະສານ ແຜນປະຕິບັດງານສາກົນເພື່ອຫານແລະການກະເສດ ໃຫ້ໄດ້ດີກວ່າເກົ່າ. ອະນຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງແນວພັນ ສັດລ້ຽງພື້ນເມືອງ;
- ສ້າງຮ່າງນະໂຍບາຍ ແລະ ລະບຽບການ, ສ້າງຄວາມສາມາດໃຫ້ ບັນດາສະຖາບັນຕ່າງໆ ແລະ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງທັງໝົດ ເພື່ອພັດທະນາພັນສັດ ຢ່າງຍືນຍົງ ແລະ ເພື່ອເຜີຍແຜ່ ຜະລິດຕະພັນຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບ ວິທີປະຕິບັດ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງສັດລ້ຽງໃຫ້ໄດ້ດີທີ່ສຸດ ໃຫ້ບັນດາຜູ້ປະຕິບັດງານທັງໝົດ.

4. ຂະແໜງການປ່າໄມ້ - ສູນຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້

ເປົ້າໝາຍລວມຂອງ ສູນຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການຄຸ້ມຄອງຊີວະນາໆພັນກະສິກໍາ ໃນຂະແໜງການປ່າໄມ້ ແມ່ນເພື່ອ “ອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນຂອງ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ພັດທະນາ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ຕ້ອງໄສ້ມູນຄ່າ ຂອງ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ຢ່າງຍືນຍົງ (ການເກັບກ່ຽວ, ການປຸກ, ການເກັບມ້ຽນ, ການແປຮູບ, ການຕະຫຼາດ ແລະ ການຄ້າຂາຍ) ຈາກລະບົບນິເວດຂອງປ່າໄມ້ ແລະ ລະບົບນິເວດກະສິກໍາ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມຕົນເອງ, ຮັບປະກັນຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ເປັນແຫຼ່ງລາຍຮັບເງິນສົດເພີ່ມເຕີມ ສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ພ້ອມທັງ ນໍາໃຊ້ ແລະ ອະນຸລັກ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນພືດແລະສັດ”.

ພາຍໃຕ້ເປົ້າໝາຍລວມນີ້, ສູນຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້ ມີບຸລິມະສິດນະໂຍບາຍ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ສໍາລັບ ຂະແໜງການປ່າໄມ້:

- ເພີ່ມຄວາມຮັບຮູ້ ກ່ຽວກັບ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ທີ່ມີຢູ່ ພ້ອມທັງ ມູນຄ່າ, ຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ການກະຈາຍ ໃນເຂດນິເວດວິທະຍາ ຂອງ ສປປ ລາວ.
- ສົ່ງເສີມການອະນຸລັກ ແລະ ການນໍາໃຊ້ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງແບບຍືນຍົງ (ການເກັບກ່ຽວ, ການເກັບຮັກສາ, ການແປຮູບ, ການຕະຫຼາດ ແລະ ການພັດທະນາ) ໃນຂັ້ນຊຸມຊົນ.
- ຂະຫຍາຍຕົວແບບທົດລອງ ທີ່ປະສິບຜົນສໍາເລັດແລ້ວ ສໍາລັບ ການເກັບກ່ຽວ, ການນໍາມາປຸກຢູ່ບ້ານ, ການແປຮູບ ແລະ ການຕະຫຼາດ ສໍາລັບ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງຕົ້ນຕໍ ແລະ ເພີ່ມການປຸກ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ໃນບ້ານ (ໝາກແໜ່ງ, ຫວາຍ, ໜໍ່ໄມ້ ແລະອື່ນໆ).
- ສຶກສາກ່ຽວກັບ ຊະນິດເຄື່ອງປ່າຂອງດົງທີ່ໃຊ້ໜ້ອຍ ແລະ ສ້າງລະບົບອະນຸລັກ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ໃນບ່ອນອື່ນ.
- ສ້າງແຜນງານຂັ້ນສູນກາງ ແລະ ຂັ້ນແຂວງ ເພື່ອການນໍາໃຊ້, ການຕິດຕາມ ແລະ ການຄ້າຂາຍ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແບບຍືນຍົງ ເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບ ບັນດາອານຸສັນຍາ ແລະ ສົນທິສັນຍາສາກົນ.

5. ປາ ແລະ ສັດນໍ້າ - ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ LARReC

ໂດຍອີງຕາມ “ການອະນຸລັກ ແຫຼ່ງປະມົງ ແລະ ຊີວະນາໆພັນອື່ນໆ ໃນນໍ້າ ຢ່າງຍືນຍົງ ໃນລະບົບຕ່າງໆໃນນໍ້າ ແລະ ໃນເຂດນິເວດວິທະຍາ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ແລະ ເພື່ອພັດທະນາລະບົບລ້ຽງສັດນໍ້າ ສໍາລັບປາພື້ນເມືອງ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມຕົນເອງ, ຮັບປະກັນຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ, ເປັນອາຫານທີ່ອຸດົມສົມບູນດ້ວຍທາດຊີ້ນ ແລະ ເພີ່ມລາຍຮັບທີ່ເປັນເງິນສົດ ສໍາລັບ ຊາວກະສິກອນ ພ້ອມທັງ ນໍາໃຊ້ ແລະ ອະນຸລັກ ແຫຼ່ງເຊື້ອພັນສັດນໍ້າ”, ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ ຈຶ່ງໄດ້ສະເໜີ:

- ບັບປຸງຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບ ສະຖານະພາບ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນ, ທ່າອ່ຽງ, ໄພອັນຕະລາຍ ຂອງແຫຼ່ງປາພື້ນເມືອງ ແລະ ສັດນໍ້າອື່ນໆ ໃນລະບົບແຫຼ່ງນໍ້າ ແລະ ເຂດນິເວດ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ;
- ສ້າງຄວາມສາມາດໃຫ້ສະຖາບັນ ແລະ ໃຫ້ບຸກຄະລາກອນ ໃນຂັ້ນຊຸມຊົນ ເພື່ອສົ່ງເສີມ ການນໍາໃຊ້ແຫຼ່ງສັດນໍ້າ ຢ່າງຍືນຍົງ ໃນຂັ້ນປະເທດ ແລະ ຂັ້ນສູນກາງ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການຫາປາ ແລະ ການລ້ຽງປາ ຢ່າງຍືນຍົງ;
- ບັງຄັບໃຊ້ນິຕິກຳແຫ່ງຊາດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ຊີວະນາໆພັນ, ຕະຫຼາດ ແລະ ການຄ້າ ທີ່ສອດຄ່ອງກັບ ບັນດາສົນທິສັນຍາ ແລະ ອານຸສັນຍາສາກົນ (ITPGRFA, CITES, RAMSAR, CBD);
- ເພີ່ມຄວາມຮັບຮູ້ ແລະ ການສື່ສານ ກ່ຽວກັບ ຄຸນຄ່າຂອງການປະມົງ ແລະ ແຫຼ່ງສັດນໍ້າອື່ນໆ, ແລະ ບັນທຶກແລະ ເຜີຍແຜ່ ວິທີປະຕິບັດໃນການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານ ທີ່ປະສິບຜົນສໍາເລັດແລ້ວ;
- ສົ່ງເສີມການປັບຕົວ ຂອງລະບົບໃນນໍ້າ ແລະ ການປັບຕົວເຂົ້າກັບ ການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ, ຄວບຄຸມ ການແຜ່ພັນຂອງປານໍາເຂົ້າທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ໃນແມ່ນໍ້າ, ອ່າງເກັບນໍ້າ, ໜອງບຶງ ແລະ ສາຂາແມ່ນໍ້າ.

ANNEX 9: LIST OF REFERENCES

- ABP (2014). Biodiversity, Wild Mushrooms, Edible and Medicinal Species, Local knowledge and Use, Pilot Survey, Bong, Mixay, Yai, Lethong, Gnordphe and Poua-Xai villages, Phoukhout District, Xieng Khouang Province, Lao PDR.
- ABP (2015). Communication Strategy and Implementation Plan for ABP, http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/FAO-countries/Laos/docs/COMMUNICATION_STRATEGY_and_action_plan_ABP_Final.pdf
- ADB (2002). Review of the livestock sector in Lao PDR. International Livestock Research institute, 17 July 2002, Asian Development Bank, Manila, Philippines. ftp://ftp.cgiar.org/ilri/ICT/Theme%203/adb_livestock_review.pdf
- ADB (2012). The Greater Mekong Sub-region Atlas of the Environment. Asian Development Bank, Manila, The Philippines.
- ADB (2014a). Greater Mekong Region Statistics. Asian Development Bank, GMS Environmental Operations Center, Bangkok, Thailand. <http://www.gms-eoc.org/gms-statistics>
- ADB (2014b). Key Indicators for Lao PDR, GMS Environment Operations Center, Asian Development Bank, Bangkok, Thailand. http://www.gms-eoc.org/gms-statistics/Lao_PDR
- ADB (2014c). Climate change and rural communities in the Greater Mekong Sub-region: a framework for assessing vulnerability and adaptation options. GMS Environment Operations Center, Asian Development Bank, Bangkok, Thailand.
- Anon (2007). Report plant breeding and related biotechnology capacity, September 2007. <http://www.pgrfa.org/gpa/lao/LaosFullReport.pdf>
- ARC (1999). Conclusion of rice collection and conservation in Lao PDR since 1995-1999. ARC, Lao-IRRI project (Lao version), National Agriculture and Forestry Research Institute, Vientiane, Lao PDR.
- ARC (2001). Collection, Classification, and conservation of cultivated and wild rice of the Lao PDR. Lao-IRRI National Rice Research Program, Vientiane, Lao PDR.
- ARC (2015). Major rice varieties grown for subsistence and sale in Lao PDR. Data compiled by the Agriculture Research Center, NAFRI. Vientiane, Lao PDR.
- ARC, NAFRI and Lao-IRRI (2001) Wild Rice in the Lao PDR, May 2001.
- Baliddawa, C. W. (1985). Plant species diversity and crop pest control: An analytical review. *International Journal of Tropical Insect Science* 6(4): 479- 489.
- Bouahom, B., Keonouchanh, S., Khamphavong, S., (2007). Indigenous chickens: an important part of rural livelihoods in the Lao People's Democratic Republic. In: *People and animals: traditional livestock keepers*. FAO, Rome, Italy.
- Bounphanouxa, C. (2015). Personal communication. NAFRI, Vientiane, Lao PDR.
- Bounphanouxay, C., Bounphanouxay, V., Kanyavong, K. and Inthapanya, P. (2009). Khao Kay Noi (Small chicken rice) has high grain quality confined to altitude. *Lao Journal of Agriculture and Forestry*, 20: 1-22.
- Brush, S. B. (1994). Providing Farmers' Rights Through In Situ Conservation of Crop Genetic Resources. First Extraordinary Session of the Commission on Plant Genetic Resources, FAO, Rome,

Italy.

CBD (2000). Agricultural biodiversity: review of phase I of the programme of work and adoption of a multi-year work programme. UNEP/CBD/COP/5/23, Nairobi, Kenya.

CBD, (2003). COP Decision V/5. <http://www.cbd.int/decision/cop/?id=7147>

FAO (2001). International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture. <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/011/i0510e/i0510e.pdf>

FAO (2003a). Home garden project document. Food and Agriculture Organization of the United Nations, Rome, Italy.

FAO (2003b). Nutrition Country Profiles, Laos. Food and Agriculture Organization of the United Nations Rome, Italy.

FAO (2004). What is Agro-biodiversity? Building on Gender, Agro-biodiversity and Local Knowledge. <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/007/y5609e/y5609e00.pdf>

FAO (2006). The Importance of Agricultural Biodiversity for Food Security, Nutrition and Sustainable Livelihoods in Lao PDR and relevant Policies. Workshop background document prepared as a contribution to further the implementation of the National Agricultural Biodiversity Program.

FAO (2007a) Country report on the state of plant genetic resources for food and agriculture in Lao PDR. <http://www.fao.org/docrep/013/i1500e/Lao%20Peoples%20Democratic%20Republic.pdf>

FAO (2007b) The global plan of action for animal genetic resources and the Interlaken declaration. <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/010/a1404e/a1404e00.pdf>

FAO (2007c). The state of the world's animal genetic resources for food and agriculture. Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture. <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/010/a1250e/a1250e.pdf>

FAO (2009). Fisheries and aquaculture in the Lao PDR. A legislative review. Review RAP Publication. <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/011/aj481e/aj481e00.pdf>

FAO (2010). The Second Report on the State of the World's Plant Genetic Resources for Food and Agriculture. Available at: <http://www.fao.org/docrep/013/i1500e/i1500e.pdf>

FAO (2011). The Agro-Biodiversity Project, Mainstreaming biodiversity into Lao PDR's agricultural and land management policies, plans and programs Project, Inception workshop report, Vientiane, Lao PDR.

FAO (2013a) Report of the first national focal point meeting of the project "Enhancing understanding and implementation of the International Treaty on Plant Genetic Resources for food and agriculture in Asia (GCP/RAS/284/JPN), May 27-28 th. 2013, FAO-RAP Asia and Pacific. <http://www.fao.org/fileadmin/templates/rap/files/meetings/2013/130527-report.pdf>

FAO (2013b). Strategic Partnership with Farmer Innovators for Adaptation and Management of Plant Genetic Resources to Climate Change, International Plant Treaty, FAO, Rome, Italy.

FAO (2015). Livestock diversity in Lao PDR. Brochure 2pp. <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/010/ai759e/ai759e05.pdf>

FAO (2015). Voluntary guidelines to support integration of genetic diversity into climate change adaptation planning, CGRF, <http://www.fao.org/documents/card/en/c/290cd085-98f3-43df-99a9->

250cec270867

- Fox, S. (2006). Population diversity and rice in Laos. Chapter 1, Rice in Laos, International Rice Research Institute. Los Banos, Philippines.
- GEF (2008). Mainstreaming biodiversity in Lao PDR's agricultural and land management policies, plans and programs. Vientiane, Lao PDR.
- Gol (2003). National Biodiversity Strategy to 2020 and Action Plan to 2010. The Prime Ministers Office, Vientiane, Lao PDR.
- Gregory, R. and Phongphichith, T. (2007). Upland aquatic resources in Lao PDR. Swiss Agency for Development and Cooperation, Vientiane.
- Gregory, R., Phongphichith, T., Vannachak, V. and Keonakhone, T. (2007). An assessment of the importance of riparian ecosystems as generators of agro-biodiversity resources at a gradient of elevations and farming systems. Swiss Agency for Development and Cooperation, Vientiane.
- Guttman, H. and Funge-Smith, S. (2003). The role of aquaculture in rural subsistence livelihoods in Lao PDR. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Vientiane, Lao PDR.
- ICEM (2003). Lao PDR National Report on Protected Areas and Development. Review of Protected Areas and Development in the Lower Mekong River Region. International Centre for Environmental Management, Indooroopilly, Queensland, Australia. 101 pp.
- Index Mundi (2015). Lao PDR corn production by year. Available at:
<http://www.indexmundi.com/agriculture/?country=la&commodity=corn&graph=production>
- Inthapanya, P., Boualaphanh, C., Hatsadong, and Schiller, J. M. (2006). The History of Lowland Rice Varieties in Lao PDR. Chapter 21, Rice in Laos, International Rice Research Institute, Los Banos, Philippines.
- IRIN (2015). Breeding livestock to nurture livelihoods. <http://www.irinnews.org/report/81456/laos-breeding-livestock-to-nurture-livelihoods>
- IUCN (2004). Guide to Biodiversity in the Farmscapes of Lao PDR. http://cmsdata.iucn.org/downloads/agro-biodiversity_handbook_eng_vers.pdf
- IUCN (2009). Guide to biodiversity in the farmscapes of Lao PDR. Vientiane, Lao PDR.
- IUCN (2011a). Lao Wetlands Shortlist, Regional Expert Advisory Workshop Report. International Union for Conservation of Nature. Vientiane, Lao PDR.
- IUCN (2011b). NBSAP Assessment: An assessment of Lao PDR's National Biodiversity Strategy to 2020 and Action Plan to 2010. Gland, Switzerland: IUCN.46pp.
- Keonouchanh, S. (2011). Country status report on the implementation of the global action plan for genetic resources for food and agriculture in Lao PDR. MAF-NAFRI, Vientiane, Lao PDR.
- Keonouchanh, S. and al (2011). Native pig breeds in Lao PDR Archiv Tierzucht 54 (2011) 6, pp 600-606. <http://arch-anim-breed.fbn-dummerstorf.de/pdf/2011/at11p600.pdf>
- Keovichit, K and Sommani, X. (2004). Study on efficiency of different bed levels for off season tomato. HRC Annual report, NAFRI, Vientiane, Lao PDR.
- Keovichit, K., Sihomchanh, B. and Sisaphaithong, T. (2004). Comparation of different mulching

- materials on tomato. HRC Annual report, NAFRI, Vientiane, Lao PDR.
- Keovichit, K., Sommany, X., Plewa, M., Sisaphaithong, T. (2006). Characterization of 149 local eggplant accessions in Laos. HRC Annual report, NAFRI, Vientiane, Lao PDR.
- Keovichit, K., Sommany, X., Sihomchanh, B., Vilaiphone, T., Sisaphaithong, T. (2007). Survey and conservation of local vegetable varieties in Laos. HRC Annual report, NAFRI, Vientiane, Lao PDR.
- Ketphanh, S. and Vongkhamho, S. (2011). Assessment study on stick lack production in Luang Prabang, Oudomsay and Saignabouly Provinces. Private-Public Partnership between Agroforex Company and NAFRI. Vientiane, Lao PDR.
- Knips, V. (2004). Livestock sector report: Cambodia, Lao PDR, Thailand and Viet Nam. Review of the livestock sector in the Mekong countries. AGAL FAO, Rome Italy. 38 pp.
- LARReC (200). Fisheries Survey, Luang Prabang Province, Lao PDR. LARReC Research Report No. 0001. NAFRI, Vientiane, Lao PDR.
- LARReC (2015). Living Aquatic Resources Research Institute data. National Agriculture and Forestry Research Institute, Vientiane, Lao PDR.
- MAF (1996). Rice collection and conservation in 1995-1996 and plan for 1997-1998, ARC, Lao-IRRI project (Lao version). Vientiane, Lao PDR.
- MAF (1999). The Government's strategic vision for the agriculture sector. Vientiane, Lao PDR.
- MAF (2003a). Country Report on animal genetic resources management in the Lao PDR (second draft). Ministry of Agriculture and Forestry, Vientiane, Lao PDR.
- MAF (2003b). Forestry strategy to the year 2020 (second draft). Vientiane, Lao PDR.
- MAF (2008). Proceedings of the second National workshop on Biodiversity and Plant Genetic Resources for Food and Agriculture in Lao PDR. National Agriculture and Forestry Research Institute, Vientiane, Lao PDR.
- MAF(2011). Decision of the Minister of Agriculture and Forestry on Organic Agriculture Standards. Ministry of Agriculture and Forestry, Vientiane, Lao PDR.
- MAF(2014). Review and the Way Forward, Forestry strategy to the year 2020. Ministry of Agriculture and Forestry, Vientiane, Lao PDR.
- MAF and STEA (2003). CBD Biodiversity Country Report. Vientiane, Lao PDR.
- MAF and STEA (2003). National Biodiversity Strategy and Action Plan 2011-2020. Vientiane, Lao PDR.
- Mittermeier, R.A., Myers, M. and Mittermeier, C.G. (2000). Hotspots: Earth's Biologically Richest and Most Endangered Terrestrial Ecoregions, Conservation International, 2000 ISBN 978-968-6397-58-1.
- MoNRE and IUCN (2012). The National Biodiversity Strategy and action Plan for Lao PDR 2011-2020. Ministry of Natural Resources and Environment (MoNRE), Department of Forest Resource Management, Vientiane, Lao PDR.
- Mora, C., Tittensor, D. P., Adl, S., Simpson, A. G. B. and Worm, B. (2011). How Many Species Are There

- on Earth and in the Ocean? PLOS Biology 10.1371/journal.pbio.1001127
- Mora, C., Tittensor, D.P., Adl, S., Simpson, A.G.B., Worm, B. (2011). How Many Species Are There on Earth and in the Ocean? PLOS Biology Journal: 10.1371/.1001127.
- MPI (2011). The Seventh Five Year National Socio-Economic Development Plan (2011-2015). Ministry of Planning and Investment. Vientiane, Lao PDR.
- MRC (2013). An introduction to the fisheries of Lao PDR. Mekong development series No. 6, 62 pp. Mekong River Commission, Phnom Penh, Cambodia. ISSN 1680-4023. Available at: <http://www.mrcmekong.org/assets/Publications/report-management-develop/Mek-Dev-No6-An-Intro-Fisheries-of-LaoPDR.pdf>
- NAFRI (2000). Living Aquatic Resources Research Center and Mekong River Commission Fisheries Programme. Fisheries Survey Luangprabang province, Lao PDR. LARReC Research Report No. 0001. National Agriculture and Forestry Research Institute, Ministry of Agriculture and Forestry, Vientiane, Lao PDR.
- NAFRI (2004). The National Agricultural Biodiversity Program in Lao PDR. Vientiane, Lao PDR.
- NAFRI (2005) Smallholder livestock systems and upland development. Available at: http://www.nafri.org.la/document/sourcebook/Sourcebook_eng/volume2/12_adblivestock.pdf
- NAFRI and IUCN (2001). Non-Timber forest products of Lao PDR. Vientiane, Lao PDR.
- NAFRI, NUOL, SNV (2007). Non-Timber Forest Products in the Lao PDR. A manual of 100 commercial and traditional products. The National Agriculture and Forestry Research Institute. Vientiane, Lao PDR.
- Noorhosseini-Niyaki, S. A. and Bagherzadeh-Lakani, F. (2003). Ecological and Biological Effects of Fish Farming in Rice Fields. Persian Gulf Crop Protection, Volume 2 Issue 2, Pages 1-7.
- NPEP (2003). National Poverty Eradication Programme, Eight round table meeting. Vientiane, Lao PDR.
- Pedersen, O. S., Chertchai, F., Chamthavang, A., Khamvang, X. and Yaysakham, B. (2014). Aquatic Organisms in Rice Based Ecosystems in Naixathong, Paen, and Pongmanh Villages, Phoukout District, Xieng Khouang Province, Lao PDR, in FAO Report on Aquatic Biodiversity in Rice based Eco-systems. Studies and Reports from Indonesia, Lao PDR, and the Philippines. The Agro-biodiversity Project, Ministry of Agriculture and Forestry, Vientiane, Lao PDR., FAO, Rome <http://www.fao.org/3/a-i3841e.pdf>
- Phanxay Ingxay et al. (2009). Food security through the livestock (cattle and buffalo) production: case study in Phonxay District, Luang Prabang Province, Lao PDR. Available at: <http://dev.rightslinklao.org/wp-content/uploads/downloads/2013/11/draft-report-food-security-through-the-livestock.pdf>
- Plucknett, D. L., Smith, N. J. H., Williams, J. T., and Anishetty, N. M. (1987). Gene Banks and the World's Food. Princeton University Press. Princeton, New Jersey.
- Powell et al. (2002). UK Organic Research: Proceedings of the COR Conference, 26-28th March 2002, Aberystwyth, pp. 207-210. Archived at <http://orgprints.org/8289>.
- Rämert, B., Lennartsson M. and Davies (2002). G. The use of mixed species cropping to manage pests and diseases – theory and practice. In: Powell et al (eds), UK Organic Research,

- Proceedings of the COR Conference, 26-28th March 2002, Aberystwyth, pp. 207-210. Available at <http://orgprints.org/8289>
- Schiller, J.M. Chanphengxay, M.B., Linqvist, B., and Appa, S. (editors) (2006). Rice in Laos: International Rice Research Institute. 457 p. Los Baños, Philippines.
- SEARICE (2015). Strategic Partnership with Farmer Innovators for Adaptation and Management of Plant Genetic
- Sisaphaithong, S., Rosario, T.L., Namuco, L.O. (2009). Genetic diversity and clustering of tomato (*Lycopersicon lycopersicum* L. Karsten) accessions in Laos based on morphological traits. Philippine Journal of Crop Science 34(2): 12-26.
- Sisaphaithong, T., Keovichit, K., Sengounkeo, P. and Vilaiphone, T. (2005). Farmer network with vegetable seed production in Vientiane Capital. Horticulture Research Center Annual report, National Agriculture and Forestry Research Institute, Vientiane, Lao PDR.
- Sisaphaithong, T., Kondo, D., Matsunaga, H., Kobae, Y., and Hata, S. (2012). Expression of plant genes for arbuscular mycorrhiza-inducible phosphate transporters and fungal vesicle formation in sorghum, barley, and wheat roots. Biosci. Biotechnol. Biochem. 76(12): 2364–2367.
- Sisaphaithong, T., Sengounkeo, P. and Inthavong, P. (2008). Characterization of 75 local dill accessions in Laos. Horticulture Research Center Annual report, National Agriculture and Forestry Research Institute, Vientiane, Lao PDR.
- Sisaphaithong, T., Sithiengtham, P. and Keokaophon, K. (2007). Characterization of 81 local coriander accessions in Laos. Horticulture Research Center Annual report, National Agriculture and Forestry Research Institute, Vientiane, Lao PDR.
- Sodarack, H. (2003). Indigenous agroforestry practices in two districts in the northern part of Lao PDR. Lao Swedish Upland Agriculture and Forestry Research Programme and Northern Agriculture and Forestry Research Programme. Vientiane, LAO PDR.
- Somphanpanya, B., Silaphet, V., Keovichit, K., Sommany, X., Sihomchanh, B., and Sisaphaithong, T. (2005). Open pollinated variety of tomato screening for Lao condition. Annual report of HRC. Vientiane, LAO PDR.
- Souvanthong, P., Sodarack, H. and Craig, I.A. (2009). An Agro-Ecosystems Analysis of Phonexay District, Luang Prabang Province. The Agro-Biodiversity Initiative, Department of Planning, Ministry of Agriculture and Forestry, Vientiane, Lao PDR.
- Souvanthong, P., Sodarack, H. and Craig, I.A. (2009). An Agro-Ecosystems Analysis of Phukhoud District, Xieng Khouang province. The Agro-Biodiversity Initiative, Department of Planning, Ministry of Agriculture and Forestry, Vientiane, Lao PDR.
- Souvanthong, P., Sodarack, H., Khammanichanh, T., Heineman, A., Flint, C. A. and Craig, I. A. (2010). Phoukoud Agro-Ecosystem and Agro-biodiversity Analysis and District Action Plan. Department of Planning, Ministry of Agriculture and Forestry. Vientiane, Lao PDR.
- Souliya, O. (2015). Conservation and Sustainable Use of Medicinal Plants, Donglong-Dongsouth Forest area, Field Report No. III, ABP Project.
- Sydara, K. (2007): Environmental Impacts of Trade Liberalization in the Medicinal Plants and Spices Sector of the Lao PDR, TKN Publications, ISSD Paper, <https://www.iisd.org/tkn/research/pub.aspx?id=940>

- Sy dara, K. (2014): Status Utilization , Management and Development of Medicinal Plants in the Lao PDR.
- TABI, (2011): The Agro-biodiversity Initiative (TABI) - Project Document Phase II (2011-2014). Vientiane, Lao PDR.
- TABI (2013): sub-project initiatives. Lessons learned field review. Luang Prabang and Xieng Khouang provinces. Niras and SDC. Vientiane, Lao PDR.
- The Nagoya Protocol (2015). Available at: www.cbd.int/abs/doc/protocol/nagoya-protocol-en.pdf.
- UNDAF(2015). Country Analysis report: Lao PDR. Analysis to inform the selection of priorities for the new UN development assistance framework (UNDAF). Vientiane, Lao PDR.
- UNDP (2010). The Biodiversity Hotspots, Conservation International 2010-10-07. Convention on Biological Diversity.
- UNICEF (2011). Lao People's Democratic Republic Country programme document 2012-2015. United Nations Children's Fund. Vientiane, Lao PDR.
- Vavilov, N.I., Kultyury, P. and Vostoka, Y. (1922). Field crops of the South-East. Works of Applied Botany and Plant Breeding. Supplement no.23, 228 p. (Russian).
- Vongxay, K and Laothavong, M. (2007). Testing technique of coriander off season cultivation with different net types. HRC Annual report, NAFRI, Vientiane, Lao PDR.
- WFP (2006). Comprehensive Food Security and Vulnerability Analysis, Lao PDR. UN World Food Program. Vientiane, Lao PDR.
- Wildlife Conservation Society (2015). <http://www.wcs.org/where-we-work/asia/lao-pdr.aspx>
- Wilson, R.T. (2015). Status and prospects for livestock production in the Lao People's Democratic Republic. Tropical Animal Health and Production; 39 (6):443-52.
- World Bank (2015). World Development Indicators. <http://data.worldbank.org/country/lao-pdr>
- Xaypha, S. and Keonouchanh, S. (2007). Improvement of local goat productivity. FAO-Netherlands Partnership Programme, LRC and NAFRI, Vientiane, Lao PDR.
- Ziv, G., Baran, E., Nam, S., Rodríguez-Iturbe, I. and Levina, S.A. (2012). Trading-off fish biodiversity, food security, and hydropower in the Mekong River Basin. Proceedings of the National Academy of Sciences, U S A. Apr 10; 109(15): 5609–5614.